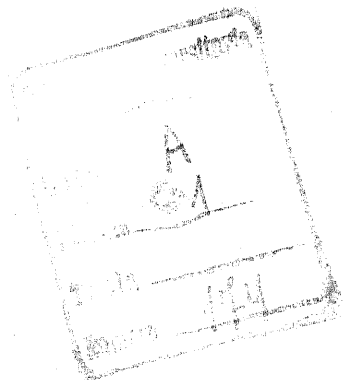
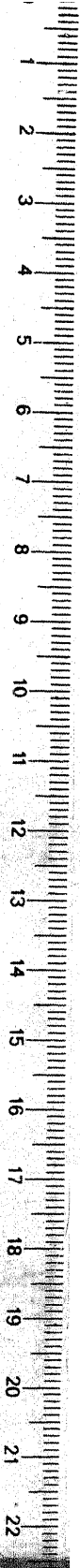
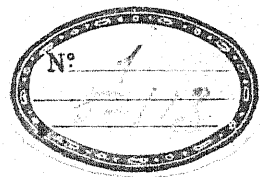

1228

270-6-10

2 400 40

MADE IN SPAIN

R. 1163

PETRI ANGELII

BARGAEI

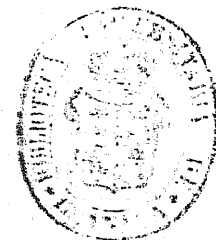
POEMATA OMNIA.

DILIGENTER AB IPSO

RECOGNITA.

B. G.

*Quorum Catalogum versa pagina indicabit.
del Colegio de la Comp.^a de S.^s de Granada.*

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMÆ, Ex Typographia Francisci Zannetti.

M. D. LXXXV.

omnes prædicarem. Quæ in cogitatione nihil fan-
nè in mentem veniebat vel maius, vel opportu-
nius, quàm illud ipsum, quod me etiam tum ado-
lescentem impulerat, vt relicta Italia ad exteras
gentes me conferrem. Cum enim & bonarum li-
terarum amore, & poeticæ laudis cupiditate pro-
pmodum flagrarem; neque mihi tamen ad cano-
ras quasdam nugas (vt ille inquit) sed ad
aliquod graue argumentum animum appellere li-
beret; ex quo lectorem & delectatio consequere-
tur, & vtilitas: de Venatione, hoc est, de ferarum
animantium natura, & moribus ea carmine com-
plecti, & persequi cupiebam, quæ ab alijs tractata
numquã antea fuissent. Itaque, cum hac in re, quos
confulerem, scriptores haberem nullos, eas à me
regiones adiri oportere iudicavi, in quibus ferre
omnium ferarum venationes exerceri solerent.
Inter quas cum Gallia, & Thracia in primis nume-
rarètur, quod reges in ijs essent venationibus de-
ditissimi; apud quos homines eius rei valde periti
alerentur innumerabiles; facile vsuuenturum mi-
hi existimaui, si ad eos pergerem, vt permulta di-
scerem, quorum neque ab Aristotele, neque ab
Oppiano, neque item ab alijs vel Græcis, vel La-
tinis auctoribus, qui in eodem argumento versati
sunt, mentio vlla fieret. Atque hoc mihi cum per-
agrata Thracia, Græcia, atque Asia planè ex sen-
tentia successisset, magnumq; præterea Græcorum
codicum, & clarissimorum scriptorum numerum
cõparassem (nam & huius quoque rei causa ad eas
regiones me contuleram) possemque inchoatum
iam.

iam inde à primis annis opus neque, vt arbitror,
iniucunda, neque inuili rerum cognitione qua-
si condire, atque illustrare; placuit, vt, quod diu
animo agitaueram, & audacter potius, quàm
prudenter tentaueram, corroboratis viribus,
& iam maiori apparatu instructus rursus aggre-
derer. Quamobrem in Heturiam reuersus cum
sexdecim ipsos annos in huiusmodi opere con-
scribendo posuiffem; idque à multis me in scien-
te descriptum esset; &, si non rude, atque in-
formatum, certè non omnino à mendis perpur-
gatũ, & perpolitum ad hominum manus peruenif-
set: haud sanè me inuito, qualecumque tum erat,
Lugduni primùm à Sebastiano Gryphio, deinde
etiam Florentiæ à Iuntis fratribus peruulgatum
est: sed cum Dei optimi maximi beneficio postea
factum sit, vt huiusmodi lucubrationes meas diu
in manibus habere, & per summum otium, quod
ab incredibili liberalitate erga me tua mihi suppe-
ditatur, tum corrigere diligenter, tum politius li-
mare potuerim; committere nolui, vt laudis, at-
que existimationis meæ studiosis, si qui huiusmo-
di sunt, diutius deberentur. præsertim quod non
ignorarem tibi me, fratrique tuo Francisco Medi-
ci Magno Duci Heturici, gratissimum facturum,
si Cosmi Medicis vtriusque vestrum parentis me-
moriam non renouarem ego quidem (neque enim
ea est, quæ intercidere, atque intermori vumquam
possit) sed, quantum in me esset, & nostris, & ex-
teris nationibus ad quamdam quasi heroicæ virtu-
tis imaginem repræsentandam proponerem. Qua
qui-

quidem in re quamquam ipse mihi haud planè satisfacere posse intelligo: illud tamen consecutum me esse minime despero; vt non omnino scilicet ingratus fuisse videar; cum, quæ vos in me beneficia contulistis & plurima, & maxima, ea hac huiusmodi poematum meorum editione in hominum mentibus penitus defixa esse voluerim. boni certè, quicquid id est, tu pro animi tui magnitudine consules. nam ego quidem, quem annus septuagesimus admonet, vt sarcinas colligam; & si quid agendum est, agere properem antè quàm è vita proficiscar, hæc ipsa multis vigilijs à me conscripta, & elaborata, nunc quidem quasi cycneam quamdam vocem extare volui, quæ cultum, & pietatem in te, tuosque omnes meam perpetuò testatam relinqueret. Vale. VIII. Kal. Octobris. CIO IO. LXXXV.

CAPIT.

C A P I T A R E R V M

quas P. Angelius tractat in sex
libris Cyneget.

P Rocemium pag. 1. ver. 17	Videndum an posteriorum pedum
Exercitationes futuri Venatoris 3. 17	vestigia in ingrediendo antecedant, an subsequantur vestigia priorum pedum, & inde coniectandum sit ne pinguis, an macilentus Ceruus 9. 29
Loca esse diligenter perno- scenda quæ quibus animalibus incolantur 5. 24	Decipi Venatorem interdum à vestigijs quamuis diligenter obseruatis 10. 10
Ferarum naturas, & ingenia exploranda 6. 8	Sagacem & doctum Canem ad vestigandum ceruum duci oportere. 10. 15
Laus Italiae, quod immanes feræ non pariat 6. 21	Ceruos nonnullos esse ita callidos, vt non longè à cubili vnquam discedant 10. 20
Ferarum vestigia venatori oportere esse nota 7. 3	Mane ante ortum Auroræ conscendendam arborem, indeque Ceruorum cubilia obseruari oportere. 11. 6
Difficillimum esse in hoc argumento singula enucleatè tractare. 7. 10	Canis esse vestigia Cerui ostendenda 11. 20
Laudis & gloria studio impulsum esse Auctorem ad ea scribenda, quæ nemo alius inter Latinos aut Græcos adhuc tractauit 7. 16	Canem quomodo instituamus vt eiusdem Cerui vestigijs insitat, 11. 22
Quæ cornibus armantur, ijs vngulam esse scissam. 7. 24	Locum signandum, in quo quis Ceruum conspexerit 12. 1
Veteris Cerui vestigia quæ forma differant à vestigijs Cerui iuuenis 8. 5	Ex Ceruorum voce & mugitu cognosci quales sint 12. 6
Veterem Ceruum cognosci ex attritu ad arborum truncos. 8. 14	Incertis sedibus Ceruus vagari, cum amant 12. 24
Quàm diu factum sit cum Ceruus aliquà transferit 8. 23	Ex qua cœli regione Ceruum aut obseruare, aut aggredi oporteat. 13. 4
Ex reliquijs aluo depulsis deprehendi sit ne vetus, an iuuenis Ceruus 8. 26	Digressio, quæ pertinet ad ostendendum singulis animalibus sua esse à natura tributa arma, quibus ferueantur, sed omnibus feruè odoratum acerrimum. 13. 11
Reliquias huiusmodi ineunte autumno nusquam extare. 9. 9	Quali veste in venatu sit utendum. 14. 10
Videndum locum, in quo Ceruus accubuerit antequam è pastu recedat, indeque illius magnitudinem corporis æstimandam. 9. 15	De Apris 14. 17
	Ingen-

I N D E X.

Ingentium Aprorum vestigia qualia	14.19	De Onagris Indicis	37.9
Veterem Aprum animo esse confidentissimo	15.9	De Rhinocerotē	39.12
De Lupis	15.15	De Oryge	40.6
Lupæ digitos longiores, vngues acutiores, & inter se disclusos	15.17	De Ceruis	40.25
Lupam in ipsa media via cibi reliquias demittere, Lupum in extremis viarum oris.	15.20	Ceruus, dum amat, acriter pugnare cum venatoribus, & cum canibus	40.28
Lupi digitos breuiiores, & inter se cohærentes, rotundiora vestigia, obtusiores vngues	15.23	Ceruorum forma qualis	41.8
Ex vestigiis Cerui, Apri, Lupi descriptione posse cognosci ferè ceterarum ferarum vestigia	15.26	Annos ex cornuum ramis indicari	41.21
De retibus conficiendis	16.4	Ceruis cornua excidere, quotannis ineunte Verè.	42.1
De sepibus	16.9	Quibus in locis Cerui diuersentur amissis cornibus	42.7
De foueis	16.25	Ceruis ineunte ætate cornua & setas renasci	42.16
De varijs artibus atq; insidijs, quibus feræ capiuntur	16.14	Cur interdum Ceruorum cornua hederis conuestiantur	43.9
Digressio in eorum laudem, qui ingenio potius, quàm viribus in venando vsi sunt	17.19	Ceruus cornua, quæ exciderunt, humi defodere	43.16
De armis	21.22	Cerui quibus mensibus celerissimi	43.27
Descriptio bellici tormenti, quem scloppum vocant	22.17	Cerui quæ maxime pingues	43.26
Quomodo, & è qua materia puluis optimus conficiatur ad ipsius bellici tormenti vsum	23.1	Ceruus præcipitante ferè ætate Ceruarum concubitus appetere	44.1
Laus Ioannis Medicis fortissimi ducis	23.11	Ceruus Veneri indulgere duos ferè menses	44.2
Deploratio mortis eiusdem Medicis	25.22	Ceruus acerrime inter se pugnam committere amoris gratia	44.5
<i>Capita secundi libri Cynegeticorum.</i>		Ceruus victorem cæteros omnes à Ceruæ cõcubitu expellere	44.15
Proœmium	27.12	Ceruus frequenti coitu fatigatum & exhaustum, à cæteris ceruis interimi, si deprehendatur	44.22
De Bobus feris	28.29	Ceruus à coitu occultare se se cùm minoribus natu ceruis donec reficiatur	44.28
Digressio de Macedonio tauro.	33.21	Ceruus recuperatis viribus relinquere minores natu ceruos, & ad grandiores se conferre	45.5
Nō esse rubra veste vtendum in boiferorum venatione	36.26	Ceruus hyeme è montibus descendere, ijsque in locis versari, quæ meridiem potissimum spectent.	45.8
Quomodo Boves feri mansuescant	37.4	Ceruus	

I N D E X.

Ceruus non vnus, sed pluriū ceruarum concubitus appetere	45.17	iugem, à qua non nisi morte dirimuntur	56.26
Ceruus octauo mense à concubitu parere	45.26	Capreolos Octobri mense quatuordecim dies Veneri operam dare	57.5
Ceruæ quibus in locis pariât	45.27	Capreolis cornua decidere post coitum	57.12
Ceruus nado maria trajicere	46.10	Capreolis cornua renasci Martio mense	57.14
Ceruorum cum anguibus inimicitia maximæ	46.18	Digressio in Capreoli venationem	57.29
Remedia quibus vitur ceruus ad serpentum morsus	47.18	<i>Capita tertij libri Cynegeticorum.</i>	
Remedia ad fugandos angues	47.21	Proœmium	60.14
Ceruus astu & vasritie excellere	48.1	Leonum diuersa esse genera	61.6
Ceruus sibi famulum deligere, quæ in fuga canibus obijciant	48.6	Leones in quibusdam regionibus esse degeneres & ignauos	62.11
Ceruus fugere secundo vento, non aduerso	48.21	De Leonibus Indicis, qui nigri sunt	62.29
Ceruus interdum in arbore insilire, seq. in ea è ramis pedentem occultare	49.9	Leonas quinq; primum parere, mox quatuor, mox tres, mox duos, mox vnum, & hunc esse omnium ferocissimum	63.16
Capto ceruo eius visceribus & sanguine pascendos canes	49.19	Leonem non habere certum locum in quo noctu conuiescat	64.3
De Ceruo Scythico	49.25	Animantes à Leone interemptas non attingi omnino ab alijs feris	64.15
De Tarando	50.6	Leonem senio confectum, timidum esse	65.2
De Platycerote	50.14	Leones senes à filijs in venationem duci	65.14
Canes, qui Platycerotis carnes semel degustarunt, alias feras contemnere	51.7	De leæna	66.2
De Ibice	51.22	Leenam cùm Pardo concubere.	66.19
De Ibicis forma	52.23	Leenam in adulterio deprehensam à Leone interimi	66.26
Quo tempore in Venerem ferantur	53.7	Leo quo tempore neque currus, neque ignes, neque galli cantum timet	67.2
Ibices mares circiter Kal. Febr. ad montes redire	53.23	De Panthera, quam Græci Pardalim vocant	67.27
Ibices mares inter se acerrime pugnare amoris causa	53.29	Diuersa esse Pantherarum genera	68.4.
Venatores interdum ab Ibice interimi	54.11		
De Rupicapris	54.17		
Rupicapras mares à fœminis parum differre	54.25		
De Capreolis	56.2		
Capreolos non temerè locum, in quo nati sunt, mutare cõsueuisse	56.22		
Capreolos certam habere quasi cõ-			

I N D E X.

Lunæ effigiem in Pantherarum humeris crescentem ac decrecentem ad rationem cœlestis Lunæ	68.15	Lepores superfoetare	80.20
De Lyncibus	68.23	Lepores, si concubitu prohibeantur, filios deuorare, quos nuper pepererint	80.15
Filios à Lyncibus mirifice amari	69.5	Lepores præcipue in Venerem ferri Ianuario mense	80.20
Lynces sui corporis odore feras ad se allicere	69.26	Quibus Lepores potissimum pascantur	81.26
Fabula de Lynce	70.6	De Vestigijs Leporis	82.78
De Tigride	71.10	Leporum non vnam fugiendi rationem	82.29
Tigridem esse velocissimam	71.28	Lepores post viginti dies natos à lacte depellere	83.16
Tigriū mirus amor erga filios	72.1	Lepores ex eo loco non discedere, quem semel occuparunt	84.15
Digressio de patrio amore erga filios	72.25	Lepores, alios lepores è suis regionibus expellere	84.24
Quibus artibus Tigriscapiatur	75.7	De Onagro	85.25
De Vrsis	75.12	De forma Onagri	85.28
Vrsis ignaum caput	76.2	Onagrum amoris æstu flagrare	86.6
Vrsos summum viginti annos viuere	76.8	Onagro vni foeminarum turmam parere	86.9
Vrsos senescentes oculis capi	76.12	Patientibus foeminis Onagros mares assistere	86.14
Quibus potissimum Vrsi pascantur	76.20	Mares qui nascuntur, à patribus castari: quòd in amore æmulos habere eos nolint	86.23
Quibus indicijs Vrsorum cubilia deprehendantur	77.3	Digressio in eam animi perturbationem, quam Græci <i>Λυλονία</i> vocant.	87.3
Vrsi cū timent, stantes pugnant	77.21		
Vrsi acceptum vulnus vnguibus læcerant	78.1		
Vrsam ad libidinem mares prouocare	78.15		
Vrsos Decembri mense ad coitum & Venerem stimulari	78.19		
Vrsos post concubitum à foeminis fecedere	78.26		
Vrsos quadraginta quatuor dies in cauernis delitescere	79.3		
Vrsos in eunte Vere è cubilibus egredi	79.8		
Vrsas Vere parere	79.12		
Vrsas triginta dies tantum natos lacte alere	79.16		
De Leporibus, eosque incredibili libidine esse, & omni anni tempore Veneri operam dare	79.27		
Lepores grauidas cum maribus concumbere	80.6		

Capita libri quarti Cynegeticorum.

Procemium	90.14
De Elephante	92.25
Diuersa Elephantum ingenia & mores	93.17
Quorū Elephātū ebur liuidū	93.26
Elephantes aliorum præstantissimi	93.29
Elephantes ad bellicos vsus in primis commodi	94.26
Elephantes stantes somnum capere	95.25
Ele-	

I N D E X.

Elephantes instructa quasi acie incedere	95.26	Lupi parentes suos amant, neque suos relinquunt	105.15
Elephantem agminis ducem, si forte hominis vestigia inspexerit, consistere, eaq; cæteris ostendere	96.7	Lupi præcipitante hyeme Lupas ineunt	105.29
Elephantis aluum mollem, tergus esse durissimum	96.27	Lupi cum amant, à cibo & potu abstinent	106.3
De areis, quibus elephantem capiuntur	97.1	Lupi complures Lupam affectantur	106.6
Quomodo Elephātes māsuescāt	97.9	Lupæ ingenium in deligendo amant	106.9
Elephantes dociles, & admirabiles eiusdem mores	97.19	Lupus turpior à Lupa cæteris præfertur	106.15
Elephantum naturale odium in Apris	98.18	Lupus in coitu deprehensus à cæteris Lupis dilaniatur	106.28
De Apris	98.20	De Hyæna	107.6
Pugnam cum Apris periculosam esse	98.24	Hyænam marem ingenio simpliciore esse quàm foeminam	107.24
Dentes Apri inferiores ad pugnam idoneos esse, superiores ad vsum cotis præstandū inferiorib ⁹	99.4	Hyænam foeminam difficilem ad obseruandum	107.26
Apri, si nacti liberum campum fuerint, præcipites fugiunt	100.3	Hyænam cadauera è sepulchris eruere, ijsque pasci	107.29
Apri in speculis cōsistunt ad captandos ventos & strepitus	100.5	Hyænam torporem dextra inducere	108.5
Aper eo, quo semel ire cœperit, obstinatissime pergit	100.8	Hyæna dexteram mira vi polleat	108.7
Apri nocte intempesta ad pastum egrediuntur	100.26	Hyæna vis quomodo eludat	108.15
Apri in Venerem feruntur ineunte Autumno	101.18	Hyæna vocem humanam imitatur in euocandis canibus	108.19
Foeminas parere ineunte Vere	102.5	Multas esse alias Luporum species, quorum omnium tamen vnum sit ingenium	108.24
Aprum exactis duobus annis amore irretiri	102.14	De Vulpe	109.7
Apris viginti annos viuere	102.17	De Vulpium cubili	109.13
Lupos vix quindecim annos viuere	102.19	Vulpes Leporem venatur	109.25
Lupum ore, ceruicibus, & pectore fortissimum esse	102.23	Vulpis morsus venenatus	110.1
Lupum filijs cibum præripere	103.7	Vulpes non nisi coacta pugnam committit	110.4
Lupæ mirum ingenium in celando cibo, ne a lupo filijs præcipiat	103.15	Vulpes, in amore cum est, certo loco non manet	110.19
Lup ⁹ pueros aggressus iugulat	104.4	Vulpes prægnans captu difficilis	110.21
Lupi quo tempore, & quibus in locis uescantur humanis carnis	104.12	Vulpem & Lupam non nisi tribus exactis mensibus parere, & ite Meles	110.26
		Melium duas esse species	111.1
		†† à Meles	

I N D E X.

Quo tempore, & quo in loco P. Angelius libros hosce de Venatione icripserit	173.27	da	191.24
<i>Capita rerum, quæ tractantur in libro Ixenticorum, seu de Aucupio.</i>		Perdicem institui oportere, quæ cæteras ad retia alliciat	192.12
Proœmium	177.18	De crepitaculis, quæ Perdicum vocem imitantur	193.21
Ferarum volucrum non eandem esse omnium naturam	179.18	De laqueis ex equinæ caudæ fetis confectis	193.24
Volucris pro anni tempore parandas infidias	180.6	Ad aucupium Perdicum & Cornicū institui canem oportere	194.4
Anates, & id genus aues quibus artibus capiendæ	180.19	Modus capiendæ Gruis	194.17
Inde, ubi infidiæ parantur, abesse oportere infidiarum suspicionem	182.23	Quomodo Monedulæ Sturni omnesque aues, quæ gregatim volant, capiantur	195.20
Quid agendum si forte acciderit, ut aues perspectis infidijs auolaerint	183.11	Ratio, capiendæ Cornicis	196.5
Digressio	183.27	De aucupio, in quo Noctua adhibetur	196.23
Funiculis visco illitis aues in lacubus capiuntur	185.10	Noctuæ foeminae meliorem usum quam maris	197.5
De optimo legendo visco.	185.18	De Bubonis usu ad aucupium Pica-rum, Cornicum, aliarumq. huiusmodi auium	197.19
Quibus seminibus, & cuius herbæ succo medicatis frugibus aues capiuntur	186.12	De aucupio, in quo rete illud adhibemus, quam vulgo Araneam vocamus	198.10
Vino aues ebrias fieri	186.23	Quibus ex arboribus sylua confecta ad aucupium auicularū.	198.10
De aucupio Olorum, & id genus auium	187.6	De texendo reti, quam vocamus Araneam	199.3
De aucupio Perdicum, atque Anserum	188.9	De aucupio Turdorum	199.19
Forma retis, quo Perdices capiuntur	190.14	De loco ac nemore ad aucupium Turdorum idoneo	199.21
Quo eo reti vti oporteat	190.28	Octobri mense Turdorum aucupium exercendum potissimum	199.27
Quomodo Perdices noctu capiendæ	191.24	Digressio, qua ἀλλυγορικῶς cōmendat labores suos Francisco Medici Magno Hetrurix Principi.	202.3

F I N I S.

PETRI ANGELII
BARGAEI
CYNEGETICON

Liber primus.

Ad Cosmum Medicem Magnum Ducem
HETRVIÆ.

*VAS bonus assuescat primis
venator ab annis
Exercere artes: quadrupes quæ
cornibus audax
Incedat: curuoq; agilis quibus
horreat vngue*

*Dextra feris: & quarum ineat certamen acuto
Dente genus: quantosque canes nascantur ad vsus,
Expeditam: & sylvas omnes, atque antra recludam.*

*Cynthia, quam nemorum cultricem in opaca ferarum
Lustra vehunt bijuges cerui, qui dura coacti
Frena pati, rapidas præuertunt cursibus auras:*

A *Seu*

Seu te culta tenet Delos, seu frigida Tempe,
 Taygetive iugum, seu flumina propter Araxis,
 Eurotæve, choros centum comitata Napæis
 Exerces, arcuque leues, pedibusque fatigas
 Dorcidas, & iaculis magnum fodis ausa leonem,
 Affer opem, nostroque ades haud inuita labori.
 Et vos o Nymphæ venantum numina, Nymphæ,
 Ducite ruricolæ nostra hæc ad carmina Faunos,
 Et iuuet umbroso mecum recubare sub antro,
 Gramen ubi, ac virides prætexit arundine ripas
 Arnus, & Hetruscum leni secat agmine littus.
 Tuque adeo, sacris olim quem candida lucis
 Aurora eripuit, cælique in sede locatum.
 Sæpe fouens avidis iuuenem complectitur ulnis,
 Adsis o præfens, tibi si venabula curæ,
 Auriti que canes, & cornua rauca, plageque.

Nec minus interea nostri noua gloria seclis
 Cosme & auis, at auisque potens, quem Tuscia verax
 Interpretes Diuum, & venturi conscia fati
 Insignem trabea folio veneratur in alto,
 Regiaque amplexu coniux beat: in clyta coniux.
 Ultima in Hesperia magnis à regibus orta.
 Quæ tibi, ceu laurus fundens lætissima syluam,
 Edidit egregiam virtute in luminis oras
 Progeniem genituram altos longo ordine reges.
 Felix prole tua: felix, cui secula currant
 Aurea, & eterno cingant diademate frontem:
 Quod mox & nati, & natorum à stirpe nepotes
 Gestantes, regno adijciant Hetruria quicquid

Adria-

Adriacas inter, Tyrrheni & littoris vndas
 Obtinuit quondam terra dominata, marique,
 Seu leges populis, & iura perennia condis,
 Dum sancta instauras magnorum exempla parentum,
 Seu duro instructis ferro legionibus acer
 Funderere percussas dira formidine turmas
 Pergis, & hostiles metuendus diripis arceis,
 Siue urbem, surgit medijs ubi fluctibus Flua,
 Tuscorum, Ligurumque simul tuearis ut oras,
 Extruis, & reges factis ingentibus aquas,
 Latus adi: & primum tenuem ne despice musam,
 Dum venatores Heroum inuenta piorum
 Errantes passim numeris docet ausa Latinis.
 Forsan & illa olim syluas, atque antra relinquens
 Audebit grauiore sono tua dicere facta:
 Claraque victuris intexet nomina fastis.

Principio nostras iuuenis formandus ad artes,
 Venandi quem cepit amor, studiumque Dianæ
 Impulit in cacas, horrentia lustra, latebras,
 Discat ab incuruis iaculum torquere lacertis
 Eminus, & neruo celeres aptare sagittas,
 Et viridi affixum tumulo pertingere signum,
 Exiguamque procul traiecto in fune volucrem,
 Quo tendat calamos, pinu suspendat ab alta.
 Protinus ille etiam primis consuescat ab annis
 Ardua marmoreum iaculari ad sidera discum,
 Robustasque altis deuoluere montibus ornos.
 Nec sinat informi vires torpere veterno,
 Et turpi languere situ, ne mollia corpus

A 2

Otia

Oti a luxurie, vitaq; in deside frangant.
 Vidi ego, cui primæ fuerant robusta iuuentæ
 Pectora, & assiduo multum durata labore,
 Cepisse ignauæ sensim indulgere quieti,
 Oppressumq; leui tandem succumbere fasci.
 Tantum usus, artesq; valent. Hinc Roma potentes
 Scipiadas, Decios, Marios, magnosq; Camillos
 Amisit, partisq; olim spoliata trophæis
 Tarpeia externos spectauit in arce tyrannos.
 Hinc quoque deuicta quondam Lacedemone pubes
 Impositum subiitq; iugum, & frænum ore recepit.
 Nec renuit dominis parere ignaua superbis.
 Ergo age ne dubites omnes impendere curas,
 Efficere ut solide possis inuicta iuuentæ
 Robora, maturos quæ deinde sequantur in annos:
 Et nunc insuto plumbo, ferroq; rigentes
 Disce celerè manibus crudos inducere castus:
 Atque huc, atque illuc duros versare lacertos:
 Inconsultæ agiles turbæ mirentur ut ictus.
 Nunc te gramineæ delectet cura palestra,
 Et validis fortem prosternere viribus hostem.
 Nec mihi displiceat torquere per acra vèstem,
 Qui bis in vndenas excurrat pondere libras.
 Nunc vero ingentem rapido conscendere saltu
 Durateum, celebri iuuenum plaudente corona,
 Nitere equum, versòq; super da corpore gyros
 Aerios, teque ipsum alte compone sedentem,
 Rursus & in terram tergo reuolutus ab alto
 Deflue, vix ima signans vestigia planta:

Conti-

Continuoq; acrem cinctus fulgentibus armis
 Cyllaron, & volucrum deflectere Ariona in orbis
 Multiplices, seu dextra vocet, seu leua ruentem
 Contende, & faciles glomerare volumina in armos
 Disce feri, eduris qui iam parere lupatis
 Nouerit, & blandi voces, & iussa magistri.
 Et nunc in spatium patefacto carcere missus
 Gaudeat optare signum contingere meta:
 Atque amentatam, & præacuta cuspide cornum,
 Dum furit, atque imas iam contacturus arenas
 Corpore, iam fertur summas abiturus in auras,
 Ut cum versa ineunt animosi prælia Parthi,
 Emissum in leporem, celeremve in dorcada vibres.
 Nec te pœniteat bellacis more Quirini
 Palladio totum perfundere corpus oliuo,
 Atque ita Achæmenium Tigrim, Rhenumq; bicornem,
 Altaq; præcipitis Rhodani tranare fluenta.
 Quid? quem purpurei resluentibus æquoris vndis
 Proteus, atque vde Nereides admirantur?
 Quid? qui Sarmaticos cursu præuerrere Cauros
 Tendit, & Armenium pedibus superare Niphatem?
 Magnanimos haud ille vnquam vitauerit hostes,
 Infestasq; vices, dubijq; pericula martis.
 Inde ubi robustis adoleuit viribus etas:
 Et cupis ingentem sepire indagine saltum:
 Cuncta prius, ni laude tuum, plausuq; laborem
 Defraudare iuuat, vacuumq; ad recta reuerti
 Immeritas damnantem auras, diuortia solers,
 Atque habitus varios regionum ediscere cures,

Et

Et quae quas soleant habitare animalia sylvas.
 Hic lepores, illic timidi nascuntur onagri,
 Atque alces variae. Et vastis cum viribus vri.
 Nonne vides, ut saeva oryges Getulia mittit?
 Armenij tigres? celeres nemora Aenia damas?
 Quid tibi commemorem? saepe iisdem in montibus aut
 Aut has lucifugae meles habuere cauernas. (has,

Hinc ergo ingenium in primis moresque ferarum
 Edisces: tecumque diu scrutabere solers,
 Quas quibus aut artes prudens natura, doloseve
 Addiderit. neque enim est idem venatus aprisque,
 Atque vrsis, eademve decent et retia, et artes
 Ceruorum, leporumque gregem, et genus acre leonum;
 Nanque hoc insidijs vel aperto vincere Marte
 Magnanima septus iuuenumque, canumque cohorte
 Vix poteris: tantam impatiens exardet in iram:
 In mediosque ruens certum petit vnguibus hostem.
 Tum stragem infandam canibus (miserabile visu)
 Dat turbans, discerpit equos, atque obuia frangit
 Venatorum arma, et cuneos in bella ruentes.

Quam bene: quod nostris procul haec regionibus absunt
 Semina, et horrendis vulgata opprobria monstris.
 At vero dum vernat ager, dumque vritur aestu,
 Aut gelidis deforme riget nemus omne pruinis,
 Incipit aut folijs horrere cadentibus arbor,
 Non vnquam mitisque lepus, ceruique timentes,
 Saevaque capreoli fugientes lustra ferarum,
 Quos alto clamore premas ad retia, desunt.
 Sive volutabris, dumisque horrentibus apros,

Infor-

Informesque suis excire cubilibus vrsos
 Iuuerit, et caesos duro prosternere ferro.

In primis igitur vestigia nota ferarum
 Sint tibi, quae longo tecum obseruaueris vsu,
 Quaeque oculis adeo percepta fidelibus olim
 Admoneant, quae quaeque fera in regione vagentur,
 Omniaque etatum pariter discrimina signent.
 Atque haec ut possis animo cognoscere: iam nunc
 Ipse notas, docuit quas experientia, dicam.
 Nec tamen haud dubitem, verbis ea vincere magnum
 Quam sit, et indicijs describere singula certis.
 Siue quod est ingens Latij sermonis egestas,
 Siue quod innumeris desunt sua nomina rebus:
 Verborumque vbertatem negat auctor Apollo,
 Quantam haurire animus Musarum est fontibus optat.
 Sed me dulcis amor laudum, et spes maxima thyrsos
 Percutit, et multo bacchantem protinus aestro
 Ire iubet, quod nullus adhuc penetravit alumnus
 Pieridum, Latioque novos recludere fontes,
 Et procul a patria spatiosa per equora vectum
 Uela dare, et primam non solum appellere ad oram,
 Sed penitus Libyae terras intrare repostas:
 Urgentem certo deserta cubilia gressu.

Continuo frontem curuis quae cornibus armant,
 Omnibus in geminas discinditur vngula parteis:
 Ut ceruis, bubusque, et amantibus ardua capris.
 Quaequam etiam pedibus terra sola dura bisulcis
 Urget aper, solidusque Indis est vnguis onagris.
 Idcirco, quoties canibus venabere ceruos,

Ne

Ne forte infontem iuuenem, & nil tale merentem
 Perpetuo lassus cursu, & deceptus omittas
 Eximium, & natu grandem, cuiq; obrita ramis
 Cornua, & annoso veteres stant stipite trunci,
 Inspicies, teretem num desinat vngula in orbem,
 Et pateat latè spatiosa prodiga planta
 Interior, num rima, pedem quæ findit vtrunque
 Infima contiguis vtrinq; cohereat oris,
 Pressaque num summo vestigia puluere signet,
 An penitus terra talos agat acta profundos.
 Hæc tibi signa dabunt surgentem in cornua ceruum,
 Ipsaque vicenis umbrantem tempora ramis,
 Et solida corpus firmatum atate ferentem.
 Idem etiam arboribus, quæ se nemora inuia densant,
 Sæpius horrenti summum fricat ilice tergus,
 Quercusque, & fagos, & robora cortice nudat
 Vndique, dum trunco summos terit arduus armos,
 Et virgulta premens duro crescentia cornu
 Deijcit, atque nouas ipsis cum frondibus vlnos
 Sternit agens, cunctamq; suo mouet ordine syluam.
 Illa iacet, ceu cum cali de vertice summo
 Incumbens Boreas rapido cum turbine fertur.
 Atque illic tenues si forsân aranea casseis
 Texuerit, plures noctes abijisse putato,
 Ex quo præteriens turbauerit omnia ceruus.

Tum vero, immortale decus famamq; perennem
 Inuideant irata tibi nisi magna Dianæ
 Numina, non oculis iterumq; iterumq; pigebit
 Reliquias spectasse tuis, quæ protinus aluo

Depul-

Depulsa catulos ad tecta cubilia ducunt.
 Namque & si certas anni mutantur in horas,
 Atque aliter formatae alias habuere figuras,
 Quæ tamen & patula, quæ sunt & turbinis instar,
 Aut tereti tractu in spiras voluuntur acutas,
 Digeste ve suo subsidunt pondere in orbem,
 Testantur dignam esse feram, quam tota fatiget
 Turba canum, creberq; petat concursus equorum.
 Atque eadem, præceps cum primum desijt æstas,
 Et cinctum autumnus miti caput extulit vna,
 Et vocat in Venerem miseros September amantes,
 Extabunt nusquam, nusquam tibi certa volenti
 Signa dabunt, namque arescent ceu tenuis aqua
 Humor humi fusus quondam sub sole calenti.
 Contemplare igitur quò sese mane receptet;
 Quaque adeo è pastu veniens in parte quiescat.
 Namque prius latebramque suam, notumq; cubile
 Quàm subit, hic illic viridi postratus in herba
 Corporis impressit formam, & vestigia liquit,
 Innitens genibus cum lecto exurgit inani.
 Atque ea si latè apparet, si gramina subter
 Proculcata iacent, si cruribus extat imago
 Ipsa suis, penitusque solo patet acta cauato:
 Protinus insignem facie, & cervicibus altis,
 Cornuaque innumeris ramis decorata ferentem,
 Inuenisse refer, cursu qui prouocet auras,
 Quique canes vario doctus deludat ab astu,
 Et iuuenum cœtus ad tecta remittat inanes.

Illud item medio in saltu obseruare memento:

B

Cum

Cum matutinus leto discedit ab agro,
 Et satur ingrediens ad nota cubilia tendit.
 Nam si prima pedum longè vestigia linqunt
 Vltima, robusto præstans & corpore & armis
 Cervus erit, denso distentus & ilia pingui.
 Sin autem cedent retro, & superata resident:
 Tum tibi difficilemque fuga, totoq; vagantem
 In nemore, & solidis vix ossibus insistentem
 Expecta, atque alium votis exposce secundis.
 Nec tamen, hæc cum sit venantum industria sepe
 Querendo experta, & nemorum creberrimus vsus:
 Monstrarit iuveni certissima signa sequenti,
 Non & iudicia, atque animos, & lumina fallent
 Interdum, & cæca subigent deerrare latebra.
 Ni tecum canis acer eat, qui naribus auras
 Ducat odoratas, & nusquam impressa ferarum
 Insistat cupide vestigia: nec tamen villos
 Latratus, vocesque hilari de pectore mittat,
 Cum latebræ non longè absunt, fidi que recessus.
 Atque hoc præcipue tum te fecisse iuuabit,
 Cum nemore in medio medijs sub sole diei
 Pascitur, & nusquam lucis horrentibus exit,
 Nec letas segetes, fœcundaque gramina campi
 Persequitur cæco longè digressus ab antro.
 Verum ea, suppeditant mediæ quæ pabula sylvæ
 Circumfusa cauo, & veteri propiora cubili
 Attondet latè ventrem saturatus obesum:
 Effera dum caprant animalia cætera somnos,
 Et sata formidant duris exculta colonis.

Præ-

Præsertim ingenij multo si callidus astu
 Latratu resonare canum, & clamore virorum
 Audierit syluam ingentem, & nemora omnia circum
 Ante. Etenim cælo nunquam se credere aperto
 Audet præterea, nec tuta relinquere tecta.
 Est & qui nullum fretus cognoscere signum
 Certius, exurgit sub lucem: atque auia quæ se
 Intendunt nemora, & ramis nectentia ramos
 Horrentem latè faciem telluris opacant,
 Ingreditur properans humilem conscendere quercum,
 Aut fagum, aut ramis nondum sublimibus ornum,
 Inque cauam viridis piceæ se collocat vmbra,
 Expectatque tacens, arrectisq; auribus adstat,
 Huc illuc voluens oculos: tum corpore siquem
 Eximio aspexit, summa cui fronte superbum
 Spargitur, & ramis nitidos decus occupat armos,
 Obseruat latebras, densæq; cubilia sylvæ:
 Et qua discedens pastu se condat in ance.
 Tum verò summa demittit ab ilice corpus
 Impiger, atque humili quem iam religarat ab orno,
 Ostendit catulo vestigia ponè sequenti
 Inde loci, naresq; vetat sus tollere ad auras,
 Sed pressè captare feræ spirantis odorem
 Cogit, & haud dubij discrimina noscere venti.
 Namque alijs aliò cursum deceptus ab auris
 Dirigeret, moxque ipse, alios sequeretur odores,
 Contiguus terram tereret nisi naribus, oreq;
 Ingrediens premeret pedibus quas presserat herbas
 Cervus, & effusa passim maculauerat aluo.

B 2

Hic

Hic igitur summa suspensum ex arbore signum
 Linquntur, aut caesi spoliantur cortice trunci.
 Deceptus dubia ne post regione viarum
 Fluctuet, & syluis horrentibus irritus erret,
 Et cætus iuuenum vana spe ludere pergat.

Disce etiam varia ceruos cognoscere voce,
 Dum matutinis syluam mugitibus implent,
 Et magnum ingenti gemitu testantur amorem.
 Nam iuuenes, quos nulla prius latratibus egit
 Turba canum, pleno liquidas è gutture voces
 Ingeminant miseri, & cæli conuexa tuentes
 Attollunt caput alte, atque ore queruntur aperto.
 Precipue Veneris cum durior ossibus æstus
 Hæsit, & in teneras grassatur flamma medullas,
 Tum matutinus stentes conspexit Eous:
 Et stentes paulo vidit post Hesperus idem.
 Ast alij, quorum ingenti se muniit astu
 Pectus, & innumeris atas iam serior annis
 Edocuit, quibus insidijs, quibus artibus olim
 Deciperent scævasq; feras, catulosque sagaceis,
 Extento capite, & rigida ceruice gementes
 Secum multa dolent: tum presso gutture rauci
 Mane grauem mittunt imo de pectore vocem,
 Atque noua tristes repetunt suspiria luce.
 Scilicet incertis omnes tum sedibus errant:
 Nec stabula, aut dulces adeunt, velut ante, latebras:
 Sed mutare locum, & sub dio carpere somnos
 Fuuit, & huc illuc noti per deuia montis
 Omnia formosæ vestigia querere amice.

Ipse

Ipse ideo, placitum cum primum aspexeris hostem,
 Eia age, solue canes: nec tu tua tempora differ
 Venandi, neque enim est illis mora tuta diebus.
 Verum id precipue semper meminisse decebit,
 Siue impressa solo bifida vestigia plantæ,
 Siue humili, seu tu specula sublimis ab alta
 Pascentem obseruas, gelidæ ne forsitan aure
 Flamina ab aduersi venientia cardine cæli
 Contingant subito nares tepefacta vapore,
 Et magna admoneant instare pericula leti.

Ipse Deum genitor, postquam terramque, fretumq; s;
 Aetheraque immensum, totumque creauerat orbem,
 Cunctaque miscuerat non vno semine rerum,
 Illicet alitibus dedit aera, piscibus æquor,
 Quadrupedum generi syluas concessit habendas:
 Fussit & incertæ lumen decurrere vitæ.
 Et tamen haud dubijs conclusit finibus æuum.
 Cuius vt extremas possent contingere metas
 Omnia, & anguste complerent tempora vitæ,
 Robore apros, cursu lepores, virtute leones
 Armavit, magnaque dedit feruescere in ira.
 Hinc lupus insidijs, serpens hinc atra veneno,
 Et vulpes morsu, & cornu bos pugnat adunco,
 Inque hostem calamos hystrix iaculatur acutos,
 Sæuit & horrenti tergo contactus echinus:
 Vtque artes possent hominum vitare, dolosque,
 Ille quidem rebus varios infudit odores,
 Vnde fluens nareis voluat se fluctus ad acreis
 Eminus, haud vno dirimens discrimina sensu:

Quæ

Qua mox occulto secum tepesacta calore
 Aura tulit: cessere fuga, notumque repente
 Deferuere nemus, seque in densissima lustra,
 Lustra oculis hominum, & latrantum imperuia turbae,
 Abdiderunt: nulla ad latebram vestigia ducunt:
 Et redijt vacuus mœstas venator ad adeis.
 Hoc metuens, cœli tractus & flamina serua:
 Vnde fluant tenues aurae: quo mane repentes
 Aera per vacuum vento diffilentur odores.

Forstian & qui sit vesti color aptus habende
 Scire velis, illum ante omnes legere volentes,
 Quem nemorum assimilem frondi pro tempore norunt.
 Seu viridis, seu pullus erit, seu tectus eburneo,
 Seu ferrugineo mœrebit lucus amictu.

Tum, tibi si libeat, pecudum genus omne ferarum
 Tutus, & immites apros speculari, luposque.

Horum etiam certis olim vestigia signis
 Horrenteis latebras, & cœca cubilia prodent.
 Secessusque omnes & pabula, namque aper ingens,
 Quique ad eò quarti spatij iam proximus anni
 Vidit inardentem Taurum ter lumine Solis,
 Demittit late in solidum vestigia plantæ
 Altius, obductoque adigit calcanea callo,
 Inque volutabris sylvarum, imisque lacunis
 Corporis ingentis ingens apparet imago.
 Quin vbi consuevit teneras depascere glandeis,
 Castaneasque nuces, balanumque, & cerea pruna,
 Demissamve altis potare canalibus vndam,
 Aut filicum fibras rostro rimatus obunco

Effo-

Effodere, & pingueis populari occultus aristas,
 Prosubigit terram pedibus, fricat arbore costas,
 Horrentes setis costas, & turpia multo
 Terga luto, duosque acuit nunc cortice dentes,
 Nunc nemus umbriferum diuulsis vndique ramis
 Spargit humi, & summis passim dat vulnere truncis.
 Atque hæc quò magis alta absunt à stirpibus imis
 Indicia, atque notæ, tanto procerior omni
 Corpore terga gerit lato sublimia dorso,
 Armaque venantum tanto minus obuia vitat.
 Idcirco notum quamquam præsensit odorem,
 Hostilesque globos sylua conspexit in alta,
 Serus abit tamen, & certum petit inde cubile,
 Usque ad eò fidens animi præ se omnia temnit.

Quòd si forte genus venaberis acre luporum,
 Continuo hoc maribus distabit scœmina signo.
 Nam primi prælonga pedis vestigia tendit,
 Prælongosque manus digitos insertat acutis
 Unguibus, inter se quorum coit ordine nullus.
 Signaque inexhausti linquit graueolentia ventris,
 Æquam vbi vtrinque viam medius discriminat agger.
 Ille autem extrema plerumque in tramitis ora
 Reliquias iecisse cibi solet inde rotundis
 Signat humum pedibus, digitosque ostendit obesos,
 Hærentes simul, atque obtusis unguibus aptos.

Verum age, carminibus quando non omnia nostris
 Permittunt Phœbi dulces audere sorores,
 Cunctarumque ad eò vestigia nosse ferarum
 Possumus, & simileis lustra indagare per artes,

Disci-

Discite, venandi quoscumque habet impiger ardor,
 Multiplices tereti laqueo coniungere nodos,
 Et lento in primis pedicas contexere neruo.
 Ipsa autem in plures ferro discindite partes
 Retia, quæ viridi, nigrove infecta colore
 Deliteant, fugiantq; oculos inuisa ferarum.
 Commodius namque ista ferent iumenta, locisque
 Omnibus apta magis passim posuisse licebit.
 Præterea cum Vere nouo Sol suscitatur herbas,
 Et nemora umbrosa vestit densissima fronde,
 Quæ vallis depressa patet, quæ collis opacat
 Multus humum, & multa viridis tegit ilice terram,
 Contexe in longum sepes, vallosque, sudesque
 Multiplices, interque cauo dabis ore fenestras,
 Queis nodo implicitis auerſi à limine portæ
 Adduntur teretes laquei, finemque sub ipsum
 Retia, quæ sese sinuosa in brachia flectant
 Vtrinque, & latè spatium amplectantur inane.
 Namque feræ interdum, perspecta fraude, doloque,
 Præcipitem rectâ pergunt contendere cursum,
 Sepemque à laua, dextrave à parte relictam
 Euadunt, celeriq; fuga spatia intima verrunt.
 Ac, nisi transuersis teneantur retibus, omnes
 Insidiasque, artesque, & cæca pericula vitent.
 Quare alij, quæ se properant coniungere sepes,
 Quattuor oppositis inter se frontibus altas
 Obcæcant stipulis, & multo gramine fossas.
 Quarum alijs aliæ patulos ducuntur in orbis:
 Et circumseptus ramorum textitur ordo:

Depre-

Deprensâ ne fraude labor cadat irritus, omnemque
 Eludat venantis opem male callidus astus.
 Tum media extantem fouea defigere palum
 Consuerunt, durisq; agnam vincire capistris,
 Quæ misera insomnem balatum exerceat, & se
 Desertam doleat tenebris sub nocte silenti.
 Audita nam voce, feræ, quas triste fatigat
 Fieiuna ingluuius vix vnumquam explebilis alui,
 Lustrabunt septum: quòd si non vlla patebit
 Ianua, contextas sepes, prætentaque saltu
 Transilient claustra, & fouea excipientur inani.
 Sunt qui letalem medicatis frugibus offam
 Obijciant passim, vitreus quæ labitur amnis:
 Aut alta è quercu suspendant viscera, & vncos
 Includant, quos affiliens fera deuoret hamos:
 Et meritas leto scelerum luat improba pœnas:
 Dum se agit, & frustra luctatur in aere pendens,
 Et præbet iuueni spectacula grata latenti.
 Quin & dentatos laqueis currentibus orbes,
 Ferrea quos tantos coniungit lamina in vsus,
 Exponunt aptos veteris radicibus orni,
 Quæ nocturna auida crebrò lupa præterit aluo,
 Aut vbi fusa iacent cæse intestina iuuentæ,
 Et turpi rorant tabo sentesque, viæque.
 Illic & stipulis tectos, & frondibus abdunt,
 Et frustra adijciunt loro religata tenaci.
 Vtq; iacent, vtque ore feræ correpta trabuntur,
 Ferrea tectos extollit lamina dentes,
 Flicet & valido comprehendit forcipe collum.

C

Quam-

Quamque magis nodos, & ferrea vincula, & hamos
 Effugere, ac magno comprehensa euadere nisu
 Tendit, & aduersæ frustra oblectatur arena,
 Tam magis apprensus impingitur aeneus uncus
 Faucibus, & miserae conatum eludit inanem.

Præterea quinas longè diductus in vlnas
 Defoditur puteus, pedibus non altior octo,
 Effera quæ potum veniunt animalia: vel quæ
 Concubitus miscet varios, iunguntque Hymenæos,
 Et passim secura locis syluestribus errant.
 Tum cretaque, lutoque linunt latera omnia circum
 Intus, & è leui componunt marmore murum,
 Deciduaque aditum præcludunt crate patentem,
 Frondentem & syluam spargunt, herbamque virentes.
 Quod superest terra, procul à foueaque, locoque
 Assportant, ne fortè sagax præsentiat illic
 Occultamque scrobem, nodosque ad dura paratos
 Munia, & herenteis utroque in margine clauos.

Sunt & multiplices laqueis curracibus usus.
 Namque hos aut foueis, aut cæci in limine callis
 Occultant, vnde illa aditum ad pecuaria querunt,
 Mox innexa pedem sublimi è margine pendent.
 Quæ nam autem, o Musæ, vis, atque industria primum
 Prodidit auctorem? nobis qui tradidit artes,
 Fraudesque, insidiasque novas, penitusque nocendi
 Mille vias? neque enim syluas sine numine Diuum
 Credendum, & magnos saltus tentasse priores.

Alma Venus quondam, iuuenis cum fletet Adonis
 Crudeles obitus; dirum execrata ferarum

Omne

Omne genus, crinesque manu lacerata decoros,
 Venatricem altis Dictynnam adijisse sororem
 In syluis, gemitusque imo de pectore ducens
 Dicitur vltrices supplex petijisse sagittas.
 Tunc Diana sue tristes miserata querelas
 Germana (ceu fama) nemus circumdare raris
 Cassibus, & vigili saltum oppugnare corona,
 Moliri que dolos magnorum ad lustra leonum
 Edocuit, nam summa prius per culmina Pindi
 Errabant homines, artisque, atque omnis egentes
 Consilij, sed tantum armis & robore freti.
 Prima igitur facileis cupidis venantibus ipsa
 Ostendit Dea magna vias. Hinc mille secuti
 Heroes inuenta suos docuere nepotes,
 Et pedicas damis, laqueosque innectere cervis,
 Scilicet & rabidos includere sentibus vrsos,
 Et latera, & fauces volucris transfigere telo,
 Effusi que sequi vestigia certa cruoris.
 Tum quoque monstratum, facili caperentur ut astu
 Impune: & tutus nemorum iam redditus usus,
 Et varia syluas patuere obeuntibus artes
 Venandi: seu flammato iam noxius estu
 Sirius excoqueret segetes, seu Bruma niuali
 Cana gelu Borea diras immitteret auras.
 Vel te igitur leporum, vel te delectat aprorum
 Acre genus, cervosque iuuat captare, luposque,
 Imbellesque inulos, animisque audacibus vrsos,
 Arte magis fuerit, validis quam viribus usus.
 Continuo (sunt hæc castæ documenta Diane,

C 2

Et

Et magna præcepta Deæ) quò montibus altis
 Expertes omnis iuvenes discriminis apros
 Venentur, duris concludunt vepribus agrum,
 Deducuntque altam, quàm panditur area, fossam,
 Ingressumque vna relinquunt à parte patentem:
 Effunduntque cibum glandes, atque arbuta passim,
 Dum niueos gestant humeros, incanaque menta
 Intonsi montes, & gramina cuncta rigescunt,
 Aut nondum in lucem fructus se Vere dederunt.
 Huc quoniam suadente fame grex omnis aprorum
 Descendunt, vnaque trahunt natosque, nepotesque,
 Effusumque avidi populantur glandis aceruum.
 Consurgit tum venator, raptoque veruto
 Occupat ingressum caueæ, & clamoribus altis
 Perculso animo subitus deterret: at illi
 Quàm depressa iacent humili spineta corona,
 Transiliunt incompoti, subitoque ruentes,
 Inque sinum foueæ cuncti labuntur apertum.

Quid? qui fœcundi suadente cupidine quæstus
 Obscæcat scrobibus terram, & frondentibus vlmis.
 Deinde viam munit, aditu quæ lata patenti
 Non animaduersa claudit diuortia fraude,
 Parietibusque intexta suis, sensimque recedens
 Angusta efficitur magis ac magis, aggere donec
 In medio mediam complectitur abdita fossam.
 Mox aperit sese rursus, quò certior ipso
 Prospectu addatur spes, & fiducia vitæ,
 Dum fugit, & cursu rapide petit acta salutem
 Cerva, vel horrificis longè sus concita fetis.

Quid?

Quid? qui transuersam veteri super ilice ponit,
 Quàm primum incipiunt trunco se fundere rami,
 Antennam, quæ parte grauis propendet ab vna,
 Parte leuis laqueos nodorum innectit, humiq;
 Prona reclinatur, noctu quàm bellua gressus
 Fertque, refertque suos, medijs in saltibus ille
 Pendentem pedibus spectauit in aere prædam.
 Ille feras, si quas libuit cepisse sequendo,
 Abstulit, & letas portauit tutus ad ades:
 Et dapibus mensas persæpe oneravit inemptis.

Ergo etiam multi longo crepitacula funi
 Aenea, tinnitu longè resonantia acuto,
 Adijciunt: segetemque super, campumque virentem
 Et manibus suspensa ferunt, quo sæpe timore
 Precipitent celerem lepores in retia cursum:
 Retia quæ milio, viciæve obducta recenti
 Arguto excipiant sonitu, & clamoribus actos.

Sed tibi quot fraudes, quot sint artesque, doli que,
 Insidiæque, olim pubes quibus vrsa, rapaces
 Venaturq; feras, prædaque incedit onusta,
 Ipse ego non vllis comprehendere versibus ausim.

Verum hinc digrediens, quò tutior horrida lustres
 Antra, & inaccessi nemorosa cacumina Pindi,
 Expediam assiduus quæcumque probauerit vsus
 Arma, vel ætatis certa experientia nostræ:
 Quæis sine fœlici nunquam tetigere ferarum
 Euentu audaces malè tuta cubilia dextræ.

Arcus, & incultis primum contecta pharetris
 Spicula, Amazoniasque acies tutata securis:

Quæq;

Quaeque Ferentinae minitantur vulnera falces
 Roboribus: solas cum iam frondator ad auras
 Dulce canit tenera deceptus amore puella.
 Scilicet illa legit cana lanugine mala,
 Agrestisque suas solatur carmine curas
 Crudelis, miserumque animi aspernatur amantem.
 Nec desint dura sinuato vertice clauae,
 Quae leporis cursum iacta compescere fuerunt.
 Ac tibi praecipue geminis hasilia furcis
 Armentur, latoque etiam venabula dente,
 Quae tantum in ternas protenta haud amplius vlnas
 Non vrsi, rapidiue succi confringere possunt.
 Ligna ferunt myrtus, nequid cuncteris, agrestes
 Optima, & Ismarij nutrita in vallibus Hebrae
 Cornusque & taxi, at Cybeleia pinus, & orni
 Ne fallare, dabunt fragiles ad praelia contos.
 Praeterea horrendis Chalybum formata metallis
 Machina, quae magni tonitrus imitatur Olympi,
 Fulguraque, & summa si quando fulmen ab arce
 Torquet agens, nubesque atra caligine findit
 Iupiter, & tremefacta solo stupet inscia tellus,
 Hanc non Aetnaeos vasta sub rupe Cyclopa
 Informasse ferunt: procerum non arte priorum
 Inuentam, Alecto Stygijs sed nuper ab oris
 Extulit infandam cladem mortalibus agris.
 Quoque magis longus tereti spiramine truncus,
 Certior hoc fundet conspectum in montibus hostem.
 Praesertim arenti si puluere plenus ab ore
 Expulerit plumbum, cum prius admoueris ignem.

Idcirco

Idcirco coryli fragiles ex arbore ramos
 Decerpunt, circumque libris, & cortice nudant,
 Suspenduntque focis, & multa aestate relinquunt
 Solibus expositos. namque is calor attrahit omnem
 Humorem, flammæque relinquitur vitile lignum.
 Hinc clausos circum incendunt: & nulla relaxant
 Spiramenta, nouum quæ molles aera pruna
 Excipiant, tacite dum se consumere pergunt.
 Tum Macedum nitra, et graueolentia sulphura miscent,
 Tormentumque ingens siccato puluere replent,
 Et liuentem addunt baccam: quæ protinus igne
 Acta ruit: tremit omne nemus, vallisque profunda
 Sylua tonat, fugiuntque imo Neptunia ponto
 Armenta, & vitreum caput occulit Amphitrite.
 Quid si Pharsalicas cupiat gestare sariſſas,
 Fraxineasque sudas, & acutæ cuspidis hastas
 Venator, quò fundat aprum, fuluumque leonem
 Magnanimæ inuictò confusus robore dextræ?
 Ceu quondam in syluis, & lustra per auia, quæ se
 Eridanus flauis prouoluit in æquor arenis,
 Ibat in immites summis cum viribus vrsos,
 Fundebatque ruens animis immanibus apros,
 Italiae Medices columenque, & gloria gentis.
 Quamquam illum per sepe etiam conterritus hostis
 Sensit confertas hasta perfringere turmas:
 Dum procul audaces auertit seuus Iberos:
 Dum longè à nostris Gallos regionibus arcet
 Vltor atrox, cumulatque neces, & funera victor.
 Aerio veluti montis de vertice saxum

Cum

Cum ruit auulsum tonitruque, & fulmine, præcep
 Decidit, & syluam secum voluensque, trahensque
 Sternit humi: reboant saltus, vallesque profunde,
 Atque armenta omni cedunt exterrita luco:
 Ingentisque procul sonitum mirata ruina
 Pastori agglomerant: pauidis ille auribus adstans
 Insolitum abrupti montis stupet usque fragorem.
 Ergo ipsi miseras rumpentes questibus auras
 Ausonii, Ausonidesque nurus ad sidera palmas
 Sustulerunt, lachrymisque sinus, atque ora rigantes
 Funditus amissa spes abiicere salutis,
 Percussus iacuit cum fulmine maximus heros,
 Cum spoliata suo lugeret Hetruria nato,
 Mæstiaque subtraheret cunctis lata vbera tellus
 Arboribus, nullo cum gramina rore maderent,
 Vreret & rigida cælum sata culta pruina.
 Nec mirum namque vnus erat, quo vindice tellus
 Itala præteritos olim repararet honores:
 Et sua victrici post plurima secula lauro
 Tempora circumdans non deploraret auorum
 Amissam virtutem armis, & fortia facta.
 Inde igitur fuscis summo de vertice canis
 Defleuit iuuenem crudeli funere raptum
 Thyrrenus pater: atque ora regnator Hetruscæ
 Cæruleum flauo Tybris caput abdidit alueo,
 Dum se ipsum, inuersasque vices miseratur, & odit.
 Nec multo infelix duram post tempore cladem
 Illatam Latio, Latio (pro dedecus) ipsi,
 Ingemuit, Medicemque sua ter voce vocauit.

Ac

Ac tum præcipue, saua cum compede vinctum,
 Atque ipsos precibus Superos in vota vocantem,
 Plangentemque genas palmis, gemitusque cientem
 Aspexit patrem, qui præsidet arbiter orbi,
 Et cæli rescrare potest & claudere portas.
 Prò scelus, & labes nullis abolenda diebus,
 Non potuit longæua senis venerabilis ætas,
 Non pietas, cultusque vllus, non insula sanctam
 Canitiem complexa acies prohibere nefandas,
 Quò minus aggressa in terris hominemque, Deumque
 Diriperent, durisque onerarent colla catenis.
 Tempore quo salsi Tyrrheno ex aquore fluctus
 Vorticibus rapidis sese effudere per agros:
 Infandum, cunctasque imo sub gurgite naues
 Illifere vadis, siccoque in littore phocas,
 Monstraque præteritis non vnquam cognita seclis
 Eie cere orbi dirum minitantiæ bellum.
 Et pater Eridanus concreto sanguine fluctus
 Miscuit, & turpes fudit de vertice canos,
 Plurimaque Adriacas deuoluit corpora in vndas,
 Atque ea funestis lachrymans contexit arenis.
 Non Arnus, quamuis cælo gratissimus Arnus,
 Continuit tristes vdo sub fornice luctus.
 Quin miser incanamque comam, barbamque madentem
 Discidit, atque ipsum miserando in funere pectus
 Contundens palmis, crudelia compellauit
 Numina, & agrestes iussit procul ire Napæas.
 Dumque adeò irarum cunctas effundit habenas
 Aggeribus ruptis, & pleno spumeus alueo

D

Exit,

Exit, & aerias imis radicibus vltimos
 Euulsas rapidus secum trahit, aruaque vastat,
 Et circumfusos rapido submergere campos
 Amne parat, seque Æolijs æquare procellis.
 Nec minus insolitos tellus dedit vndique motus,
 Plurimaque irato ceciderunt fulmina cælo:
 Arueruntque rose, violaque, & florida Tempe,
 Et syluis cecidere comæ, tellusque dehiscens
 Oppidaque, & varijs regionibus obruit vrbes.

PETRI ANGELII
 BARGAEI
 CYNEGETICON

Liber secundus.

UNC age, quæ nemorum latos
 gens effera saltus
 Incolat, & noctu pallentes ruminet
 herbas,
 Hostemque aduerso cornu petat, &
 sola terræ

Signet agens pedibus vestigia pressa bisulcis,
 Hæc quoniam curæ surgit pars altera nostræ,
 Exequar, & primum mores cuiusque docebo.

Huc ades ò, priscos cui læta Hetruria fasceis
 Instituit, trabeamque dedit, sellamque curulem,
 Atque renascentis monimenta insignia regni
 COSME: nouum tibi surgit opus: tibi maxime carmen
 Assonat, & pedibus spargit tibi taurus arenam.
 Huc ades, & mecum quæ se nemora inuia densant,
 Ingredere, & ceptum, quoniam potes, omine firma.
 Hinc olim Heroes, Diuum genus, aurea proles

D 2 Que-

Quæsiuere sibi nullo interitura sub auro
 Nomina, & æternam meruere in secula laudem,
 Phillyrides Chiron, Larissæusque Machaon,
 Amphiaræus, & Iasion, fratresque timendi,
 Cæstibus hic, ille alter equis. eademque secuti
 Hæc studia, has artes duros vicere labores,
 Et grati generique hominum, Diuumque fuere,
 Melanion, Peleus, Telamon, Podalirius, Aegæus,
 Et cum Pirithoo Nestor, Theseusque, Dryasque,
 Quique errore malo patris, furijsq. nouerca
 Interijt, vixitque iterum reuocatus ab Orco
 Hippolytus, magnæ gratissima cura Dianæ:
 Cæneusque, Hexadiusque, & par Superis Polyphemus,
 Et Meleager, & ipse expertus terroris Achilles,
 Mnestheusque, atque Asiæ regnorum euersor Ulysses.
 Hinc quoque tempus erit cum te, tuaque inçlyta facta
 Posteritas mirata colet, nostramque vocabit
 Felicem ætatem, felicia secula, quæ te
 Præsidiumque, decusque orbi genuere ruenti.
 Nec mea, si letum fas est vitare canendo,
 Si promissa manent magnorum haud irrita vatum,
 Atque hæc Parnasso è summo non ridet Apollo,
 Musa, adèò breuibus quòd tantum intexere chartis
 Sit nomen conata, sua tum laude carebit.
 Quamquam etiam posthac, vitæ modo suppetat usus,
 Dicam acies, abbasque manus in funera, dicam
 Gallorum tepido manantes sanguine riuos,
 Quæ Glanis oblimat flauentia messibus arua.
 Syluestres igitur iamprimum inuadere tauros

Audeat

Audeat inuictò iuuenis mihi robore, & antra
 Ingressus nemorum latebras scrutetur iniquas.
 Hic, quos maiores vno de nomine sueti
 Appellare boues, dura se caryce pascunt,
 Inque hostem rigida meditantur prælia fronte.
 At diuersa tamen perhibent genera esse, neque vnos
 Ingenij mores, sensusve in pectore eosdem.
 Namque alij, densis quæ se Germania syluis
 Implicat, & circum multa tegit ilice terram,
 Omnia persimiles tauris faciemque, coloremque,
 Et mentum, & pronas camuris sub cornibus aures
 Nascentur: proprioque vros de nomine dicunt.
 Hoc tamen inter se distant, quòd corpore vasto
 Vix cedunt magnis, quos India fert, elephantis.
 Ergo aliquem stantem, aut gressum si forte mouentem
 Aspicias, nauem esse putes: quæ Cycladas inter,
 Siue Rhodon, siue illa Paron, siue ardua Deli
 Saxa legit, portuue hyemis secura quiescit.
 Non illi immensas vireis, cursusque volucres
 Natura inuidit, diris non effera factis
 Pectora, non seuos audaci in corde furores.
 Nam simul atque aliquem nota intra pascua cernit:
 Exilit, & magnos irarum suscitât æstus.
 Et procul inspectum præceps ita fertur in hostem,
 Ut sæpe annosas frustra diuerberet ornos
 Fætibus, & frondes, aurasque laceßat inanes.
 Sit quicumque autem seu vir, seu femina, nulli
 Parcit, & haud vsquam furias discriminat ætas.
 Hos pubes generosa, Albim, Rhenumque, Lycumque

Quæ

Quae colit, & gelido Septem subiecta trioni est,
 Perquirat studio ingenti, foueisque profundis
 Excipit, & lapsos sudibus, contisque trucidat:
 Cornuaque in gyrum late coeuntia summis
 Praefigunt valuis: aut, quae non ultima laus est,
 Exponunt populo, aut lento ducunt argento.
 Hec quondam regumque epulas, mensasque potentum
 Ornant, & cunctis late spumantia fundunt
 Vina, vltro dum se inuitant, dum pocula quisque
 Haurit, & exultans pleno se proluit auro.
 Haud illi, quamquam primis capiuntur ab annis,
 Mansuescunt, animosque feros deponere norunt.
 Sunt alij rursus, quorum à ceruicibus horrens
 Casaries pendet, quae colla per ardua ludit,
 Ac late diffusa feros circumtegit armos.
 Bistones his nomen primi fecere: suaque
 Dixere à patria mutata parte Bisontes.
 Praeterea frons lata patet: depressa superne est:
 Ima, supercilijs quae se coniungit vtrisque,
 Tota tumet, naresque iugo despectat ab alto.
 Lingua subest angusta palato, atque aspera, tanquam
 Lima vorax, qua saxa terit, qua sepe cruorem
 Elicit. ille autem ruptis fluit vndique venis.
 Vergit humi facies, paulumque reflexa tumentur
 Cornua setosos villis horrentibus armos,
 Non secus atque hami, praecuta, & commoda pugnae.
 Quippe quibus, medio dum Mars ferus omnia miscet
 In nemore, atque altis reboat mugitibus aer,
 Cum sessore suo sublimis in aethera sepe

Tollitur

Tollitur acer equus: spatiumque effusus in amplum
 Calcitrat, & crebris tenues petit ictibus auras.
 Ceu, cum Demoleon, atque Eurytus asper, & Imbreus
 Pirithei, Theseique manu cecidere bimembres.
 Nec minus Aonios armant sua cornua tauros
 Singula, & à nostris discriminat vngula bubus;
 Quique adeo multi distinguunt terga colores.
 Quid? quos Aethiopes mittunt? quos Caucasus ingens
 Pascit, & haud tergus ferro penetratur ab vlllo
 Duratum hybernae glaciali frigore brumae.
 Nulla illos mites cura, obsequioque magistri
 Fecere, & nullas vnquam domuere per artes.
 Excepti foueis, quas deduxere, profundis
 Pastores, quò tuta suis armenta vagentur
 In syluis, tantas acuunt mugitibus iras,
 Vt, quamquam nullo transfixi vulnere corpus,
 Illic esse tamen, dulcemque relinquere vitam
 Sponte sua, quàm ferre iugum, dominisque superbis
 Parere intorto exagitati verbere, malint.
 Cornua praeterea (dictu mirabile) vt aures,
 Sponte mouent: eadem scopulo ceu fixa minaci
 Intendunt, quoties in pugnam, atque arma feruntur.
 Lumina caeruleo sunt circumfusa colore:
 Triste rubent setae, quibus vndique tergus, & armi,
 Oraque, ceu fuluo splendent contacta metallo:
 Ac praeter moremque bouum, ingeniumque ferino
 Assueti victu frondem aspernantur, & herbam,
 Letaque, quae riuos inter violaria florent:
 Visceribus tepidis saturant, & sanguine fauces:

Venae

Venanturque ideo, quaecumque animalia lucos,
Fluminaque alta colunt, quae se de vertice fundunt
Caucaseo, & Gangem tumefactum fluctibus augent.

At non, D'annubio tellus quos proxima gignit,
Inflexum saevi gestant ubi Paones arcum,
Contectosque gelu pulcher secat Axius agros,
Cornibus, ancipiti quae sint accommoda pugnae,
Armantur, foetusque suos de more tuentur.
Quandoquidem molli sese flectenti a gyro
Concludunt medias versis mucronibus aures,
Nigra quidem, sed quae grato splendore morentur
Venatorum oculos, multosque secantur in usus.
Ornat colla frequens nec non proluxa iubarum
Caesaries, quam praepingui ceruice nitentem,
Stringentemque genas, & pectus adusque fluentem
Spadices, cineresque inter color inficit: ut, cum
Obductum tenui squalet rubigine ferrum.
Lana subest mollis: rum sese corpore toto
Explicat, & flauum villus tegit vndique tergus.
Paones hoc medijs persaepe in montibus vsi,
Postquam illum foueis, vel iniquo vulnere tardum
Cepere, & verubus fixum imposuere salignis,
Discumbunt septem, & conuiuia grata frequentant.
Ipse adeo innocuus, nullo ut defendere telo
Se queat. Una salus superest fuga, calcibus & si
Verberes vrgentemque hostem, catuli que sequentis,
Proluxie fusa ventris, vestigia adurat.
Qua se etiam, tanquam valido munimine valli,
Includunt, quoties instat iam tempus, & omnes

Pabu-

Pabula nota petunt pariturae in montibus altis.
Nam saevas his saepe feras procul artibus arcent,
Tutanturque suos foetus, prolemque nepotum.

Possunt etiam tibi multa bouum narrare ferorum
Et genera, & formas: quales, qui flumina propter
Aegypti superare niues candore feruntur,
Et placidos miti gestare in pectore sensus.

Possunt illos, multo pascit quos gramine Xanthus,
Et Phrygij colles, flauo quibus ima colore
Crura nitent, flammisque auro rutilantibus armi,
Collaque, quae pingui ceruice tumentia fulgent,
Inque globum terga, ut sublime in monte cacumen,
Ardua consurgunt, & vtraque a parte mouentur
Cornua, nec lassas non demittuntur ad aures.

Sunt alij, quorum magni prope flumen Orontis
Plurima Pellaeis armenta vagantur in aruis.
His nec pulchra magis, nec fortia pectora bello
Esse, nec ereptos sibi quae indignentur honores,
Vlla solent, ineunt magno cum robore pugnam,
Et sparsa irritant pedibus certamen arena.

Qualis agros Macedum vastabat taurus opimos.
Quos cum se Ambracias infert Achelous in oras,
Quos celer Euenus, gelidus quos irrigat Hebrus,
Asopusque minax, Strymonque interserepit vnda.
Quin etiam spirans conceptas pectore flammis
Pulsabat pedibus circum sola culta bisulcis,
Cornuaque infestis mucronibus apta gerebat.
Cumque adeo primos in praelia dira ciceret
Mugitus, non vlla loco se tuta putabant,

E

Quae

Quæ lucos, altasque colunt animalia sylvas.
 Nec minus, armorum studio flagrare iuuentus
 Quæ solet, & certis animas offerre periclis,
 Ingenti percussa metu, atque ignaua iacebat.
 Hanc Diana olim populis immiserat illis
 Dura luem, atque omnes populari iusserat agros,
 Oppidaque Aemathia, semperque virentia Tempe.
 Namque ferunt epulis quondam, festisque Deorum,
 Quæ soliti iuvenes passim iam Vere propinquo,
 Atque inter choreas læta celebrare puellæ,
 Præteritam cunctas irarum effundere habenas.
 Quas vltura feram Syrijs emisserit oris
 Immanem, Macedumque diu vastauerit agros.
 Ergo ipse infandam cladem miseratus Enipeus,
 Dum fluit, & segni pulchrum caput exerit alueo,
 Amphitryoniadem supplex in vota vocauit.
 Si te (ait) indomite nunquam mouere nouerca
 Monstra, neque horrifici Nemeæa in valle leonis
 Inuictæ vires, celeri si Cressa sagitta
 Prodigia, & Lerna mactasti interritus anguem:
 Da pater hoc tandem portentum occumbere telo.
 Audijt Alcides: iaculumque intorsit in hostem,
 Dum furit, ac sæuum medio in certamine Martem
 Suscitât, & miseram prosternit in agmine turbam.
 Saucius accepto letali vulnere taurus
 Procubuit: multoque animam cum sanguine fudit.
 Vestibulum ante Dei tergus dein multa pependit
 Secula, & ingentis immania cornua monstri
 Posibus aduersis viderunt fixa nepotes.

At

At Libyæ saltus paruo dant corpore tauros,
 Sed celeres, atraque pares formidine ceruis.
 Quos licet & iaculis iuuenes, cursuque fatigent,
 Haud tamen, exhaustos multo nisi membra labore,
 Languidus effætos cum creber anhelitus artus,
 Aridaque ora quatit (quamquam seu cursus equorum,
 Siue canum timidos vrget) cepisse feruntur.
 Quin etiam cum iam fortes, acresque Molossos,
 Aequantesque fugam, tum terga extrema prementes
 Aduertunt, nullamque sibi superesse salutem:
 Abdunt se taciti in sylvas, quibus vnus, & alter
 Corpore succedit, facieque simillimus ipsa.
 Isque alacer cursu se proripit: atque ita fratrem
 In medio seruat versantem turbine leti.
 Si tamen imbellem quisquam capere ante iuencum
 Quiuit, & indomita vinctum ceruice reliquit,
 Grex ubi odoratas nemorum depascitur herbas:
 Sæpe etiam abducit tenera cum prole parentem.
 Namque ea dum gnato miserata exoluere vincla
 Nititur, & cornu duros incidere funes,
 Implicat intorto sese malè sana capistro.
 Nec minus & Libyæ genitrix sæcunda ferarum
 Mittit Opisthonomos, quos Græcia nomine dixit,
 Quod retro cedente gradu viridantia carpunt
 Gramina, & extensis pascunt ceruicibus herbas.
 In terram quia cum pendentia cornua vergant,
 Contingunt nares, atque vtraque lumina celant.
 Quin &, Caucaseo quæ se de vertice præceps
 Oxus, & in campos bis denis amnibus auctus

E 2 Indus

Indus agit, valido bos corpore nascitur. Illi
Undique robustos ater color inficit artus.
Cornua in anfractus, atque internodia duci
Haud præacuta, sed obtusis mucronibus ipsa
Spectare in sese, curuataque vergere ad aures
Tota solent, duris tum frons riget horrida setis,
Et densa ceruix pingui distenta, caputque
Ingens, & toruo sub lumine rictus aduncus,
Dura cutis, rarus que ingenti in corpore villus.
Non ille in pugnam cornu confisus acuto
Descendit: genibus prostratum, & cruribus hostem
Proterit, & fissa contundit corpora planta.

Hoc, olim extremos cum se Saturnus ad Indos
Conferret, pulchramque ultrò Oceanitida adiret,
Fretus in equoreas sese Deus intulit undas,
Nereidumque domos tacitus lustravit, & antra,
Antra exesa mari, & scabro pendentia tophe.
Cumque adeò regno pulsus Iouis arma timeret,
Huius terga premens, humerosque tenacia rupit
Vincula, & Hesperias abiit securus ad oras.
Cuius ut extarent meriti monimenta perennis,
Contractos voluit, sanaret ut vngula nervos.
Ac tum etiam primum Latio concessit habendum,
Quem post innumeros Lunæ, Solisque recessus,
Amissum Tyberis multos reparavit in usus.

Hos tamen, aut alios, quorum memorauimus antè
Nomina, vel clarè descripsimus, haud tibi quisquam
Suadeat, indutus saturatam ut murice vestem,
Que Tyrio latè circum splendore coruscat,

Ferre

Ferre velis, quoties sylua venaris in alta.
Irritat color ille feros, atque acribus urget
Frarum stimulus, & iniquo concitat æstro.

Profuit id multis lana vinxisse sequaci
Syluestrem ad ficum, teneræ quam sepe capelle
Attondent, circumque libris & cortice nudant.
Namque ita paulatim posita feritate, maligno
Assueuere iugo, & rigidis parere magistris.

Dicendum & qui sint, quos India pascit onagros.
Iam primum niueo corpus candore teguntur
Infecti: caput Assyrio nitet omne colore.
Ceruleis oculis, vnoque in fronte superbi
Cornu, quod reges Indorum protinus aureis
Orbibus includunt, & vna liquentia potant.
Ac tum nec morbos tuti sentire feruntur,
Nec, quæ inter mensas occulta hausere venena.
Hos igitur studio ingenti robusta iuuentus,
Ardua prærupti tangunt vbi sidera montes,
Perquirunt, nemorumque intrat generosa latebras.
Quòd si ducentes teneros ad pascua factus,
Quos vtero matres dudum peperere, suisque
Patribus horrenti in sylua liquere tuendos,
Repperit, & rigidis aggressa est comminus hastis,
Haud fugiunt: tenues quamquam velocibus auræ.
Cursibus anteeant, sed equos per sepe, canesque
Per costas lacerant cornu, perque ilia adacto.
Nec mihi tam fortem quisquam se iactet, ut ollis
Audeat iratis concurrere, nulla ruentum
Sustinet incursum nusquam non emula virtus.

Harum

Harum etiam generi multi adscripsere ferarum,
 Quam populis surgit primis quibus etherius Sol,
 Indorum extrema dices venantur in oras
 Viribus indomitis: acres quibus illa leones
 Freta perit, caloque ardens ceu fulmen ab alto
 Irruit. & tellus magno tonat ima fragore.
 Quando quidem nonnumquam atravelut acta procella,
 Conspexit medijs si forte in saltibus hostem,
 Exilit: & duplici transuerberat ilia cornu:
 Arboris aut trunco, post quem latet, impigra telum
 Imprimat. & saxis, & ferro durius omni.
 Dumq; adeo incaustum furit, atque obnititur ira,
 Demens occulti laniatur ab unguibus hostis:
 Et prostrata solo media se in cede videndam
 Tergore fulgenti prebet, cornuq; nigrante:
 Quod cubitum media protentum è fronte duorum
 Colligit in spiras sese, & mucrone minatur,
 Marmora qui quondam præduraq; perforat æra,
 Creditur hoc illi duplex natura dedisse,
 Quò grauior fortes ictus affligeret hosteis.
 Cumq; apro caudam, ceruo caput, ora leoni
 Sit similis, plantas magnis elephantibus, armos
 Horribiles, pectusque, torosq; ostentat equorum.
 Crinemq; excelsa iactat ceruice comantem,
 Et nemora horrendis mugitibus auia rumpit.
 Accensæ in Venerem commercia grata frequentant,
 Atque animos præbent socijs tum denique mites:
 Trahariq; manu sese patiuntur: & vlnis
 Amplexæ fundunt placidum per membra soporem.

Namq;

Namq; aliter non vnà unquam stabulare simulq;
 Fre viam solite communia pascua vitant,
 Communesq; toros: quamquam congressibus illæ
 Oblectant animos aliarum sepe ferarum.
 Non viua potuere capi, non artibus vllis,
 Exegere duos plenis vbi mensibus annos,
 Deponunt sauos immitti è pectore sensus.
 Nec minus atque onagri vis est in cornibus, atros
 Quæ pellat morbos: potuq; resistat iniquo.
 Ergo ijs haud vlli, præterquam lecta iuuentus
 Magnorum iussu regum, venantur in oris.
 Est & prætereà Graiorum nomine dictus
 Rhinoceros, cornu summis quod naribus amplum
 Porrigit, ingentem quo sepe elephantibus aluum
 Perfodit, & lata discerpit membra fenestra.
 Illi dura cutis: quam circum amplexa duarum
 Zonarum anfractu sinuosa volumina cingunt:
 Hæc summis coniuncta humeris, ubi colla rigescunt:
 Altera, qua duos contingunt ilia lumbos.
 Quin etiam, magnus quanto stat corpore taurus:
 Explicat interdum, tantos & colligit artus.
 Cruribus ille quidem breuis, atque simillimus apro,
 Et rostrum, & caudam, nec non & lumina, & aures:
 Conspicuis squamis, circum & pallente corymbo
 Tergora, quæ varijs vtrinq; interlita gemmis
 Distinguit flauis & frontem, & tempora setis.
 Prætereà tuber summis concrefcit in armis
 Mollè, sed exerti cornu tamen instar, & acris
 Turbinis in morem, pugnaq; haud vtile, cum res

Conuo-

Conuocat ipsa suas vires, atq; explicat arma.
 Hunc etiam foueis cepere ingentibus olim,
 Inq; Deum ludis magni videre Quirites
 Pugnantem: & cornu subeuntem comminus hostem:
 Ardua q; immanem iactantem ad sidera taurum.

Est & quæ latis Libyæ fera nascitur oris:
 Illa quidem toto candenti corpore, & armis:
 Non secus, hyberna quàm cum niue Caucasus ingens
 Candet, & implentur verno mulctralia lacte:
 Et quæ saeva animos nunquam deponat agrestes,
 Sed eadem assiduè vultu, letumq; minetur
 Impatiens: Martemq; oculis, & funebre bellum
 Spiret inexhausto nunquam defessa labore.
 Ac veluti scopulus medijs in fluctibus vndas
 Excipit aduersas, Zephyrosq; immotus, & Euros
 Sustinet, atque auris Boreæ pulsatur, & Austri.
 Sic nunc illa tigres, sauos nunc illa leones
 Despicit: atque iras Urforum interrita ridet.
 Concurrunt idcirco animis, & robore vasto
 Vndique, nec pugnae finis: nisi morte peremptus
 Ante cadat, victusve hostis toto equore cedit.
 Interea rigida lambit sua vulnera lingua
 Durus Oryx (sic & Graij dixerunt, Latiniq;)
 Et circumfluidos exiccat sanguine villos.

Sed te si toties in aperta pericula mortis
 Mittere, & ingratos tædet perferre labores:
 Procinus imbelles cervos agitare licebit.
 Quamquam hos dum iaculis, cursuq; ad retia trudes,
 Corda Citheriacis si forte arseris sagittis,

Haud

Haud erit omnino tanti discriminis expertus
 Venatus. vidi ipse canes (mirabile dictu)
 Et raptoris equum crudeli vulnere prouum
 Ad terram rucere, atque animas effundere inanes.
 Magna tamen sequitur tam rara pericla voluptas.
 Quandoquidem aspectu penitus defixus in ipso,
 Atque acre ingenium, & varios mirabere mores,
 Nec minus eximiam præstanti in corpore formam.
 Quippe caput sublime ferunt: frontemq; sub altam
 Fugentes oculos voluunt, animamq; quaternis
 Ducere anhelantes, ac respirare videntur
 Naribus: & rostro simi spectantur obeso.
 Et, quamuis multi multos plerumque colores
 Infecere, tamen fuluo quàm plurima fulgent,
 Aut flauo, aut fusco circumlita corpora fuco.
 Profilit ex imo rum cauda breuissima dorso:
 Cruraque compresso subsunt exilia ventri.
 Illa quidem ad rapidos nata, atque exercita cursus.
 Grandiaque imbellis sustentat cornua ceruix.
 Quæ sese latè summa de fronte profundunt,
 Exactosque annos, ni sex ex ordine brumæ
 Transferint, totidem ramis fruticantibus equant.
 Et quia sunt hebetique acie, & mucrone recto,
 Pondereque ingenti pressant collumque, caputque,
 Non homini, non illa feræ, nisi postulat usus
 Bellorum, opponunt: verum in sua terga fugaces
 Reijciunt, quoties naeti lata equora campi
 Latrantem gressu turbam properante relinquunt
 A tergo, & celeres equant cum fiamine cursus

F

Quin

Quin ea, ceu tenui radice affixa, quotannis
 Amittunt, cum primum altis demersus in vndis
 Conditur, & cæto linquit sua plaustra Bootes:
 Atque æstiu iam cedit hyems: nobisque videri
 Incipit æternos inter Vindemitor ignes.
 Tum nemus umbriferum subeunt, quod leniter aura
 Perflant: & nusquam vestigia dira ferarum
 Apparent, tacitisque patent loca fida latebris:
 Quæ penes aut molli turgere in palmitè vites,
 Aut iucunda sua pendere ex arbore poma,
 Et gravidis culmum iam iam consurgere aristis,
 Lataque non longè florere legumina norunt.
 Hinc prosul amisso membrorum, & frontis honore
 Nusquam abeunt turpes: sed tuti horrentibus umbris
 Luce latent, noctu vicina ad pabula tendunt.
 Nec prius hirsuto crescunt in corpore setæ,
 Aut vasta è dura funduntur cornua fronte,
 Quàm madidos imo proles Hyrea lacertos
 Oceano extulerit, medijsque affulserit astris,
 Qui modo Atlantiacò latitabat in equore Delphin.
 Illa quidem circum tenera lanugine primum
 Tecta latent, tenuique cuti mollissima, donec
 Sirius arentes oriens canis excoquit agros.
 Tempore quo solidis multum concreta medullis
 Arescunt Sole ardenti, & durissima fiunt.
 Namque ea vel quercu, veteris vel cortice cerri,
 Aut atro carbone fricant: quem subcaua fornax
 Montibus in medijs multos custodit ad vsus.
 Tum si qua æstiuas attriuerit area messes,

Aut

Aut vbi candentem rastris educere cretam
 Consuerit, tenuem saturet qua rusticus agrum,
 Fre solent hic quisque alba sua cornua arena,
 Et spica, & rigidi detergens mergite culmi,
 Instar equi pedibus terram cauat, ac rotat arnos.
 Quare ea nunc nigro, niueo nunc illita fuco
 Tota nitent, alijs quamquam sic ipsa feruntur
 Surgere sponte sua, nullo mutata colore.
 Quin & Achæini, quorum procera videmus
 Corpora, lasciuus ramos habuere corymbis
 Interdum implicitos: etenim dum cornua truntis,
 Et scopulis molli circum lanugine tecta
 Sæpe fricant, hederæ passim subiere sequaces,
 Hæseruntque inis radicibus inde supernas
 Multiplici amplexu cinxerunt vndique partes.
 Præterea tellure caua defossa putantur
 Contegere, & multa ramorum abscondere fronde.
 Id faciunt, nobis namque inuidere salubres,
 Quas illis vires fertur natura dedisse:
 Natura humanos longè depellere morbos
 Prouida: ni nostros atra caligine sensus
 T exerit, & tenebras offuderit improba rebus.
 Quisq; tenent certi totos ex ordine menses,
 Quem mutilicepere locum: neque grata relinquunt
 Antra prius, dulcesque umbras, quàm gramina passi
 Plurima distendant denso sua corpora pingui.
 Fratres pedibus celeres anteire feruntur
 Eurosque, Zephyrosque, graui scd pondere tandem
 Membrorum insipiunt: rapidos compefcere cursus.

F 2 Tum

Tum verò accensi furij agitantur amoris,
 Inque ignem flammisque ruunt: neque pectore curam
 Deponunt, ni Libra prius Chelæque cadentem
 Emensis videant spatij discedere Solem.
 Tum dura inter se sævi dant prælia fronte,
 Atque ipsum inuadunt obnixi cornibus hostem.
 Nam soli superesse volunt, quos protinus ipsa
 Diligat, & fortes secum admiretur amica.
 Ergo effossa fluunt acceptis vndique plagis
 Corpora: nec diras, tanta est vis illa furoris,
 Declinant, vitantque vices, sed certus vterque
 Siue mori, siue incepto certamine victor
 Hostem fundere humi, præstanti pectore multa
 Accipit, & saeuus contra dat vulnera, donec
 Alteruter cedit. Tum demum exterrita amantum
 Mæret turba procul, tristesque è pectore voces
 Fundit, & ingentem gemitu testatur amorem.
 Ille autem eiectis riuualibus vnus amica
 Complexu fruitur, latusque incedit, ouansque:
 Nec prius absistit, fractis quam viribus æger
 Fliâ ducit, & in media se sternit arena.
 Quem simul atque omnes amisso corpore lassum
 Ire vident, ceu dirum hostem, seuumque tyrannum
 Interimunt, multis fœdantes tergora plagis.
 Ipse igitur stimulis actus non amplius vllis
 In Venerem, atque acri iam dudum incommoda pugna
 Pectora habens, quos fronte minax paulo ante fugarat,
 Vitat, & hinnuleos inter versatur amicos,
 Sicubi currentem riuum, vel sicubi fontem

Aspiciat,

Aspiciat, & teneris nouit loca consita dumis.
 Namque illic tepidos soles male pinguis, & æstus
 Captat, & hybernium defendit corpore frigus.
 Impatiensque moræ paucis post deinde diebus
 Exilit, & comites, sibi quos adiunxerat, omnes
 Deserit, ac socium sese compluribus addit:
 Quos ante effætos idem metus acer agebat.
 Ergo hyemem, dum cana gelu nemora alta fatigat,
 Et mole intonsos niuea premit aspera montes,
 Unâ omnes fidi inter se facta agmine ducunt:
 Descenduntque altis è montibus, & loca cuncti
 Ima petunt, medio quæ Soli exposita tepescunt,
 Atque iniussa ferunt in arata pabula terra.
 Non secus atque greges solers pro tempore pastor
 Tuscus agens magnosque æstus, & frigora vitat:
 Littora dum maris, aut iuga deserit Apennini.
 Nec tamen vnus flagrare cupidine amica
 Consuerunt, vnumque sibi deposcere lectum.
 Plurima coniugia, & plures celebrant Hymenæos.
 Nec rursus stantes, aut inter nota iacentes
 Gramina, & obtecti frondentibus arboris umbris,
 Indulgent Veneri: sed quam videre, sequuntur,
 Et celeres multo fugientem semine cœplent.
 Inde alias aliasque petunt, atque vnus horæ
 Momento grauidæ tumescunt pluribus alui
 Matribus: octauo pariunt quæ denique mense.
 Ac rum nec nemorum latebris horrentibus abdunt
 Progenitos fœtus, nec, quæ genus acre ferarum
 Incolit, infidis audent committere tectis:

Aspiciat,

Ast, vbi multorum celebris via: quae loca dirae
 Accessere tigres nunquam, & vis saeva leonum,
 Deponunt, ramisque tegunt, & frondibus altis:
 Castigantque manu voces, taciturnaque, donec
 Viribus infirmi iacuere, silentia suadent.

Verùm vbi iam dudum creuit robustior aetas,
 Et iam iamque fugam meditantur: protinus ipsa
 Saxa per, & scopulos, & depressas conualles
 Ducuntur, cursuque auras anteire docentur.
 Nec minus interdum nantes lata aequora tranant
 Agmine perpetuo, quippe et capita alta reponunt
 Alter in alterius tergo praecuntis, & illum
 Defessum extremus grata vice suscipit: ac, dum
 Exhaustas reficit vires, aciemque natantum
 Ducit, marmoreas rostro secat arduus undas,
 Et cursu petit ignotas trans littora terras,
 Pascuaque, & multis redolentes floribus agros.

Hos verò in primis, tetros sunt inter & angues
 Dirae inimicitiae: quarum mors vltima finem
 Sola facit: sola aeternam componere livem,
 Atque odium sedare potest. It ceruus, & atras
 Serpentis latebras inimicis flatibus implet,
 Irritatque hostem, & crudeles asperat iras.
 Ille autem magnos intus reuolutus in orbis
 Colla tumet, totusque ingentem elatus in aluum,
 Cum primum accepit venientes naribus auras,
 Cogitur ex imis asper prodire latebris,
 Eductusque seras inimico absimitur ore.

Quin, vbi tot Libyae sola in regione colubri

Nascun-

Nascuntur, si forte aliquem videre iacentem,
 Confestim exiliunt omnes, atque agmine facto
 Inuadunt, spirisque ligant ingentibus. vnus
 Implicat imbellem ceruicem, atque ardua colla,
 Cornuaque. ast alter maculosam amplectitur aluum,
 Tergaque: nec multis alij non itia nodis
 Impediunt, morsuque armos pasuntur obesos.
 At simul insidijs sese vndique circumuentum
 Ille videt, velox pedibus de more salutem
 Quærit, & hostilem præceps euadere turbam.
 Verum vbi nulla datur vinclis exire potestas,
 Luctaturque miser, totosque absimitur artus,
 Implexus se sternit humi: tum tergore nitens
 Enecat, atque auido sinuosa volumina morsu
 Discerpit: toto labuntur corpore trunci.
 Ac tandem fluida tumefactus corpora tabe
 Festinat notos subito se mergere in amnes:
 Oclipedesque imo caneros in gurgite mandens
 Eijcit immitem toto de corpore pestem.
 Illi autem posita inuenescunt membra senectæ.
 Hinc etiam è stabulis diri fugere chelydri,
 Exusti fumo, cornu si tecta replere
 Pastor, & inuiso suffire cubilia odore
 Perrexit, raptimque cauis exire coegit.
 Aut vbi constravit lectos sub nocte silenti
 Pellibus, & seram fudit per membra quietem.
 Namque omnes is nidor agit, notusque repellit
 Attactus: fugiunt celeres, totoque cubili
 Proripiunt sese, atque hostem execrantur acerbum.

Præte-

Præterea tantos astus in pectore condunt,
 Deludant ut sepe canes post terga ruentes:
 Artibus & varijs (multus namque usus & etas
 Edscuit) promissa sua discrimina mortis
 Effugiant, lapsæ spoliati flore iuuenta.

Principio famulum ducunt (mirabile dictu)
 Sive latent, seu læta petunt sua pabula, secum,
 Parentem imperio, primaque etate nitentem.
 Hunc, simul atque canes propius sensere ruentes,
 Urgentesque fugam, tum terga extrema prementes,
 Obijciunt, & se latebris frondentibus abdunt.
 Ac, nisi consueto catuli tangantur odore,
 Custodum edocti cura, assiduoque labore
 Insontem iuuenem lacerent, hostisque dolosi
 Obiecta læti præda vestigia linquant.

Ille etiam interdum gregibus permixtus amicis,
 Qui subeat diramque vicem, seuumque periculum,
 Perquirat, sociosque inter sibi prouidus errat.
 Denique propositum quum se videt omnibus vnum,
 Lustra leuis cursu summi petit auia montis:
 Itaque, reditque viam, simul & cum flamine venti
 Ausugit, aduersas quoniam secat aspera fauces
 Aura: nec ad patulas latratus peruenit aureis:
 Insistuntque canes vestigia certa sequentes.
 Idcirco Zephyris spirantibus ardua vertit
 Terga, suos vario moderatus tramite cursus.
 Tum verò ingenti que siti confectus, & aestu
 Haud procul inde altos fluxu petit impiger amnes,
 Occuliturque vadis præter caput, inde secundo

Flumi-

Flumine defertur medius, vel stagna, lacusque
 Ingressus, læta huc illuc natat usque palude:
 Fragrantem & toto de corpore ponit odorem.
 Denique non alia, quàm qua ante intrauerat undas,
 Parte abit, & velox eadem spatia illa remensus,
 Terque, quaterque cauum medijs in montibus antrum,
 Atque adeò multa contectas fronde latebras,
 Querit, vbi horrenti maneat securus in umbra.
 Quare etiam saltu nonnumquam elatus in ornum
 Implicat aeris corpusque, & cornua ramis
 Arduus, & densa speculator ab arbore pendet.
 Ergo altè vestigia oculis, multaque sagaces
 Voce hortare canes: nec te mora longior usquam
 Lædat, ut irata metuas aduersa Dianæ
 Numina: quæ tardis vadentem passibus hostem
 Conspectu abstulerit medio, cunctisque repente
 Venatorum oculis nebulas offuderit atras.
 Tu modo cum primum latitantem inueneris, omni
 Obsequio venerare Deam: canibusque vocatis
 In prædam partemque feræ da viscera læti
 Diripiant, siccaque fluant da sanguine fauces:
 Et socios blandus positus in gramine mensis
 Alloquere, & dapibus cunctos solare paratis.
 Quando alios nostris præstare in finibus usus
 Haud possunt. Etsi Scythiæ in regione feruntur
 Audere, & duro paulatim assuescere bello:
 Frænaque dura pati, & doctè insultare sub armis;
 Aduersamque aciem, & densas percurrere turmas.
 Vastum illis corpus, vastum caput, ipsaque vasta

G

Cor-

Cornua bis quinque umbrant sua tempora ramis:
 Et procera leues aded tolluntur in auras,
 Ut pinum, aut Ossa prognatam in vertice quercum
 Esse putes: magnoque ad terram pondere ferri
 Precipitem, quoties libuit contendere cursum.

Quid? quos, ipse color proprius si contegit artus,
 Inficit, & villos circum cinis undique tingit?
 Illi omnes, quoscumque volunt, ex tempore mutant,
 Si quando occulti quicquam metuere, colores.

Aspera que insolito durantur frigore terga.
 Idcirco, quos forte acres cepere Geloni,
 Diripiunt: factisque sibi thoracibus armant
 Pectora: queis freti pugnamque, hostemque laceffunt.

Illum etiam, latis posuit cui Gracia nomen
 (Gracia verborum longe ditissima mater)
 Cornibus, annumerat cervis longæua vetustas.
 Ac, nisi candidior villus componeret armos,
 Caudaque non eadem clunes existeret inter
 Albenteis, pluresque ornarent cornua ramis,
 Non aliter quam si digitos manus explicet omnes:
 Cervus erat nulla variatus imagine formæ.
 Quamuis in Venerem stimulis agitetur amoris
 Serius, & partus edat, quo tempore fratres
 Ledæi Solem medijs complexibus vrgent.

Hunc ubi venamur, pedibus si libera nactus
 Sit spatia, haud dubius longè fugit, ac redit ultro,
 Unde abit, & patrijs raro discedit ab oris:
 Interdumque canes cornu petit impiger ipsos:
 Aut subit undantem latebroso flumine Enipeum.

Preci-

Precipue iam iam si terga extrema prementes
 Sensit, & ad cursum vires timor abstulit omnes:
 Non ille insidijs sese munitus iniquis
 Subtrahit, aut aliqua perquirat fraude latebras:
 Comprensus medio persepe in vortice pœnas
 Dat miser, atque acri discerpitur ore Laconum.
 Quique semel grata catuli saturantur ab esca,
 Iucundumque avidi gustu sensere saporem,
 Non illi cervos, non illi optare fugaces
 Consuevere capras: aliam sed protinus omnem
 Contemnunt prædam, & captam iam sponte relinquunt.
 Ipse autem montesve colit, qui vertice leni
 Assurgunt: seu valle caua mala frigora, & æstus
 Vitat, & arentes letus sibi deligit oras.

Sed nec cuncta meo complecti carmine possum;
 Nec breuiter varias numero comprehendere formas,
 Nominaque, & patrias, & quem quis præbeat usum;
 Cum iam suscepti nos meta extrema laboris
 Auocet, atque fera saxi de vertice capra
 Decurrant, celerique legant nemora auia cursu,
 Unà omnes vite degunt quæ Dorcades annos.
 Harum aliæ vastis onerantur cornibus: in quæ
 Nonnumquam, cum forte acer venator iniquum
 Insedit callem, magno se pondere librant:
 Atque aliam in rupem, ceu si tormenta rotassent
 Adducta, exultant longè, subitoque recussu
 Auertunt sese, atque hostem mox cornibus vrgent
 Precipitem, & summa tandem de rupe reuulsum
 Impellunt: nisi saxa manu, nisi robora prendens

G 2

Hereat

Hereat innixus scopulo, interiorque verutum
 Intentans, aditu venientem excludat ab alto.
 Namque per angusti praeclusa ubi lubrica callis
 Est via, consistunt salebroso in tramite, secum
 Ancipites, viso ne ferant vim protinus hosti,
 An sese in scopulos lapsa dent praepete saltu.
 Tum tu adeo calamos adducto interritus arcu
 Intende, & celeri cunctantem interfice penna.
 Quandoquidem rapidis cum flamina cursibus aequent,
 Ipsaque prerupri saltu latera aspera montis
 Aduerse subeant, mediaque in rupe perinde,
 Atque equus in molli spatium consistit arenae,
 Pendentes stabili firment vestigia gressu,
 Haud illas possis celeri praervertere cursu,
 Haud valida innitens occidere comminus hasta,
 Ni calles, aditusque omnes obstruxeris ante,
 Ad loca sublimis quam lubrica rupis, adacta
 Dum iuga summa petunt, cauea claudantur iniqua,
 Unde ollis nusquam liber patet exitus: omni que
 Excise ingressu prohibent nos vndique cautes.
 Huc se demissi per funem ingentia Rhæti
 Agmina conficiunt: praedaque onerantur opima.
 Forfitan & qui sint mores, quae forma requiras.
 Corpora habent cervicibus aequalia, nec tamen vno
 Infecta hinc atque hinc variantur terga colore.
 Namque aluus flaua est, flauis clunesque, pedesque.
 Dorsum autem setae infuscant sublime comantes
 Vndique: quod spinæ medium color inficit ater:
 Nigrescitque manus molli circum data lana

Vtraque:

Vtraque: nec sola quæ finditur vngula rima
 Cornea, nec gracilis tereti pedetibia, nec quæ
 Barba rigens summo demittitur hispida mento,
 Splendentesque oculi, distinctaque cornua nodis,
 Cornua ter denas æquantia pondere libras,
 Diuersam à nostris speciem statuere capellis.
 Ante autem Eoæ Atlantides absconduntur,
 Quam Veneris caca consumpta pectora flamma
 Viscera concepto compleverint semine matres.
 Nec rursus peperere, prius quam Pleiades inter
 Sidera felices Diuum testentur amores.
 Proxima cum grauidas altis ex Alpibus omnes
 Deuocat in nemorum virides Lucina recessus,
 Et multa sternit secreta cubilia fronde:
 Aufugere hyemes, & culmina celsa niuali
 Tecta gelu, dulcesque vna subiere mariti
 Propter aquam, & musco circumlita saxa, latebras.
 Hic, ubi quæque suum pleno blandissima natum
 Vbere mater alit, teneroque in gramine secum
 Leta habet: & densis carpens in saltibus herbas
 Pascitur, & montis numquam iuga summa reuiscit,
 Donec consuetus Veneris redit ossibus ignis.
 Namque mares, cum primum auras sensere Fauoni,
 Et niuibuscrescunt iam flumina cuncta liquatis,
 Ad sua se referunt prerupta cacumina: & illic
 Quisque locum capit, ac summa se condit in arce.
 Et tamen interdum comitem sibi iungere, & vnâ
 Exciso in scopulo frondes decerpere sœuit.
 Præcipue pugnas summis cum viribus edunt

Inter

Inter se, duroque cient certamina cornu:
 Horrida cum totas stimulat Venus improba venas.
 Quando etiam denso tum colla comantia pingui
 Dissidunt, saevasque auget furor improbus iras.
 Ergo vbi praeuptaeque Alpes, & saxa minantur
 In caelum, ac rapidos fundunt è rupibus amnes,
 Rhenumque, Eridanumque, vndamque binominis Istri,
 Seu quae Fiscelli, & Tetricae iuga summa Sabellus
 Tristis habet, Phæbusque suum Soracte tuetur,
 Quaque patent latè priscæ nemora alta Vacunæ,
 Illi aliquem florentem annis, certa que mouentem
 Arma manu, dum forte loco pudet ire relicto,
 Cornibus allidunt duris ad robora quercus,
 Ad scopulos, truncoque rudes, excisaque summi
 Saxa iugi: donec valido crepuere sub ictu
 Fliæ, & effractis obstantia pectora costis.
 At non ista feris gliscit violentia capris,
 Cornua nec duro surgunt accommoda bello:
 Verum inflexa suis mucronibus ardua montis
 Comprehendunt, scopuli que ipso de vertice pendent.
 Illa quidem multis rugosa, atque aspera nodis,
 Donec inaequales sensim curuantur in hamos
 Leuia, & semipedem vix toto extantia trunco.
 Pascuntur verò simul omnes, & sua iungunt
 Agmina, nec maribus villosæ, aut corpore differt
 Fœmina. pullus enim color hanc infuscat, & illum,
 Amborumque notis pelles sparguntur, & albo.
 Inque alios certis fuerunt migrare colores
 Temporibus: seu verna dies mutauerit horas,

Sine

Sive suum æstati pallens autumnus honorem,
 Et glacialis hyems frondem decusserit omnem
 Arboribus, multa que iacent niue condita rura;
 Et constricta gelu passim vaga flumina torpent.
 Tunc vnà descendentes è montibus altis
 Fina petunt: vbi saxa saleem, lapidosaque nitra
 Asseruant, Sole incocta, & pluuiialibus Ausiris:
 Et gratum humenti detergunt ore saporem.
 Hic sepe incautas latitans venator adortus
 Confecit iaculis: aut culmina ad ipsa secutus,
 Pendentem alta deiecit vertice rupis.

Excessere autem curuis conuallibus omnes,
 Cum primum immitis seuire Canicula cepit,
 Sirius & passim rapidos exæstuat æstus.
 Id faciunt, siue vt sensim frigentibus auris
 Assuescant, siue vt diri momenta Leonis
 Vitent, & nemorum latebris recreentur opacis.

Ipse illic regem quondam pauere Deorum
 Veribus letis, pro qua mercede feruntur,
 Occultum quoties letali in vulnere ferrum
 Gnosius, atque vnà vestigia caca reliquit
 Pastor, opem doctæ certa perquirere ab herba.
 Quam simul inuentam degustauere, voluere
 Eijciunt (ni vana fides) è corpore telum.
 Scilicet hæc etiam Lucinæ epota laborem
 Lenit, & auxilium præsens parientibus affert,
 Dum fœtum incolorem dias in luminis oras
 Exigit, & dulci confirmat viscera succo:
 Usque ad eò humane solers natura saluti

Com

Consulere, & varios depellere prouida morbos.
 Quippe ea vim capreis (neq; enim bona gramina tātū)
 Indidit illam, vteros quæ matrum astringat hiantes,
 Et maculis faciem, atque oculos caligine purget.
 Idcirco has etiam ingenti venabere cura,
 Si iuuat egregijs tantum decus addere factis,
 Et nullo interituram æuo decerpere laudem.

Continuo dulces, nequid cunctere, recessus
 Mons vbi iuniperi, viridesque occulta genistæ,
 Et iunci, & crebri texunt vmbacula vepres,
 Summus habet: seu conuallis depressa, patensve
 Interdum, letusque virenti gramine campus.
 Hic illi, è medio cum Sol altissimus orbe
 Despicit, & claro comburit lumine terras,
 Occulti resident. hinc ad sua pabula tendunt,
 Discutit humentes veniens cum Lucifer vmbra,
 Et cum sera dies nocti iam cedit opacæ.
 Chaoniæ quercus glandes, atque arbuta syluæ
 Dant victum, spinosque vepres, rubicundaque corna,
 Irrigui saltus herbas, diuulsa flagella
 Sufficiunt rami: dulces è fontibus haustus
 Fœcunda humectant sitiencia guttura lymphæ.
 Nec temere antiquam patriam, charosq; penates
 Siue æstas, siue vrit hyems sata pinguis, mutant.

Iam verò quis non etiam mirabitur illud?
 Coniugia inter se certa quòd lege colentes
 Iura cauent, sanctique tori violare pudorem?
 Quemque adeò prima legere ætate maritum
 (Mira fides) omni cura, studioque sequuntur?

Nec

Nec fidum fidæ socium, nisi morte, relinquunt.
 Quamquam autem æterno coniunctæ fœdere, vitæ
 Decurrant lumen, spatiumque volubilis æui,
 Haud tamen assiduo Veneris tenuantur ab vsu.
 Bis septem noctes, bis septem ex ordine luces
 Suspirant, gemitusque imo de pectore fundunt,
 Et syluis incredibilem testantur amorem:
 Cum primum æquoreis Hædos demersit in vndis
 Mane suos, cæloque abiens Vulcania proles
 Soluit Erichthonius, quas iunxerat ante, quadrigas,
 Et magna Oceani cessit cubiturus in aula.
 Mox Verò è celsa labuntur cornua fronte.
 Nec, nisi cum Solis multo iam lumine mensēs
 Auxerit, & labentem Aries patefecerit annum;
 Erumpunt iterum, & ramis sua tempora inumbrant.
 Tunc etiam obscuras secreta in valle latebras
 Solæ obeunt, sociumque suum paritura relinquit:
 Grataque tantisper metuens commercia vitat,
 Donec tota labant geminis, quos vberē nutrit,
 Nondum etiam tenera firmata siligine crura.
 Atque ita non multo post tempore, pignora cum iam
 Iam sua viderit ad rapidos exercita cursus,
 Et vento fugere, & telo perniciosus omni,
 Læta domum repetens, patriamque, virumque reuiscit,
 Et pinguem, & duplici renouatum tempora cornu
 Vtraque, nec tenui non terga nitentia villo.
 Ille autem reduci multum gratatus amicæ
 Oscula iungit ouans, & formam ostentat honestam.
 Dumque vna vmbrosa pergunt ad pabula valle:

H Obser-

Observans saxi specula venator ab alta
 Prospicit, atque oculis tacitus vestigia signat.
 Inde domum rediens socios monet ordine primum
 Rara quibus properent circumdare retia cliuis:
 Quosque adeo solers teneat custodia calles.
 Et, cum primum altas discussit mane tenebras
 Lucifer, & terras veniens Aurora reuifit;
 Exijt, ac cœtu iuuenum comitatus amico
 Occupat extemplo diuortia nota viarum.
 Hic leues amites, furcas fert ille bicornes:
 Sunt, quibus è summo pendet caua buccina collo:
 Jamque alius casses nodis vtrinque solutis
 Explicat, ac cliuis mons vnde assurgit ab imo:
 Dimissasque canes alius per opaca locorum
 Ducit: & vt latebram occultam inuenere sagaces,
 Implentque nemus latratibus: haud mora flauis
 Dirigere omnes setoso in tergo villis
 Et clunes, humerosque albo aspersere colore:
 Ac saltu exiluire. leues mox cursibus auras
 Anteeunt, geminosque canes per sepe fatigant,
 Et redeunt memores, vnde excessere, remensæ
 Totum iter, atque eadem vestigia: nec sua relinquunt
 Tecta prius, veterisque domos. & limina cliui,
 Abiecere fugæ quàm spem, studiumque salutis,
 Et patria dixere, vale, vale optima mater,
 Atque infelices animas miserare tuorum.
 Haud antris, specubusque tuis succedere posthac
 Aspicias, grataque ambos requiescere in umbra.
 Tum verò instantis trepidi formidine leti

Longe

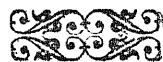
Longè abeunt, vicosque petunt, & limina villa
 Precipites cæci que intrant: aut flumine viuo
 Depressi occultant sese. siue ilice densa,
 Siue orno amosa tecti, siue a sculo alta,
 Quæ latè fundens frondosa cacumina ramos
 Explicat, & medium radicibus innatat amnem,
 Aut rostro, aut summis tantummodo cornibus extant,
 Immotique manent, & vix iam naribus auras
 Accipiunt, redduntque suis, licet ire propinquos
 Aspiciant iuuenes, hostiliaque ora Laconum.

H 2 PE-

PETRI ANGELII
BARGAEI
CYNGETICON

Liber tertius.

ACTENUS occultos mores, & se
ua ferarum
Prelia, quæ duris urgentes cornibus
hostem
Oppugnant, bifidaque premunt vesti-
gia planta:

Nunc ego magnanimos genitrix Idea leones
Persequar: & varias Indorum animalia lyncas.
Huc precor, ò Diana (tuas non vlla sagittas
Aufugiunt: tibi se seue submittere tigres,
Et toto properant venienti assurgere luco)
Huc, precor, ò Diana veni: Nymphasque sorores
Duc tecum, atque omnes generosa incumbite præde.

Si qua tenet iuuenem venandi cura; perennis
Laudis amor si quem stimulis ardentibus egit,
Is sciat inuentis maiorum instructus, & arte

Nulla

Nulla vsquam dira metuenda pericula mortis
Esse sibi. nam qui ingenium, moresque ferarum
Edidicit, non ille dolos ignorat. & artes:
Quarum præsidio tuti versamur in altis
Montibus, & prædas circumuictamus opimas.

Ergo age naturas mecum nunc dispice primum,
Iupiter horrificis quascumque leonibus olim
Addidit, atque inter regnare animalia iussit,
O & præsidium, & nostri spes sola laboris
Antiquæ Hesperiae magnum decus, inclyta fama,
COSME potens claro magnorum è sanguine regum.
Hunc tibi nos, quemcumque vides, formauius orsum.
Nec veriti nemorum cacas intrare latebras,
Antraque, quæ nulli vates subiere Latini,
Afrorum ignotas nostris patefecimus oras.
Auspice te quamuis nemorosa cacumina Pindi
Conscendam, fluuiosque ausim tranare rapaces:
Nec dubitem magnorum inter spelæa leonum
Versari, & solus crudeli occurrere tigri.
Tempus erit, cum virginibus bacchata Lacenis
Taygeta, & multo viridantia gramine Tempe
Ingressi, gelida corpus recreabimus aura.
Tunc nos & leporum varios mirabimur astus:
Et canibus tuti timidos capiemus onagros,
Omnia dum teneris sexus discrimina natis
Immites, totamque audent spem tollere gentis.

Principio genus haud vnum, speciesque putanda est.
Namque animis alij, præstanti & pectore fortes
Cedem oculis, cedem vultu, cedem ore minantur.

Illis

Illis grande caput, viua stant lumina flamma,
 Turpe supercilium nares supereminet amplas,
 Labra horrent setis, simplex iuba, pendet ab armis
 Villus, & horrificis terret mugitibus auras,
 Ostentatque toris animosum pectus, & ipsas
 Interdum fauces, & vastos pandit hiatus.
 Quales esse ferunt, vbi leni flumine sese
 Nessus, & Ionias infert Achelous in undas:
 Aut vbi precipiti labentem gurgite Pontus
 Excipit, atque sinu medium complectitur Istrum.
 Degeneres alios, animique ignobilis ad nos
 Armenij imbelles mittunt, Parthique feroces,
 Felicesque Arabes, & tosti ardentibus Afri
 Solibus immenso quamquam illos robore dicunt
 Prestare, atque hostem vultu exanimare minaci.
 Densior his circum cervicem armosque capillus,
 Crispa iuba, & crispi pendent è pectore villi.
 Idcirco stimulante fame si tecta, domosque
 Maurorum, & latis petiere mapalia campis,
 Pastoris vultum veriti fugere, manusque.
 Quin etiam coniuix tuguri custodia parui
 Increpat, & longè verbis audacibus arcet.
 Illi absunt: caudaque animos, atque ore fatentur
 Degeneres simul ac vocem sensere minantis:
 Nec custoditis sese praesepibus audent
 Inferre: at densam celeres vestigia flectunt
 In sylvam: tantus pertentat pectora terror,
 Et tanto gelidus torpescit frigore sanguis.
 Quid, quos corporibus fertur ferre India vastis,

India

India nobilium nutritrix generosa ferarum?
 Non illis fuluo spectantur terga colore:
 Non rutilus pendet solida ceruice capillus.
 Casaries nigra est: nigros cutis obteggit artus.
 Siue immota tenent, siue ignea lumina voluunt,
 Horribilique atraque, premunt formidine mentem,
 Obuia cui tulerint media vestigia sylua.
 Hi tamen insidys excepti, atque arte, doloque,
 Ponere sauitiam facile, & mansuescere discunt:
 Quando etiam feritas diuturno frangitur vsu.
 Inde igitur blandi reuerentes iussa magistri,
 Immanemque aprum inuadunt, magnoque bisontem
 Robore prosternunt, onagrosque ad retia trudent.
 Non canibus cessere vllis, si lustra sagaces
 Vestigant, notoque fera tanguntur odore.
 Quinque autem primo pendent circum vbera nati:
 Speluncis quicumque olim nascuntur in altis,
 Bagra da, quà lentus Libyæ deserta peragrat,
 Quà se agit Euphrates, placidus quà labitur Hebrus.
 Edita quæ primo mater noua pignora partu
 Uno deinde minus dias in luminis oras
 Facta refert, donec solum parit. ille leonum
 Occupat imperium, & syluis dominatur in altis.
 Ille vsos, ille & tigres, ille ore cruento
 Victorem aggreditur taurum, sternitque elephantum.
 Immo, vbi se seua stimulauit verberare caudæ,
 Accenditque iras, animisque exarsit in hostem,
 Nulla timet, nulla ipse fugit discrimina rerum:
 Perque aciem confertam hominum, perque agmina ferro

Cincta

*Cincta ruens, sensim sese in nemora auiam magno
Cum fremitu recipit, venantem & acerba ruetur.*

*Nec tamen aut certas sedes, certosque penates
Novit, & antiqui sua limina prouidus antri.*

*Nec iuuat in medijs somnum cepisse cauernis,
Aut ubi confidat tutae se credere nocti:*

Suppeditant, nullos strepitus, nullumque timent

Horrorem tenebrarum, ipsi sola cuncta cubile:

Confidens animis adeo praese omnia temnit.

Quin etiam nocte in media ad stabula alta profectus,

Dentibus infrendens caulas inuadit, & omne

Armentum vultu terret, tum protinus vnum,

Quem metus acer agit, comprehensum intercipit vncis

Vnguibus, & trepidos discerpit dentibus artus.

Postquam autem exhausto madefecit sanguine fauces,

Afflatam praedam, semesaque frustra relinquit.

Haec non immites audent contingere tigres:

Non, quaecumque colunt altos animalia lucos:

Ne regem spreuisse suam videantur, & ipsas

Mandere reliquias praedae voluisse iacentis.

Ipse autem, cum solus iter seu nocte silenti,

Sive die tendit medio, saeva ora, torosque

Vertit, & obliquè ingrediens, nunc corpora saltu

Traijcit, & dubio commutat tramite gressum:

Nunc impressa solo prudens vestigia turbat,

Atque oculos fallit non vno errore viarum.

Hoc faciunt, catulos ne qui sub valle relictos

Deprendant, dum fida procul custodia sese

Contulit in montes praedatum. Illi vbera matris

Fauci-

Faucibus expectant siccis iam sera morantis.

Iidem etiam longa si quando membra senecta

Fessa trahunt, validasque omni de corpore vires

Abscessisse vident, diffisi robore cuncta

Aufugiunt, timidi que procul commercia vitant:

Occursumque horrent trepidi, aspectumque ferarum:

Nec se praeterea nemorosis vallibus audent

Credere, nec dira passim committere nocti.

In syluis recubant tuti, specubusque repostis;

Quò non posse putant penetrare hominesve, ferasve.

Sin vesana fames, rabiesque exegit edendi:

Non vros, non ipsa petunt armenta, fugacem

Inuadunt capream, & pleno insidiantur ouili.

At proles generosa senem miserata pauentem

Et strepitus aurarum, & faemineos ululatus,

Venatum in sylvas ducunt, quaque auiam longè

Rara per occultos patefecit semita lucos,

Cunctantem ire iubent, certoque in tramite sistunt

Infirmum, genibusque agris, & corde trementem:

Nec prius abscedunt, quàm secum ingentia portent

Corpora ceruorum, qua caede exempta recedat

Dira fames: tum patrem altis mugitibus omnes

Hortantur leti, & praedae se accingere cogunt.

Ille suos humilis multum amplexatur, & ore

Mulcet, & extrema lambit vestigia cauda.

Hinc sensim accedens felici vescitur esca:

Et mulro ingluuiem letatus sanguine pascit.

Praeterea tanta iuuenili in pectore vires,

Virtutisque suae sibi mens ita conscia, ut vsquam

I

Fre

Fre viam nolit, socius si se addat eunti.

Nec minus in montes, atque in deserta locorum,

Siquando rabies, & amor persuadet edendi,

Carpit iter tutum sola: & venatur agrestes

Sola feras: sola & concurrat femina diris

Tigribus, & magnos adoritur viribus vsos:

Et prædam putat esse suam taurosque, luposque.

Non inuadere equos metuit, qui flumina sæui

Lata colunt, quoties animis, & robore vasto

Ipse ruens potum metuenda in prælia fertur.

Non iuba, non illi pendent in pectora crines.

Leuia colla nirent: leues armi que, tori que,

Terga que de nullis vsquam sunt hispida setis.

Quamquam autem sese reliquis animantibus vnã

Opponit: tamen ipsa mares præcellere longè

Viribus haud ignara suis, numquam ausa laceffit.

Quin timet, & celeri velox petit auia cursu,

Seque ad eò in cecas abdit tremefacta latebras.

Præcipue Veneris furiosa libidine pardum

Si quando admisit, toto que è corpore odorem

Spirat, & iratum metuit deprensa maritum:

Aut abit, aut medio postquam se lauit in amne,

Ipsa suum præsens solatur adultera amantem.

Ille autem ingenti percussus vulnere amoris

Mæret humi pernox, horrendumque intonat ore.

Quod si forte sagax alios præsensit olentem

Concubitus: tum verò omnis decurrit ad iras,

Et meritas rabido pœnas ferus expetit ore:

Nec prius ingentes animorum vlcisitur æstus,

Omnia

Omnia quàm fœde laniatam membra relinquit.

Tum quoque nec celeres currus, strepitusque rotarum;

Aut ignes, cantusque timet, queis præuius ales

Aurora: mediaque vigil custodia noctis

Fam ventura die prædicit lumina. quamquam

Hec metuunt subito strati fera corda pauore

Quicumque ardenti Veneris non tacta sagitta

Pectora habent. Illis nam non rationis egentes

Nondum omnes toto fluxere è pectore sensus.

Quando etiam partem diuinæ mentis inesse,

Æthereosque haustus Graij cecinere poetæ,

Quorum oculis nondum lux vera affulserat. idque

Pluribus è signis ostendi posse putarunt.

Namque illi (fama si fas est credere) parcunt

Supplicibus, vitasque manus tendentibus: vltro

Fæmineo mites norunt ignoscere sexu:

Sponte sua non vnquam homines grassantur in ipsos,

Longa coegerunt nisi quum ieiunia ventris

Linquere frondosæ deserta cubilia syluæ,

Noctæque iam media pastorem inuadere inermem.

Siqua etiam acceperè animo benefacta, recondunt,

Et sæpe ingentes soluunt in tempore grates.

Quare & Amyclæi gens fortunata Canopi,

Qua colit vndantem septena per ostia Nilum,

Delubris venerata sacris, ceu numina, magno

Prosequitur cultu, & Diuum dignatur honore.

At panthera suos (doctis ea nomine Graijs

Pardalis est) pardos inuictis viribus anteit.

Pes illi anterior, digiti que ex ordine quini

I 2 Ungui-

Unguibus armantur, pugnam quibus ausa laceffit:
 Posterior planta vestigia ponit utraque
 Quadrifida, & totidem, cum res monet, exerit unguis.
 Harum etiam non vna ferunt genera esse ferarum.
 Corpora habent alia procera, & pingua, nigris
 Interpuncta notis, variataque pellibus albo.
 Ast alie paruo nascuntur corpore: verum
 Sunt virtute pares, & eisdem insignibus armos
 Distincte. non has alio discernere signo,
 Hoc praeter, potuere, quibus sunt talia curae.
 Paruarum è tergo pendet longissima cauda,
 Quae sese ad calces imos spatiosa profundit.
 Ast eadem breuior summas vix tangit arenas.
 Magnarum, & paulo talis est longior imis.
 Est etiam, alternis Lunam qui dicat in armis
 Augentem hesternò, aut minuentem lumen ab orbe
 Assidue (mirum dictu) variare figuram.
 Non aliter quàm, quae sinuosis flexibus errat:
 Et nunc sublimi gradiens super aethera passu
 Candida purpureo despectat lumine terras:
 Nunc humiles eadem vergens depressa sub Austros
 Et mutat facies, & se noua prodit in auras.
 Quid? qui praeterea specie hac concludere lyncas,
 Bacche, tuas voluere, & idem genus esse putarunt?
 Haec quoque sunt duplices: minor haec procerior illa.
 Utraque praecipiti praestat tamen incita cursu.
 In ceruos, orygesque ruunt, quae corpore magno
 Nascuntur: leporem paruae venantur inermem.
 Et tamen ambarum facies est vna sororum.

Dulce

Dulce oculi fulgent; caput est breue; villus utrasque
 Segregat. haec praese Tyrio fucata colore
 Terga ferunt: illae croceo uelantur amictu,
 Et quasi sulphureis sparguntur floribus armi.
 Sint autem quaecumque; suos & amare feruntur
 Omnes. & studio catulos ardente tueri:
 Tristia conficiant ut duro pectora luctu,
 Si sobolem occultus rapuit venator, & omnes
 Spelunca ex alta natos immitis abegit.
 Quos ut sponte foras secum duxere docentes,
 Qua timidus damas capiant ratione, quibusque
 Insidijs; fide praeeunt, ac saxa, facesque
 Contemnunt, si forte acer venator adortus
 Aut rapere, aut missis voluit prosternere telis.
 Tum verò opponunt sese: nec pectora ferro
 Subducunt, sed pulchram ultrò per vulnera mortem
 Antè petunt, animas antè in certamine linquunt,
 Quàm sua raptori concedant pignora matres:
 Tantus amor, tanta est seruandi gloria partus.
 Egressa interdum lustris aduersa tuentur
 Expertes omnis formidinis arma latronis.
 Contemptoque canum latratu, hominumque corona,
 Haud prius ingentes animos, viresque remittunt,
 Quàm ferro circumfusa, saeuoque veruto
 Aut strauere hostem, aut ipsa occubere perempta.
 Suauem autem toto iactant de corpore odorem:
 Ad sese alliciant ut cuncta animalia, cunctos
 Saepè trahant leporumque greges, factusque caprarum,
 Si quando syluam sole insedere profundam,

Corpo-

Corpora que occulte posuere in vepribus: ijsque
 Insidias fecere locis, quæ plurima circum
 Ingenti platanus ramorum protegit umbra.
 Namque ruunt illinc subitæ, captosque trucidant,
 Et iucunda suis ponunt conuiuia natis.

Hanc illis memori Liber pro munere habendam
 Vim dedit, & magni monumenta reliquit amoris,
 Tempore quo rediens extremis victor ab Indis
 Mille tulit secum, non vno è semine flores:
 Panchæis que leues tepescit odoribus auras.

Nympha olim nigris que oculis, flauoque capillo,
 Corpore culta omni, spatiosique incola Gangis,
 Vouerat intactum Dianæ etatis honorem
 Venatrix: syluis que suos sacrauerat annos.
 Et nunc, veloci libuit si vincere cursu
 Dorcadas, aut timidos ad retia trudere damas,
 Sithonias rapidis equabat passibus auras:
 Et nunc sylvarum cæcis occulta latebris
 Ingentes fundebat apros: non vlla leones
 Certior, aut vrsos iaculis confixit acutis.
 Sæpe etiam varijs cingens sua tempora fertis,
 Dum gremium multo, multo dum flore papilla
 Halabant croceos benè olenti è semine odores,
 Ad sese è latebris animalia cuncta trahebat;
 Quæ mox ingenti conclusa indagine Nymphis
 Leta dabat lætis certa figenda sagitta.

Hanc Liber conspectam oculis, & pectore toto
 Acceptam, cupidis prius haud complectitur vlnis,
 Quàm vino, & multo deuinctam membra sopore

Flori-

Floribus occultus medio compressit in antro.
 Ast illi ereptos vt virginitatis honores
 Sensit, & insueto tumefactum pondere ventrem,
 Indignata Dea est, atroque accensa furore:
 Et mihi si sancti est (inquit) cura vlla pudoris,
 Persolues meritas polluto corpore pænas.
 Nec tu præterea cætus temeraria nostros
 Non fugies inimica procul, sylvasque per omnes
 Nympharum certis olim fodere sagittis.
 Sæpe etiam multo Bacchi madefacta liquore,
 Dum capies somnos media capieris arena:
 Semper & extabunt tanta vestigia culpæ.
 Ergo eâ, quæ forma est Nymphas anteire sorores:
 Dicta modo, humanos mutato corpore vultus
 Exiit, & vario spectatur bellua tergo.
 Quosque adeo flores croceos secum ipsa ferebat,
 Nunc quoque iucundos horum diffundit odores.
 Quin velut expulsam neruo stridente sagittam,
 Cernimus aerijs cursu non cedere ventis.
 At verò faciem propior, collumque lænæ
 Nascitur Hyrcanis in saltibus aspera tigris:
 Purpureis varium maculis interlita tergo;
 Floribus & varijs pectus distincta, pedesque,
 Venatorum oculis se iucundissima prebet.
 Ceu quondam pictas Iunoniæ explicat ales,
 Dum sese admirans informi ostentat amice
 Arduus, & caude circum rotat vndique pennas.
 Tantum autem cursu cunctis animantibus anteit:
 Quantum aura, venti que leues vaga flumina vincunt.

Nullus

Nullus amor maribus, non vlla est cura tuenda
 Prolis, & ignavis nullas dolor excitat iras.
 Quippe abeunt, simul atque canis venaticus antro
 Succesit, natosque metu suadente relinquunt
 Matribus: hæc magno defendunt robore. quòd si
 Obseruans aliquis latebra detraxit alumnos,
 Atque illæ vacuas mæste inuenere cauernas,
 Exiliunt, pedibusque addunt pernicibus alas.
 Nec mora, nec requies, rapide velut aura procellæ
 Acta ruit, tergo immites fugientibus instant.
 Ac, nisi proijciat catulum venator, aduncis
 Vnguibus, & sauo miserè lanietur ab ore.
 Illa volat, dulcemque refert ad limina natum:
 Atque iterum nota sequitur regione locorum:
 Itaque, reditque viam; donec vaga fertur ad undas
 Æquoreas, abigi que procul sua pignora cernit.
 Quos ea tum gemitus imo de pectore fundens
 Testaturque Deos sylvarum, & numina ponti?
 Non unquam misero gnatorum in funere mater,
 Si quando hostiles urbem inuasere phalanges,
 Et sola purpurea miserorum cæde madescunt,
 Conqueritur tanto infelix confecta dolore.
 Heu iacet: & medio reuoluta in littore sese
 Proijcit; & rapto moritur tristissima partu.

Iupiter hunc nuper prognatae prolis amorem
 Iniecitque hominum generi, pecudumque: neque vllum
 Esse sinit, sublata sui quin pignora partus
 Triste fleat, tardamque Deum miser increpet iram.
 Sæuit atrox serpens, catulis cum forte relictis

Occul-

Occultam ad latebram pastorem aspexit euntem.
 Sæuit & æquoreo curuus sub gurgite delphin,
 Inque hostem pronus rostro defertur ad unco,
 Plurimaque inuictus passim dat corpora leto,
 Lactentes secum quoties ad pabula natos
 Ducit: & hinc amias longo videt agmine, & illinc
 Uadere confertas, bellumque, necemque minantes.
 Quamquam etiam dulces (quis non miretur?) alumnos
 Ipse suos, præter morem ingeniumque ferarum,
 Diligit, & grandi iam dudum ætate nepotes
 Aeterno, nec vana fides, comitatur amore.
 Quid? quos imbelles gemitus dant pectore ab imo
 Capreoli, raptos si forsitan ab ubere factus
 Abstulit, & pulchræ misit venator amica,
 Quos antè abdidit cæcis enixa cauernis,
 Et quercu, & multa contexerat ilice mater?
 Tum nox nulla diem, neque noctem Aurora secuta est,
 Quæ non audierit tristes è pectore voces
 Mittentem, & natos questu, lacrymisque vocantem.
 Quid? quas assidue secum philomela querelas
 Integrat, ut viduo redijt mæstissima nido?
 Lugentem vesper, lugentem Lucifer illam
 Fruenit, & medijs seu Sol latet abditus undis,
 Seu celeri aduersum curru terit arduus orbem.
 Nonne vides alta secum quot turtur ab ulmo
 Ingeminet questus, sortemque incuset iniquam?
 Inimò ea, quæ platanus genitrix, ubi densior umbra est,
 Et virides tereti funduntur ab arbore rami,
 In sedit, sobolemque illic malè tuta locauit

K

Imm-

Implumem, & mira nidum contexuit arte,
 Prouidaq; innumera calauit fronde latebras,
 Cum videt intortos trunco circumdare flexus
 Squalenti ceruice, armisq; rigentibus anguem
 Tum capite extare immani, tum summa tenere
 Fulcra tori, atque atris absumere dentibus omnem
 Spem generis: tremulis clangoribus aera complet,
 Et miseram implorat miseris conquestibus Echo.
 Denique, peruolitans cunctos maestissima ramos
 Verberat os olli pennis: aut terga cruentis
 Sparsa notis plangens in fauces insilit: & se
 Ipsa quoque infelix saeva dat caede vorandam.
 Praeterea quam triste fremit, quam torua tuetur,
 Quae nobiscum ades nostras unã incolit ales?
 Si quando in summo molles rotat aere gyros
 Miluius, & lentos cauda moderante volatus
 Dirigit, inq; imis desigens lumina terris
 Remigio ingenti contextas explicat alas.
 Scilicet ille uncis raptam parat vnguibus escam
 Secum ferre, suis quam mox apponere natis.
 Possit, & exhausti ieiunia soluere ventris:
 Terrificas mater summo tum vertice cristas
 Saeva quatit capitis, plumasq; horrore rigentes
 Arrigit, & caeli summas se iactat ad auras,
 Perculsoq; metu, & diris stridoribus actos
 Voce vocans ad se dulces ciet undiq; natos,
 Demittitq; alas, pennarumq; aggere septos
 Subter habet, magnisq; procul clamoribus hostem
 Exigit: usque suae linguat dum tecta cohortis:

In-

Inuitusq; amnes petat, & stagna alta, lacusque,
 Piscibus vt vacuam, ranisq; loquacibus, aluum
 Expleat, & multa serpentum caede cruenter.

Hoc desiderio in primis tabescit inani
 Tigris, ubi ereptos lato procul equore foetus
 Callidus abduxit solita venator ab arte.
 Quin cadit in laqueos plerumque, & cassibus haeret,
 Dum sequitur raptorem, altis quos vallibus ipse
 Abdidit: & speculo persape eluditur, vt se
 Inspexit, natosq; illic decepta putauit
 Esse suos caueis, & iniquo carcere clausos.

Tigribus haec sat erūt. Ursis pars proxima dāda est.
 Quorum alys alij multo prestare feruntur
 Robore: & irarum maiori feruere in aestu.
 Integit his armos fuluus color: integit illis
 Aspera terga cinis: tamen est insignis vrisque
 Calliditas: sunt hirtæ aures: est oris hiatus
 Ingens: & quoties subitas decurrit ad iras,
 Dentibus exertis grauitè frendetque, fremitq;
 Ambo uncis agiles manibus comprehendere, quicquid
 Siue furor iussit, vacui siue improba ventris
 Admonuit rabies, ambo committere multam
 Cædem auidi inuadunt pascentem gramina taurum
 A tergo, & pugnam non equo Marte capeffunt.
 Praecipue validos humero sub vtroque lacertos
 Adducunt, prensosq; necant amplexibus, & vi
 Elisam subigunt animam diffundere ventis.
 Quamquam autem toto solide stant corpore vires,
 Rapta quibus pugnas inter venabula frangit,

K 2

Et

Et veterem iratus sternit radicitus ornum:
 At caput ignauum obsipis cervicibus hæret,
 Vulneribus, plagisq. patens, quas obuia sæpe
 Venantum manus, aut dextra confusus, & armis
 Imponit iuuenis, funditq. in terga supinos.
 Illi autem somno vincti labuntur, & altam
 Extemplo in noctem titubantia lumina claudunt.
 Præterea, certæ quæ sunt longissima vitæ
 Tempora, vix annos viginti implere feruntur.
 Nam, quibus has æui extremas contingere metas
 Contigit, & quarti spatium decurrere lustri,
 Nulla oculis captæ querunt alimenta senectæ:
 Sed macie confecti omnes obire, ruentesque
 Interdum summi prærupto è vertice montis
 Ingentem miseri secum traxere ruinam,
 Et dulces animas fracto liquere cerebro.
 Interea, vires præstat dum læta iuuentus,
 Nec lucem negat ætheream iam serior ætas,
 Pascuntur gelidi viridantia prata Lycæi:
 Pomâq. decutiunt summis pendentia ramis:
 Castaneasq. nuces, & corna rubentia frangunt,
 Et glandem, & corylos, & quos tulit vna, racemos
 Impransi populantur: & vt niue summa rigescunt
 Pascua, & arentes nusquam dant arbuta syluæ,
 Descendunt summis è montibus, & sata culta
 Aggressi, vastant plenos aluearibus hortos.
 Atque aliquis vacui passus ieiunia ventris
 Inuadit, manditq. simul, quæ plurima terræ
 Subter habent, siccâtq. vndantia pocula lacte,

Si

Si quando Nomades caulas liquere patentes,
 Plenaq. non vlllo passim stant ordine mulctra.
 Tu tamen, occultis latebram si quæris in antris,
 Cedentem è pastu, & redeuntem ad tecta memento
 Obseruare oculis. aluo satur ille voraci,
 Quà mediæ celebris latè patet orbita syluæ,
 Ingrediens pedibus summa se sistit in aula.
 Scilicet ingenti membrorum mole grauatus
 Vix mouet, & passu vestigia ponit inertis,
 Obliquum nec tramitem agit, quem pruna, rubique
 Impediunt, aspraq. tenent sentesque, vepresq.
 Antè, suas obeat multa quàm nocte cauernas
 Serus, & irriguæ det corpora fessâ quieti
 Inde procul, depastus vbi sata gramina campi est.
 Quamquã etiam cum certa monet fuga, rēdere cursum,
 Obscura quàm mons horret densissimus Umbra,
 Et dura intexunt passim diuortia sepes,
 Accelerat, lucosq. subit malè tutus opacos.
 Hic ille interdum, cum iam spes nulla salutis
 Linquitur, & solidas exposcunt tempora vires,
 Constitit in plantas si fortè arrectus vtrasque,
 (Degeneris quæ signa metus) age, confere pugnam
 Comminus, & stantem nodoso inuade veruto.
 Cedit enim, victasq. manus tum porrigit hosti,
 Et supplex orat vitæ ignoscatur inertis.
 Verum adèò quadrupes si verterit obuia pectus,
 Pugnât atrox, totoq. super venabula fertur
 Corpore. & horrentes hastas frangitque, ruitq.
 Certa mori, aut duro vitrix excedere bello.

Tum,

Tum si qua hirsutis accepit vulnera membris,
 Et iuuenum elabens medio è certamine fugit,
 Sæuit, & excisam curuis secat unguibus aluum:
 Quasq; patent alta confosso in tergore plagæ,
 Viscera tota trahens terræ sola sanguine turpat.
 Dumq; ad eò ingentes animos in pectore versat,
 Et tractat manibus crudelia vulnera obuncis,
 Deserit vnà ipso vitamque, iramq; sub antro.
 Præterea cum fessa mouet vix membra labore,
 Atq; inter pugnam magno iam fractus ab æstu est,
 Aut amnes, aut stagna petit, putremve lacunam,
 Aut lustra, aut tenui manantem flumine riuum,
 Immundusq; graui cæno se mersat, & vnda.
 Ipsa autem in primis stimulata libidine segnes
 Ursa mares, vltroq; ardens irritat, & vltro
 Prouocat: & cura Veneris iam percita fertur.
 Hinc grauidi plerumq; elidit pondera ventris,
 Dum varios lassat numquam defessa maritos.
 Et primum Oceano seuæ cum Gorgonis angues
 Conduuntur, Solemq; suis Saturnius astris
 Excipit, & terras contristat frigore Chiron,
 Antra per, & latebras, quibus alta cubilia fronde
 Strata iacent, illi lusus, dulcesq; Himenæos
 Concelebrant: genialis hyems inuitat: ibi omnes
 Occlusi in Venerem curas, animosq; resoluunt.
 Nec post concubitus vnà versantur: at alter
 Secedit: sine illud amor, pietasq; tumentis
 Coniugis, aut certè Veneris fastidia suadent.
 Dumq; procul cubiturus abit, non ille latebras

In-

Ingreditur pedibus nitens, sed terga supinus
 Sternit humi, dorsoq; ingens irrepit in antrum.
 Hic quater vndenas peragens ex ordine lucas
 Occulitur, somnoq; diu, placideq; quieti
 Indulgenti alto pinguescunt membra veterno.
 Tunc faciles aditus: neque enim vix tela profundum
 Excutient oculis per vulnera lata soporem.
 Vere nouo specus, atque exesi fornicis antrum
 Linqvit, & inualidam ceruicem educit in auras.
 Quin etiam mater non antè egressa cauernas
 Deserit, & summi latebrosa cubilia montis,
 Quam partus enixa suos formauerit: & iam
 Aureus æquales referens se Phœbus ad ortus
 In vitam extinctas passim reuocauerit herbas:
 Cornuaq; auersi calefecerit ardua Tauri.
 Tum quos triginta gemino grauis vberè noctes
 Eduxit, totidemque dies, ne forsitan ira
 Percita dilaniet teneros sua viscera natos,
 (Exacto nam mense ungues creuere rigentes,
 Quæ illi vacuas fœdant persape papillas)
 A lacte immites genitrix depellit alumnos.
 Quasq; epulas, & fœda suo libamina ab ore
 Euomuit, natis alimenta ministrat, & aluum
 Ingratam eructans frustis graueolentibus explet.
 Ergò anidi caram numquam liquere parentem,
 Ni prius in sese vestigia voluerit annus.
 Præcipuè verò lepores Venus improba flammis
 Exercet, magnoq; animos accendit amore:
 Et numquam insano præcordia liberat æstu.

Nam-

Namq; illi, siue vrit hyems sata pinguis, siue
 Culta nitent varijs distincta coloribus arua,
 Seu calor arentes exurit Sirius herbas,
 Seu frondes, & poma fluunt iam mitia ramis,
 Sollicitant spatia eterni decurrere amoris:
 Atque iterum grauide maribus subsidere, & vnâ
 Lasciuos agitare iocos, & mutua noctis
 Gaudia: tota quibus stimulatæ pectora matres
 Extemplo repetunt, postquam peperere, maritos:
 Concepti s; alijs alios (mirabile dictu)
 Concipiunt, eduntq; alios: & tempore eodem
 Immatura omnes superat foetura per horas.
 Vixq; agram partu facilis Lucina leuauit,
 Multiplici & proli superaduenit altera proles.
 Ac, nisi protinus amplexu excipiantur, & omnes
 Concubitu sedent incendia fusa per artus,
 Et scelere, & furijs nimium crudelibus acte,
 Quos vtero tulerant decies sex ante diebus,
 Flicet absumptos foetus in viscera condunt.
 Cunctarum verò furor est insignis, & astus,
 Frigidus humentes cum fundit Aquarius urnas.
 Tum simul incedunt hilares: tum multa frequentant
 Coniugia: inq; ipsis occulta cubilia sulcis
 Agrorum posuere: neque inde excedere curant,
 Donec foecundis operitur campus aristis.
 Nam post triticeas messes, subiere recessus,
 Sicubi pampineas diffundit vinea frondes.
 Denique maturas vbi iam vindemitor vuas
 Legit, & vmbroso vites spoliantur honore:

Tum

Tum repetunt sepes, tum densis confixa dumis
 Tesqua colunt: non illa imbri, non peruia vento.
 Hic, quoties tristes obducunt astra tenebrae,
 Atque atrii impendent nimbi: micat ignibus æther:
 Et multo sata culta natant humore, caueq;
 Implentur pluuia, & crepitanti grandine fosse,
 Scilicet & valida molitus fulmina dextra
 Iupiter horrentes fremitus, & murmura concit:
 Abruptosq; ruens densis è nubibus imbres
 Intorquet, seuamq; omni ciet aere pugnam
 Ventorum, & duras violento turbine quercus
 Eruit: exuperantq; altas dum flumina ripas,
 Atque improvisis torrentibus aucta feruntur,
 Arduus immanes deuoluit in equora montes,
 Securi mansere sui. neque, nubila letus
 Cum pepulit Boreas, & caelo depulit Austros.
 Aprici radios vniquam spreuere calentes.
 Sed, simul ac pulcher terris affulsit Apollo,
 Exponunt tepido rorantia corpora Soli:
 Et recreant madidos neruis torpentibus artus.
 Interea, cum iam curuus iuga soluit arator,
 Et repetunt noctu fessi praesepia tauri:
 Exortumve iubar, lucisq; aurora propinqua
 Nuncia, & in tenera ros iucundissimus herba
 Euocat in saltus virides armenta, gregesque,
 Decerpunt lati turgentia gramina campi,
 Et culmos segetum, & fibras tellure repostas
 Herbarum, & lento morsus in cortice figunt
 Arboris, atque vdos attondent vndiq; libros:

L

Nec

Nec parvum strato pomorum, aut glandis aceruo,
 Aut vicia, aut milio, aut procera frondibus ulmi.
 Praecipue grata sylvestria gramina menthae,
 Quaeque amant riguas inculta silymbria valles,
 Et vaga serpylla. & puleij ignobile gramen
 Perquirunt: plenaque herbis redolentibus aluo
 Praecipiti cursu iuvenesque, canesque laceffunt.
 Leta tamen vacuo quoties sua pascua ventre,
 Aut pleno repetunt secreta cubilia, certum
 Una, eademque via peragunt iter: atque ita nusquam
 Libera consueto vestigia tramite fleffunt.
 Quamuis multiplices (seu sint prope pabula, seu sint
 Inde procul latebrae, quibus incessere,) requirunt
 Maendros, cursusque suos, crebrosque recursus:
 Inque orbem, flexumque viam, quam nulla genista
 Occupat, & nullus spinis paliurus acutis,
 Insistunt, timidi que cauent (is scilicet astus
 Ingenij, vafraque artes) ne forte reuulsus
 Hereat è tergo pressa ad virgulta capillus,
 Obijciatque cani notum de corpore odorem
 Erranti, & trepide gressum per cuncta ferenti,
 Dum tenues mittit voces, dum mollia crura
 Faetat, odoratasque reducit naribus auras.
 At simul è latebra solita commouerit arte
 Paruus hylax, primusque venit latratus ad aures
 (Namque sonos quamuis tenues audire feruntur
 Ipsi oculis hebetes) consurrexere, ruuntque
 Quidquod agit & pavor, & latrantum interrta turba.
 Atque alij suadente fuga contendere pergunt

Re-

Rectum iter, & versi spatium decurrere montis,
 Et celerem sua per vestigia fleffere gressum.
 Membraque cum multo norunt defessa labore,
 Successere umbrae, & capti se protinus hosti
 Dederunt: aut gleba recens, quam nuper arator
 Inuertit, nondum illa aestu concocta, latentes
 Concolor & dorso, pullis & concolor armis
 Tutata est, alijs breuior fuga. nam simul illi
 Exiluere cauo, timidi consistere suerunt
 Sapius, & rapidos tum demum extendere cursus,
 Cum crebras traxere moras, longumque quierunt.
 Nec desunt etiam, qui nusquam exire cubili
 Audent, & lato vitam committere campo.
 Praecipue senos si nondum tempora menses
 Vertere, & positam in pedibus docuere salutem.
 Primum autem sugunt bis denas vbera luces
 Lactea: mox virides pastum ducuntur in agros
 Cursibus & rapidis paulatim assuescere discunt,
 Venantumque oculos vario iam fallere flexu.
 Quid? qui defossa subeunt tellure caernas,
 Corporaque obscuris abdunt occulta latebris?
 Quid? qui vix tenuem iactant de corpore odorem,
 Omniaque incerto turbant vestigia passu?
 Nonne vides, alios mutant ut saepe recessus?
 Inque alias, aliasque arces fugere timentes?
 Et se non vna profugi statione ruentur?
 Scilicet hi canibus, nemorum quas plurimus usus
 Edocuit, multaque insignes reddidit arte,
 Cogendi in casses, multo & custode domandi.

L 2

Illum

Illum autem, arreolis qui, dum fugit, auribus adstat,
 Atque aded in tergum caudam reflectit, & altè
 Suslulit extremis abiens vestigia plantis,
 Non secus ac subito terrore cuniculus actus,
 Alterutro grauius terram pede percutit, & se
 Accelerans condit cæci in penetralibus antri,
 Vix vllle superare queant thoesve, canesve.
 Nec minus, in visa qui perstitit vsq; latebra,
 Ipse sui fidens animo discrimina temnit.
 Ergo vbi iam tempus, latebra procul exit, & acri
 Aequora lata fuga, summiq; asperrima montis
 Saxa legit: cessere canes, ipsiq; sequentum
 Vix acie possunt oculi seruare ruentem,
 Tranantemq; lacus, & magni flumina Amani.
 Ipsæ autem inuitæ patrijs è finibus actæ
 Decedunt, sociumq; sui si fortè cubilis,
 Et teneros secum natos habuere parentes;
 Ceu cùm concordî tutatur mœnia dextra,
 Et fugat Ausonia Cimbrum Romanus ab alta,
 Linquentem sterilesq; agros, gelidasq; paludes,
 Et profugum sedes, alienaq; regna petentem,
 Defendunt multa redolentia pascua thymbra:
 Quemq; prius tenuere locum virtute tuentes,
 Inde alios lepores factò procul agmine pellunt.
 Ac, nisi crudelem seua iam cede tyrannum
 Sternis humi, & multa placas cane prouidus agros,
 Mox tecum iratus latebras damnabis inanes
 Sæuus, & immerite iactans conuicia valli,
 Aut visco, aut curuo piscoso in fluminis alueo

Pecto-

Pectoris ingentes curas solaberis hamo.
 Ergo omnes exerce artes, catuloq; sagaci
 Venare assiduè, & dominos occide superbos.
 Accedent alijs tum protinus aduenæ ab oris,
 Et plenæ vndabunt multa iam prole cauernæ.
 Jam verò scopulos si quisquam emensus, & vndas
 Icarij quâ leua patent maris æquora, nauemq;
 Inflectens dextra Phrygias aduenerit oras,
 Atq; illic cursu timidos agitabit onagros,
 Nequando ignota deceptus imagine formæ
 Erret, & ingratos referens ad limina gressus
 Esse putet veterum mendacia didita vulgo,
 Protinus hæc animo memori mandata recondat
 Signa, neque ingenij mores contemnat agrestis.
 Ac primum, seu tu Libya desertâ peragras,
 Seu tractus Asia, diuortia querere aquarum
 Impiger, & rupes altas lustrare memento:
 Vnde fluens Lyciam mediâ disternat vnda
 Xanthus, & igniuomæ propior videt ora Chimææ.
 Illic decerpunt leti sua gramina, & illic
 Vnâ omnes sumunt liquidos è fontibus haustus,
 Interdumq; etiam, dum seua Canicula terras
 Exurit, tenuiq; amnes vix flumine manant,
 Ore omnes versi in Boream, frigentibus auris
 Siue sitim, siue illi æstum, sedare feruntur.
 At sonitu ingenti putrem quatit vngula campum
 Cornea, venantem quoties fugere: suisq;
 Temporibus stant longæ aures: tum corpore cervos
 Exuperant: nec lana nitet non alba colore

Mista

Mista nigro, ceu cum nubes densentur opaca,
 Et totum eripiunt oculis caelumque, diemque:
 Nigraque per medios decurrit tania lumbos:
 Linea quam clunes tractim comitatur adimos,
 Utraque distinguens niueo sua tergora ductu.
 Praeterea non vlla magis consumitur aestu
 Paulatim, et magni stimulis agitatur amoris
 Bellua, nec quicum totidem socientur amicae.
 Illarum nam mane simul, seu pascua leta,
 Seu fontes, riuosque adeunt, vel ad ipsa reuertunt.
 Antra sub obscurum noctis, longo ordine, turmam
 Quisque suam ducens, vnus regit arbiter agmen
 A tergo, et noctu septo concludit eodem.
 Obseruatque miser grauida quo tempore matres
 Decumbunt, foetusque edunt in luminis oras,
 Sedula non aliter quam, cum parientibus adstat
 Obstetrix, teneramque auidis prolem excipit vlnis.
 Sic ille obtutu assidue defixus in vno
 Assidet: atque, vteroque si foemina prodijt infans,
 Accurrit mulcens, et corpus amabile lingua
 Fingit, et informem iam spe malesanus amicam
 Praecipit amplectens, atque oscula dulcia libat.
 At, si forte marem labentem aspexit ab aluo,
 Frarum ingentes voluit sub pectore fluctus
 Improbis, et prolem morsu radicitus aufert,
 Dum multo auellens genitalia vulnere foedat.
 At genitrix miserata sui sua viscera partus
 Maeret, et ingenti complet nemus omne querela:
 Numinaque incusans tardam Iouis increpat iram.

Ille

Ille tamen precibus numquam placabilis vllis
 Scauit: et os atrox cognato sanguine turpat.
 Nec verò inuidia sola inflammantur inani
 Quadrupedes, verum iste metus genus omne ferarum
 Exagitat, saeuoque homines exterret a silo.
 Scilicet heu nimium felix humana propago
 Visa Deis, procul hinc nobis si dira fuisset
 Acta lues, limenque modo insedisset Auerni:
 Nec nostras vquam diris infecta venenis
 Turbaret mentes; animosque aggressa quietos
 Inficeret misera mortalia pectora tabe.
 Et potuit satis esse tamen, quod debita morti
 Corpora sortiti luimus delicta Promethei
 Impia, in aeternam claudentes lumina noctem.
 Quantos illa trahens Stygijs aduexit ab oris,
 Et secum luctus aeternum extendit in aeuum.
 Non pestis, non ira Deum sese extulit vquam
 Terior, aut aequè est hominum populata medullas.
 Namque vbi subrepens vestigia fixit: et illi
 Omnia sunt macies, sunt omnia luridus horror,
 Sunt tenebrae, et tristis leti pallentis imago.
 Hec olim Aegidem furijs immanibus egit
 Praecipitem nati respergere sanguine littus,
 Infantis nati patrem, et nil tale merentis:
 Ut face succensus seua feralis Erinnyis
 Discerpi tandem optarit miserabile corpus.
 Ipse igitur voti que reus, precibusque potitus
 Foedari infelix passim sua viscera vidit,
 Tristia nec potuit crudeli auertere visu,

Ne

Ne sua tam duros spectarent lumina casus.
 Immò vsque immotis oculis immotus in ipsa
 Cæde manens, letus currumque, rotasq; sonantes
 Audit, & sparso vepres rorare cerebro.
 Nec tu ideò sceleris fugisti innoxia tanti
 Sæua parcens laqueo ceruicem innexa tenaci,
 Sed misera ante diem, medioq; in limine vitæ
 Ingentes subito pœnas extincta dedisti,
 Cecropidum complens infando mœnia luctu.

Jam verò nostro quis tam semotus ab orbe est,
 Dira Thyestæe qui non opprobria mensæ
 (Namque ea tum dira Sol execratus ab vrbe
 Auertit celeres flexo temone iugales)
 Nouerit, atque epulas? olim quas improba Procne,
 Procne olim scelerata viro quæ dona parauit?
 Quosq; suas tinguens infelix sanguine fauces
 Ipse pater Tereus in viscera condidit artus?
 Quid dicam, absumpto quæ quondam fratre secuta est
 Aesonidem? spreuitq; senem malefida parentem?
 Et patrias magico violauit carmine leges?
 Nonne vides pueris, mater quos ipsa creatat,
 Infelix mater pueris vt guttura ferro
 Hausit, & in miseræ genialia fulcra puellæ
 Iniecit flammæ, magnumq; est vltia dolorem?

O, fortunatos nimium, quos nullius vniquam
 Vicit amor, mentem nec cura occulta peredit:
 Inuida quæ sæuo lacerans præcordia morsu,
 Venantem haud patitur nemorum meminiisse, canumq;
 Scilicet, atque animum somno iam torquet adempto:

Iam

Jam tenuat turpi squalentia corpora morbo.
 Ergo omnes odit, quos antè educere semper
 Ipse suos comites secum in nemora alta solebat:
 Nec dolet interrupta situ quòd retia inertis,
 Atque exesa iacent scabra rubigine tela:
 Verùm acris semota metu mens anxiosa, & ira
 Soluit in æternum tabentia lumina fletum,
 Cunctaq; tranquille perturbat gaudia vitæ.

M

P E-

PETRI ANGELII
BARGAEI
CYNGETICON

Liber quartus.

ED iam sylvarum reliquos dica-
mus alumnos,
Pierides, Gangisq; iuuet prope
fluminis undam,
Mollis vbi suaues non vno è semi-
ne odores

Halat humus, mecum gelida considerare ripa.

*Huc ades, ò, nostrumq; iuues inuicte laborem:
Si licet hanc etiam syluis impendere curam,
Et potes intactos sumpta lustrare pharetra,
Quà felix Libye, quaq; explicat India saltus
Lata subs: quà se summis ex Alpibus amnes
Deuoluunt Rhodanusque, Padusq; & Rhenus, & Ister.
Huc ades, & paruo quæ nunc spectacula Circo
COSME damus (sic fida omnes tecum exigat annos
Magnorum antiquus, coniux tua, sanguis Iberum:*

Sic

*Sic proles generosa patrem virtutibus aequet,
Et superet laetis rerum successibus ipse
Ipse tuo aspectu, atque oculis dignare serenis.
Hic lusus, & amicitias, hic praelia si qua
Committit dente infrendens genus acre ferarum,
Hic mecum versare dolos miraberis astu.
Nec minus hirsuti venient ad pabula echini
Interea, spinisq; ferent affixa supernis,
Quæ matura caua componant arbore poma:
Et figet duris hystrix vrgentia pennis
Ora canum, & certos tenta cute diriget ictus
Eminus, & calamos iaculabitur acer iniquos.
Tunc ego vel sumptam præacuta cuspidis hastam,
Aut celerem adducto cornum festinus ab arcu
Conijciam, sauumq; suis in vepribus hostem
Victor humi fundam, nec tergora dura resistent.
Pendebunt alti medio de fornice tecti
Exuuiæ, lætiq; meas ad sidera laudes
(Ni me dulcis amor, ni blanda insania ludit)
Alta ferent, nostræ vincant modò carmina Musæ
Longa vetustatis viuendo secla, nepotes.
Atque aliquis forsan tantos miratus honores
Optabitq; leuis cineri sit terra sepulto,
Felicemq; vmbra dicet, Manesq; beatos.
At magna Elysios inter volitabit imago,
Ascreumq; patrem, virides cui fronte corymbi
Pendent, & grauidas demittit pampinus vuas,
Læta colet: doctoq; assurgere sueta Maroni
Arcanos tacito venerabitur ore recessus,*

M 2

Quos

Quos tenet, & solus cum magno seruat Homero.
 Inde procul gressum sistens, sedemque, locumque,
 Et cæcum inuiset vatum secreta piorum.
 Occurrent, mecumque ibunt tum protinus omnes
 Fortunata animæ, nec dedignabitur ullus
 Alloquium: seu magnus erit Seberthidos vnde
 Jncola: seu medio qui natus in æquore quondam
 Benaci festam celebravit arundine lucem.
 Non crinem aureolum seruans sibi pignus amoris
 Cotta, nec in tenera nimium deceptus Hyella,
 Dum dolet effusis hostes discurrere campis,
 Et Latias mæstus deslet Naugerius oras,
 Congressum aufugient nostrum, quin agmine facto
 Attica Flaminius numeris expressa Latinis
 Effigies, citharæque bonus percurrere chordas
 Casa aderunt: Diuumque pio qui carmine laudes
 Uida canit: quique Aonijs gratissimus antris
 Maxima Virginei celebrat miracula partus:
 Tum Musas summis è verticibus Parnassi
 Voce vocans trahit æquoreas ad littoris vndas.
 Ipse etiam medica insignis Frastorius arte
 Adueniet, plenoque meus mihi Uarchius ore
 Fngenti biforem cantum dabit vnus. & ipsas
 Accliui recubans in gramine contrahet horas.
 Si quis odorati medijs in vallibus Indi,
 Aut vbi inaccessas tellus Maurusia syluas
 Densat, & horrenti virides tegit ilice saltus,
 Immanemque feram, & vasta se mole mouentem
 Aspiciat, cui iuncta humeris non ardua ceruix

Pro-

Prominet, & latus ad tempora deijcit aures:
 Cuique oculi ingentes, at non pro corpore, & auctus
 Ad terram in mulios naris demittitur vsus,
 Ille quidem quòquò versis sic tortilis, vt se
 Complicet, & sipulas, ceu si manus esset, inanes
 Seligat, & veteres sternat radicibus ornos
 Interdum, & grandem tamquam tubus euomat vndam.
 Illam adèò quicumque videns nouus aduena secum
 Miratur, rerum ignarus, geminosque supernis
 Prospicit è malis dentes, ceu cornua denos
 Longa pedes fluere ad terram, mox leniter in se
 Reflecti, & diros mucrones tendere in hostem,
 Esse feram sciat is, Graio que nomine dicta
 Est elephas, monstrum Indorum admirabile gentis,
 Indorum, quos exorients Sol aspicit, & quos
 Verberat è medio radijs ardentibus axe.
 Horum alij summos saltus, & inhospita Tauri
 Saxa colunt, sueti que hyemes, & frigora ferre,
 Nec mores mutare suos didicere, nec vllam
 Aut seruare fidem, aut blandis parere magistris.
 Mens eadem domitis, eadem feritatis imago
 Fixa manet, seuosque dolos in pectore versat.
 Sunt alij, quos stagna iuuant, vluque palustres,
 Et valles circumclausæ torpentibus vndis.
 Scilicet his amens nimis, & mutabile in horas
 Ingenium, tum liuentes rubigine dentes
 Non manus artificis, non rara lamina ferræ
 Perpolit, aut vllos ducit suus ignis ad vsus.
 Anteeunt cunctis, campos quicumque patentes

Depa-

Depascunt, dulcesq; vndas, & flumina potant
 Indorum, & cursu celeres lata equora verrunt:
 Quae pater Oceanus dubijs anfractibus ambit,
 Illustriq; suo propior fouet ore Canopus.
 Illic (vt perhibent) fruges bis parturit annus,
 Bis poma, & flores gemino bis Vere leguntur.
 Brumaq; seu Cancro, siue ingruit è Capricorno,
 Nulla ex arboribus dependet stiria, nulle
 Frigore concretæ fistunt vaga flumina crustæ.
 Usque a deo paribus tempus discriminat oris,
 Summaq; temperies aequat frigusque, caloremque.
 Inde hominum (ni vana fides) procera feruntur
 Corpora natorum senas assurgere in vlnas:
 Tercentumq; hyemes, tercentum ex ordine totas
 Exigere aestates nullis obnoxia morbis.
 Ergo elephas, seu bella tibi ludicra parantur,
 Siue hostem sequeris sumptis iam comminus armis,
 Depastus latè campos, quos irrigat Indus
 Diues, & ingenti fœcundat flumine Ganges,
 Sustentans humeris turrim feret arduus altam:
 Quam iuuenes armis, primaq; atate nitentes
 Quindenî insistant, ac desuper omnia fundunt
 Telorum genera, & complent lata arua sagittis.
 Ille autem huc illuc rapidus vasto impere fertur:
 Et pedibus miseram proculcat in agmine turbam.
 Ceu quondam in syluas demissus montibus amnis,
 Immensaq; auctus pluuia, niuibsq; liquatis,
 Quem neque iam ripæ capiunt, neq; saxa morantur
 Vlla, neq; obiecto surgentes aggere moles.

Aut,

Aut, cum sublimi Boreæ de vertice præceps
 Fulmen agens nubem seuos ruit æthere ventos,
 Arboribus latè stragem, pecoriq; ferentes.
 Ingens ipsa quidem, cui nec contenderit vlla
 Bellua, nec sese tam vasto corpore iactet
 Vlla parem: quippe in summo si culmine montis
 Constitit, atque ipsis humeros equauerit astris,
 Miramur rerum ignari, ceu Pelion Ossæ
 Impositum, & toto nutantem vertice Olympum.
 Cumq; ipse immani membrorum mole feratur,
 Crura tamen breuia, & molli vix commoda flexu
 Promouet incedens, & gressibus ambulat æquis.
 Lapsus humi si forte iacet, pedibusq; supinis
 Calcitrat, immanes tandem vix subleuat artus.
 Idcirco tenebras cum Luna inducit opacas,
 Astraq; consurgunt tenues suadenti a somnos,
 Prostratus medijs numquam requiescit in agris:
 Verùm humeros truncis, riparumq; aggere sultus
 Sustinet, & placidam fundit per membra quietem.
 Interdumq; vnà veteri cum stipite fagi
 Concidit, hesternus tales quam Maurus ad vsus,
 Pascua dum seruat fallax & lustra parauit:
 Prostratumq; dolo, & adhuc languente sopore
 Deuinctum aggreditur, ferroq; obtruncat acuto.
 Incedunt vnà plures, atque arua pererrant
 Taprobanae, longè nec cedit ab ordine quisquam,
 Siue illi teneras frondenti ex arbore plantas
 Decerpunt, strataq; legunt è termite palmae,
 Quos fœcunda suis passim tulit India fructus:

Siue

Siue iter in sylvas, suspecta q; pascua tendunt,
 Ac velut instructum miles digestus in agmen,
 Nescius an latebris infederit acer Hiberus,
 Gallus an aduersos inimico Marte lacestat,
 Ingreditur, non vsquam aciem, non castra relinquens,
 Sed signum observans oculis, atque auribus adstat.
 Quod si qua humani solers vestigia gressus
 Deprendit, cui totum agmen parere iubetur,
 Haeret, & extemplo venientibus ordine monstrat,
 Quicquid id est, partesq; metu permotus in omnes
 Subsistit, latebrasq; oculis perlustrat iniquas,
 Irarumq; acres stimulos in pectore vertit.
 Tum verò iuuenum mentem scrutatus, & vna
 In fidijs hominum veritus loca densa parandis,
 Circumagit prudens, vnde antè adduxerat agmen.
 Callidus est Afer platano contactus, & umbra,
 Expectatq; tacens, ac vix sibi temperat audax,
 Quin mediam inuadat conuersam in terga phalangem.
 Expectat tamen, & totus cum transijt ordo,
 Occupat extremi demissus ab arbore clunes,
 Comprehenditq; manu caudam, dextraq; securim
 Molitus validam soluit deiecta ruentis
 Genua feræ: gemit illa cadens, & saepe superbum
 Latronem affligit vastæ sub pondere molis,
 Ni citus exiliat: seq; in loca tuta receptet.
 Sunt etiam qui letales intendere nervos
 Consuerunt, mollemq; alium penetrare sagittis.
 Namque humeros, totumq; cutis tegit aspera tergum,
 Vix gladijs hominum, vix vlli peruia telo.

Ast

Ast alijs fossa medijs in montibus ingens
 Cingitur ingenti, confertisq; area ramis.
 Cumq; adeo saui stimulis agitantur amoris,
 In medioq; elephas pernoctat famina septo:
 Continuo, namque ipse aditus patet amplius, amantes
 Excipit incautos, demissaq; obice portæ,
 Seu ponte euerso, fossæ qua iunxerat oras,
 Concludit letus densa insidiator ab orno.
 Inde omnes macie postquam tenuauit, iniquis
 Prosequitur miseros flagris, & verbere seuus.
 Tum demum victi flectunt genua agra labantes;
 Longaq; septenæ passi ieiunia lucis,
 Abijciunt acres animos, tergoq; iacentes
 Sessorum accipiunt, nec iam parere recusant
 Imperio, paulatim herbis, cannisq; refecti.
 Quin etiam, quos ante nimis timuere, nimisq;
 Odere insensî, posita feritate benignos
 Protinus ingenti dominos venerantur amore.
 Nocte tamen sola, seui cum forte magistri
 Imperitant captis, insuetaq; colla catenis
 Urunt, & multis dissoluunt corpora plagis,
 Triste gement, flentesq; oculis sua fata queruntur.
 Atq; hinc Graiorum seculo, cum falsa per orbem
 Religio, & fuso colerentur sanguine passim
 Numina vana Deum, visa est cælestis origo
 Illorum, & nostris prudentia proxima rebus.
 Quandoquidem nutusq; omnes, & verba loquentum
 Observant, iussiq; ratem deducere in equor,
 Intendunt funes, & stuppea vincula collo,

N

Nu-

Nutantemq; regunt, & iusto pondere librant.
 Tractant arma manu; cum, quæ didicere, silenti
 Et repetunt nocte, & stabulis meditantur in altis,
 Atque inter mensas persæpe, & pocula longo
 Ordine discumbunt; fidibusque, & carmine gaudent,
 Et furtum antiqui memores odere Promethei.
 Ac, postquam pura senior circumtulit vnda,
 Lustravitq; pius cunctos ab origine natos,
 Clara renascentis venerantur cornua Phæbes.
 Si quem etiam nemore in medio sine honore iacentem
 Videre, indignum miserati sunt amici
 Injiciunt terram: fractisq; ex arbore ramis
 Jlicet accumulans, dicuntq; novissima verba.

Hæc studia, hos mores proprios mortalibus olim
 Natura, & rerum melior Deus addidit auctor,
 Cum scelera, & cædes nondum perpeffa nefandas
 Astræam vidit tellus nemora alta colentem.

Tempore quo primum (si vera est fama) feruntur
 Odisse impuro s animis, & moribus apros.
 Nam neq; Diuorum metuens minus vlla, neq; altis
 Tetricior incesfit syluis fera; quæ sua norit
 Arma magis: certoq; hostem quæ certior icu
 Fundat humi, & validos latrantum dissipet artus.
 Inde aliquis quoties dentes violentus in hostem
 Dirigit, utque duos enses rotat acer, apertum
 Una, eademq; femur, ventremque, & pectora plaga
 Haurit, & in partes medium discriminat æquas.
 Quin etiam (memini) suffossa protinus aluo,
 Et crurum molli cæsis in poplite neruis,

Fortis

Fortis equus media cecidit resupinus in acta.
 Cælumq; ærato dum verberat vngula cornu,
 Heu miser vndanti vitam cum sanguine fudit.
 Continuo hæc illi fuerunt imponere dentes
 Vulnera, quos rostri pars hinc ostentat, & illinc
 Inferior, geminas veluti si proferat harpes:
 Utraque quarum acie, & mucrone horrescat acuto.
 Nam qui se proni mittunt è parte superna
 Aduersos, vsum præstant modo cotis, & illos
 Exacuunt, belloq; parant, & fortibus ausis,
 Ipsi hebetes prorsus, frustra q; ad prælia nati.
 Hinc igitur quoties densis in vallibus instat
 Turba canum, cogitq; suis exire latebris
 Excitum strepitu, & magnis latratibus aprum,
 Confidens animo, & membrorum robore multo
 Incursumq; manet, strepitumq; interritus omnem
 Venantum, frendetq; ferox, & tergo inhorret,
 Et certæ addicit morti quoscumque ferentes
 Contra tela videt, rictuq; extrema minantes,
 Oreque, non secus atq; vndans circum vndiq; abenum,
 Virgea suggeritur magno cui flamma sonore,
 Spumam agit: & multo costas ad prælia limo
 Duratas iaculis, sæuisq; hastilibus offert:
 Vulneraq; obducens, media quæ plurima sylua
 Accepit, non ille iras, non ille superbos
 Demittitq; animos, & sæua pericula vitat
 Ignauus. neque enim cursu, pedibusq; salutem
 Querit, & hostiles fugiendo euadere terras:
 Sed ruit in medias hominumque, canumq; cohortes

N 2

Ultor

Ultor atrox; certusq; mori, quem ceperat unum
 Ante locum, tutatur habens, neque deserit vsquam.
 Hic tamen, ingentis spatia est si libera campi
 Natus, & à nullo callesque, aditusq; viarum
 Repperit obsessos, specula digressus ab alta,
 Vnde prius patulis venientes naribus auras,
 Et voces, strepitusq; tacens captauerat omnes,
 Longè abit: & densi certus petit auia montis.
 Tum verò, quamquam iuuenum vis ingruat ingens,
 Pergit iter semel inceptum, directaq; nusquam,
 Ni pugnae remoretur amor, vestigia flectit.
 Sin autem circum videat nemus omne corona
 Urgeri, & multo sylvas custode teneri,
 Continuo celeres ad nota cubilia gressus
 Impavidus recipit, seq; ad sua tecta reducit,
 Tecta, procellosis que nec quatuntur ab Euris,
 Nec radijs vsquam Solis tanguntur acutis.
 Strata iacent folijs, culmorumq; aggere denso,
 Et nullis intus pluuijs penetrata madescunt.
 Hac vel inaccessi seruant occulta Lycei
 Antra, vel horrendis nemorum loca densa latebris,
 Munitæ arboribus sedes, & rupibus altis,
 Difficilesq; aditu valles, imæq; paludes:
 Quas vepres, iunciq; tenent, quas vndiq; canna
 Impediunt, fidaq; suam tutantur in arce.
 Illinc, cum medias nox intempesta tenebras
 Concedens luci nostro procul orbe fugauit,
 Exit: & aut virides latè populatur aristas,
 Aut pingues fœtus siliquarum, aut vitibus almis

Dat

Dat stragem ingentem, atque hortis absomit apertis
 Plurima, quæ fixa malus tulit arbore poma.
 Nare sagax etiam glandem sectatur opimam,
 Et pruna, & densæ depascitur arbuta sepi.
 Lustra tamen repetit semper, notasq; latebras,
 Ni prius exoriens tenebras Sol depulit aureus,
 Atque agros radijs simul, & nemora alta retexit.
 Deprensus nam sæpe die sese abdit in ipsis
 Aut segetum sulcis, aut læto in gramine prati:
 Occultusq; latet, donec redeuntibus astris
 Agricolas latis exegit Vesperus aruis.
 Præterea fruges cum iam nix multa peremit,
 Et glacie Pindus, glacie riget horridus Hæmus,
 Aut filicum fibras rostro rimatur obunco,
 Aut lentos ruit asparagos: aut grandia campis
 Tubera persequitur multa circumdata terra:
 Et fossas curuo solers agit ore profundas.
 Percitus in furias Veneris tum fertur, & ignes,
 Lataq; vesana torrentur pectora flamma,
 Exerit aurata cum brachia nexa catena
 Andromede, seuæq; oriens fugit ora Medusa.
 Et comprehensa suis non antè incendia sedat
 Ossibus, & curas liber dimittit inanes,
 Quam pedibus cælo toto Fouis armiger vncis
 Occidit, & velox Nerei subit equora Delphin.
 Interea fœta non vmquam à coniuge solus
 Secedit: sed manè simul, sed vespere gressum
 Fert miser assidue, & specubus pernoctat in iisdem,
 Exhaustus donec cecidit calor omnis, & vnâ

Sub-

Subsedit duris iam flamma extincta medullis.
 Tum vero nemorum solis in saltibus illum
 Nunc hic, nunc illic, perq̄s antra incerta vagantem
 Inversa surgens irrorat Aquarius vrna.
 At grauidæ partus edunt tum denique matres
 Innumeros, Aries renouat cum candidus annum:
 Seminaq̄s in lucem rerum vocat imbriferum Uer.
 Continuò fatam nati sectantur, & ore
 Vbera iucundo siccant manantia lacte.
 Illa suos tutatur, & ad sata proxima secum
 Ducit agens, donec geminis vertentibus annis
 Tertius in dias aperitur luminis oras
 Martius, incipiuntq̄s pares decrescere noctes.
 Tum primum insueti tenero sub pectore amoris
 Vertuntur stimuli, & iam nubilis appetit etas,
 Et nouus in Vencrem subigens autumnus amantes.
 Bis denas viuunt hyemes. hos Iupiter annos,
 Hæc ollis longæ concessit tempora vitæ.

At genus infidum numquam spatia ista dierum
 Emensi videre lupi. vix audiit vllus,
 Tertia cum festi celebrantur Olympia ludi.
 Quamquam incredibili membrorum robore, quâquam
 Ore valet, ceruice valet, valet acer ab armis:
 Quippe quibus sublatam altè fert improbus agnam,
 Pastoremq̄s simul cursu præteruolat, & se
 Abdit in horrentes nemorum tutissimus umbras.
 Ni ferus ore Lacon, milloq̄s armatus acuto
 Flicet exiliens nota diuortia syluæ
 Occupet, & recto fugientem tramite sistat.

Siue

Siue acres equitis fodiens calcaribus armos
 Acceleret iuuenis, prædamq̄s ex ore cruentam
 Auferat, & diro confectam vulnere seruet.
 Ipse autem in lucos, vbi densior vndique ramos
 Implicat inter se, cæcumq̄s iter obsidet ilex,
 Auolat, & mater si quam expectantibus escam
 Attulerat natis, ex ore exculpit, & atram
 Ingluuiem, ventrisq̄s explens immane baratrum,
 Tenuia tum multo distendit corpora pingui.
 Ast illi cessere metu, pauidamq̄s parentem
 Complexi retinent. tum, quæ post deinde supersunt
 Reliquia, mandenda pater quæ frustra reliquit
 Jam satur, exhausti condunt in viscera ventris,
 Quo-pote, sedantes longæ ieiunia noctis.
 At verò genitrix morum sat conscia, manè
 Quum redit è pastu, cæcæq̄s auulsa reportat
 Membra bouis, latebramq̄s omnem, fidumq̄s recessum
 Explorans oculis prædam occultit. inde procul se
 Collocat in specula, & venatum obseruat euntem,
 Aut vbi non vniquam riuo Jouis arbor easdem
 Suppeditat quercus medijs in vallibus umbras,
 Sola manens puro fluidum lauit amne cruorem:
 Donec odos omnis, saturo qui forte palato
 Hæserat, humentes cecidit dilapsus in auras,
 Atque impressa sui vestigia nulla reliquit.
 Namque vbi dira fames, rabiesq̄s exegit edendi,
 Obuius atrectat redeuntem, & plurima iungit
 Oscula fragrantis lambens ieiunus amica:
 Sæpeq̄s deprendit sociæ furtumque, dolumque.

Den-

Dentibus hinc frendens, & iniquo vulnere cogit
 Improbus effari raptæ quo viscera prædæ
 Deposuit semesa loco, qua textit in umbra.
 Præterea vires si quando, & robora inermem
 Defecere senem, nec iam genera vlla ferarum
 Aut cursu superare, aut sistere dentibus audet,
 Aggressus pueros, vt læto in gramine campi
 Corpora perfundunt suavi deuincta sopore
 Inualidi, caræq; etiam nutricis egentes,
 Comprensos iugulat, fœdamq; recondit in aluum
 Tota venenato pallentia viscera morsu.
 Scilicet ante omnes, quoscumq; aut Mænalus ingens,
 Aut Tmarus, aut Rhodope, an nubifer educat Hæmus,
 Ille inhians hominum seuire in corpora sœuit,
 (Jupiter hanc & si mentem dedit omnibus vnã
 Dirã Lycaoniæ fugiens opprobria mense)
 Cui quondam extremo confectus in agmine Rhoetus
 Seu morbo immiti, seu fulmine tardus iniquo,
 Fistula quod mediã disclusit abenea flamma,
 Arentes tepido madefecit sanguine fauces.
 Aut obscœna putri satiauit guttura tabo,
 Gallia cùm Tuscos fugit deuincta maniplos,
 Et mœsta innumeros cæsorũ vidit acervos.
 Non me tum gelidi summa sub rupe Lycai
 Præterlabentum tenuit leue murmur aquarum:
 Aut sopor oppressum patulæ sub tegmine fagi
 Vinxit, & in seras redeuntem distulit horas.
 Nam quamquam obscure per amica silentia Lunæ
 Tutius incedant, caulisq; patentibus antè

Omne

Omne pecus iugulent, quàm quicquã in viscera condãt,
 Interdum (namque ingluuij ieiunia cogunt)
 Egressi, medium cùm Sol tenet altus Olympum,
 Rura adeunt, seuiq; agris grassantur apertis:
 Contemptisq; ouibus pastorem inuadere inermem
 Haud dubitant. ah, tela tibi ne leuia dextra,
 Ah, tibi ne solidum nodis, atque ære verutum
 Excutiant. iuga solue canum, solue ora Laconum:
 Addentesq; gradus, & lumine seua micantes
 Exige: iamq; illi quã proxima mœnia pagus
 Contrahit, aut vbi iuniperos Meander odoras,
 Letalesq; ictu calamos, tenuesq; genistas
 Irrigat, huc timidi cursu fugere, luuntq;
 Tum demum meritas scelerato corpore pœnas.
 Illum adeò placuisse lupis mirabere morem,
 Quòd nec grandæua spernunt atate parentes:
 Nec, sibi quem socium semel adiunxere, relinquunt
 Immemores. namque & si abeunt diuersa petentes
 Lustra, tamen seri ternos post denique soles
 Ad sua se referunt, nisi eadem nocte iugales
 Excipiant lecti, dulcesq; in valle latebræ.
 Intererea non vlla tamen mora ducitur vsquam:
 Sicubi constiterint iugulatæ ad membra capellæ.
 Præcipuè quoties seui timuere latronis
 Insidias, sanieq; vepres, & gramina rorant.
 Aetas Lucinam, iustosq; pati Hymenæos
 Incipit, exactis redijt cùm mensibus annus
 Alter, & enati creuerunt vndique dentes.
 Ipse igitur, primùm verni quo tempore Piscis

O

Sidus

Sidus habet, Zephyriq; nouas Sol suscitatur auras,
In Venerem proueni curas, animosq; resoluunt.
Non illis quisquam pueros è fonte liquores
Epotus, catulosq; suum venatus obesos,
Viscera placauit rabidus ieiuna diebus.
Luce palam, tenebrisq; omnes comitantur amicam,
Atque omni obsequio miseri, curaq; furentes
Pro se quisque sui testantur pectoris aestus.
Tunc illa, vt secum cupidos multumque, diuq;
Traxit, è illecebris, è spe malefida maritos,
Signa locat, somnoq; cubans indulget inerti.
Nec minus irriguam fundunt per dura quietem
Membra proci, ponuntq; graui deuincta sopore,
Siue dies aciem, seu sera crepuscula sistant.
Excita fallaci somno lupa quem videt atra
Squalentem macie, è turpi pallore tementem,
Et scabrum illuue, è setis horrentibus hirtum,
Ponè subit, summamq; manu scabit improba terram,
Compressamq; animam trepido iam continet ore,
Iam metuit reliquos ne suscitetur aura maritos.
Ipsè autem tali vix tandem expergitus astu,
Vnà latus abit quascumque vocatur in oras,
Et latebris densas, è iniquo lumine opacas,
Perfruiturq; suæ complexibus vnus amica.
Interea socij sensit cum furta, dolosq;
Mæsta cohors, animi magno ruit abta dolore
Omnis, è in mortem miseri coniurat amanti.
Deprensamq; simul, vinculisq; tenacibus aptum
(Nam validis ambo Veneris compagibus herent,

At-

Atque in diuersas tendunt discedere partes:
Non secus atque canes, quos mutua sepe voluptas
Vinxit, è in triuijs dulces coniunxit amores,)
Aggrediuntur: è unanimi fœdata procum vi
Membra trahunt. illi magno sua gaudia constant.
Per similes his esse ferunt, quas Afer hyenas
Nominat: occultas spectes si pectoris artes,
Atq; artus membrorum equato in corpore eosdem,
Eosdem etiam dentes ferræve, aut pectinis instar,
Atque illud, quo quisq; marem se nouit, è ambos
Importuna suis vigiles nox exigit antris.
Hunc nimirum homines, inimicaq; rura timentem,
Ipsam autem claro cæcam sub lumine Solis.
Hoc aiunt distare tamen, quòd, tergora quamquam
Vndique spectentur simili perfusa colore,
Est iuba, que dorsum tamen occupet aspera villis;
Sunt è cerulea, que ventrem, è tergora zone
Distinguunt, summosq; pilus qui contegat armos
Hirsutus, setaq; imo sub ventre rigentes:
Spina horret, colloq; humeros ita iungit, vt vsquam
Directam nequeat ceruicem inflectere, ni se
Circumagat, totoq; volubilis explicet armos.
Quin etiam ingenio multò, quam fœmina, mas est
Simplicior, veteriq; minus (ceu fertur) ab astu
Prouidus, è captu facilis magis. ast ea multa
Arte latens cauet insidias tutissima, nec se
Obseruare sinit gressus quò sepe receptet;
Quem sternat cubitura locum, quodq; incolat antrum.
Nec minus hæc noctu prædatum egressa sepulcris

O 2

Eruit,

Eruit, & diram defossa cadauera in aluum
 Condit atrox, sanieq; putres depascitur artus.
 Atq; ideo stabulis si quando inuenit in altis
 Pastorem somno implicitum, quem plurima circum
 Turba iacet, dextra nares compressit: at illi
 Torpescunt subito resoluti in corpore sensus.
 Quin eadem, dextra quoties à parte recepta est,
 Excudit arma manu venanti, ipsumq; trementem,
 Torpentemq; gelu, & (quod vix est credere) nulla
 Corporea vi sternit humi, solaq; labantem
 Fundit, & insolito deuinctum horrore trucidat
 Illa ex parte fuga, tanta vi dextera pollet.
 Ergo agè, & ancipitem quoties committere pugnam
 Ipsa parat, celeriq; pedum volat improba cursu,
 Excipe, & à leua quamprimum inuade ruentem.
 Namq; ita, quacumque est ea vis occulta, latensque,
 Frangitur, in cassumq; olli cadit impetus omnis,
 Vt neque difficilis tum sit, neque noxia captu.
 Idcirco fraudisq; suæ sat conscia, & astus,
 Nocte perit caulas, vocesq; imitata virorum
 Euocat ipsa canes, umbrisq; horrentibus omnem
 Compescens latratum, artus torpedine soluit:
 Atque ita comprehensos ieiuna in viscera condit.
 Has inter species alia enumerare luporum,
 Et genera, & formas, & singula nomina possum,
 Si iuuat hæc etiam numeris concludere nostris,
 Et libet angustum frustra consumere tempus.
 Namque alios cautes, & inhospita saxa Lycei
 Hospitio accipiunt: alios campestris late

De-

Delectant spatia, atque occulta in valle latebra.
 Discernunt multos vario fucata colore
 Tergora: discernunt maiora, minorave longè
 Corpora, & haud vna splendenti lumina flamma.
 Omnibus ast vnus sensus, mens omnibus vna est,
 Sternere cæde greges, & sanguine tingere fauces.
 His tamen ingenio vulpes anteire sagaci
 Dicitur, & fraudes componere doctior omnes.
 At quoniam frigent effæto in corpore vires,
 Illa quidem clauso non insidiatur ouili,
 Densaq; nec teneris tondentibus arua capellis:
 Sed ruri importuna lues, plenaq; cohorti
 Defossa haud longè secreta cubilia terra
 Ponit, vbi horrenti surgunt spineta corona,
 Aut vbi inaccessible tendunt ad sidera rupes.
 Hic specus, hic latebras, hic obscuros labyrinthos
 Tuta colit, septemq; aditus penetrabilibus addit:
 Fallat vt incautum dubijs anfractibus hostem.
 Interdum occultos summo iam Vere recessus
 Accolit, obscura quos vinea contegit umbra.
 Atque hinc ingentes cecidere vt montibus umbra,
 Et nox inuictis operit lata arua quadrigis,
 Egressa altilibus ventrem saturavit obesis,
 Cunctaq; siccauit lambens multæ alia lingua.
 Est tamen, insidijs lepores quæ captet inermes,
 Et pingues anates, & quas transmisit habendas
 Phasis aues: tum tota vorax viuaria vastet.
 Quin eadem sæpe exiles ieiuna locustas
 Pascitur: & putris genuit quæ plurima tellus

Mon-

Monstra, olim sauis seuum infusura venenum.
 Morfibus, & longum canibus latura dolorem.
 Quamuis illa pedum cursu diffusa suisq;
 Viribus ignauum non antè obuertere pectus
 Audet, & infeste latrantum opponere turba,
 Aut spatijs late effusi se credere campi,
 Quam dumeta fuga lustrauerit omnia, quamq;
 Viderit obsessos calles, aditusq; viarum:
 Namque ea tum demum rigido se comminus ore
 Defendet congressa animis, & robore dispar,
 Aut timidos inter cursus extrema sub ipsa
 Effugia, & iam iam certa propè limina mortis,
 Vltima fœdabit fuso vestigia ventre,
 Exhalans tetrum immundo de corpore odorem.
 Atque eadem tamen ardentes cum pectore flammias
 Concepit, pectusq; nouo patefecit amori,
 Ipsa sui assidue socium malesana cubilis
 Querit, & obscœnis colles vlulatibus implet,
 Nec sola allatrans certo requiescit in antro.
 Non aliter quam, cum rabie canis improba scuit:
 Dumq; adeo multo grauidam se pondere sentit,
 Difficilis captu est: latebras nam propter amicas
 Excubat, & primus quoties peruenit ad aures
 Latratus, cœcum occultans sese abdit in antrum,
 Et latet obscuris penitus defossa cauernis:
 Atque illic postquam ternos compleuerit orbes
 Luna suos, ceu fœta solet lupa, protinus edit
 Informes catulos, specubusq; occultat in altis,
 Quæ quondam obscuræ fodere cubilia meles.

His

His quoq; post totidem menses, rata tempora partus,
 Nocturni fures dulcissima pignora matrum
 Nascuntur fetus. duplex genus: effera proles
 Vtraque: sus illi, canis hisce simillima vultu est.
 Cunctæ autem stragem infandam liuentibus vuis
 Dant noctu, & ventrem pomis benè olentibus explent.
 Et plerumque tamen dapibus vescuntur eisdem
 Cum vulpe, & longo pinguescunt corpora somno.
 Nec verò procul occulta deerrare latebra
 Consuerunt, claræq; palam se credere luci:
 Verùm hortos subeunt cultos, & proxima si qua est
 Vineæ, cum septem ostentat nox alta Triones.
 Inde adeo quoniam cursus, crebrosq; recursus
 Haud ineunt: subita cæcas obiere latebras:
 Si tenuem aurarum strepitum, si pressa virenti
 Præsensere canem vestigia querere in herba.
 Spelunca tamen interdum disclusa profunda
 Siue canis, seu sit toto sus aspera rostro,
 Dira venenato pugnans dat vulnera dente
 Plurima, & ancipiti tutatur marte salutem
 Ipsa suam; crebrisq; omnes congressibus arcet.
 Quin limbos, teretesq; plagas, & retia seua
 Dilacerat, quoties casses male-provida in arctos
 Incidit, & morsu laqueos erodit iniquos,
 Inde fugam accelerans. tu dura fragmine quercus
 Comminus aggredere: & nocturnam interfice pestem.
 Nunc mihi, syluestres si quis venetur echinos,
 (Quamquam animo iuuenē præstanti, & robore firmis
 Membrorum, non vllus honos, non vlla sequatur

Gloria,

Gloria, dum latebras, & tuta cubilia quarit;
 Atque obit imbelli non noxia praelia dextra)
 Dicite Hamadryades quæ sit natura, quod illis
 Ingenium, & quæ tam paruis animantibus arma.
 Namq; etiam hos veteres humane ad commoda vite
 Plurima fœcundos vestigauere per agros:
 Dicite, nec tenues percurrere carmine lusus
 Pœniteat, nostris olim comitabitur orsis
 Gloria, & ingentes ventura in secula laudes.

Sunt igitur geminae species: quarum vtraque tergus
 Vndique, quàm magnum, spinis vallatur acutis,
 Atq; operit molli circum lanugine crura,
 Fliæque, & parua non longa volumina caude,
 Nec sua contextit densis non pectora setis,
 Et caput, & mentû, collumque, & tempora, & aures.
 Tu tamen indicia hæc, & certa exempla secutus,
 Quo noscenda modo, disces, namque altera rostro
 Tota suem, atq; manu paruos elephantis alumnos,
 Altera latrantes imitabitur ore Molossos.
 Atque hæc ipsa quidem pugnas persæpe cruentas
 Miscet agens, & tuta suis sub vepribus hostem
 Inuadit, vires animus facit, ast ea multo
 Corporis inferior membris, & robore cunctos
 Incursus hominum timet, accessusq; ferarum.
 Haud tamen ignorat telis quibus vndique tectus
 Horrescat, vulnusq; latens imponat echinus,
 Dum sua multiplici spirarum tergora nexu
 Urgere incassum teretem collectus in orbem
 Sentit, & implicitum transfigit sentibus hydrum.

Sic

Sic quoque cum certa suprema pericula mortis
 Impendent misero, nec spes patet vlla salutis,
 Ipse suo totum sese sub tergore condit,
 Et reuolutus humi longè globus hispidus arcet
 Ora canum, & fuso spargit tergum omne veneno:
 Fundit & horridulas, ceu sus ingulanda, querelas.
 Præterea latebras ima tellure cauatas
 Effodit, inq; orno veteri, siue ilice densa,
 Intus, vbi carie, multaq; teredine truncus
 Exesus vacuum specus, & stabula alta reliquit,
 Prouidus insternit lectum frondentibus vlmis.
 Huc gemini ducunt aditus, quorum alter in Austros,
 Alter in horrentes glaciali frigore Cauros
 Spectat: & hunc, acri quoties Aquilone procella
 Ingruit, & magno miscentur murmure syluæ,
 Illum autem, valles cum iam pluuiabilibus Austris
 Mollescunt, cacasq; tepens subit aura latebras,
 Occludit firmans valido munimine postes.
 Quo signo (namque ille aliquot plerumque diebus
 Antè fores obdit, quàm quoquam à cardine cælum
 Incipiat primis aurarum horrescere flabris)
 Prædixere suis alij quid proxima ferret
 Tempestas: alij pluuias ne, an frigora, an Euros,
 An Zephyros Sol occiduo laxaret ab orbe.
 Pascuntur verò glandes, atque arbuta passim,
 Castaneasq; nuces, atque autumnalia pruna,
 Et dulces cerasos, & quos tulit vua, racemos:
 Pomorumq; auidi magnum populantur aceruum.
 Inq; hyemem memores, & tempora dura reconduunt.

P

Ergò

Ergò ubi lapsa iacent sua quæq; sub arbore poma,
 Accedunt leti, seq; in sua terga volutant,
 Donec fixa rubis hærentia mala supernis
 Exportant, implentq; penum liuentibus vuis.
 Quarum acinis quoties sentes onerantur acutæ,
 In primis iucunda oculis spectacula præbent.
 Quippe humeros tecti sic ingrediuntur, vt ipsa
 Ire putes totos auulsos vite racemos.
 Ah, tibi ne cupidos sensus tum tangat habendi
 Tantus amor, furem vt possis arcere iocosum,
 Atque oculos longe iucundo auertere ludo,
 Eripere & natis dulcem expectantibus escam.
 Illi etiam, cum blanda furit Venus ossibus imis,
 Auersi coeunt numquam de more ferarum:
 Oscula sed iungunt, cupidisq; amplexibus hærent,
 Corpora corporibus pressantes, oribus ora.
 Saeva etiam latet in dumis, & vepribus hystrix.
 Illa quidem calamis dorsum bicoloribus omne
 Contegit, & duris sic ilia sentibus armat,
 Undique vt ingentem credas horrescere syluam,
 Et stare immites tereti mucrone sagittas.
 Has igitur, quoties in aperta pericula ventum est,
 Et iaculatur, & haud dubia dat arundine vulnus,
 Hostemq; emissa post se ferit improba cornu
 Eminus, & volucris transuerberat ilia penna.
 Ille autem veteris trunco latet abditus orni,
 Aut fagi, aut tiliæ, aut annosæ stipite quercus:
 Atq; ita latratu resonat collemque, nemusque,
 Irrit aq; è medijs specubus respondet imago.

Verum

Verum ingressa cauit, quem rostro, atq; unguibus uncis
 Foderat, aspectu subito se subtrahit omni,
 Et venatoris conatum eludit inanem:
 Dum præter pennas, teneræ quas mittat amicæ
 Ipse suæ, mæstus vacuas nil portat ad ædes.
 Quæ tamen excultæ numquam spreuere puellæ
 Munera, nam flauum sublimi à vertice crinem
 Discernunt, dentesq; atra rubigine purgant.
 Verum ea, Cassiope pelago cum mergitur alto,
 Quatuor hyberno latet abdita tempore menses,
 Frigoris impatiens, aut molli dedita somno.
 Terdenisq; vterum, ceu si foret vrsa, diebus
 Fert grauida, & totidem fetus enixa quiescit,
 Donec aquosam hyemem tepescerit aura Fauoni.
 Quid tibi nunc totos vastantem piscibus amnes,
 Arboris & veteri subter radice latentem
 Persequar, & longo describam carmine lutram?
 Utq; illam catulis, illam venemur opertis
 Insidijs, captamq; veru cædamus acuto,
 Cum primum in laqueos, pedicasve, aut retia lapsa est
 Linea, quæ solidi non vno pondere plumbi
 Demissa vndantis intra viuaria septi
 Piscosam excludunt ripa interiore paludem:
 Atque vtrinque manu iuuenum suspensa reguntur.
 Quid quos Euxinis Pontus transmittit ab oris
 Cadentes rigido durissima robora morsu
 Castoras, & summa in ripa tabulata locantes,
 Quæ vix vorticibus fluuij tanguntur & vnda,
 Et rapidi superant cœnacula Phasidis aluum?

P 2

Quid?

Quid? qui perpetuo glires pingüescere somno
 Consuerunt, clausiſq; hyemem, quàm longa fouere,
 Et vitæ immemores cæcis requiescere in antris?

Quid? quibus in ramos passim salientibus altos,
 Et Solem rapidum, atque imbres, ventosq; ruentes
 Defendunt densæ villosa vmbacula caudæ?

Non ego tam varias numeris comprehendere formas
 Ausim audax, non his contexere singula chartis:

Quæ, qui conetur percurrere sedulus, idem
 Conetur mediæ numerare æstatis aristas,

Aut quot purpureum flores Ver vndique fundat.

Adde quòd ingenti dum laudum ardemus amore,

Et Libycas cupidi circumuectamur arenas,
 Horrifono armorum strepitu fremit Itala tellus.

Ipsa quidem non vt crudeleis arceat hosteis,

Deiciatq; iugum procul à ceruicibus, & se

Pressa neget tandem duris parere lupatis,

Verùm vt barbaricis semper (proh dedecus) armis

Seruiat, & nutus nunc illa horrescat Iberos,

Nunc acres Gallorum animos, belloq; potentum

Germanorum iras, Turcarumq; impia corda.

Scilicet hæc fortes Marfos, pubemq; Sabellam

Edidit, & multa claros virtute Quirites:

Quorum olim dextra terræque, marisq; potitæ

Imperio, dederint populis iura inclyta victis,

Disceret externos tandem quò ferre tyrannos

Perdita, & ingentes vniquam non vltia dolores

Plurima discerptis renouaret vulnera membris,

Vulnera, perpetuum que testarentur auorum

De

Dedecus, & gelidas ignaui pectoris iras.

Tempore quamquam illo quæ gens colit aspera montes

Riphaeos, mediâq; supra se suspicit Arcton,

Huc mille effudit fulgentes ære cateruas:

Nostrasq; innumeris populata est viribus vrbes.

Ut quondam in sylvas montano flumine torrens

Cum ruit, & ripas pleno iam spumeus alueo

Egre ditur, non saxa obstant, non septa morantur

Præcipient: dant cuncta viam quæ se intulit agris.

Idcirco partis iam dudum exuta trophæis,

Et simul incultos fœdè laniata capillos,

Conquesta est populis prædam sese esse superbis

Expositam. quoties vel inhospita corda Britannos

Pertimuit, seuosq; Dahæ, Cimbrosq; feroces,

Et multa indomitos gaudentes cæde Sicambros?

Quin positis iam dudum armis, animisq; feroces

Afrorum persæpe manus exhorruit, & quas

Fuderat, aut pulsos regno spoliarat auito,

Acceptit dominos, summaq; in sede locauit.

Nunc fœdas ignominias perpeffa Getarum

Turpis humi abiicit manibus quæ sumpserat arma.

Atque ita mancipijs (heu dira opprobria) fleuit

Proculcata suis, spolijsq; exuta, parentum

Aurea quæ multo sudore parauerat ætas,

Ornaratq; urbem, magnorum & templa Deorum.

Nec sat habent Superi nostro de sanguine riuos

Manasse, & toties campos maduisse patentes,

Gallia ni nobis Alpes immittat apertas

Nunc quoque, & Odrysiæ gentes arcessat ab Hebro:

Quæ

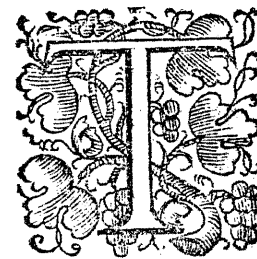
Quæ magnum exitium (Dij vos prohibere) minentur
 Ausonia, positisque parent ad mœnia castris
 Oppida deicere, atque arces vincire superbas
 Præsidio, & veteres expellere rure colonos.
 En est hæc, Italiam quæ spes alit vnica gentem?
 Plurima quam dubijs auxere oracula rebus?
 Scilicet vt nati post tempora dura nepotes
 Barbariem longè nostris è finibus omnem
 Eijcerent, populosq; feros. & littora tandem
 Audent iusto longinqua laceffere bello?
 Scilicet hic te tantus honos, te gloria **COSME**
 Tanta manet: tibi se totam dicat Itala tellus,
 Sperat & imperium lati trans littora Gangis
 Auspicio proferre tuos, magnisque Deorum
 In ludis tigresq; feras, seuosq; leones,
 Aspiciere & lyncas medio committere Circo.
 Vosq; adeò, ò, Superi vestram si numinis iram,
 Quas dedimus miseri, pœnæ extinxere nefandæ,
 Sanguine si luimus commissa piacula nostro:
 Si vos tangit honos ararum, & cura focorum:
 Tantarum huic saltè concrefcere semina rerum
 Ne prohibete: suas sanctis dum legibus vrbes
 Instruit, & prolem magnis à regibus ortam
 Ipse alit, ipse suos nobis sua pignora natos
 Educat: imperio quorum tandem inclyta Roma
 Sarciat ingentes regni instaurata ruinas.

P E-

PETRI ANGELII
BARGAEI
CYNEGETICON

Liber quintus.

Et quoque, quæ nostro superas postre
 ma labori,
 Blanda canum soboles, & equorum
 animosa propago,
 Ni Muse abnuerint dulcis aperi-
 re recessus

Aonio s. frontemq; nouis vincire corymbis,
 Grataq; temporibus circumdare feta, canemus.

Intereà magno ferimus quæ sacra Maroni
 Annua, vos mecum Nymphæ celebrate volentes
 Hic, ubi flumineas Tyrrheni ad littoris undas
 Turicremam casti votis incendimus aram,
 Et lauro circum, & myrto vincimus agresti:
 Cymbiaq; inferimus tepido spumantia lacte:
 Et vatem ingentem lata ter voce vocamus.
 Ille venit: plenosq; nouis è fontibus haustus

Sumit:

Sumit: & arguta luci spatatur in umbra,
 Ambrosium cingens lauro viridante capillum.
 En quas clarifonas voces, quæ carmina Musis
 Non audita prius, quos dulcibus edere cantus
 Incipit, & doctus tenuis inflare cicutas.
 Salve magne parens Latij, salve incluta vatium
 Gloria, & Ausonia summum decus. Ipse ego si te
 Et florum calathis, & plena turis acerra
 Assidue colui primis veneratus ab annis,
 Sis bonus, ò, nostrisq; faue sanctissime ceptis:
 Meq; tua interea vestigia pressa sequentem
 Siste pater, quæ se stellis Parnassia rupes
 Aequat, & alitibus circum strepit una canoris
 Pieria eterno quæ labitur vnda susurro.

Ac tu, si nihil est etiamdum, quod tua nostrum
 (Quicumque est) cultum, mens aspernata refutet,
 COSME veni: & mecum hunc letus partire laborem.
 Iam tibi, quæ superat, brevis est via: perge, sub ipsam
 Venimus, en currusq; terit spatia vltima, metam.

Seu quis apros magno laudum percussus amore
 Insequitur: seu quis timidos ad prælia ceruos:
 Præcipue canibus curas impendat habendis:
 Quos omni studio, quos omni exerceat arte.
 Ille tibi ingentes tauros aggressus, & vrsos
 Sistet, & imposito fugientis vulnere tardet:
 Cui summa pendent aures, cui laxa superne
 Labra fluunt, cui vultus atrox, cui maxima ceruix,
 Obtusumq; caput, pressumq; ante omnia rostrum:
 Præterea magniq; pedes, unguesq; recurui:

Molle

Molle solum, sublime femur, suppressior aluus,
 Ipsaq; rectorum longa internodia crurum,
 Spina duplex, pingues lumbi, color heluus, honestum
 Pectus, & è patulis efflet qui naribus ignem,
 Latratu quoties sylvas implevit, & amplo
 Pectore conceptas subitus decurrit ad iras.
 Tum verò splendent oculi, collumq; tumescit,
 Et caudam crebrò villosa in terga retorquet.

Talem dura dabit, quæ montibus ardua summis
 Incolitur Cynos victu propiore ferino:
 Atque alias post se mirata Britannia terras
 Thulem vltra, ignotiq; vltra vada salsa profundi.
 Talem etiam in montes, inq; ipsa cubilia secum
 Ducere Chaonij quondam sœuere Molossi,
 Ausi acres inuadere apros, dextraq; feroci
 Tristia funesta tentare pericula mortis.

Nec tamen equiparant animis, & corpore vasto,
 Vistula quos gelidusq; Chronon, Tanaisq; Lycusq;
 Assuetos Nomadum caulis, pecoriq; tuendo
 Attonio, quos & tepesacta sanguine cædis
 Sæpe suos Getici videre Borysthenis vnde
 Sternere equos, genus indomitum, atq; agreste ferarum,
 Sarmatæ vbi, & sumpto venantur Iazyges arcu.
 Quid? tibi si, quarum concursus exhorruit Argo,
 Cæruleis sparsas adeam Symplegadas vndis,
 Cappadocumq; oras, & inhospita Colchidos arua,
 Atque iter ad duros contendam pergere fberos,
 Cassiaq; Albanis quondam regnata tyrannis
 Littora? & extremi præteruehar ostia Sarni?

Q

O qua-

O quales, quantosq; canes, quàm fortia bello
 Pectora, quàm certa prolem virtute valentem
 Inde legam? sola illa vos, sola illa leones
 Inuadit, sola aggreditur dignata elephantos.
 Namque etiam regem deiecitum è sede paterna,
 Et cunctis simul auxilijs, opibusq; suorum
 Nudatum generosa phalanx in regna reduxit:
 Atque iterum folio sublimem fulsit eburneo.
 Nec semel experta est sensusque animosq; virileis,
 Dum Colophon hosti inferret lachrymabile bellum,
 Et multa infestas vastaret cæde cohorteis.

Est eadem facies, & eidem proxima formæ,
 Corpora membrorum sed non æquantia molem
 Dictæis, animus tamen, & constantia pugnae.
 Quando quidem serus litem si forte diremit
 Vesper, & obrentis umbrantur rura tenebris,
 Nusquam abeunt, nusquam vestigia pressa relinquunt,
 Verùm hærent vigiles: cœn cum sua castra tuentur
 Excubiæ, patulisq; oculis, atque auribus adsunt.
 Ergo auidi simul atque nouæ prænuncia lucis
 Adduxit Solem, noctemq; Aurora fugauit,
 Intermissam inuenit magno certamine pugnam.
 Tum licet admirerè aliquem, tum denique cernas
 Horrere arreptos immani tergore villos.
 Continuo magnis latratibus intonat: & mox
 Ingruit assultans, atque omni dimicat arte:
 Vulneraq; imponens contraria vulnera vitat;
 Assidua donec secum vertigine raptum
 Prostermitq; hostem, rictumq; in cæde cruentat

Victor

Victor: & aduentum domini, imperiumq; moratus,
 Ilicet exultat, prædamq; ostentat opimam.

Sin autem te delectant qui præmia cursu
 Certa petunt, celeriq; fuga lata æquora verrunt,
 Elige quos vultus tristes, demissaq; ceruix
 Ornat: & argutum supra stant lumina rostrum
 Nigra quidem, sed quæ multo splendore coruscant.
 Ollis os ingens ad tempora penè debiscit,
 Lataq; frons tenues consurgere suspicit aureis.
 Ac veluti coluber frigus perpeffus in altis
 Terrarum latebris hyemes effugit aquosas,
 Moxq; adeò sub Vere nouo iam Sole calente
 Exijt, & multo se suscitatur improbus æstu,
 Ac, si fortè aliquem propius persensit euntem,
 Explicat immensos orbis, atque arduus effert
 Ceruicem, & rigido summum capite aëra findit.
 Vergat humi propior stomachus, lateq; patefcatur
 Pectus: & haud longis insistant cruribus armi
 Sublimes: tum prona suis extantia costis
 Et latera, & lumbis quæ iungitur aluus obefis,
 Pressa animis calidum ostendant, & viribus acrem.
 Præcipuè clunes inter si stricta fluentem
 Iliæ demittant caudam, quæ currat ad imum
 Tenuis, vbi extrema vix tandem in parte residat:
 Et paruum sese sinuans deflectat in orbem.
 At verò tereti ponat vestigia planta,
 Quæ spatijs digitos nusquam discludat apertis,
 Sed multum solidos paulatim curuet in vngueis.

Lalapis haud aliam formam mirata vetustas

Q 2

Esse

Esse refert, Graiæve aliam cecinere poeta:
 Lalapis, effugere fera quem ponè ruentem
 Numquam vlla, quamuis Borealia flamina cursu,
 Precipitesq; simul superarent fulminis alas.

Illum autem specie præstantem, animisq; superbum
 Cynthia dilectæ dederat pro munere Nymphae:
 Ipsaq; mox iuueni Aeolidae: genialia postquam
 Fulcra tori, & dulcis iterum coniunxit amores,
 Fucundumq; sinu fouit complexa maritum.
 Cuius ope innumeras syluis prædatus, & agris
 Ille feras, ne tanta olim sublata periret
 Aut morte, aut sterili mox accedente senectæ,
 Et caderet simul extincto cum Lalape virtus:
 Subiecitq; canem, sobolemq; è matre recepit
 Optatam, Cretæq; vltro concessit habendam.

Inde autem vobis aucta iam prole nepotes
 Allatos Graiæ primùm accepistis Amyclæ,
 Tempore quo gemini fidiſſima pectora fratres
 Nunc lepores cambus, cursu nunc dorcadas acreis,
 Et nunc Tenario ceruas in littore agebant:
 Aeripedes ceruas, quibus haud velocior vquam
 Euolat Aeolys Aquilo dimissus ab antris.
 Nec fuit ipsa diu tam magni muneris expers
 Epirus. miscere genus monstrauit: at ollis
 Ingentes animi, solersq; industria creuit.

Protinus has arteis populi, & documenta secuti,
 Si quod erat vitium, patriaq; ab origine labes,
 Exemere suis commisso semine: & vnâ
 Precipites pedibus catulos habuere sagaces.

Sic

Sic itaque immaneis duxere è tigride mores
 Hyrcani, quibus exuti post deinde nepotes
 Siue vrsos, siue illi apros videre minaces,
 Accurrunt celeres, & aperto Marte laceſſunt.
 Sic Lacedæmonijs aptè iunguntur Hetrusci:
 Threicijs Cares: Riphæo Sarmata Jberos
 Arcadas Eleis. quin & Cretensibus addunt
 Pæonas: & Celtis cursu velocibus Umbros:
 Audaces Umbros, & odoris naribus acres.

Ipsa tamen generi sua cuique est maxima virtus.
 Et quamuis varijs proles genitoribus orta
 Testeturq; animos, & magnum robur auorum,
 Inq; vno interdum geminetur pectore duplex
 Vtilitas, tamen illa alieno protinus vsu
 Degenerat, semperq; magis producit inertem
 Progeniem, & patria longè à virtute remotam.
 Vsq; adeò certis certarum semina rerum
 Inseruit natura locis: quæ nullius arte
 Increuere eadem diuerso didit a cælo.

Ergo age dum primi primus flos carpitur aui
 Prole noua, & mediæ peraguntur tempora vitæ,
 Et præstat vireis, animosq; effrena iuuentus,
 Nec dum etiam tristi cessit deuicta senectæ,
 Ipse alios aliosq; illinc tibi suffice foetus,
 Unde vigor patrius primùm venit, & bona duro
 Pectora venatu, raptæq; auidissima prædæ.
 Nec patere euersam sobolem tibi funditus omnem,
 Antè nouam repares quàm prouidus vsque futuri.
 Ac primùm coniuge vnâ qui corpore, quique

Sint

Sint etate pares, atque iisdem viribus, ut mox
 Ipsa tuis votis similis foetura sequatur.
 Nec prius optatam in Venerem dimitte volenteis,
 Quam rapido quassis cursu, quam corpora multo
 Sole fatigatis vehementior ingruat aestus.
 Inde decem noctes, totidemque ex ordine lucas
 Ab de domi, cursusque omneis prohibere memento.
 Bisque die seu vesper erit, seu mane recentis
 Suffice caseolos, et opimi fercula iuris.
 Nec tibi sint unquam vitus dispendia tanti,
 Ut pingue omentum pigeat praeberere, serumque.
 Namque ita tum demum bene culta noualia semen
 Protinus exceptum sulcis penetralibus abdent,
 Concipientque novos fetus: quos denique sexta
 Parte anni exacta genitrix enixa iacebit.
 Mollia sed subter, tempus quibus incubet omne
 Immunis cursu interea, summique laboris,
 Stramenta, et palea lectum substerne profunda.
 Quoque adeo grauidae propior Lucina propinquat,
 Hoc magis instructae semper sit copia mensae.
 Nec minus a partu dapibus curabis opimis
 Pascere, et undanteis iterum proponere lances:
 Ut teneris superet maior vis lactis alumnis.
 Ipse animum tamen aduertat, ne frigida obese
 Forte ollis nimium noceant alimenta parentis.
 Namque ubi nos pingui distendere pergimus, illae
 Ubera ferre solent gelido manantia succo.
 Isque, ubi per teneros catulorum diditur artus,
 Officit, atque ipsos ad munia reddit incerteis.

Si ve-

Si vero effeta proles numerosa fatigat,
 Nec satis esse queunt lactentibus vbera natis:
 Horrida ne macie tenuentur corpora matrum,
 Subtrahere quos aequo plures superare videbis,
 Et certa mihi dede neci. Verum prius omnium
 Expendens naturam ingenti examine libra.
 Continuo cuius subsidunt pondere membra,
 Atque artus maior moles grauat, ille volucris
 Insuetus cursu, longè post ultima fratrum
 Terga relinquetur, frustra que optabit adempta
 Praemiaque, et multo perfusam sanguine praedam.
 Quin etiam mater pariens tibi certa volenti
 Signa dabit, tantam ni forte impendere curam,
 Tediaque incerti partus te ferre pigebit.
 Namque ea quem secum tulit in stramenta, toroque
 Composuit primum, primoque affecit honore,
 Ille alios omnes cursuque, animisque superbis
 Vincet ouans, simul ac loris exire solutis.
 Quiuerit, et saltu transgressus inania campi
 Interualla cito diffugerit ocyus Euro.
 Hinc quoque virtutis licet argumenta future
 Sumere, et ambiguae discrimina noscere prolis:
 Si catulis circumdederis longo ordine prunas,
 Candentes prunas, lambentesque aera flammis,
 Et matri miseros monstraueris, ilicet ipsa
 Fertur inops animi magno exanimata periclo,
 Sequaque adeo in medium stipulis ardentibus orbem
 Inijcit, quem longè alijs excellere nouit,
 Ore rapit primum, secumque in tecta relatum.

Collo-

Collocat in tuto properè, rursusq; reuertens
 Profilit, & cunctos ex ordine seruat alumnos.
 Contemplator item septem post denique soles
 (Namque prius non umquam oculos aperire, diemque
 Cernere consuerunt) cum lucem, atque astra tueri
 Paulatim incipiunt, hic serius, ocyus ille,
 Quem Lucina suo postremum munere donet.
 Atque hic (quisquis erit) cunctis prelatas honores
 Auferet, & vacua solus regnabit in aula.
 Huc itaque, atq; alios, quoscumq; relinquere visum est,
 Effæta poteris matri permittere alendos,
 Donec totum orbem semel est, iterumq; remensa
 Signiferum, fratremq; suum bis Luna reuifit.
 Tum tu adeo (nam tempus erit) iam parce parenti,
 Exhaustis parce uberibus, sed mollia nondum
 Subducenda tamen natis alimenta, sed haustu
 Pascendi lactis, cuius mulcralia pingues
 Implerunt vacca, & redeuntes rure capellæ.
 Nec patulis intrita obsonia lancibus absint:
 Frigida præsertim cæca sub tempora nobtis.
 Nec mihi displiceat, celeres si lactea ceruæ
 Interea, atque ipse pacato pectore damæ,
 Grandiaq; in primis distenderit vbera dorcas.
 Post, vbi septenos Phæbe compleuerit orbis,
 Amisissis primùm primis quo tempore dentes
 Successere alij, paulatim dulcia cœnæ
 Subtrahere blandimenta, & opimi prandia iuris.
 Verùm sola Ceres, solusq; Acheloius haustus
 Ponatur, cum manè nouum, cum vespere cælum

Induit

Induit in tenebras, & Solem mergit in vndas.
 Ossa tamen teneras multum contusa medullas
 Suppeditent, paruosq; sapor trahat haustus alumnos.
 Frangit enim nervos animique, & corporis omnes
 Intempestiue longa indulgentia mensæ.

Nonne vides Asiæ deuictam lenibus olim
 Obsequijs, variaq; dapis prædiuite luxu
 Subseditse orbis Romam caput? ergo age duro
 Assuescant victu catuli, imperioq; magistri
 Vnius addiscant parere, atque vnius omnes
 Nutus obseruare, & iussa faceffere lati,
 Collaq; ferratis vltro præbere capistris,
 Cum primùm teneros artus durauerit etas,
 Et se iam sua per vestigia voluerit annus.
 Antè autem caue imprudens concluderis vsquam
 Aut loris vinctum, aut angusti pariete septi.
 Namque vrent tenerum circumdata vincula collum:
 Impatiensq; moræ sese conatibus anget:
 Ostiaq; arrodens denteis obtundet, & vngueis.
 Post verò incipies sua munia quemque docere,
 Et prædam ostentare oculis, quæ mœnibus altis
 Clausa breues tantùm possit contendere cursus:
 Quæq; adeo multo iam dudum tarda labore
 Genua trahat, primæve annis incauta iuuenta
 Continuo sese facili det cæde vorandam.
 Namque animum, si spes olim frustrentur inanes,
 Ipse suæ sibi virtutis malè conscius acrem
 Abijcit, & dubiæ desperat præmia palmæ.
 Nec verò tantùm primis cognoscat ab annis

R

Quem

Quem petat impensè medijs in saltibus hostem:
 Verùm etiam leporis paulatim assuetus opimi
 Visceribus, ceruæq; arenteis sanguine fauceis
 Tinguere, & inceptæ fructus præcerpere pugna,
 Cogitet assiduè secum sylvasque, ferasque,
 Et semel oblatos audias spe deuoret armos.

Quin etiam cursu sæpe exercere memento,
 Aut vbi vepretis tellus consurgit acutis,
 Aut vbi non rara est lapidosi glarea campi,
 Dum catulum tantos prudens tibi fingis ad vsus:
 Ne quando vrantur glacie, cursuq; fatiscant,
 Vulneraq; imponant pedibus sentesque, rubique,
 Et multo infueta lacerentur vulnere plantæ.

Sed te si certas egressum è mœnibus vrbis
 Conuectare iuuat prædas, & viuere rapto:
 Educet in primis catulos tua cura sagaces,
 Tum qui pressa legant simo vestigia rostro:
 Tum qui etiam patulis exceptent naribus auras,
 Et leporum inueniant intectas fronde quietes.

Illis turpe caput, summe patet area frontis:
 Sunt latè demissa aures, sunt fortia colla:
 Labra cadunt, nec purpurea non lumina flamma
 Voluuntur, pectusq; toros ostentat apertum.
 Crura horrent setis spatiosa prodiga planta:
 Et latus in tenuem sensim deducitur aluum
 Porrectum: tum spina duplex discludit vtrinque
 Pinguis quæ duos contingunt itia lumbos.

Et tamen haud facies vna, & color omnibus vnus.
 Namque his nigranti multum saturata colore

Terga,

Terga, illis fuluo splendent contecta metallo:
 Multiplicesq; alij maculas traxere per artus:
 Qualia Marmarida varia sua tegmina lyncis
 Ferre solent, pictamq; humeris circumdare tigrim.

Vtq; genus non vna omnes ab origine ducunt,
 Sic astus, moresq; animi non omnibus ydem.

Ipse vides syluis quoties soluuntur in altis
 Lora canum, cunctæq; auras sectantur odoras,
 Pergere nonnullas temerè, & discursibus agros
 Lustrare, atque alias colles latratibus altos
 Rumpere, vt occultæ primum vestigia prædæ
 Deprendere: alias extrema volumina caudæ
 Vibrare: est summis & quæ micat auribus, & quæ
 Tristior incedens lucos vestigat opacos.

Quid? quæ multiplici delusa errore viarum
 Inuentas latebras, atque ipsa cubilia linquit?

Quid? quæ non dubijs socias perturbat eunteis
 Tramitibus, cursuq; pedum præuertitur omneis
 Et nunc, quo minus incedant, has impedit, & nunc
 Naribus vna suis nimium confisa, nimisq;
 Aemula virtutis cunctarum, opponitur, aut se
 Iactat agens, plauditq; suæ sibi conscia fraudis?

Hæc autem, siue ex ipsis hausere parentum
 Ingenijs, siue eductæ non arte magistra,
 Contraxere animi vitia, emendare necesse est
 Verberibus, plagisque, iræ si fortè minaces
 Haud sat erunt. Etenim longa assuetudine doctæ
 Et latrare loco, & certa vrgere ferarum
 Discunt signa suas ducentia ad vsque latebras.

R 2

Qua-

Qualis, ab extremis Morinum qui mittitur undis,
 Ille quidem multa virtute insignis, & vsu
 Venandi, saltum si quando ingressus apertum est,
 Einictus loro dominum trahit. atque ubi signa
 Inuenit, aut auras acer persentit odoras,
 Pergit iter, rostrum & pressa vix tollit ab herba,
 Huc illuc voluens oculos, & singula solers
 Scrutatur: donec subter virgulta latentem
 Conspexit leporem, & constrata cubilia fronde.
 Tum verò gressum cauda blanditus, & ore
 Accelerat, letasq; ciens è pectore voces
 Exilit, ac dominum longè post terga relictum
 Inuenisse monet latitantem in cespite prædam.
 Ergo illum iam captum oculis, fessumq; senecta
 In syluam exportare sinu suuere, nemusque.
 Haurit enim patulis fragrantès naribus auras,
 Et prodit pando secreta cubilia rostro,
 Dum fertur, crebrosq; sonos è gutture fundens
 Mittit adhortanti similis, similisq; paranti
 Pugnam acrem, simul ad leporum cunabula ventum est
 Intima, & occultas latebroso in tramite sedes.
 Atque equidè memini, frontem quàm Tenarus ingens
 Explicat, & medium sensim procurrat in æquor,
 Quaq; Therapneis mons arduus imminet oris,
 Taygeta egelidis passim manantia riuis,
 Vidisse Oebalium iuuenem, cui viuere rapto
 Mos fuerat, non ille tamen qui fasque, nefasq;
 Misceret, legemq; boni violaret, & equi,
 Infestus cœtuq; hominum, templisq; Deorum:

Sed

Sed cui spectata multum virtutis, & astus,
 Hereretq; comes lateri canis, & sua tergo
 Penderet pharetra hamatis onerosa sagittis:
 Nam nullæ fuerant latebræ, nulliq; recessus,
 Nulla aded lustra occultis in vallibus vsquam,
 Quæ non ille canis ductu reperire sagacis
 Consuetus tuta in primis deprenderet arte,
 Syluarumq; ageret prædas venator opimas.
 Quare etiam caprasq; feras, pedibusq; volucres
 Dorcadas, & senos medijs in saltibus apros
 Aut iaculo procul, aut impacta cominus hasta
 Confodiebat, & exanimés in tecta ferebat.
 Non illi lepores vnumquam, non perfida vulpes,
 Non deerant, molli quæ membra nitenti a lana
 Contegerent, densæ pretioso vellere martes.
 Ergo humiles pingui mensas onerare ferina,
 Et sale fumosas parco contingere pernas:
 Quas venturæ hyemi, tardoq; reponeret æstu
 Prouidus. inde illi multo grauis ære redibat
 Dextra domum, cum forte dapes, epulasq; pararet
 Regibus, & prædas crebrò importaret agrestis.
 Ille quoque assuetus sub dio carpere somnos,
 Sectariq; vmbra nemorum, dulcèisq; latebras,
 Nympharumq; choris interfuit, & Faunorum
 Sape sub excelsis miseros audiuit amores
 Arboribus, duras dum percipit aure querelas.
 Ipse quidem curarum expers, omnisq; furoris,
 Quo Venus, atque immitis amor percellit amantem,
 Tempora per summam ducebat læta quietem.

O, quo-

O, quoties alta ramorum occultus in umbra,
 Dum tacet, observatq; oculis loca peruia montis,
 Spectavit secum hinnuleos, spectavit echinos
 Pomaque, liuenteisque simul populare racemos?
 Nec minus insidias, astusq; perosus iniquos
 Letali miseram confecit arundine vulpem
 Ludentem, leporesq; dolo captare parantem.

Quis verò vitam hanc nactus non aurea regum
 Contemnat sceptrum, & contesta monilia gemmis?
 Certè ego Pieridas, quarum inflammatus amore
 Sacra fero, mecum prudens ante omnia malim
 Quod superat totum consumere dulciter æuum:
 Mox verò in sylvis versari inglorius optem
 Vrbe procul, modò parua meis proficiissa iuuentis
 Inspiciam rura, & summa de rupe capellas
 Pendere, & virides morsu decerpere ramos.
 Non illic animum, aut laudum vesana cupido
 Infidet, aut tristes oculos affligit iniqua
 Inuidia, delatum alij dum spectat honorem.
 Nullus amor pectus vehementior vrget habendi
 Plura: sed exigui spatium contentus agelli
 Demetit instantis fructus sibi prouidus anni.
 Nec dolet, oppressum quoties popularibus auris
 Audijt insignem virtute, & sanguine ciuem.
 Non is letitia sublatum inania captat
 Murmura, non umquam percussus imagine falsi
 Inficit occulto quondam percepta veneno
 Gaudia, dum tristis cura tabescit inani:
 Et fruitur presens quicquid tulit hora: neq; vllas

Vllius

Vllius aut expectat opes, aut cognitus vlli est.
 Et modò sectatur lepores, modò cingere summos
 Cum focus parat vnanimis indagine saltus.
 Interdumq; hyeme in media sub Sole repenti
 Aut letus ducit choreas, aut retia grandi
 Sarcit acu, veteresve imis radicibus ornos
 Ancipiti sternit ferro, moxq; admouet igni.
 Inclususq; domi Borealia frigora temnit,
 Plena coronati desiccans pocula Bacchi.

Nunc age que canibus causæ, que tempora morbos
 Apportent, quando hæc nostræ pars proxima cura est,
 Expediam, & que sit fessis medicina docebo.

Horrida præcipue scabies, cum corpore toto
 Peruasit, cunctiq; vnà fluxere capilli,
 Intumuitq; cutis, & rimas altius egit:
 Non secus ac tellus pluuia madefacta recenti
 Finditur, æstatis radios ubi passa malignæ est.

Illæ quoq; in primis scabies est improba, que nunc
 Corporis has partes raptim, nunc occupat illas:
 Atque ita diuersis artus desauit in omneis
 Temporibus: ceu cum longo procul orbe locustæ
 Actæ Euris nostros sese effudere per agros,
 Et miseris segetem latè absumpsere colonis,
 Inde aliam, atque aliam: donec simul omnia fœdè
 Direpta (heu) facie iacuere informia rerum.

Quicquid id est autem morbi capit ilicet inde
 Principium: quòd durum inter persepe laborem
 Venandi, cursusq; pedum, crebrosq; recursus
 Membra fatigatis immundus sudor adhæsit,

Plu

Plurimaq; hirsuti fecerunt vulnere vepres:
 Siue sitim putres vnda extinxere lacuna:
 Siue ipsi pluuijs maduere rigentibus artus.
 Cumq; adeò spirant sublimi à vertice Cauri,
 Aut Hypanim, aut gelido tranarunt flumine Tigrim:
 Constrictaq; gelu sese immerfere paludi.
 Quin & cum pingues nusquam educuntur in agros
 Venatum, clausq; immundis otia degunt
 In stabulis, traxere luem, quæ protinus acta
 Serpit, & in miserum spargit contagia vulgus.
 Primum igitur procul ablegant, factisq; manipulis
 Ad viuum vsque fricant vnsam: post capnon, & acres
 Immergunt lapathi caules, hederamq; Ciliissam
 In latices acidos corpus tenuantis aceti,
 Inq; maris salfos amnes, vndamve nigrantem
 Si quam olim ferri massæ infudere Cyclopes.
 Quas postquam victas aestu feruentis abeni
 Viderunt, partem inde lauant, quæ prima latentem
 Eiecitq; foras, & in aera traxit apertum,
 Quæ pestis medijs adoleuerat abdita venis.
 Tum verò cytisos, stomachoq; nocentia tundunt
 Sesama, tū liquida miscet pice: & omne, quod vsquã est,
 Illinitur vitium, atque arefcit putridus humor.
 Atque hæc si magnum medicina expellere morbum
 Non poterit, tum cedri ardens succedat odoræ
 Et liquor, & Cyprii mordax arugo metalli,
 Sulphuraque, helleboriq; graues, scilleque, bitumenq;
 Et pinguis resina, & versicoloribus fris
 Floribus, indocilesq; vagi durefcere guttæ

Ar-

Argenti: tristesq; fraces liquentis oliui.

Ante tamen venas omneis aperire memento
 Ima inter crura: & causam pracidere morbo.
 Namque illinc vna putri cum sanguine pestis
 Erumpet: tum, quem nocitura infederat intus;
 Destituetq; locum, fibrasq; emissa relinquet:
 Prasertim inserto latices in guttura cornu
 Perniciem toto expulerint si corpore: & vna
 Viscera concipient succos vacuata salubres.

Interea prudens imbres, pluuiasque, Notosque,
 Et multum rigida glacialia frigora Brumæ
 Aufuge. non vquam lentum tam proderit vnguent,
 Quam miseris oberit sæui inclementia cæli.

Hinc febris, segnisq; lues immissa veterni
 Sæuit, & angustas tussis quatit arida fauces.
 Hinc rabies delapsa, Canis cum Sirius agros
 Percoquit, & magnos tenuat feruoribus amneis.
 Non illa labes, non illa tetrior vquam
 Pestis ab inferna sese extulit acta palude,
 Tisiphone quoties vltrix letumque, metumq;
 Præ se agit: & facibus terras funestat apertis.

Id verò certis poteris cognoscere signis.
 Nam seiuncta loco quartum si forte manebit
 Certa mori extremo surgentem ex equore Solem,
 Et Cererem interea, atque alias fastidiet omneis
 Ore dapes: tum nulla vsquam medicina furenti
 Iam dudum amissam reparauerit arte salutem.

Quæq; etiam temerè è stabulis egressa vagatur,
 Atque vlulat rauca perrumpens atria voce:

S

In-

Inq; hanc, inq; illam partem micat ore perinde,
 Atque importuna circumstent ilia muscæ:
 Nec non letaleis affigens improba morsus
 Inter adulandum cauda blanditur amica,
 Et labra exerta lambit spumantia lingua:
 Hanc rabies, hanc atra lues, hanc horrida Erinnyis
 Carceribus tum primum umbrarum egressa profundis
 Incipit exagitare, & cordi subdere flammæ.

Ab, tibi ne tunc se forsân ferat obuia eunti,
 Arripe tela puer properè, morsuq; petentem
 Passim homines, passim & pecudes, interfice, & omneis
 Solue metus: nec te pigeat, virtute quòd illi,
 Quàm multæ in stabulis, cedunt: quòd nulla ferarum
 Ocyor insequiturq; fugam, reperitq; latebras.

Scilicet vnus est animæ iactura ferenda:
 Ne mox dira lues vulgò dispersa pererret:
 Omniaq; in formi afficiat pecuaria leto.

Sed si fortè tamen quauis ratione mederi
 Cura erit, & sociam gliscenti auertere morbo:
 Subducenda Ceres primum, pinguisq; ferina,
 Et quicquid secum bilem fouet: atque ea porrò
 Profuerit tenui sorbenda apponere mensæ,
 Quæ pestem assiduè crescentem educere suerunt;
 Stœchadas, Assyriasq; nuce, tenuesq; polentas,
 Narcissosq; ne, ebulosq; & ferro stringere venas
 Vtrinque, aut stagnum in medium demittere vinctam,
 Plurima vbi exhausto consedit corpore hirudo,
 Atque ita detonsam liquido circum vndique oliuo
 Vngere, Palladia quod amara ex arbore bacca

Stilla-

Stillauit: moxq; excoctum feruentis aquæ vi
 Infecere rosa, quarum fastigia sese
 Angusti iam tum incipiunt aperire obelisci.

Sunt & qui iam inde à teneris radicitus omnis
 Euellunt elementa mali, causamq; furoris,
 Postmodo quæ miseram stimulis agit improba mentem.

Ergo ijs, purpureum cum sexta impleuerit orbem
 Luna suum, vincla iniiciunt intorta magistri,
 Inferturq; ori baculus transuersus, & inde
 Quæ patet inferior nodo coniuncta tenaci,
 Finditur in longum non longo vulnere lingua
 Subter, & immisso diuellitur impia lino
 Pernicies, siue informis sit glandula, siue
 Vermiculus, certè ipsa mali causa vna latentis.
 Atque ita post numquam diro exagitata sub æstu
 Sæuit, namque aliter veluti sublimis ab arce
 Virus, & occultos in venas ventilat ignes,
 Et toto permiscet ouans incendia corde.

Inde autem virides rutas contunde, salemque,
 Hybleisq; adsint præsto collecta salictis
 Mella, atque annose seruata axungia porcæ.
 Hæc autem sensim corpus confundere in vnum
 Perge celer, totumq; manu superilline vulnus.
 Mox commistam adipi, taleis quem magnus ad vsus
 Condit auus quondam, Cerealia liba, placentam,
 Atque alias itidem medicatis frugibus offas
 Obijce languenti: nec longum tempus, & omne,
 Quodcumque est ferro patefactum, occalluit vlcus.
 Ast illa allatrans mensæ blanditur herili,

S 2

Cor-

Confectasq; dapes petulanti efflagitat ore.

Si tamen alterius fœdarit vulnere corpus,
Dum rabie furit occulta, dum fortè pererrat
Mista alijs, atrosq; impresserit improba dentes:
Tum verò plaga (nec rem differre necesse est,
Namq; incerta vrgent rerum momenta, vicesque,
Atque ars nulla vñquam penitus perspecta medendi,
Quando etiam suprema dies mortalibus instat,
Atq; improvisa miseris superaduenit hora)
Imponenda nouæ, quæ ventre inclusit operto
Vulcanum tenui conflata cucurbita vitro:
Hauriat infusum simul vt cum sanguine virus.
Allia dehinc, cepasq; aeres, & setibile porrum,
Vrticasq; minutatim concidimus: hisq;
Addimus, in primis hostis quæ ruta veneno est.
Mox acidos Bacchi latices, stillamq; liquentis
Palladis, & densum, quod sensim à lacte, seroq;
Pastores ouium suuere excernere, pingue
Miscemus, tenuemq; vnà versamus ad ignem:
Bisq; die cura purgatum ex arte fouemus
Ulceris os: donec saui vis atra veneni
Exacta est, certaq; agram lux nona salutis
Nuntia luctifica soluit formidine leti.

Quin etiam medio captos in flumine cancras
Torrendum sensim Cypria sartagine, donec
Vertuntur leuis leues in pulueris haustus,
Cum iam post decimam radios octaua minores
Luna effert, totoq; oriens Canis aethere seuit.
Inde decem partes parti confundere turis,

His-

Hisq; adeo, quantum sat erit, superaddere perges
Graminis Jlyrici, quod quondam in montibus altis
Gentius inuentum proprio de nomine dixit,
Dimidiumq; addi iussit. neque enim vlliùs vñquam
Certius auxilium membris ex omnibus egit
Immissam rabiem, Dirasq; in corde sedentes.

Atque hæc nam cæli nequicquam è vertice Pæan
Despicit interdum: medicasq; auertitur arteis,
Vnum illud tibi sepe puer, præq; omnibus vnum
Precipiam, atq; animo documenta æterna relinquam.
Si qua tuum tristi fœdauit vulnere corpus,
Nostrorum primùm precibus cole numina Diuum,
Nostrorum Diuum: non quos in vota vocabant
Secla olim, quos & numeris vt rite fauentes
Implorant dulces etiamnum carmine vates:
Sed proceres humilis cælo venerare receptos:
Qui quondam effuso dulcem cum sanguine vitam
Liquere, & summi sedem per tela per ignes
Appetiere Dei: nunc autem in pace quieti
Aeternum in terris certa pietate coluntur.
Illi aderunt, rabiemq; manu, morbosq; leuabunt:
Incola præcipue flumiorum Ardeque, Tarique,
Vertice quem summo pater ardius Apenninus
Sæpe videt clari delapsum ex aetheris oris,
Templa, & fumanteis inuisere protinus aras,
Votaque, sollicitasq; preces audire vocantum.
Tu verò, templum ingreditur dum ritè sacerdos
Augustum, lucentq; sacris altaria flammis,
Dumq; animo supplex, verbisq; potentibus ipsum,

Ipsum

Ipsam inquam presso ore Deum, cui pontus, & aether,
Cui parent elementa, vocat, venit ille vocatus
Caestem in Cererem, & donum (admirabile) Noe,
Tolle manus, humilesq; oculos, & numen adora,
Et tecum tacitus diuinum heroa precare.

Da seuam vitare luem, da ponere pestem
Fugentem, & toto grassantem corpore morbum:
Morbum acrem, immitem morbum, & letale venenum.
Et fessae dignare libens succurrere vitae.

Atque haec interea curuo suspensa sacello
Accipe dona heros, meriti quae semper honoris
Esse tui possint ventura in secula testes,
Proq; anima insonti mentem sine labe, doloq;
Respice, & amoveant foedae obliuia culpas,
Quarum ego nunc causa tantum discrimen adire
Cogor, & afflictis miserè diffidere rebus.

Quod si te tua magna fides, tuaq; incluta virtus,
Magne parens, insontem animam profundere suasit,
Affer opem, & dubiam praesens tutare salutem.

Omnibus hic subito (dictu mirabile) membris,
Si latusque, volensq; suis ille affuit aris,
Excessit rabies, & aquae metus. ipsaq; nuper
Ceca, amens, ignara sui, mens libera sese
Miratur, supplexq; ingentem heroa salutat,
Usque adeo Superis pietas accepta bonorum est.

Sed neque propterea morborum examina desunt
Plurima: quae oppressa canum vis fida labascit,
Et turpes blattae, & muscae, sordesq; nocentes
Auribus, atque allapsa oculorum quae obstruit una

Lumi-

Luminibus membrana: & odoris improba pestis
Naribus, illunies cerebro demissa fluenti:
Quaeq; adeo fauceis angina inuadit obesas:
Quiq; cutem denso depascitur agmine pulex:
Et turpes podagra, atque innoxia damna veterni.
Omnia quae medica melius vincentur ab arte,
Si vitio iam tum venienti obstare parabis,
Atque infirma sines nusquam mala sumere vireis.

Id quoq; profuerit: stabulum si ponè iacebit
Area, quae passim vestita recentibus herbis
Gramina suppeditet canibus, roremq; recentem,
Et Solem medio spectet repidissima caelo.

Ergo etiam lata pateat substructus in aula
Amplior, assiduo qui, dum glacialibus auris
Horret tristis hyems, resplendeat igne caminus.

Inde quoque & palea valli obducantur inani,
Altaq; defixi passim sub tecta locentur
Propter demersos ima tellure canaleis,
Qui sordem stabulis collectam educere suerunt.

Iam verò, quoniam Aonides, quae maxima vestra est
Gratia, marmorei praeter vada cerula ponti
Euecti dubios vndarum euasimus aestus
Incolumes, & tandem oram, portumq; tenemus,
Quae nostri superest etiam pars una laboris,
Tempus equos canere, & paucos superaddere versus.
Quando quidem illorum freti virtute fugaceis
Interdum damas, interdum sistimus apros.
Nec tamen, hic spatij nam se effudere reclusis
Andiades quondam Musae, describere formas

Atq;

Atq; habitus cuiusque ausim: ne fortè canoro
Garrula cum cycno frustra contendat hirundo.

Illum ergo præstantem animis, & viribus acrem
Cuius pressit Arabs forteis temerarius armos,
Quemq; inter Scythicas cautes, & saxa Daycis
Horrida Hyperboreas suctum perferre pruinae
Orgasus, & vicina colens iuga saepe Coraxus
Præcipitem cursu, pedibusq; sonantibus egit,
Laudarim. non illum umquam genibus ve labantem
Videris, aut animam fessum vix ore trahentem.
Verùm importuno potuit superesse labori
Acrior, atque nouas currendo acquirere vires,
Velocem quandoque fuga præuertere ceruum,
Et premere immanes animis optauimus apros.

Quid tibi nunc referā, multo quos gramine Taurus,
Quosq; suo rapidos pinguescere vidit Orontes
Flumine? non illis alius magis aptus ad vsus
Bellandi, aut forma melior fuit. Ergo age, ni te
Diana ex alto nequicquam spectat Olympo,
Inde adeò ingenti præstantem robore, & ausis
Sume ferum, magna qui bellum ex arte ministret.
Nam reliquis, aut robur iners, aut mollia sensim
Crura fluunt, præcepssve ardescit pectore virtus
Incaßum, & syluas crebris hinnitibus implent.

Quòd si, quæ nobis Romana potentia quondam
Claustra, atque obstantes disiecerat obijce moleis,
Opposuit rursus Scythiæ, Thracumq; tyrannus,
Quominus huc illis nunc è regionibus acres
Conuectemus equos: quorum vi fretus auitos

Profe-

Proferat ipse suos fines: ac funditus omneis,
Quæ superant, euertat opes, & regna ruentis
Europa, nobisq; iugum crudele minetur,
Cum primùm à tergo Parthos pacauerit hosteis,
Quæ vestra est tandem miseri dementia reges?
Quis furor? Aut Strygijs quæ vos agit improba ab oris
Tisiphone? inter vos vestras absumere vires
Pergitis, atque odijs tantùm certatis iniquis?
Ille autem sedet interea, crescitq; sedendo,
Perq; ipsas vestrum sperans vtriusq; ruinas
Aeneadum victor sublimem euadere ad arcem,
Obseruat rerum intentus momenta, vicesque.
Sic sedem imperij Byzantia mœnia quondam
Aggressus deiicit humi: sic antè feraces
Bithynorum agros, orasque, vrbesq; beatas
Ceperat: & naues Ligurum depactus auaras
Intercurrentem tranauerat Hellepontum
Impiger. inde Hebrum, atq; Hebri frigentibus undis
Confudentem vndas in vincula iecerat Arsam.

Nec pudet oblitos regnorum Orientis, & vnà
Antiqui decoris (prò qua mercede?) furenti
Bella manu gerere, atque animas tot dedere leto:
Præstantes animas, animas melioris egentes
Fortune, & seuum quæ tanta è sede tyrannum
Deijciant: si vos percussio fœdere dextras
Fungere, & vnanimis videant sociare phalanges;
Et simul incepti tamquam duo fulmina belli
Irruere, & ruptis Europam soluere vinculis.
Non ne Rhodum imperij iam propugnacula vestri,

T.

109

Ioniumq; omnem, nonne Istrum, & Dalmata quicquid
 Accolit, atque arceis Pelopis, sedesq; vetustas,
 Illyricosque, & Chaonios in iura videtis,
 Inq; potestatem cessisse illius, & oras
 Ausoniae trepidas horrescere iussa, minasque?
 Scilicet hinc Latium, atque illinc Germania cum iam
 Victrici superata manu subsederit: ipsi
 Otia securi molli ducetis in umbra,
 Inq; triumphali dites regnabitis aula.

Hæc vos flamma petit miseros: hæc irruit in vos
 Tempestas: hæc vna in vos tormenta parantur.
 Nos animæ viles, & turba assueta malignum
 Ferre iugum, & nostri miseranda incommoda secti,
 Iam dudum clades animo spectabimus æquo,
 Quas ventura dies, quas vestra superbia, quasq;
 Inferet (heu) partis olim discordia regnis.
 Ergo agite, ò miseri, si vos immensus habendi
 Tangit amor, si vos regnandi insana cupido
 Exagitat, dirisq; accendit pectora flagris,
 Ingenteis animos, & magnos ponite fastus.
 Ponite quæ toties tristis vos egit Erinnyis
 In ferrum, flammisque, & sanguine miscuit atro
 Quascumque Oceanus terras refluentibus undis
 Alluit, & celsus determinat Apenninus,
 Tyrrhenusq; ingens flauentibus ambit arenis,
 Et pater Adriaco supra lauit aquore Nereus.
 Quæq; ad eò nobis tanti stetit ira, rebelleis
 In Turcas, Medosq; animum iam suscitet, illic
 Diuitiæ ingentes, ingentia regna supersunt,

Cui

Cui virtus aditum patefecerit emula. quòd sè
 Illa etiam nimium vobis angusta videntur:
 Ite animæ illustres, stimulis quo gloria ducit
 Ardua, & immensa laudis male sana cupido.
 Ite: nouas monstrauit opes audacia patrum
 Nostrorum, atque alia aduerso quæsitæ sub axe
 Imperia, & rutilo fulgentia tecta metallo.

T 2

PE-

PETRI ANGELII

BARGAEI

CYNEGETICON

Liber sextus.

Os mihi, quæ colitis campestris ru-
ra Napæe,
Et tutæ altorum nemorum succe-
ditis umbris,
Dum mea sylvestreis iuuenem de-
ducere in agros

Musa parat, lustrisq; ciet genus omne ferarum,
Este duces: facilemq; viam substernite: nec me,
Si vos rite colo, si vestras commodus arteis
Edoceo, & latebras omnes, atque antra recludo,
Linqvite iam summos cingentem indagine saltus.

Tu quoque, quæ nostros olim fidissima cursus
Direxti ignotas semper comitata per oras,
Affer opem Diana. tuus iam retia ponit
COSMVS, & inflexo iuuenum vocat agmina cornu.
Iam voces iterat medijs in montibus Echo.

Et

Et vigil acrias fertur latratus ad auras:
Eq; suis excita ruunt animalia lustris.
Quare ades ò felix, & me tutare canentem.
Atque, ego si tenui sulcare immensa carina
Aequora, & ignotas ausus peruadere Syrteis,
Optatas tandem tetigi latissimus oras:
Mecum etiam, quacumq; via est, rege carbasa vento:
Dum terræ in manibus, dum iam tenet anchora portū.
Non equidem vt Libycas iterum permensus arenas
Et latos Asiæ campos, Gangeticaq; arua,
Et nemora Hercynia latè frondentia sylvæ,
Edoceam quo quæq; dolo capiatur, & armis
Bellua: nec, voces imo si pectore centum
Ipse meo rumpam, nec, iam si carminis auctor
Cynthius, aut omnem pandant Heliconæ Camænæ,
Ausim audax tantum promittere: sat mihi nostras
Ferro vrgere feras, & fallere cæde recenti.
Qua tamen arte capi soleant violenta leonum
Pectora, & immites tigres, pantheraq; multis
Clara notis, monimenta docent æterna parentum.
Multiplices primùm laquei, foveaq; profundæ
Et fallax aditus caueæ irremeabilis error:
Septaque, quæ vallis circum contexta salignis
Densentur, multaq; assurgunt ilice crates.
Præterea Aethiopes dextrarum viribus vsi
Speluncas adeunt, strepituque, & voce latentem
Irritant, magnisq; acuunt clamoribus hostem.
Illum autem, scitis simul insonuere flagellis
Contecti clypeo, cælo cœu fulgur ab alto

Cum

Cum ruit, & dira resonant iam tecta procella,
 Ingentiq; globo ventorum, & turbine passim
 Sternuntur sylva, stridentibus undique loris
 Excipiunt venientem, atque ore, oculisq; micantem,
 Irarumq; acri reuomentem pectore flammam.
 Et nunc ille armos, nunc verberat ilia flagris,
 Nunc studet imposita fessum compescere plaga.
 Quare ita verberibus multis demittere cogunt
 Ingentes animos, & subdere colla catenis.
 Mox humeris sublatum altis in tecta, domosq;
 Exportant hilares, & caeco carcere claudunt.
 Ipse autem interea manibus tractatur amicis
 Impunè, & partes circum versatur in omnes:
 Non secus, atque aries si quando vulnere tardus
 Excidit ore lupi, nota intra limina fertur.
 At vero, Armeniae campos quicumque patentes
 Inter, & Euphratem medijs, Tigrimq; pererrant,
 Cingentes rara summos indagine saltus
 Scuta gerunt, tedisq; manus ardentibus armant,
 Inde feram tardis cedentem passibus, & se
 Paulatim in montes, atque auia lustra ferentem,
 Aggressi strepitu, & magnis vlulatibus vrgent.
 Hanc tamen ingenti numquam discrimine pugnam
 Experti caruisse ferunt. nam bellua sepe
 Contemptoque canum latratu, hominumq; corona,
 Supra ignes saltu, supra & venabula fertur.
 Tutius illud erit: quod non audacia primum
 Inuenit, metus ille fuit, metus ora coegit
 Contegere, obiecta flammataq; lumina veste:

Genu-

Getulus dum pastor oves, hirtasq; capellas
 Pascit, & immanem vasto videt ore leonem
 Vnguibus exertis minitantem, & dira frementem.
 Nimirum vis tanta oculis versatur in ipsis:
 Quippe quibus tenui quamuis velamine tectis,
 Prò pudor, euincti media capiuntur arena.
 Profuit hoc etiam venantibus, ilice multa
 Constrauisse solum, & scillam sparsisse virentem,
 Magnanimus quò sepe viam leo pergere suenit.
 Torpet enim, annosa quoties vestigia ponit
 Illicis in folijs, aut scilla proximus heret.
 At varias Bacchi lynces (namque has quoque vidit
 Roma Asia imperio quondam, Libyaq; potita)
 Occultis captare dolis, atque arte magistra,
 Et laqueis, scrobibusq; cauis multo ante paratis,
 Non alijs quàm, quae fallunt genus acre leonum,
 Possumus: & captas duro vincire capistro.
 Tu modo latratus catulam suspende cientem,
 Quae fleat, & longum nocti deserta queratur.
 Est & arundinibus, compactisq; ostia cannis
 Septorum (sunt haec Libycis magalia campis)
 Qui claudat, rimasque inter contestata relinquat
 Vimina: per parulas quoniam meat aura fenestras,
 Et putrescentem longè diffundit odorem.
 Ille autem, circum dum claustra oclusa pererrant,
 Et cauae obiectos tendunt perrumpere clathros,
 Cervicem implicata laqueis impune tenentur.
 Praeterea magna est illorum gloria, magna
 Susceptiq; operis laudes, fructusq; laborum.

Vino

Uina ferunt latè veteri fragrantia odore,
 Quæ iam pressa diu cellis senuere Falernis,
 Atque ea sub primam properant inuergere noctem,
 Sicubi stagnantem riuum, vel sicubi fontem
 Aspiciunt scatere, & tenuem manare liquorem.
 Quò potum se manè fera, cum lumina Solis
 Nuntiat exoriens gelido Venus aurea cælo,
 Ferre solent. (etenim nondum consumpta calore est
 Unda nouo, nondum bibulis epotus arenis
 Exigui ros occuluit vestigia fontis.)
 Nocturno has igitur viuas humore lacunas
 Inficiunt, tectiq; procul sub Vestibus artus
 Expectant. ille Bacchi dulcedine captæ
 Epotant latices, effusaq; flumina siccant.
 Tum verò in numerum cunctas saltare videres,
 Plaudere tum pedibus Baccho impellente choreas,
 Littoreq; in medio membra exercere palastra:
 Non aliter, quàm, cum sub dio rustica pubes,
 Lydia multiforem cecinit si tibia cantum,
 Ludit, & in numerum celeri pede pellerè terram
 Cuncta simul pergìt, tum pulchræ leuia miris
 Flebunt colla modis, & cerea membra puellæ:
 Circùm autem fusæ spectant longo ordine matres.
 Ac tandem molli, dum dant sua corpora somno,
 Deponunt caput: & media sternuntur arena:
 Ingenti accepto vix vt de vulnere surgant.
 Tantus amor vini est, veteris vis tanta Lyæi.

Nec minus, informeis quoties venaberis Ursos,
 Ducendæ foueæ, texendæ ex ordine sepes

Quaqs

Quaqs patent aditus, nodiq; hamiq; parandi.
 Qui tamen imbelleis fraudes odere, dolosq;,
 Atque audent dubij tentare pericula martis,
 Vere nouo gelidæ cum iam tepuere pruina,
 Horrida perpetua circumdant lustra corona
 Custodum delecta manus, qui viuere rapto
 Assueti gestant lato venabula dente.
 Et primùm impellunt placidis hortatibus hostem,
 Retia quæ tereti deducta ex cannabe saltum
 Multa tenent, curuantq; sinus laqueata tenaceis:
 Namque ita limborum nodis vtrinque reductis
 Excipiunt arctè villosa in terga ruentem.
 Tum circum densati hostes glomerantur in armos,
 Et vocem extollunt, quæ montibus vndique ab altis
 Responnant valles, fallaxq; resultat imago,
 Et fugiunt excita suis animalia lustris.
 Ille autem magna iuuenum impellente caterua,
 Siue acrem quadrupes magno discrimine pugnam
 Committat: siue arctum se tollat, & oris
 Rictum immane premens, dentes denudat acutos,
 Atque ita letales plagas nunc accipit aluo,
 Nunc errore malo prætentæ in retia fraudum
 Tantarum ignarus, venantumq; inscius artis
 Labitur, & dura simul vt se compede sentit
 Implicitum, curuis furit vnguibus, ipsaq; sæuus
 Retia dilacerat lino contestæ tenaci.
 Tu verò, si tanta subest audacia cordi,
 Dextrum neste pedem laqueo. cadet ilicet olli
 Ira omnis, visq; effreni violenta furoris.

V

Præ

Præterea quæ se pater Apenninus ad auras
 Erigit æthereas, Tuscorumq; arduus oris
 Imminet, & tumidas Aquilonem immittit in undas:
 Vidi ego deserto nemorosi montis in antro
 Venatorem armis, & duro robore fretum
 Sternere humi validis præstantes viribus vrsos
 Sapius, atque ingens paruo discrimine lucrum
 Fecisse, & sumpti laudem cepisse laboris.
 Hic etiam, si quid credis, plus iuuerit astus,
 Quàm tibi gestanda dentur si robora clauæ
 Herculeæ, atque humeris Nemeæi tergora monstri,
 Quamuis & cupidis venantibus hoc quoque multum
 Proderit, & valide spectata audacia dextra.
 Nam simul ac rutilo circum caput ære decorum,
 Brachiaque, & pectus thorace armatus abeno
 Aggrederis dirum summis conatibus hostem,
 Quæ facileis aditus per sepe hastilibus offero
 Molle femur, vibrans quæsitum ad talia ferrum
 Munia confossi penetrabis ad usque latebras
 Pectoris: ille animam multo cum sanguine fundet.

Nec minus hunc possis fido comitatus Achate
 Sternere humi, ne quid dubites. nam certa sequetur
 Incultos ornata hederis victoria crineis.
 Tu modo sume locum pugnam subiturus, & vnâ
 Ictibus alternis mediam concludite prædam.
 Namque ea dum præceptis accepto vulnere in hostem
 Irruit, illatos omneis vt vindicet ictus,
 Extemplo percussa retro vestigia vertet,
 Cæcâq; letali rursus rapietur ab ira.

Atq;

Atque ita vulneribus demum confossa quiescet,
 Ardentesq; animos inimica in morte relinquet.
 Heu, ira miseranda lues, quid tanta furentem
 Robora, & inuictis adiuncti viribus ungues,
 Et durata iuuant hyberno frigore terga?
 Ille cadit, totoq; ingens extenditur antro,
 Et largo madefacta tepescit terra cruore.

At iuuenes vnâ villarum ad tecta reuersi,
 Inter se alternis conuiuia grata frequentant:
 Et facta exponunt timidis malè tuta puellis
 Quisque sua, hic dubie subijt discrimina pugne
 Comminus: hic rabido comprehensum ex ore verutum
 Eripuit: mambusq; audax auellit ab uncis.
 Tum iocâ, tum risus, tum dulces ore cachinnos
 Fundunt, & cunctos lasciuia læta pererrat.
 Atque ita, quàm longa est, noctem inter pocula ducunt:
 Donec ab Eois coniux Athamantia terris
 Læta redit, panditq; diem Matuta, nouiq;
 Solis equos cursu longè præcedit, & astris
 Imperat excelso passim decedere cælo.
 Illa autem, ceu iussa, abeunt, atque omnia sensim
 Eripiunt oculis sese occultantiâ nostris.

Tum iuuenis, quem venandi cura excitat vna,
 Mollibus è stratis graciles exsuscitat artus:
 Atque abiens canibus leporem vestigat odoris,
 Sicubi lætenti segetes florescere arista
 Nouit, & excultum tum primùm herbescere campum,
 Aut milio, aut vicia, aut Cerealis mergite culmi.
 Namque illic, dum rore madent sata culta recenti,

V 2

Pa-

Pascuntur, donec primi subit hora diei
 Altera, & ingentes Sol aureus excitat aestus,
 Omniaq; argutæ rumpunt arbusta cicadæ.
 Tum deceat canibus blandiri, & frigus opacum
 Querere, quâ patula diffundit ab arbore ramos
 Fagus, & æquoreis abies pulsanda procellis
 Lucundam fessis præbet venantibus umbram.
 Antè autem passim, quâ sæpe in pascua gressus
 Fertque, refertq; suos, & noto signat odore,
 Insistant campo vestigia pressa virenti:
 Donec pascentem, aut latitantem in cespite opaco
 Inueniant, prodantq; suis latratibus hostem.
 Idq; adeo melius, cum cælo albente cubile
 Deserit, & certo ingrediens it tramite pastum,
 Eueniet, quàm cum serus discesserit alto
 Jam manè, & dubia fallat regione viarum.
 Dum saliens redit, aut pronus dum confidet, & se
 Perpolit, & multo catulos errore fatigat.
 Tu verò scrutare vias, scrutare recessus
 Paulatim, & sumpto virgulta sonantia ramo
 Discute, nec quidquam intactum, immotumq; relinque.
 Nam sæpe incautè venantibus, ille salutem
 Repperit, occultis dum se tenet vsque latebris,
 Siue mori certus, seu certa euadere ab arte.
 Præcipuè fessus celerem si forte canum vim
 Fugerit in vacuum cursu properante cubile:
 Ab, tibi tum forsân teneræ ne pressa capellæ
 Confundant, turbentq; ipsæ vestigia vaccæ;
 Et certò catulos deerrare à tramite cogant.

Nam

Namque aliter vel ponè legant fragrantia passim
 Signa pedum, vel longè auras scētentur odoras,
 Aut gyro interiore premant sata leta, vepresque
 Circumdentve acres longis anfractibus agrum,
 Non vñquam cursu, latebrave elapsus abibit,
 Dum fugit, aut redit, aut arrectis auribus adstat.

Quòd si forte piger stratis surrexeris alto
 Iam manè, & libeat venatum exire per arua:
 Ipse sine antè calor primo se vespere frangat,
 Et ruat Oceani iam Sol decliuus in undas.
 Namque die, cum rura æstum sensere furentem,
 Omnia consumpto pereunt vestigia odore.

Ergo age solue canes, lati quâ sepibus agri
 Horrescunt, segetemq; rubis fruticantibus umbrant:
 Quaq; adèo rauco labuntur murmure riui:
 Rosidaq; humectant gelidi violaria fontes.
 Atque, illic leporem pascentem in gramine lato
 Ni forte, & noctis captantem frigus opacum
 Inuenias, reuocare gradus ad limina villæ
 Iam poteris, rarasve plagas, & retia tecum,
 Quæ tuleris prudens, circumdare callibus, & mox
 Certus in insidias catulis vrgere latentem.
 Ille ruet, tenebrisq; adèo confusus opacis
 Occultos cadet in laqueos, mæstoq; vlulatu
 Incusetq; homines, & furta inuisa, canesque.
 Atque hæc cum longis procedit mensibus annus.

Verùm bruma madens rapidas vbi contrahet horas,
 Aspera q; hybernæ superabunt tempora noctis
 Venatu indulge assiduo: dum Phæbus ab ortu

Sur-

*Surgit, & obscuris circumtegit arua tenebris.
Tum tellus, impressa semel quem ceperat ante,
Seruat, & assidue notum diffundit odorem.
Tum defessa canum nusquam vis fida labascit
Aut cursu, aut aura mediū feruente diei.
Adde quòd ex omni ceciderunt arbore frondes
Iamdudum, & nusquam occultant impressa ferarum
Signa virescentes medijs in collibus herbae.
Adde quòd & tellus nullos expirat odores,
Qui passim vernis afflantur floribus, & qui
Perturbare canum nares sruere sagaces.*

*Tempore quo timidas etiam venabere vulpes:
Praesertim Eoo cū dorsum ex equore delphin
Susulit, & Solem exceptit Capricornus aquosum:
Donec nocturnis equantur tempora lucis,
Atque ipsae arbutis umbrae inducuntur opacis,
Et passim latebris texunt umbracula rami.
Tu modo, si libuit pestem deperdere ruris,
Et spectare oculis dubiae certamina pugnae,
Dum medijs urget tenebris sua plaustra Bootes,
Dumq; diem Veneris praecedit amabile sidus,
Et celeri Phæbus curru sata leta reuifit,
Vade age, quòd fossa secreta cubilia terra
Incolit, horrenti surgunt vbi densa corona
Spineta, & rupem circumdant vndique sepes:
Atque aditus latebrarum omnes, atque ostia multis
Fascibus occlude herbarum, filicumq; manipulis,
Omniaq; humenti solers post obrue creta.
Viq; dolos putet occultos, fraudesq; paratas,*

Adiuce

*Adiuce transuersos foribus sine cortice ramos.
Illa aderit, multamq; ferens ad limina praedam
Attollet mirata oculos, gressumq; recedens
Sislet, & occultos aditus scrutabitur omneis.
Interea iuuenes quòd sunt asperrima campi
Dumeta, & spinis cliuus consurgit acutis,
Obsedere vias, alij quòd manè tepenti
Flamine in aduersos auras fert Eurus odoras,
Veloces tenuere canes: turbamq; sagacem
Immisere, premant patulis quae naribus hostem
Obscenam, & dumis sese occultare parantem,
Conantemq; animam tristi subducere leto.
Quam postquam certo latratu versere propinquam,
Soluuntur canibus curracia vincla Lacanis.
Illa autem rapidis longè pernicious Austris
Exiliunt, morsuq; acres, & voce laceffunt.
Hic iucunda oculis committitur vndique pugna
Spectantum: rigido nam sese ea comminus ore
Defendit congressa animis, & robore dispar,
Vulneraq; imponit canibus liuentia, donec
Labitur infelix vitales saucia fauces.
Sunt, qui conclusis stuppamque, ignemque, cauernis,
Vnde fluit, penetratq; leuis specus aura profundum,
Subijciant, myrrhamq; addunt, feruleq; liquorem
Assyriae, & Siculi viuacia sulphura ponti.
Ostia tum laqueis, per quae datur exitus, arctis
Auerfa impediunt. Nam dum formidine, & atra
Exanimata fugit picei caligine fumi,
Corripitur, scelerumq; graues luit improba penas.*

Obfer-

Observabis item teneros ubi vinea ramos
 Implicat, & densa sese tegit undique sepe;
 Aut ubi fecunda praecluditur area villa,
 Hirsutaque virent pomaria septa corona,
 Quae gressus tacite per amica silentia Lunae
 Inferat, atque aditu fallax succedat aperto.
 Illic fraxineasque sudas, vallosque nocentes
 Occulimus; ferroque omnes armamus acuto,
 Et lino, & manuum vi multa adducimus, agri
 Sint ut ab oclusi parte interiore remissi,
 Unde ferae magno redeunt in pectora nisu
 Obuia, & effraetas letali vulnere costas
 Transadigunt, limenque effuso sanguine faciunt.
 Nec minus obscuras quoties venabere meles,
 Contemplare suo cum lumine cuncta rexit
 Aurato fulgens curru Latonia Phæbe:
 Atque ante ingressum latebrae contende tenaces
 Vinculorum pedicas, & in ipso limine nodos.
 Deinde acres immitte canes quae sentibus aspris
 Horret ager, tellusque vepres educit acutos.
 Namque illae non longè aberunt, subitoque pauore
 Percussae referent ad certa cubilia gressus:
 Et sese occultis laqueis innectere pergunt.
 Quamquam etiam medio deprensa in tramite cliui
 Interdum pugnamque cient, animasque tuentur
 Ignavas, neque se ledi patiuntur inulta:
 Atque illos, quibus implicitae plerumque tenentur,
 Dilacerant rabido casses, & retia morfu.

Gloria nulla tamen iuvenem, nulla inde voluptas

Con-

Consequitur, qualem capiunt, qui caeca Lycei
 Antra, & inaccessos audent pervadere saltus,
 Comminus aggressi canibus genus acre luporum:
 Postquam illos caeca videre cubilia sylvae
 Liquisse, & campos noctu petisse patentes.
 Antè igitur quae se dumis sylvestris opacat
 Densus ager, spinisque horret paliurus acutis
 Plurimus, & gelidae vis multa emanat aquae,
 Ipse locum, si quem esse vides, cape providus, unde
 Maenaliū sat longo absit nemus intervallo.
 Atque illic venatrici iugulare Dianae
 Annosamve bouem, seu quem spatiosa senectus
 Tardat equum morbo penitus grassante, memento,
 Panaque sollicitus Tegeaeum in vota vocare.
 Ipsa autem precibus castis placata fauebunt
 Numina, & ingenteis addent in pectora vires,
 Cum letale canes ineunt certamen, & una
 Inuadunt praestantem animis, & viribus hostem.
 Tum vero, postquam medio collapsa iacebit
 Aspreto, atque ipsas subter madefecerit herbas
 Victima, dissectos humeris subeuntibus artus
 In nemora alta ferant comites, queis talia curae,
 Digressi non una omnes ex parte, viasque
 Sylvarum varias (dum post se putrida tabo
 Frustra trahunt loris per terram) & compita circum
 Commaculant, multisque illuc, ubi cade recenti
 Terra, ipsique madent effuso sanguine vepres,
 Tramitibus redeunt, distractaque viscera ponunt.
 At lupus, occultum media cum nocte cubile

X

Lin-

Linqvit venturæ metuens ieiunia lucis,
 Aduertitq; vias fuso rorare cerebro,
 Rectâ aderit, cæcæq; avidus se tergo vacca
 Pascet, nec multo in lucos nisi manè recedet.
 Quamquam alijs, quibus est notû, quàm bellua vasto
 Pectore sit, timeatq; omnes casusque, dolosque,
 Exiguam maculant pecudem: tum ponè relinquunt
 Quadrupedem, cui longa dies exhauferit omne
 Corpus, & eduros molliuerit improba nervos.
 Namque feræ prædam noctu cum fortè paratam
 Videre, atque avidas penuria adegit edendi,
 Securæ inuadunt, dapibusq; recentibus explent
 Viscera, nec facta procul vîquam à cæde volentes
 Secedunt: sed nocte locum, sed luce tuentur,
 Quem semel effuso iam conspersere cruore.
 Ergo alacer, tenebris cum primùm Aurora fugatis
 Fulserit, & læta ludunt in vallibus agnæ,
 Densâ iube cingant comites dumeta corona,
 Quaq; adeò egressum certo vestigia tractu
 Ostendent altæ latebras repetentiæ syluæ,
 Insistant tecti arboribus iuuenesque, canesque:
 Quos positæ certo disiungant ordine sedes
 In longum, multis fugientem vbi protinus hostem
 Includant spatijs, mediâq; morentur arena.
 Tum verò vocem pubes, quæ terga tuetur,
 Effundat, feriatq; micantia sidera clamor.
 At prouectus equo iuuenis sublimis in alto
 Tendat ad expositas tepesactò in gramine mensas
 Certus iter, secumq; canes deducat odoras,

Ipsaq;

Ipsaq; raucisonis inflat sua cornua bombis.
 At fera ab auersa conata euadere parte,
 Unde inflat clamorq; virum, sonitusq; tubarum,
 Conuertetq; fugam, quaq; insedere Laconum
 Agmina seua, ruens ad certa cubilia certum
 Perget iter, seq; insidias fugisse putabit,
 Cum subito exurgens hic terga inuadit, at ille
 Obuius ora petit morsu, ruit ilicet omnis
 Turba canum, atq; atrox committitur vndiq; pugna.
 Sed ne fortè tibi pereat solertia, neve
 Dumeta incaßum, saltusq; indagine cingas,
 (Nam lupus insidias veritus persæpe latentes
 Nocturnus discedit, & in nemora auia gressum
 Antè refert, syluis quàm lux inimica propinquet,
 Aut abit è pastu lusum iam plenior, aut se
 Inde procul sistit, radios vbi Solis apricos
 Expectet satur, & longas edormiat horas)
 Accede, & catulo vestigia pressa sagaci
 Scrutare, aut syluas implens vlulatibus altas
 Duc longum in fletum voces imitatus amicas,
 Et querere amissos socios: nam protinus ille,
 Si quis adest nondum mensis, dapibusq; relictis
 Respondet falsæ deceptus imagine vocis.
 Nec te etiam pigeat sublimem ascendere quercum,
 Et multum hesternæ dumeta tepentia cæde
 Perlustrare oculis, sociorum vt certus ad aures
 Nuntius adueniens, quæ videris, omnia narres,
 Nec dubie ducas ad spes, & præmia præde.

Sin studium magis est ceruos, capreasq; fugaces

X 2

Vena-

Venari, & celerem ramoſo dorcada cornu,
 Assignare opus eſt primùm auxiliaribus armis,
 Quæ quiſquè aut tveatur habens loca devia ſylvæ,
 Undique contigua concludant terga corona:
 Qui ve adeò egreſſum obſervans inſidat iniquis
 Tectus in inſidijs. nam primi in limine curſus,
 Inq; ipſo ſtadij, dubiaq; in carcere metæ,
 Abde canes, rapidis ſocias quæ protinus omnes
 Curſibus antevolent: alias tum ruruſus eodem
 In ſpatio circum clauſas horrentibus umbris
 Interualla ſuo diſcludant longa reſeſſu.
 Nec lateant ſolum, ne quâ diſſletur odoris
 Aura leuis, naresq; feræ contingat acutas,
 Sed multùm tacitæ ſeruare ſilentia diſcant,
 Donec in inſidias, quâ ſe latum explicat æquor,
 Deueniſſe vident. penitusq; intraſſe ſecundas,
 Atque interiecti ſpatium decurrere campi.
 Tum verò exiliant, pronaq; in aperta ferantur,
 Inq; canes obuerti adigant poſtrema morantes
 Effugia, & fauces, atque ora inimica petentes.
 Illud item te parue puer, meminiffe decebit,
 Dumurgiſ, canibusq; tuis dum vincula laxas,
 Ne ſubito greſſum cæcæ in contraria vertant,
 Decurſiq; legant celeres veſtigia montis:
 Idcirco ceruus ſi forte abceſſit ab ore
 Longiùs, atque oculos nuſquam fugere ante videtur:
 Veloces duc ipſe canes quâ cornea certum
 Preſſit iter, rectamq; fugam grauis vngula ſignat:
 Et procul hortatus dimitte in terga ruentis.

Aß

Aſt ille interdum, quâ flectitur orbita circum,
 Mille fugit, refugitq; vias, ne ſedibus actus
 Deſtituat notas ſecreta in valle quietes.
 Atque ita (diuerſos namque impedit orbibus orbes
 Agglomerans) varia fallit regione ſequentes,
 Et retro obſeruata legit veſtigia curſu.
 Tum iuuenis noti diuortia proxima cliui
 Occupat, & cornu, multisq; hortatibus acres
 Irritare canes, & circum impellere tendit,
 Nunc hinc, nunc illinc, quacumque recentia monſtrant
 Signa fugam, & verſo deſcribunt tramite flexus
 Multiplices. quamquam ſi ſe ſemel inter amicos
 Torſerit anfractus, quâ læua obuertitur, aut quâ
 Dextera, mox ſemper partem petet actus eandem,
 Expletosq; orbes iterumque, iterumq; retexet,
 Veloci relegens eadem ſpatia intima curſu.
 Ergo age, & aſſiduè fiſſæ veſtigia plantæ
 Obſerua, & catulis oſtende ſagacibus uſque
 Dum norint illac hoſtem fugiſſe ruentem.
 Namque iter ut populi fugiens premit, aut loca raſtris
 Verſa legit, cineresq; atros ubi flamma reliquit,
 Ingentesq; vago ſyluas ardore cremauit,
 Ipſaq; percoxit violentis ignibus arua,
 Tum nullus cerui notas perſentiet auras.
 Fragrat enim proſciſſus ager, reſtinctaq; nuper
 Nidorem ex ſeſe dare magnum incendia ſuerunt.
 Dumq; canis redditq; animas, atque attrahit, acri
 Inter odorandum replentur puluere nares.
 Sed tu, nequa fugæ pateat via, ſepibus amnes,

Sepi-

Sepibus ingentis nemoris diuortia claude
 Atergo, & tela campum disclude perenni:
 Quæ multo candore feras in aperta repellat
 Acquora: vbi tacite iuuenum sedere cohortes:
 Et procul ad cursum fusi patet area campi:
 Aut matutinis custodibus omnia comple,
 Ordine qui denso fines perrumpere, & vltra
 Ire vetent, altisq; premant clamoribus hostem.
 Atque ideo, cum quisque locum iam ceperit, ignem
 Excitet ingentem, & seuos deploret amores:
 Inq; ipsos socios, ceu grata licentia suadet,
 Argutus iaciatq; iocos, salibusq; laceffat,
 Dum sibi, dum reliquis multo quatit ilia risu,
 Syluaq; clarifona longè sonat auia voce.
 Quandoquidem strepitu perterrita cerua loquentum,
 Aut caprea, aut etiam ramofo vertice dorcas,
 Inde iter auertit præceps, grauitèr q; rudentem
 Aggressi inuadunt non æquo Marte Lacones:
 Tergaq; diripiunt auidi, rictumq; cruentant.
 Hic iuuenes præda passim ferriq; trahi q;
 Permittunt catulis caput à ceruice reuulsum.
 Deinde laborata Cereris cum sanguine frustra
 Miscent: atque alacres direpto in tergo ponunt:
 Præmia latrantum quæ sunt gratissima turba.
 Dumq; ea vernanti positis in gramine mensis
 Pascitur, atq; epulas properans manditq; voratq;
 It puer, & quæ iam vicino in flumine lauit,
 Intestina manu sustollit: & omnia clara
 Agmina voce vocat: dapibus tunc illa relictis

Pro-

Protinus accurrunt: medioq; iacentia prato
 In partes rapiunt Varias: rursusq; recurrunt
 Jussa illuc, vbi reliquias liquere priores:
 Et quicquid superest epularum absumere pergunt.
 Hac doctæ mercede canes, hisq; artibus olim
 Venanti parent iuueni, durosq; labores
 Inuictæ subeunt, tolerantq; & frigora, & æstus:
 Nec, nisi iam capta, norunt requiescere præda.
 Perq; vepres, perq; ætam amnes, per stagna sequuntur,
 Perq; ipsos tenui manantes flumine riuos,
 Et nemora horrificis latratibus omnia complent.
 Sed fugit interea tempus, meq; ipsa canentem
 Fallit, & in longum producit blanda voluptas.
 Idcirco inuitus canibus si iam pecus vrges
 Innocuum, atque humilem refugis committere pugnam,
 Quæ tibi nec mortem, nec vulnera seuâ minetur:
 Et celebrem laudas venatu, & fontibus Idam:
 Arua coralliferis petito nemorosa Grauiscis:
 Ipsa ve deleta campestris pascua Cossæ:
 Et, Volaterrani quâ se subducere montes
 Incipiunt, proniq; iugum demittere ad vndam.
 Illic & valles, illic fontesque, lacusque,
 Et dumeta virent humili frondentia sylua.
 Aequora nec desunt culti latissima campi:
 Nec spatia ad rapidos ceruum inuitantia cursus.
 Quæq; fugam sistat, refluens maris alluit vnda
 Littora limoso vada consicientia tractu.
 Occulantq; apros canna, iuncoq; palustri
 Vndique collectæ rivis, atque imbre lacuna,

Et

Et nemora impendent multos illesa per annos
 Ilicibus, fagisque, & quercubus horrida sacris:
 Quæ thoës, quæq; una lupos educere suerunt
 Immanes, multumq; animis præstantibus acres.

Hic virtute potens iuuenis, cui maxima quondam
 Paruit, & patrios concessit libera fasceis
 Roma suos (ceu fama refert) letissimus egit
 Otia: percipiensq; beatæ plurima vitæ
 Gaudia, cum duris venatibus indulgeret,
 Atque ipsos iam tum sæuos assuesceret hosteis
 Vincere, & austeros belli tolerare labores,
 Sæpe sitim, duramq; famem: mala frigora, & æstus
 Pertulit, in somnisq; diem, noctemq; peregit.
 Ergo illum haud multo post tempore sensit & Afer
 Armipotens, Marsusq; ferox, durusq; Sabellus:
 Quiq; potens Asiæ quondam bis dena regebat
 Imperia, & populis in regia tecta vocatis
 Iura dabat. sensere etiam Præneste sub alta
 Tristia vitrici miscentem funera dextra,
 Rumpentemq; acies Volsci quæ sæpe secuta
 Signa ducis victo duxere ex hoste triumphum.
 Scilicet haud alias nobis durata per artes
 Membra vigent æquè: nec, quæ tam firma senectæ
 Tradat, & exclusis tueatur corpora morbis,
 Vita agitur melius miseris mortalibus vsquam.

Ille ratem pelago fragilem committit, & Euris,
 Littoraque, tractusq; maris percurrit, & audax
 Nunc vrbeis adit, Eoa quæ merce beatum
 Dimittant: nunc terrarum toto orbe reuulsa

Insulæ

Insulæ Oceano in magno dispersa per undas
 Saxa procellosas, Syrtesq; vagæ Alacranum
 Luctantem miserè aspiciunt furialibus Austris:
 Sedantemq; sitim phocarum sanguine, & æstu
 Deprehsam medio, & iam rerum omnium egentem:
 Vt, cum quarit opes inhians, auroq; fluentem
 Ammericem parat ire auersam à limite Cancri,
 Atque alio penitus gentes sub Sole repostas,
 Channibalum ingluuiem saturet miser: aut sua linguat
 Ad scopulos, ad saxa undis refluentibus ossa:
 Aut intempesto confectus corpora morbo
 Exigat infelix annos, quicumque supersunt.

Atque alius fasces rursus miratus, & ostrum
 Sarranum, penetratq; aulas, atque intima regum
 Limina, nec patiens nutus non seruat heriles:
 Non noctu, non ille ausus discedere luce.
 Ac sæpe incauta nimium post acta iuuentæ
 Tempora, inops animi, lapsisq; inglorius annis,
 Fortunamque, suasq; miser deplorat inaneis
 Spes multum, & reliquæ perfert incommoda vitæ,
 Curis, atque atra pectus consumptus ab ira:
 Dum veras ignominias, dum turpia secum
 Ludibria, & falsos recolit mentitus honores.

At iuuenes, omnem quibus olim degere vitam
 Contigit in syluis, ditesq; auertere prædas,
 Innocuos inter lusus, gratosq; labores
 Angustam vitæ traducunt leniter euum.
 Haud illos umquam rapit intempesta cupido

T

Seu

Seu sit opum, seu sit plena ut regnemus in aula,
 Et miseri seruos inter dominemur inertes:
 Sed parco assueti victu, pinguiq; ferina,
 Lati agitant annos, aut longe à finibus hosteis
 Expellunt, patriasq; boni defendere sedes
 Nulla vltro oppugnant alienis oppida terris.
 Verùm illi potius iustique, æquiq; tenaces
 Angusta imperij dilatant limina auiti:
 Et rerum domini tandem moderantur habenas.
 Sic Medi creuere olim: sic Gracia victis
 Iura dedit: sic omnem armis, animisq; subegit
 Roma orbem: patrios sic fortis Hetruria fines
 Protulit, èq; suo nomen de nomine fecit
 Tyrrheno, Adriacoq; mari, quod secula nulla,
 Nulli umquam Geticis quamuis è montibus orti
 Mutauere. manent veteris vestigia regni,
 Gallia quàm fusa est: quaq; altas explicat Alpeis
 Rætia in antiquam nimium male grata parentem.
 Quin etiam has arteis olim, è documenta secutus
 Expulit audaces patrijs è sedibus Umbros
 Porfenna: è regni iustissimus auctor Hetrusci
 Depulsum cælo Saturnum accepit, è armis
 Tutando primus certam affectauit Olympo
 Ille viam, è miseris mortalibus vnus eandem,
 Ostendens, aditum Diuum patefecit adoras
 Ianus, præteriti è venturi prouidus æui.
 Tu quoque venando perferre incommoda suetus
 COSME potens bello patrie sua iura tueris:

Regna-

Regnaq; quæ fuerant in multas didita partes,
 Instauras iterum, è vireis componis in vnum
 Hetruscas: quarum celebris mox gloria sese
 Tollat, è in longo quæcumque amissimus æuo
 Iam tua Tyrrhenis virtus adiudicet armis.

Verùm age quando quidem velis subducere ventum
 Tempus, è optato tandem consistere portu:
 Quod superest Nymphæ Aonides Iouis aurea proles,
 Aonides Nymphæ cæptum percurrite carmen,
 Et mecum densa læta confidite in umbra.

At non è generi est idem venatus aprorum.
 Nam neque eos lato terrent venabula ferro:
 Nec Spartana canum spectata ad prælia turme.
 Vidi ego fulmineis freudentem dentibus aprum
 Persæpe in medios hostes, inimicaq; tela
 Irruere, è iuuenum discerpere membra, canumq;.
 Tu tamen ut primùm lucos ingressus iniquos,
 Perge celer quò pressa solo vestigia ducent.
 Atque ibi lectorum iuuenum fortissima præsto
 Pectora sint dubijs persæpe exercita pugnis:
 Et densa circumsideant nemus omne corona:
 Retiaq; obducant certum cingentia callem:
 Quæ quondam irriguis Alabandica cannabis hortis
 Nutrita in tantos demum contexit vsus.
 Tum propè habere canes iubeo de more Laonas
 Quemq; suas, validaq; manu nodosa veruti
 Robora, quæ nequeat duratum ad prælia pectus
 Frangere apri, dum flammato furit improbus ore,

T 2

Atque

Atque huc, atque illuc celeri contorta rotatu
 Non vniquam in rimas abeunt, aut vitæ fatiscunt.
 Inde aliquis syluam ingressus speculabitur antrum:
 Antrum, quo fera sus tantarum nescia fraudum
 Aut æstum, aut canæ fugiet mala frigora Brumæ.
 Nec nisi saxa illinc, aut longo hastilia conto,
 Aut quæ fumiferis Cyclopum ducta caminis
 Aeneâ Vulcanus bello tormenta parauit,
 Tormenta, & tonitrus, & dirum imitantia fulmen,
 Exigere, & notis poterunt extrudere lustris.
 Hinc paribus spatijs, rarus ne se implicet ordo,
 Quisque locum capiat canibus sub prima solutis
 Prælia: nec temere vnâ omnes glomerentur in hostem,
 Dum stat, & antiqua defenditur ilice tergus:
 Aut rapitur præceps multo succensa furore,
 Quò densatæ acies intentant vndique vulnus.
 Inconsultæ etenim plures audacia lædit,
 Quàm timor, aut duris prudentia cognita rebus
 Seruet, & in tutum per tanta pericula sistat.
 Sæpe etiam excutiet valide venabula dextræ,
 Atque animi dubium summo in discrimine rerum
 Deseret: aut miserè cunctantem, & nulla parantem
 Auxilia inuadet, subito ni pronus in ora
 (Si qua fides) sternaris humi: tum parua tenaces
 Comprendant virgulta manus: & pectore iuherens
 Illicet ipsa solo terræ coniunxeris ora.
 At pugne socius, sublato vt fortè veruto,
 Confliterit propior (nam solæ hæc prælia non sunt.

Ter-

Tentandâ) irriteret trepidanti, & multa timenti
 Assimilis, quo dura hostem sub genua iacentem
 Linquat aper celerem dum vertitur actus in orbem,
 Ardescitque furens, conceptaq; irruit ira
 In ferrum, & ni lata vetent dentalia conti,
 Prouolet, & toto transfixus corpore lignum
 Accipiat penitus: misereq; per ima volutus
 Robora, vulnifica latam prope pectora plagam
 Cuspidis, & leti sortem vlciscatur acerbam.
 Quòd si uetus equo dubiam committere pugnam
 Forte paras, tantumq; manu petis vnus honorem,
 Quo res ipsa loco sese ostentatque, iubetq;
 Prouidus adductas collo moderator habenas,
 Dum gladio ruis infestus, dum cernuus ense
 Terga fodis, sæuumq; manu iaculare verutum:
 Neu ventrem, neu crura feri sus concita rumpat,
 Neu iaculum summa fixum tellure ruentis
 Transadigat costas, teq; vnâ sternat, equumq;
 Purpureos latè fundentem pectore riuos.
 Quin etiam multo deuictus membra labore
 Sæuus aper, medium cum iam Sol igneus orbem
 Hausit, & arenteis laxat calor improbus agros,
 Aut fessus procumbit humi, penitusq; fatiscit,
 Cum iam pertesum est belli, aut in retia sese
 Precipitans, animam tenues expirat in auras.

Hæc me, dum magno laudis perculsus amore
 Exigere æternæ monimenta insignia famæ
 Conor, & obscuro nomen subducere leto,

Per-

Per currentem Æsar saepe auscultabat, & Arnus
 Findit vbi medias sinuoso flumine Pisas:
 Quo sibi finitimos subigebat tempore Hetruscos,
 Et patrias sanctis ornabat legibus vrbes
 Componensq; iras magnorum, & fœdera regum
 Ipse optata diu nobis dabat otia, pacis
 Aeternum decus, & belli noua gloria (OSMVS.

F I N I S.

AD FRANCISCVM MEDICEM
MAGNVM PRINCIPEM
HETRURIAE.

*Roles inclyta maximi parentis
Francisce, en tibi candidum libellū
P Offert Angelius, catus sagaxq;
Auceps perpetuæ bonæq; famæ.*

*Doctorum cupidas qui inescat aures
Concentu vario, nimisq; dulci.*

*Hic idem rapido tuum volatu
Mox nomen feret ora per virorum.
At tu, quem Itala suspicit iuuentus,
Te dignum aucupium, nouamq; laudem
Pro tua egregia benignitate
Noli spernere, nec putare parui.*

Marius Columna.

PETRI ANGELII
BARGAEI

AD FRANCISCVM MEDICEM
MAGNVM PRINCIPEM
HETRURIAE

IXEVTICON
LIBER PRIMVS,

*INC quibus insidijs auceps instru-
tus est armis
Decipiat volucres: quæ pascua quæ-
q; secutæ
Mista alijs cætus celebrent, soleve
vagentur:*

*Quantus est accipitrum generi labor instet habendo;
Præcipere, ac tantas aperire nepotibus artes
Incipiam: nostris propior si fauerit orsis
Cynthius, & quæ me nuper comitata per altas
Sylvarum latebras, & iniquo tramite montes
Cantantem patrijs Erato deduxit ab oris,*

Z

Et

Et reducem flauas culti prope Tybridis undas
 Constituit medio in Latio; viridemq; coronam
 Intextam ex hederis simul, & Parnasside lauro
 Passa est tum demum leta circumdare fronti.
 Hanc ego si cura in somni, assiduoq; labore
 Partam iure tuli. si nunc quoque dignus eamdem
 Ipse idem repeto: Vos ò presentia ruri
 Numina, qua sedes auium, dulcesq; recessus
 Nouistis, vestrosq; vnà cecinistis amores
 Panes. & humentis Nymphæ telluris alumnae,
 Dum nemus, & varijs resonat concentibus ather,
 Et rapido inuitat decedere sylua calori,
 Ferte iterum nunc Panes opem, Nymphæq; puellas
 Et me per scopulos, inflexaq; littora ponti,
 Perq; amnes, ripasq;ue, & stagna herbosa vagantem
 Sistite, ubi aerij prærupto in vertice montis
 Arduus apprendam manibus quas fulua satelles
 Dictæi regis; vel quas genus acre volantum
 Præcelsas rupes insedit Apollinis ales.
 Tuq; adeo, o iuuenum princeps decus, o noua gentis
 Spes columenq; tuæ, Tusci cui debita regni
 Sceptra, & cunctarum rerum concessit habenas
 Ante suos quàm maturos compleuerit annos
 Longeuius genitor, Diuumq; reuiserit oras,
 Huc ades o FRANCISCE, meis bonus annue ceptis.
 Non ego nunc primùm, quàm vatum incedere nullus
 Est ausus, nulla vsquam extant vestigia, nulli
 Ingressus, aditusq; patent; immo omnia clausa,
 Omnia sunt obstructa, & sentibus obsita densis,

Ire

Ire paro, suetus duras multo ante salebras,
 Exuperare, iterum ignotos recludere calles
 Ag gredior, cursumq; nouo contendere campo.
 Et modo conanti tam pulchra, atque ardua præsens
 Tute mihi affueris, cæptumq; aspexeris ingens,
 Ingentem sternam ipse viam, cædam obuia ferro
 Septaque, & impexis obstantia robora truncis.
 Nec me suscepti vis vlla immensa laboris,
 Quæq; nouis animum verborum in rebus egestas
 Angit. & obscuris præclara inuenta tenebris
 Sæpe tegit, turpi victum formidine franget,
 Dulcis vt expertem laudis traducere vitam,
 Quæ mihi restat adhuc, ignaua per otia malim.
 Ergo age, & Aonio quos nunc dictamus in antro
 Da faciles numeris aures: fortè hic quoque præter
 Res gestas, veterumq; tibi decora inclyta patrum,
 Inuenies partam ventura in secula famam.
 Principio volucrum varia est natura ferarum.
 Namque locis alijs aliæ diuersa sequuntur
 Pabula, nec nidos vnis in sedibus omnes,
 Et stabiles posuere domos: campestria partim
 Culta tenent, pinguesq; legunt iactata per agros
 Semina, & arentes segetum populantur aristas.
 Partim autem, quos exacto iam pomifer æstu
 Pertulit autumnus, fructus depascere, & vua,
 Et ficu, & viridi suerunt pinguescere oliua.
 Sunt etiam, piscosa colant quæ stagna, lacusque,
 Aequore & in medio mersent caput: inq; profundi
 Fluctibus Ionij prædas sedentur opimas.

Z 2

Nec

Nec non flumineis doctæ succedere ripis
Herbarum fibras, & quæ tellure sub alta
Tecta latent multæ passim rimantur, & ova
Ore legunt, quæcumque imis peperere cauernis
Gurgulio, & sudo gaudentes Vere locustæ.

Omnibus his certas anni pro tempore fraudes
Texendum, certosq; dolos: neque tenuia tantum
Retia, sed pedicas etiam, viscumq; parandum,
Et teretes laqueos, distinctaq; licia nodis
Tortilibus; quæ ceruices implexa volucrum
In medijs umbris hederarum, in sepibus ipsis,
Ante escas, dulcesq; dapes, mensasq; fideles,
Pallidas inter baccas, gratosq; corymbos,
Frangunt hinc illinc ramo religata tenaci.
Omnia quæ multa tute ipse paraueris arte
Jampridem, tantosq; domi seruaris in vsus,
Temporibus diuisa suis. neque enim omnia semper
Omnibus opportuna horis, atque apta feruntur.

Ergo auidas si forte anates captare libebit,
Atque alias, liquidis quascumque paludibus vlue
Delectant molles, captiq; in gurgite pisces
Palmipedum genus alituum: torpentia propter
Stagnaque, velocesq; amnes, deducere fossam
Perge celer, tenui resluentem leniter vnda.
Atque ea bis septem lato se margine in vlnas
Proferat, in longum duplo spatiosior, inq;
Turbinis effigiem sensim procurrat acutam
Utriusque, & teretis fastigia summa obelisci;
Aut cymbam, aut tenues imitetur imagine lembos

Arne

Arne tuos; summumq; caput scrobs altera pressis
Faucibus excipiat, per quas egressa volantum
Agmina, contextas linove, aut cannabe nassas
Intrent, & diti repleant caua retia præda.
At iuuenis, quem nulli vsquam tardare labores,
Nulla queunt gelidæ remorari frigora brumæ,
Substructa è ferulis, ramisq; arentibus vlni
Straminea latet vsque casa; quam scilicet alter
Angulus occultam fouea discludit iniqua.
Insomnisq; illic peragens noctemq; diemq;
Expectat, dum turba ingens illapsa ferarum
Inuolet, occlusasq; lacu simul innatet vndas,
Ut proiecta legant variarum semina rerum;
Et zææ, & milij, multumq; albens oryze:
Quæq; etiam tristes immittunt somnia lentes;
Somnia terrificis animos agitantia monstria.
Letaque, quæ varios depellunt hordea morbos.
Tum verò innitens pedibus consurgit, & omnes
Intendens nervos magno trahit impete funem.
Utq; trahit subito, collectaq; retia pandit,
Extremo quæ fortè iacent super aggere ripæ
Quisquilijs occulta, hamisq; tenacibus apta,
Illa ruunt, captasq; tegunt bipatientibus alis.
At misere cum se insidijs, multisq; petitas
Fraudibus esse videt, ac iam fuga libera nusquam est,
Nando abeunt: quæq; angustus patet exitus, omnes
Proripiunt se se, & fossa impediuntur inani.
Accurrit tum demum auceps, & letus, ouansq;
Ora manusq; ambas miserarum in cæde cruentat.

At

At si tantus honos, tantæ si gloria laudis
 Te manet, atque huius non præmia parua laboris
 Consequeris, tum tu circum longo ordine sepem
 Horrentem intexere, atque hirsutis vepribus omnes
 Claude aditus, ne fortè malæ vulpesque, lupiçs
 Septa, & lucifuga subeant auivaria meles,
 Collectasçs fugent volucres. tum ponè lacunam
 Area comparibus spatijs excurrat vtrinque,
 Quà densa extremo discluditur aggere sepes,
 Aequato quantum sat erit comprehendere campo
 Ingentes alas, expansaçs brachia retis.
 Præterea sit chortis anas assueta paludi,
 Quæ voce illiciat reliquas ad pabula, seu sit
 Mane nouum, seu sit nox intempesta, ferasçs
 Inter eat, plumam variata coloribus iisdem.
 Quin etiam multi tabulis ad retia pitis
 Exponunt similes imitati fraude volucres,
 Et passim nantes sinuoso in gurgite linqunt.
 Quas simul atque aliæ fortè inspexere, gregales
 Esse rata, dum stagna super, pigramçs paludem
 Vnà omnes abeunt ad pascua nota volantes,
 Demittunt sociasçs, ollis se protinus addunt.
 Hos tamen, atque alios magna occultare necesse est
 Arte dolos. absint tacitæ vestigia fraudis:
 Absint & culti ferro paliçs, fudesque,
 Et nusquam tanti signum moliminis extet.
 Namque aliter, procul inde omnes factò agmine cedentçs
 Suspectasçs oras, atque insidiosa lacunæ
 Littora, & expositas medijs in fluctibus escas,

Quam-

Quamquam dira sitis, quamquam imperiosus edendi
 Cogat amor, mensasçs ostentent septa paratas,
 Aufugient tamen; & socias clamore monebunt,
 Si qua illic aut mane cibos, aut vespere quærent.
 Ipsæ autem capientçs fugam, celerisçs volatu
 Aera tranantes immensum, ad flumina sese
 Sistent longinquis latè stagnantia terris;
 Et iuuenem parui latitantem in stramine culmi,
 Tendentemçs manus, oculosçs ad sidera. & vni
 Plurima Neptuno facientem vota relinquunt.
 Sed quid agat? tacitus ne irrisa insidat arena
 In cassum? an repetat mœstas inglorius ædes,
 Et secum aucupij damnet genus? omnia cura
 Sunt vincenda acris, & duro superanda labore.
 Ipse aliquot noctesçs tibi patiare, diesçs
 Prætereant præde immunes, sine farris acerui
 Diripiantur aquis: volucrum sine turba natantum
 Assuescat stagno, & ripæ confidere discat
 Paulatim, & septum formidinis inuolet expers.
 Mox etenim (mibi crede), aderunt quàm plurima præstò
 Agmina, & innumera complebunt alite fossam.
 Dumçs alijs aliæ leto clamore per vluam
 Signa dabunt, aliæ longis è sinibus actæ
 Aduenient pastum. nusquam tibi cesserit æquè
 Seu mare, seu terram, seu concita flumina tentes,
 Aucupium felix, festiuuçs copia præde.
 Nec desunt astus alijs tamen, innumeraçs
 Insidia, vnde auibus leti vescamur inemptis,
 Et nulla omnino miseris loca fida sinamus.

Non

Non nemora, aut agros, non quæ moderator aquarum
Regna pater Neptunus habet: non aeris oras
Ingentes voluit coniux Iouis aurea Iuno
Perfugium præbere ollis, tutumque receptum.
Omnia sunt infida, & certo exposita periclo.

Nec tamen has pœnas, hæc ipsa ingentia nobis
Supplicia infontes nullo pro crimine vitæ
Vana superstitio veterum persolvere quondam
Credidit: & sceleris potuit damnare, quod essent
Euentus ausæ obscuros aperire futuri:
Tempore quo celsæ dominator Iupiter Idæ
Sedibus è superis Saturnum in tartara pulsum
Egerat, & solus regnandum inuaserat orbem;
Vinculaque, & cædes patrijs fautoribus atras,
Atque alijs triste exilium molitus, abenis
Iapetionidem raptum religarat ob ignem
Compedibus, saxoque dolentem affixerat alto.
Nec quisquam seuis aderat finisve, modusve
Consilijs, ni voce prius, ni præpete penna
Alituum moniti, veniam per dona, per aras
Expeterent. placuere Ioui rata vota, precesque:
Atque inde in volucres pœnas auertit. at ipsi
Mortales, quibus innumera pestesque, luesque
Instarent, letumque ferax, quem sponte quotannis
Terra ministrabat nullis inuersa iuuentis,
Fundere desisset victum, cultuque frequenti
Vita per immensos esset ducenda labores;
Cœpere in pecudes auidi seuire, ferasque;
Et nil tale prius meritas captare volantes.

Quæ

Quæ ceu vana ferunt: ceu sunt mendacia passim
Didita, nec fictis debetur gratia factis,
Sic merito arguta potuerunt dulcia vocis
Carmina vernantis per densa umbracula syluæ,
Perque agros, ripasque vdas repetita tueri.
Nunc autem neque secreta sub valle quietes,
Nec pennis variatus honos, nec in aere nidi
Profuerunt miseris. mortalia pectora cæcus
Urget amor præda, luxusque expulsor honesti.
Quare age, & ad reliquas confer te prouidus artes,
Quæ superant: lentisque tenax inducere viscum
Funiculis, iunco è tenui, spartove, genistave,
Et capita ad stagni ripas religare memento.
Ut, quâ parte cauam medijs iunxere paludem,
Immissi fluitent strata super æquoris vnda:
Et volucres summo nantes in gurgitis alueo
Impediant. filoque alas, & glutine tardent.

Hic tamen haud omnis fidum tibi præbeat visum
Viscus, & humentes contemnat protinus vndas.
Optimus è quercu legitur, cerroque, cauaque
Flice, nodoso nec non è robore. at illum
Reijce, quem viridi nascentem in cortice pinus,
Abietibusque altis risere impune volucres.
Nec tibi, qui surgit spinis paliurus acutis,
Quaque humiles fundunt viburna tenacia ramos,
Quique rosis similem florem producit ibiscus,
Auxilium tulerint: licet ijs tellure sub vda
Putruerit cortex radici exempta latenti.
Nam numquam manibus quamuis versatus habendo,

Aa

Num-

Numquam & tundendo poterit lentescere, & in se
 Si quid inhaerescet, filo retinere sequaci.
 Commodior multo, & tantas magis aptus ad artes,
 Quem Pelusiacus Nilo ab stagnante Canopus
 Confectum è prunis ad nos per caerula misit
 Aequora, praesertim liquido si melle subactus,
 Pinguibus & stillis multum dilutus oliui,
 Aut funem, aut teretes illeuerit vngvine virgas.
 Nam neque tum caelo obscuro, neq; flantibus Austris
 Virtutem amittet: non, si demersus in undis
 Aeternum rores, & densos perferat imbres.

Est etiam, hirsuta passim qui grandia lappæ,
 Quiq; venenato flauentia semina succo,
 Inter diuersis immixtas frugibus escas
 Spargat hyoscyami, Graio quæ nomine dicta est
 Herba: soporata neque enim velocius ulla
 Vis agit exturbans mentem, & vertigine tentat.
 Hac olim Alecto rabiem coniecit in atram
 Aeoliden, Ino letum fabricata nouercæ.
 Hac quoque præclari pulcherrima filia Solis
 Impatiens ira, odioq; immanis & ardens
 Succinxit Scylle latrantibus inguina monstris.

Quid? qui vina ferunt quo se densissima potum,
 Agmina ferre solent auium, veteriq; falerno
 Insufficiunt latices, aut fecem fontibus addunt,
 Quæ depressa cadis olim subsedit in imis.
 Scilicet illi etiam persæpe ad pabula, & amnes,
 Insidijs quas numquam alijs vicere, dolisque,
 Ceperunt volucres somno, vinoq; sepultas.

Vt

Ut quondam extremo venientes Thraces ab Hebro,
 Sæuus vbi vites incidit falce Lycurgus,
 Massica si dulcis hauserunt pocula vini,
 Prosteruntur humi. venas pater obsidet Euan,
 Et sensim irrepens vincetos bacchatur in artus.

At verò aucupij si fortè adduceris in spem
 Inde aliam atque aliam tentando, ac proximus amnis
 Labitur inter agros: amnem pete. plurimus illinc
 Quæstus, & implacidis curis inimica voluptas
 Præsto aderit, mentemq; alacris tibi leniet egram,
 Si cuius facies, oculiq; immitis amica
 Perculsum assiduè stimulis ardentibus urunt.
 Tu modò decliui geminos in margine ripæ
 Erige, qui medio dirimantur flumine, malos
 Inter se aduersos, gradibusq; ad sidera crebris
 Ardua surgentes, & caelo utrinque minantes.
 At vertex trocleis ambarum & funibus aptus
 Demittat lino, maculisq; intexta dolosis
 Retia, quæ, quantum latè patet amnis in alueum
 Vitreus, explicitas tantum pandantur in alas.
 Mox comites, tecum si quos eduxeris vrbe,
 Pernices pedibus, primaq; ætate valentes
 Ire iube, obsessi totam qui fluminis oram
 Scrutantes, vallemq; omnem clamore replentes
 Maturent lentos ad retia tendere gressus:
 Et pedibus strepitum, & manibus per littora plausum
 Dent clarum, volucrumq; greges consurgere cogant,
 Pasoua quæ circum ripas fœcunda tenebunt,
 Strymonieq; grues, atque inter stagna, lacusq;

Aa 2

Mollia

Mollia dulciloqui carpentes gramina cynci.
 Illi autem siue aduerso, siue amne secundo
 Diffugient, splendorem vnda, lucemq; secuti,
 Tenuibus impliciti capientur in aere textis.
 Atque haec cum toto sparguntur nubila caelo,
 Et certam eripiunt iam sera crepuscula lucem.
 Namque aliter, celerem tollunt sublime volatum,
 Quantum non vlla iactu potuere sagitta.

Quod tibi si fruges, & iam nascentia farræ,
 Cum gelidus spirat Boreas à vertice, cumque
 Bruma riget, tenuesq; hyberno Sole pruina:
 Liquescent passim puluisq; excitur in agris,
 Garrula praedetur perdix, ruat improbus anser:
 Accipe, raptores qua nam ratione voraces
 Vlcisci, & socijs possis ostendere captos:
 Raptores astu insigni, & prudentibus ausis.
 Tempore quo primum serus se vesper opacas
 Induit in tenebras, & Solem mergit in vndas,
 Insi dijs, tacitisq; locum lege fraudibus aptum.
 Et sine, quæ radys terras Aurora retexit,
 Effera ex oriente caput: nam mane sequenti
 Extabunt nusquam vestigia tecta pruina:
 Tum verò, si quis pressis odor haerit aruis,
 Frigore dilutus tenues discedet in auras.
 Ipse igitur cedente die tua retia tecum
 Effer, & in longum, quantum se porrigit inter
 Iam tum nascentes segetes, & gramina sulcus,
 Extende, & medio compone occulta canali
 Sollicitus: limbumq; super collecta tenacem,

Fac

Fac lateant herbis, & multo puluere tecta.
 Nec minus ingentis saxi librata, trabisve
 Pondere, per sese subito surgantque, cadantque,
 Non animaduersa volucrem oppressura ruina.
 Namque bis ostonos spatium pratendere passus
 Cum soleant, senasq; altè consurgere in vlnas,
 Nullius adductis vel pectus adusque lacertis
 Sustollentur humo raptim suspensa, ruentque.
 Præterea medio in spatio propè retia, quæ sunt
 Insi diæ, fraudesq; omnes, eat vnus & alter
 Assimilis pennam, collumq; domesticus anser,
 Voce vocans, strepituq; feros. illi imbribus atris,
 Frigoribusq; acti brumalibus ad sata culta
 Aduenient, densoq; implebunt agmine campum:
 Et procul insidijs lata inter farræ volatum
 Sistentes ima fibras tellure reuellent,
 Spem prouisam anni, tum, qui te fidus Achates
 Consequitur prædæ socius, gratiq; laboris,
 Tempora arundineo gestans contecta galero,
 Aut marram, aut rastros, aut sarcula, dura ve rutra:
 Prouidus arripiat manibus, sensimq; propinquans
 Hostibus à tergo, simulet se vertere terram.
 Et voce, & cantu duros solatus amores
 Inter opus secum assiduè permulta loquatur:
 Securosq; sui paulatim ad retia cogat.
 Namque illi, quamquam ingenijs sint acribus, vnde
 Sæpe dolos, fraudesq; vident instare paratas,
 Confident tamen, atque agris ducentur apertis
 Huc illuc, quacumque dabit se copia frugum.

Ac

Ac tum præcipuè, rigidas cum nulla pruinas
 Decussere pedum vestigia. namque ubi mane,
 Cum primum gelidos constringunt frigora rores,
 Turbatum est campo, nusquam mora. protinus omnes
 Excessere, satis cæloque abiire relictis.
 Nec solum his meritas sueta est persolvere pœnas,
 Fraudibus ex alto que nunc sibi provida casus
 Præcipites metuit perdix, humiliq; volatu
 Tollit humo corpus, cultisq; vagatur in aruis,
 Verùm alias etiam crebro delusa per artes
 Irretitur, & in casses festinat apertos:
 Vadentesq; vnà secum male callida natos
 Induit in maculas media inter farras latentes.

Continuò tali quicumque optauerit astu
 Versare insidias, patulum contexat in orbem,
 Et longo in primis deducat retia tractu:
 Retia que laxos tenui de vimine circulos
 Intus habent, tereti turgentia ventris hiatu:
 Quæq; adeo properant spatiosa prodiga cauda
 Turbinis in morem calcem decurrere adimum;
 Vnde queant lentis, quoties ita postulat usus
 Aucupij, segetesq; vocant, & pabula leta,
 Funiculis fracto religari in stipite quercus:
 Ingentesq; vteros, avidasq; expandere fauces,
 Hinc illinc sese in longum fundentibus alis.
 Non aliter quàm cum chelas utrinque minaces
 Scorpius incuruans caudam protendit acutam.
 Tum tu autem excisam capiti circumdare sepem
 Doctus, & horrentes præ te sentesque, rubosq;

Ferre,

Ferre, vel effigie segetem pascentis aselli,
 Siue bouis, siue acris equi componere totum
 Corpus, in aprica cupidum te sisle nouali;
 Et quære occultus densis in vepribus vsque
 Ante obseruatum campis dum videris agmen,
 Et sensim impuleris pratenta in retia: quando
 Nullam illæ latitare ratæ sub imagine fraudem
 Anteferent gressus, & quò tibi cumque libebit,
 Dum ponè incedis faciem contectus, agentur.
 Interdumq; etiam, quamuis iam proxima carpas
 Gramina, iam paruo procul absis interuallo,
 Subsistunt, interq; pedes versantur euntis,
 Fgnare quantus miseris dolus instet. at ipse,
 Ipse manu tum parce aliquam violare: repente
 Aera per liquidum sociæ nam territa casu
 Cederet alituum passim que turba vagatur
 Arentes inter segetes. pascentibus ergo
 Insiste a tergo: nec te suscepta morantem
 Tædia moliri quicquam properantius equo
 Acribus impellat stimulus: quin protinus omnem
 Disce moram potius, quæcumque est, ferre (nec vlla
 Longior esse tamen poterit mora) retia donec
 Ingressæ angusto videant se carcere clausas.

Obseruabis item summo quem vespere campum
 Insideant, somnoq; legant que castra petendo.
 Vt, cum primum altas induxit Luna tenebras,
 Rustica nocturnus linguas tua limina villæ
 Quemque locum prima tenuerunt nocte, reuisas
 Præportans faculam: tales quam factus ad usus

Inclu-

Inclusam alveolus ferro, creta ve tenaci
 Gestat, & in medijs secreta cubilia campis
 Detegit, ac dulces leta inter farras quietes
 Alituum. non ille tamen, qui pone profundat
 Lucem, teq; ipsum, sociumq; expansa ferentem
 Retia, fulgenti prodat pellucidus igne.
 Quandoquidem densas volucres dum forte per umbras
 Mirata splendorem oculis hausere, neque vllum
 Comminus ire vident, illic, vbi Sole sub undas
 Demerso placida se composuere quieti,
 Stant immota omnes, claroq; a lumine nusquam
 Declinant, flectuntq; aciem; tum tu ipse propinquos
 Siste gradus: noctisq; comes, blandiq; laboris
 Circumiens verso reti superobruat agmen.
 Præterea, si te læta spectacula pugnae
 Ulla trabunt, sequiturq; animum iucunda voluptas,
 Dum mores, astusq; acres miraris, & iras
 Alituum; ac saltus ideò, desertaq; rura
 Vrbe procul, cætuq; hominum colis, & bona captas,
 Quaecumque umbrifera præbent solatia sylvae:
 Continuo instituenda tibi multa arte volucris,
 Priuatimq; domi cultu educenda frequenti
 In quoscumque dolos. nimirum vt retibus adstet
 Assidens, aliasq; in cæca pericula voce
 Alliciat: nam si fuerit mas, obuius exit
 E grege, qui contra certet, pugnamq; lacestat.
 Ille autem sensim facta formidine gressum
 Inde refert, donec riualem occluserit arctis
 Cassibus, & pœnas dantem conspexerit acres.

Mox

Mox redit, atque alios victor vocat. ilicet illi
 Impulsi stimulis, atraq; libidine cæci
 Accurrunt non vnà omnes. pudet agmine facto
 Irruere, atque hostem non æquo inuadere Marte.
 Pro se quisque audax funesta in prælia fertur
 Solus, & ingentem molem certaminis vnus
 Suscipit, & laudem vana spe præcipit, ac se
 Vltorem fore promittit: verum exitus idem
 Quemque manet; repetitq; domum lætissimus auceps.
 At verò tantas fuerit si fœmina fraudes
 Docta tibi, maculasq; inter ponatur inanes,
 Vt canat, & miserè tamquam captiua queratur,
 Ipse salax voce audita dux agminis ibit
 Impatiens, circumque plagas errabit apertas.
 Nec prius absistet, quàm rara in retia sese
 Induerit, secumq; gregem male sanus amicum
 Perdiderit: quamuis alia pertundere rostris
 Affuse captum soleant: quod victus amore
 Coniugis externæ, stimulisq; immanibus actus
 Vitare occultas nesciuerit aucupis artes.
 Idcirco quidam manibus crepitacula passis
 Percutiunt, auium notos imitantia cantus:
 Deceptosq; sono simulata vocis amantes
 Retibus impediunt: alij multo ante renaces
 E setis (setas cauda ex vndante reuellunt,
 Quæ sese ad talos, & crura extrema profundens
 Acris equi, postrema pedum vestigia verrit)
 Funiculos faciunt, atque ijs certo ordine multos
 Intexunt laqueos nodis currentibus aptos.

Bb

Qua-

Quaë ad eò pedibus volucres incedere norunt
 Per medias segetes, densaëq; per auia sylua,
 Prædant, turpiq; absumunt morte vagantes.

Præterea latos quoties contendis in agros
 Prædaturus aues, quarum Latona tuetur
 Alma genus: seu sit regum gratissima mensis
 Coturnix, magno quondam dilecta Tonanti:
 Siue sit, inuenta primum cui lamina ferræ
 Attulit exitium misera, male prouida perdux:
 Ipse tibi aucupij catulus dux, ipse magister
 Anteferat celeres gressus, passimq; pererret.
 Cumq; ad eò steterit campis immotus, & ore
 Respicens crebro caudam vibrarit: inanes
 Rumpe moras omnes subito, & caua retia pande:
 Quæ tecum sublata manu comes vnus, & alter
 Susollant, raptimq; tegant volucresque, canemque.

Est etiam ille modus (Libycas dum pergit ad oras,
 Et fugit Odrysiæq; niues, Scythicasq; pruinas,
 Aruaq; Hyperboreo grus infæcunda sub axe)
 Strymoniam visco volucrem captare tenaci.
 Nam, quæ se in latum spatiosa cucurbita ventrem
 Spargit, & exili tollit fastigia collo,
 Frangitur, inq; ipso rursus sit vulnere vulnus,
 Angustum velut os, grauida quod viscera ab aluo
 Euomat, & vento vacuum dimittat inani.
 Inde linunt totam pingui circum vnguine visci:
 Et clausum exhausto volitantem in ventre relinquunt,
 Perpetuis volitantem alis: cui cornea pennas
 Crusta tegit tenues, corpus color inficit ater.

Quale

Quale solet medijs hebenus Mareotica syluis
 Cum deiecta solo cuneis rescinditur actis:
 Artificumq; manu varios formatur in usus.
 Et modo sublimis curua in testudine templi
 Stat simulacrum ingens populis, cultuq; perennis
 Visitur, & denso circum nigrore coruscant:
 Et modo regales inter mensasque, dapasq;
 Implet potantum dextram scyphus: & modo pendet
 Baccatum è pulchræ rosea ceruice puella,
 Discretum ve auro, gemma ve ardente monile.
 Tale nitet, seu quadruplices expandat vtrinque
 Ille alas, siue expansas compresserit, & se
 Commendat fusco per compita leta colore;
 Inclususq; intus rauco dat murmure bombos.
 Tum verò accurrit properans Threissa volucris,
 Ceruicemq; cauo, quam longa insertat, obesant
 Captatura feram, cæco quæ mugit in antro:
 Inq; Canopæo procerum glutine collum
 Heret, & inducto præcludit lumina visco.

Iam verò ruri vacuum si fortè per vmbra
 Usurpare oculis spectacula dulcia tendes,
 Cum volat, inq; globum teretem se plurima versat
 Nigra pedes, nigris velata monedula pennis:
 Aera seu sturni densa impleuere caterua:
 Illicet è manibus raptim volet vnus, & alter;
 Asperso filum visco qui ponè trahentes
 Aeream repetant turbam, & se pluribus addant.
 Namque illos medio redeuntes agmine leti
 Dum fortè excipiunt alij, circumque, supraque,

Bb 2

Et

Et nunc subter eunt, filo retinentur, & alas
 Impliciti caelum magnis stridoribus implent.
 Nec mora: seu summo demissus ab aethere turbo,
 Infima praecipiti labuntur in arua ruina.

Quid? qui cornicem, si quam cepere, supinam
 Exponunt agro in medio, quem durus arator
 Proscidit, & solidas inuertit vomere glebas?
 Namque ea dum queritur, vocesq; integrat amaras,
 Accurrunt aliae, & sortem execrantur acerbam;
 Ac partim circumuolitant, partim eminuis adstant,
 Hortantes se tollat humo, celeresq; per auras
 Auolet, & tristes terras festina relinquat.
 Ac dum omnes clamant, dum se versantque, feruntque,
 Est aliqua interdum, quae sic miserata iacentem
 Accedit propius: nodosq; ut rumpat iniquos,
 Constrictam quibus esse videt, super insilit audax,
 Nec sese vana pietatis imagine falli
 Aspicit incautam: nam mox religata tenasi
 Illius amplexu clamoribus omnia rumpit:
 Et scelus incusans sociæ oblectatur, & omni
 Qua pote vi tantos conata euadere casus
 Poscit spem, & frustra volucres implorat amicas.
 Nec tamen, haec cum sint oculis gratissima nostris,
 Oblectentq; animum, nullam tibi Palladis ales
 Ferre voluptatem poterit, partemq; diei
 Fallere: ni paruas pigeat spectare volucres
 Certatim densis in sepibus insultantes,
 Mirantes & noctis auem prodisse relictiis
 In lucem, Solemque, atque arua exulta tenebris.

Tu me-

Tu modo permultas in tantam impellere fraudem,
 Et virgis circum occultis haerescere visco
 Si cupis, & socijs captas apponere praedas
 Alituum, villa sub noctem in tecta reuersus
 Reijce marem. nusquam tales maris vsus ad astus
 Aucupij: ac matri similem lege, femina namque
 Commodius multo mira tibi seruiet arte.
 Illa domi facilis victu educetur, & illa
 Exuet agrestes animos, amitemque, globumq;
 Infidens omni volucres a parte vocabit:
 Dum saltu defertur humi, dum rursus in ipsa
 Sede manens magnum iaciat caput. & modo toto
 Corpore contrahitur: modo collum extollit in auras.
 Atque ita ludicros omnes agit amula gestus.
 Ut cum diuersas per scenam, & pulpita se se
 Induit in facies, & turbam oblectat inanem
 Ludius ille inter pagos, & compita doctus
 Ad varios habitus animi componere vultum.
 Nec nobis leuiora dabit solatia bubo:
 Infelix olim bubo mortalibus omen:
 Nunc autem augurium Scythicis regale tyrannis,
 Et galea, celsaq; ingens decus addita crista,
 Virtutem inspirans animo, & praestantibus ausis.
 Ergo illam vido detractam, intraq; penates
 Eductam proprios, quoties libet, effer in agrum,
 Quem sterilis platanus, seu frondens vlnus opacat:
 Et ramis sub proceris in cespite summo
 Expositam dimitte. aderunt huc protinus acti
 Et pica, & corui, & raucifonae cornices:

Et

Et crimen pergunt vetus exprobrare, quod olim
 Ipsa suo iudicio natam Cererique, Iouique
 Abstulerit, nigrisque, Erebi damnauerit umbris.
 Nec prius absissent circumuolare pauentem,
 Versantemque caput, vultumque informe mouentem
 Huc illuc, quam fesse alta super arbore sidant:
 Et visco implicite, et virgis, quas callidus vltimo
 Addiderat, ramos interque locauerat auceps,
 Labantur, vitamque graui sub verberare liquant.
 Sed tibi praecipue rectis steter consita sylua
 Tramitibus, mollem longè quæ iactet odorem:
 Quæque a deo duram bacca turgente volucres
 Inuitet sedare famem. sit plurima laurus
 Scilicet, et dulces hedera viridante corymbi:
 Sit quæ fecundos fundat labrusca racemos:
 Nec non et Cereri, pariterque accepta Dione
 Myrtus, et haud vltimam cariem passura senecta
 Juniperus: nimiumque breui quæ flore iuuenta est
 Sambucus consuetæ frui: sit grata voraci
 Ante omnes turdo plantæ syluestris oliua:
 Et salices, semperque graues, semperque virentes
 Lentisci, triplici solitæ grandescere fœtu:
 Tum quæ purpureo fiunt matura colore
 Arbuta, tum fuscis corna immiscenda ligustris,
 Quique suum frutices duxere à sanguine nomen:
 Quæque ferunt planas viburna nigrantia fruges:
 Et circum suaues pergant inolescere ficus.
 Hæc nullam prouisa tibi sine diuite præda
 Autumnique, hyemisque sinent discedere partem:

Seu

Seu tu viscatis fraudes componere ramis,
 Seu densos inter frutices, syluamque virentem
 Curraces laqueos, pedicasve intendere malis.
 Ergo age, et è lino, tenuiue è stamine Serum
 Retia texe manu, maculis quæ densa minutis,
 Et limbis, nodisque sinus collecta fluentes
 Tendantur, dirimantque nemus transuersa, suisque
 Suspensa antennis cunctas vtrinque volantes
 Excipiant dum mane, iterum dum vespere cogis
 Et voce et strepitu dulci discedere ab esca,
 Inque dolos cæcas spatij incurrere apertis.
 Hos casses, has ipsa plagas, hæc retia quondam
 Ante alias omnes telam contexere docta
 Inuenit, dixitque suo de nomine Arachne.
 Et nunc, si quis honos, si qua est ea gloria Lydæ
 Virginis, immotum post longa obliuia rerum,
 Post miseræ hominum clades, tristesque ruinas,
 Nomen adhuc patria conseruat Hærruria lingua.
 Si verò aucupium in turdos moliris edaces:
 Atque ideo nemus umbriferum, lucumque virentem
 Ipse tibi educis, leni tum vertice collis
 Sat fuerit, si sylua nigra circumdata buxo,
 Consitaque ilicibus densis surrexerit, vnde
 Aerias liber pateat prospectus in oras:
 Quæ tamen haud spatiosa fluat, sed finibus inter-
 Clausa suis ter centenas circum ambiat vlnas.
 Hic, vbi iam mediæ cedentem ab limine Libræ
 Scorpius excepit Solem, sese occulit auceps
 Fronibus, et ramis cum primùm frigida mane

Di-

Discutiens tenebras, venturaq; lumina pandens
 Exoritur Venus, & terras illustrat opacas:
 Atque hinc alituum voces imitatus amicas
 Sibilat, & caueis quas ante inclusit opertis,
 Inuitat lenes effundere pectore voces,
 Et tempestiuum garrere, ac flectere cantum.
 Quas inter tibi si quis erit, qui stridere acutum
 Turdus amet, hunc tu cerebro compescere fracto
 Ne dubita. iubet iste alios discedere longè
 Proditor, & tutas cursum contendere adoras.
 Illum autem lautè baccis nutritor & uuis,
 Quemcumque esse vides, dulci qui gutture carmen
 Et modulatur, & inspecta semel alite casta
 Palladis insultans strepit, atque allebat euntes
 Immensum per iter caeli, & sublime volantes,
 Scrutantesq; nouas oculis atque auribus escas.
 Ergo auide, caecaq; ruunt, & ab aethere summo
 Precipites quocumque ciet vox cognita, raptim
 Demittunt sese, & patula super ilice sedunt:
 Illice, quae virgii ramos obsessa recisis
 Implicat incautas lento medicamine, & alitè
 Corporibus captarum auium sternit sola terras
 Ac iuuenem immenso praedè iam ditat aceruo,
 Iam beat elatum studio, rebusq; secundis.
 Inde igitur, quamcumque dedit rex aetheris alti,
 Dulcia producens inter solatia vitam,
 Abijcit ex animo curas, totumq; quieti
 Se tradit, mentemve uno inflammatus amore
 Pieridum, studijs indulget amabilis otij.

Atque

Atque ita syluestres Dryadas, Faunosq; bicornes
 In praedam, partemq; vocat: vel supplice cantu
 Ad dulce aucupium surdam vocat urbe puellam.

Huc ades ò mihi cara, potes si fortè superbas
 Temnere opes, & picta tui laquearia tecti,
 Auratasq; trabes, Pariosq; è marmore sedes.
 Huc ades ò mea Chlora, oculis mihi carior ipsis,
 Chlora meae mihi vel dulci praelata iuuenta,
 Et fortunatis vitæ iucundior horis,
 Huc ades, & quamuis nulla hic palatia, nullas
 Regales mensas, nullas miraberis ades
 Ingentes, nulla ara suis suffulta columnis,
 Non signa, & viuos imitantia marmora vultus.
 Non spatia, & Circos, non & Splendens multo
 Auroque, electroque, argento, atque elephanto
 Atria, & obscura tenebras vincuntia noctis:
 At spectare lacus dabitur, fluuiosq; perennes,
 Letaq; non isdem vestiri frugibus arua:
 At vesci innocuis inter conuiuia pomis:
 Et Pana, & Nymphas humili coluisse sacello:
 Et nunc primitijs segetum, nunc pinguibus agris
 Pacasse, & varia frontem vinxisse corollas;
 Tum mites legisse uuas, rubicundaq; fraga,
 Et dulces cerasos, atque autumnalia pruna
 Fas erit: atque epulas inter sine fraude paratas
 Versari, lymphasq; sitim sedare recenti,
 Nare amnem egelidum, molli requiescere in umbra:
 Egressamq; domo sub lucem ad tecta reuerti,
 Cum tenebris agros serus iam vesper opacat,

Cc

Cum

Cum villam repetit pastor, tenerasq; capellas,
 Balantes & oues stabula ad vicina reducit,
 Et gratum dulci carmen modulatur auena.
 Huc ades ò mea Chlori, tibi nemus omne virefcet,
 Lenè fluent amnes, viuo liquidiffima fonte
 Ibit aqua, & somnos suadebit inire susurro
 Murmur ad irriguum labentis ab aggere riui.
 Hic tibi cum vili nusquam commercia vulgo
 (Si quicquam mihi credis) erunt: hìc puriter auum
 Degere, tranquillamq; per otia ducere vitam,
 Otia perpetuam semper comitantia pacem.
 Hìc me etiam poteris (si qua est ea cura) canentem
 Audire, & manibus numquam interitura parantem
 Serta tibi, quæ posteritas miretur, ametque.
 Nec certè non ante meum dignatus Apollo est
 Carmen, & Aonia per deuia rura sorores:
 Cum genera, & formas canerem, moresq; ferarum,
 Et quo quæque modo, quaq; exciperetur ab arte,
 Magnum opus, & flauens dum se Tyberinus in undas
 Inferet equoreas, Tyrrhenaq; littora findet,
 Erga te, & genus omne tuum (si viuere fama
 Aeternum, & seclis celebrem superesse futuris,
 Si quicquam post mille annos ad sidera ferri
 Laudibus, & passim claris addi Heroinis,
 Esse putas) nostri monumentum & pignus amoris.

MARII COLUMNAE
CARMEN
AD PETRUM ANGELIVM
BARGAEVM.

*Magnorum thalamum heroum, dulcesq; hymenaeos.
Tusce Maro, aeterno dum scribis carmine, Florae
Gaudia felicitatis crescunt praesentia, quantum
Troiae Mæonio creuerunt funera cantu.*

PETRI ANGELII
BARGAEI
EPITHALAMIUM
IN NUPTIAS

FRANCISCI MEDICIS
Magni principis Hetruriae,

ET IOANNAE AVSTRIACAE
Reginae Sereniss. Ferdinandi
F. Imperatoris.

*UAM precibus, votisq; Deum
per sepe rogarat
Gens Hetrusca, dies aderat letif-
sima, qua se
Finibus è patrijs Tyrrenam in-
ferret in urbem*

*Ingressura viri sedes, thalamumq; iugalem
IOANNA Austriadae inter pulcherrima natas,
Cum Venus, albarum curru deuecta volucrum,*

Idci

Idæi fontis latices, vrnâq; petebat
 Fundentem largos sinuoso flumine rores.
 Ipsa suos quibus & laueret spectanda capillos,
 Et lympa niueos felici spargeret artus.
 Scilicet (hospitio nam paulo acceperat ante
 Lata fouem, & media venientem in sede locarat)
 Ibat, vt innumeros natiuæ frontis honores,
 Nec non & pura decus inuiolabile formæ,
 Et crines, nullisq; genas medicata venenis
 Ostentaret ornans, roseoq; occurreret ore
 Visenti Idalium patri, & iuga grata tenenti.
 Ergo ea, cum primum puro se flumine lauit,
 Et circumfusus corpus demersit in undis,
 Vtraque Tyrrenensis defixit lumina terris:
 Et lata, accipiens medio de vertice olympi
 Vocesque, plaususque, & festæ gaudia lucis
 Aligeros ad se cunctos accersit Amores
 Atque ait. O generosa phalanx, cui lucidus æther
 Ridet, & æterno labentia sidera motu
 Dulce canunt, choreasq; vnâ certo ordine ducunt;
 Cui mare fluctuagum paret, cui Dædala tellus
 Fundit odoratos nonnullo semine flores.
 Si quando dulci mortalia pectora flamma,
 Et cæco rigidas hausistis vulnere mentes,
 Nunc certè, o vestre dulcissima pignora matris.
 Tempus adest, cum coniectis in corda sagittis
 Heroum, læto quoscumque alit vberè tellus
 Itala, & excultis nutrit Germania campis,
 In cælum laudesq; meas, nomenq; feratis.

Tem-

Tempus adest. Vos ite leues. ego protinus hinc me
 Abripiens epulis adero: mensisq; paratis
 Pocula Acidalio ponam spumantia succo.
 Hac Venus. & contra est placido sic ore locutus
 Filius, inuictum soli cui cura Tonantem
 Vrere, & in varias rerum conuertere formas,
 Taurumque, pluuiumq; aurum, cycnumq; canorum.
 O mater, totum impendi multo ante laborem
 Hunc tibi, perpetuumq; decus, laudemq; paravi
 Egregiam, & magnum ventura in secula nomen:
 Dum iuuenem clara Tuscorum ab origine regum
 Obseruans, sequor assidue: siue ille pererrat
 Ausonia regna alta sua: siue ille per undas
 Aequoris euectus celeri rate fertur ad oras
 Hesperias: latis ubi sese Hispania campis
 Explicat: & centum prestanti corpore nymphas,
 Centum habet egregia natas à stirpe puellas,
 Et forma, atque animis ingentibus heroinas:
 Diuitijs omnes, omnes & sanguine claras.
 Quarum in nulla animum (dictu mirabile) quini
 Flebere: nec duros longa assuetudine sensus
 Mollire, ac seuam paulatim frangere mentem;
 Et blandum iuueni tandem perfundere amorem.
 Et fateor, mea magna parens, rediisse pudebat
 In Tuscos, frustra q; meas consumpse sagittas:
 Nec iuuisse acri quicquam, quod tincta veneno
 Tela manu iacerem, flammisq; ardentibus aptas
 Multarum ex oculis in corda rigentia tedas:
 Quàmquam illi innumera, quarum celeberrima forma est,

Et

Et genus illustre, expeterent noctesq; diesq;
 Certatim concorde tori sibi foedere iungi.
 Ergo vbi conatus frustra cecidere, nec usquam
 Omnia tentanti mihi vis ita cessit, vt illa
 Victor ego è pugna victricia signa referrem:
 Confugi ignotas (quid enim superesset?) ad artes,
 Insolitosq; dolos, quæq; ipsa fatebere mater
 Consilia haud saepe euentus habuisse secundos.

Urbs erat hibernis celebris stationibus inter
 Oppida iucundo regum delecta recessu:
 Haud procul auratis populos vbi ditat arenis,
 Et vitreas secum defert Tagus impiger vndas,
 Vix dum etiam riuus, & primis amnis auctus.
 Hic vrbe in media consurgit ad astra columnis
 Innumeris suffulta domus, trabibusq; superbis
 Tecta, & marmoreo consistunt limine postes
 Aerati, atque fndis spectanda sedilia baccis:
 Et multo in primis laquearia flaua metallo.
 Centum intus thalami, centumq; tapetibus aureis
 Strata pavimenta, & gemmis distincta coruscis
 Hinc illinc latè splendent, ceu lumina Solis,
 Aut Lunæ, liquidus nullis cum nubibus aer
 Densatur, sudumq; oculis patet vndique cælum.
 Ast vbi consuerunt epulæ seu mane parari
 Tunc, cum Sole nouo terræ lustrantur aperta:
 Vespere seu sero cum iam vaga sidera fulgent,
 Et passim è cælo dense incubuere tenebræ,
 In quadrum spatiosa fluit sublimior aula.
 Quam circum Pario ducti de marmore vultus,

Au-

Austriadum effigies viuas imitantia signa
 Adstant, & pueri simul, innuptæq; puella.
 Quarum vni, quæ visa mihi pulcherrima forma est,
 Bis septem vix nata annos, occultus ocellos
 In sedi, laqueosq; illic, & vincla parauit.
 Et Medicem simulacra animum per cuncta ferentem,
 Mirantem genus egregium, formasq; decoras,
 Implicui, magnoq; reclusi vulnere pectus.
 Arsit amans nondum perspecta virgine, & vnâ
 Suspirans, dulcemq; trahens è corde querelam,
 O felicem (inquit) iuuenem, cui nupta marito
 Ipsa tui similem certo post tempore prolem
 Edideris, animi quæ iam virtute paternis
 Certet auis, at auisq; suis. nec plura locutus
 Conticuit, totusq; hæsit defixus in vno
 Obtutu, dum se ipse nequit explere tuendo.
 Nam quid agat? neq; enim quidquã superesse videbat,
 Expressa cupidos quàm pascere imagine sensus,
 Et specie ignotæ sese oblectare puella.
 Tot montes, vallesq; caue, tot flumina, tantum
 Terrarumque, marisq; æquor prohibebat amantem,
 Quo minus & veras voces audiret, & idem
 Redderet, inq; ipsis sua sisteret ipsa puella
 Lumina luminibus, neque ab oribus ora moueret.
 Ergo insperato mentem iam saucius iclu
 Ibat, & occulto consumebatur ab igne:
 Inq; dies magis atque magis graue vulnus alebat:
 Dum facies simulata animo, dum nomina gentis,
 Factaque, & innumeri simul obuersantur honores

Dd

Vir-

Virginis Aufriacæ: cui nec domus ulla, nec ætas
 Pro genuit similem virtute, & corpore formam.
 Quin etiam patrias illinc reuocatus ad oras,
 Non modo susceptam non vñquam è pectore curam
 Deponit: verum multo magis acribus vsque
 Urgetur stimulis, & corde incendia voluit,
 Illa quidem clara iam se prodentia flamma.
 Namque vt fortè suo narrat loca visa parenti,
 Oppidaque, & gentes vnà describit Iberas,
 Immensas & opes, atque alta palatia regum,
 Natarumq; addit viuos è marmore vultus
 Austriadum, & meritos lætus percenset honores:
 Constitit, ac vocem medio in sermone repressit:
 Ipsaq; purpureus sparsit pudor ora, genasque.
 Quale rubet cælum, cæcæ cum mane tenebræ
 Discessere omnes, nec dum tamen auricomus Sol
 Flammiferum nostro veniens iubar extulit orbi.
 At pater indicia hæc, atque argumenta secutus,
 Flagrantem magno iuuenem persensit amore:
 Lataq; magnanimo concepit gaudia corde.
 Aduenisse diem, cuperet cum filius vltro
 Connubio, & teda sese vincire iugali:
 Post illà innumeris vnde ipse nepotibus auctus
 Imperiumque, domumq; omnem florere videret.
 Ergo ait. o generosa mei mea dulcis imago
 Ne dubita, nam vera loquor. confecimus ipsi
 Ante tibi, quacumque cupis: fociamq; cubilis
 Legimus, æternos tecum que transgat annos.
 Hoc gemini, quorum fortis Germania, quorum

Auso-

Ausonia, atque audax obseruat Iberia nutus,
 Annuerunt fratres: & certo pignore certas
 Iunximus vnanimis ipsa hæc in fœdera dextras.
 Nunc autem, te si quis amor, te si qua vidende
 Cura tua (namque ipsa tua est pulcherrima virgo)
 Coniugis impellit stimulis ardentibus ætæ,
 Germanorum oras, & Norica regna petendum est.
 Vade, age, care puer, teq; haud mora longa retardet,
 Quo minus alipedum cursu delatus equorum
 Saxa super gelidasq; alpes, & lata feraris
 Flumina, quo citius speratæ ad virginis ora
 Peruenias, fratremq; adeas: qui maximus vnus
 Inter magnanimos nunc imperat Europæos.
 Carpe viam, neque tu lentus tua gaudia differ
 In longum, solet esse leuis labor omnis amanti.

Hæc ille. At iuuenis iam dudum accensus amore,
 Rumpendiq; moras, studioq; impulsus eundi,
 Quàm primum magni peragit præcepta parentis.
 Atque vnà ingenti procerum comitante caterua,
 Quos Tiberis, Latiumq; potens, quos Tuscia, quosque
 Cenomani, quos & Ligures, quos Gallia misit,
 Lætus abit, volucrumq; fuga præuertitur auram.
 Non illum glacialis hyems remoratur euntem:
 Non imbres, densæq; niues, non amnibus aucta
 Flumina ab innumeris, Athesisque, Padusq; profundo
 Vortice: non ripas Scythiæ qui dissecat altas:
 Oraq; diffusus per septem erumpit in æquor
 Ister, & Euxino regnat vetus incola Ponto.
 O quoties sternacis equi per deuia saxa,

Dd 2

Per

Per iuga, per cliuos, per precipites conualles
 Terga fatigantem, & duris calcaribus armos
 Frangentem hinc illinc, rumpentemq; ora lupatis,
 Viderunt Nymphae, & felix iter ire precatæ
 Arserunt tenues flamma rapiente medullas.
 Nec prius inceptos potuit finire labores,
 Coniugis ante sue latus quam constitit ora.
 Hic ego multiplices iuueni comes vnus honores
 Afflaræ, inq; oculis arcumque, ignemq; pararam:
 Ut, si quæ sineret series ignota futuri,
 Armatam patria pectus virtute puellam,
 Inq; Deum cultu, atque omni pietate potentem
 Captarem, & cura torrerem ardente medullas.
 Ergo illa, vt primum venientem aspexit, ab imo
 Suspirans, auido tenuem bibit ore fauillam
 Et tota in viuas abiit letissima flammæ.
 Mox, vbi conuenere vnâ, & data copia fandi est,
 Sola illum alloquitur, soli iam pendet ab ore,
 Iam se nulla potest oculis explere tuendo.
 Ast ego, namque ambos pariter flagrare videbam,
 Alterum ab alterius percussum pectus amore,
 Discessi, o mater, properè, cælumq; petiui:
 Ut tibi, dum Medices patrijs è sinibus heros
 IOANNAM in Tuscos felix expectat euntem,
 Narrarem, quantos terraque, mariq; labores
 Pertulerim, quantumq; meis accesserit actis
 Inde decus: tum quæ te laus, nomenq; sequatur:
 Nec non, vt reliquos mecum longo agmine fratres
 Elicerem, cunctiq; vnâ peteremus Hetruscos:

Et

Et tua permultis ornarem regna trophæis.
 Hæc effatus Amor finem dedit ore loquendi.
 At pueri, quorum densum conuenerat agmen,
 Jamdudum rapuere faces; rapuere sagittas,
 Vinculaque, & laqueos, solidoq; adamante catenas:
 Atq; hinc, atq; illinc fratri agglomerantur ouantes:
 Seq; ad Tyrrenam cuncti demittere pergunt
 Urbem animis, opibusq; virum, imperioq; potentem,
 Et Diuum auspicio, & tedis regalibus auctam.
 Effulsere ignes subito, & lux maior oborta est.
 Purior & solito circum resplenduit aer.
 Namque illi effusa complerunt omnia turba
 Desuper, atque auidas alta in præcordia vulgi
 Lampadas, & dulci iecerunt tincta liquore
 Tela Citheriaco. mox & fragrantia latè
 Lilia, Pæstaniæ nuper selecta viretis,
 Purpureasq; rosas, immortalesq; amarantbos,
 Omnia quæ secum extulerant, gremiumque, sinusq;
 Repleti, in faciem labentis ab aere nimbi
 Sparsere, & gyros passim, cantusq; dedere.
 Interea casti genitrix pulcherrima Amoris
 Surgit, & Aonios sua sub iuga cogit olores,
 Et currum lata ascendit: seq; æthere ab alto
 Demittens, Phæbo & Musis loca sacra petiuit:
 Accessu loca difficili, munitaq; circum
 Rupibus, & cunctis mortalibus inuia, præter
 Quas Citherea Venus, Musæque, & Phæbus amarunt.
 Hic nemora in cælum latè frondentia surgunt,
 Atque huc, atque illuc ramis spatiantur apertis:

Quæ

Quæ cariem numquam, numquam perpeffa senectam
 Degunt perpetuos horis labentibus annos.
 Hic fructus non vlla suos non arbor odoros
 Parturit, æternos sylvæ immortalitatis honores.
 Quos neque flammatis torrens feruoribus æstas,
 Nec gelidi Boreæ penetrabile frigus adurit.
 Hic tepidas semper Zephyris afflantibus auras
 Palladiæ numquam baccæ, numquam aurea defunt
 Mala, nec effracto turgentiæ cortice poma
 Punica: & apricis pendentes vndique vites
 Arboribus: quarum partim maturuit vna
 Tota coloratos ostentans Sole racemos:
 Partim autem vix dum nascens defloruit, & se
 Abdit pampineam frondosæ matris in vmbra:
 Nec prodire palàm teneras in luminis oras
 Audet adhuc: alijs viuos fundentibus amnes
 Implentur dulci spumantia labra liquore.
 Nectare quo nullum gens interitura per auum
 Diuorum ad mensas cælestia pocula miscet.
 Parte alia platanos inter, laurosq; comantes
 Lene fluunt alti per prata virentia fontes:
 Quos circum, supraq; volant longo ordine cycni.
 Ac ripæ assuetæ volucres, & fluminis alueo
 Doctiloquum suavi modulantur gutture carmen.
 Ergo de verticibus cæli delapsa sereni
 Se se huc demisit, curruq; inuexit apertum.
 Incessere vnà secum risusq; iociq;ue,
 Gaudiaq;ue, & dulces rixæ, & sine fraude susurri:
 Et Charitum chorus, & certa sub lege lepores.

Tum

Tum verò latè nubes discedere, & aer,
 Ipsa suam quacumque viam perrekerat, altum
 Sternere iter: spirare auræ, ac ponere venti.
 Iamq; adeo sedesq; pias, & amœna vireta,
 Parnassi iuga summa biuerticis, antraq; cœtu
 Nympharum, Satyrumq; choris celebrata tenebat.
 Arrisere illi sylvæq;ue, vndeq; perennes,
 Inq; sacros nemorum Nymphæ excepere recessus.
 Tum Venus. O patris ætherei Iouis inclyta proles,
 Et Diuum decus, & cæli omniparentis alumna,
 Quæ quondam curasq; graues, durosq; labores
 Lenire, & tristes animos mulcere soletis:
 Quæque adèò laudes, præclaraq; facta canendo
 Acternum gratæ memori committitis æuo.
 Non (equidem reor) ad vestras modò peruenit aures
 Fama, vt magnanimos Medicum gens inter Hetruscos
 Nobilitate potens, opibusq; insignis auitis
 Iunxerit inuictos certo sibi fœdere reges
 Jamdudum, & natos illorum à stirpe creatis.
 Hoc Arar, audaces placido qui flumine Celtas
 Dissecat: hoc duræ nouit regnator Iberus
 Cantabrie: Latijq; potens Tiberinus, & ipse
 Ticinus: qui perspicua pulcherrimus vnda
 Labitur. & culti ripas determinat agri,
 Insubrumq; caput magnam circumfluit urbem.
 Hoc etiam Eridanusq; rapax testatur, & ingens
 Danubius: qui nunc patrijs dimisit ab oris
 Egregium Austriadas inter decus heroïnas
 Ioannam, auspicio iungendam, atque omine dextro.

Re-

Regnanti in Tuscis iuueni, & pro patre tenenti
Imperium, sceptrique ingens onus usque leuanti.
Coniugium felix, placido cui Iupiter ore
Mecum unà innumeram ventura in secula prolem
Annuerit, cuius magnis virtutibus Arnus
Crescet agens liquidas maiori flumine lymphas.
Ergo agite ò cœli Nymphæ decus, ite sorores,
Ite citæ, mecumq; viam contendite ad urbem
Tyrrhenam: neque enim vobis locus esse solebat
Gratior, & Phœbi gens obseruantior: & que,
Ipsa ego si recte recolo iam lapsa retrorsum
Secula, tantundem vestros ornarit alumnos.

Sic illa. Aonidum sed enim pia turba sororum
Sic contra est affata. Tuis Venus aurea iussis
Obsequimur, cunctaq; tibi paremus eunti.
Ac tecum Hetruscos, dulcemq; reuifimus Arnum,
Carminibus celebrem nostris, magnumq; fluentem:
Ac iam vix Tiberi, vix iam Permessidos vndis
Cedentem primas, seq; ijs conferre parantem.

Hæc vbi dicta, leuem rapuere per aera gressum,
Et mensis, quas & niueis mantilibus omnes,
Et dape constructas regaliter, vndique magni
Cingebant pulchris flectentes sedibus artus
Heroes, lætæq; ex omnibus heroinæ,
Adstiterunt lætæ: atque inter se alterna canentes,
Talia clarifona fuderunt carmina voce.

O decus, o columen, Tuscæ spesq; altera gentis
Franciscæ, Austriaci cui nunc iunxere secundis
Auspicijs gemini terrarum lumina reges,

Ter-

Terrarum reges gemini iunxere sororem:
Salve ò magnanimi proles generosa parentis.
Et tecum innumeros coniux tua transigat annos.
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.

Tu quoque magnorum fortunatissima regum
Progenies: fratrumq; soror, quorum alter Iberis
Imperat, atque Italum certas moderatur habenas,
Ammericemq; domat toto procul orbe reuulsam,
Ignotamq; diu mortalibus: Alter ad Arcton
Qua patet, & latos profert Germania fines,
Sceptra gerit, populisq; ad se dat iura vocatis,
Imperiumq; ingens omnis regit arbiter orbis:
Sis felix, coniuxq; tuus tibi deditus uni
Tecum unà in longa degens ætate senescat.

Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.

Illum olim placido prospexit Iupiter ore
Nascentem, & Venus est risu dignata sereno:
Cui dulces thalamos iuueni desponderit, & cui
Regalis Nymphæ mentem inflammavit amore.
Qualem ad eò Nympham, quales modo nactus amores,
Tyrrhenæ ò robur, flos ò FRANCISCÆ iuuenta,
Gratus amor Nymphæ, Diuum gratissima cura es.
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.

Illam olim gremio blandi excepere parentes:
Quam gressu unanimes Charites comitantur euntem:
Qua cum se dulces confert Hymeneus ad ades:
Cuius non lites thalamus, non iurgia lætus
Pertulit: at potius venientes maior in annos
Cruit amor thalami, creuit concordia læti.

Ee

Qua-

Qualis habet nunc vos ambos bonus ardor amantes.
 Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.

Felix o tanto virgo coniuncta marito.
 O felix tanta iuuenis coniuncte puella.
 Vos ne Ducum, & gnauæ mater Germania pubis,
 Vos ne potens belli, pacisq; Hispania legit,
 Queis tantum decoris, queis tantum afferret honoris?
 Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.

Vt iubar Oceani cum letum ex aquore vultum
 Sustulit, & toto radios diffudit olympo,
 Si se se fortè æthereus comes addidit ignis,
 Aethereus Iouis ignis, & ore affulsit honesto,
 Incedit rutilans, tenebrasque, & nubila vincit.
 Sic iuuenis, pulchræ medio cui flore iuuentæ
 It comes, & tæda virgo sociata iugali est.
 Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.

Vt cum discussis cælo è fulgente tenebris,
 Ostentat croceos coniux Tithonia crines,
 Et faciem claro spectandam in lumine præbet,
 Optatamq; diu lucem mortalibus affert:
 Sic virgo, cum leta domum, patriosq; penates
 Linqvit, & in cari thalamos ingressa mariti est,
 Ostentat decus ipsa suæ inuiolabile formæ,
 Et iucunda viri pertentant gaudia mentem.
 Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.

Quale suum gelidæ post tristia tempora brumæ
 Extulit os aucto iam dudum lumine Apollo:
 Quale intempesta Phæbe nitet aurea nocte:
 Aut cum purpureum redijt Ver: lilia circum

Alba

Alba caput, mollesq; rosas cui texere Nymphæ,
 Et varijs pergunt distinguere tempora sertis:
 Tale nitet iuuenis primæ post acta iuuentæ
 Tempora, post solas dulci sine coniuge noctes,
 Cum patrias cupidus primum deduxit ad ades
 Florentem forma, florentem ætate puellam.
 Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.

En tibi, quæ cælo Nymphæ deducimus ortum,
 Parnassiq; vnâ colimus iuga summa sorores,
 Fæcundam, & nullo morituram tempore laurum
 Ponimus irriguas Permessi ad fluminis vndas.
 Vt ripa in media, passim quæ leta virescunt
 Arbusta, & crebræ surgunt ad sidera plantæ,
 Ex se se innumeros edat bene culta nepotes:
 Et latè fundens ramos totum occupet amnem.
 Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.

Salve igitur virgo Austriadum pulcherrima, salve
 Grande tuis iuuenis Princeps decus addite Tuscis.
 Vobis progeniem, veteri ceu sanguine claram,
 Sic testem laudis, testem virtutis auitæ
 Det Deus, optati quæ pignus amabile lecti
 Crescat, & amborum seræ post acta senectæ
 Producat longæ felicia tempora vitæ.
 Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.

Ipsa etiam, stimulis quæ pectora versat amantum,
 Curarum expertes iubeat procedere noctes:
 Mutuus extremos comitetur vt ardor in annos
 Semper: & alterius magno flagret alter amore:
 Idem animus sit vtrique: eadem sit vtrique voluntas.

Ee 2

Nec

*Nec vestrum inter vos quid sit discordia norit
 Alteruter: sed lite torus sine sentiat ambos
 Degere perpetuam nota inter gaudia vitam.
 Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.*

*Ipse etiam Diuum genitor, quas vndique dices
 In vestros effudit auos, effusior in vos
 Pergat opes opibus largè cumulare vetustas.
 Imperiumq; ingens, quod iam percellere nulla
 Vis queat, immotum ventura in secula firmet:
 Et prolem egregiam longum propaget in euum.
 Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.*

*Hæc Musa. At varium cepit Venus aurea cestum,
 Quo stabiles olim mentes deuincit amantum:
 Atque illo iuuenemq; vnà, claramq; puellam
 Iunxit: & ex equo teneras vtriusque medullas
 Accendens, blandos animis perfudit amores.*

F I N I S.

PETRI ANGELII
BARGAEI
ECLOGA PRIMA:
DAMON.
AD LAELIVM
TORELLIVM.

LAGRARAT magno quondam
Damonis amore
Chloris Hamadryadum non vltima:
quam pater Aegon
Doctus arundinea modulari carmen
aueua

Erudit, multa q̄; insignem reddidit arte:
Seu cantu certare velit, pedibus q̄; choreas
Plaudere: seu celeri Nymphas praeuerrere cursu:
Letali q̄; procul iaculo transfigere capras,
Imbelles capras, summis dum rupibus haerent:
Aut sese ex alto reuoluta in cornua librant.
Flagrabat Chloris: tristes q̄; miserrima curas

Leni-

Lenibat maestis animum solata querelis.

En mihi contempti q̄; arcus, spretaq̄; pharetræ
Ante pedes, dum me ipse fugis pulcherrime Damon:
Desilentem q̄; tuo numquam dignatus amore
Et nemorum latebras, & inhospita lustra ferarum
Me sine solus obis: & in acres irruis vrsos,
Aggrederis q̄; apros: ah, te ne vulnere laedant,
Ah, tibi ne valide frangantur dentibus hasta:
Certè ego fida comes, nec tanti ignara pericli
Haerere lateri: atque illatos comminus ictus
Acciperem, gremio q̄; tuo exanimata iacerem.
O, mihi contingat prae dulci occumbere leto,
Optato leto, quo nec felicius vllum
Esse genus possit vitæ. tum denique Damon,
Et mea magna fides, & amor tibi cognitus imo
Tristia nonnumquam eliceret suspiria corde.
Forsan & extinctam tecum miseratus amantem
Extrueres maestum summa sub rupe sepulchrum,
Inuida praeiens quæ quondam filia Mopsi,
Inscriptum legeret vicino in cortice carmen.
Haud tota intery Chloris: nam maxima nostri
Semper erit pars, incolumi Damone superstes.
Sed quid ego, heu miseræ mihi ludicra somnia fingo?
Somnia, quæ tenues venti dilapsa per auras
Dispergunt. illum frustra optauere puella
Naiades, Ausonijs quamuis è regibus orta:
Non Dryope, non læta Thoe, non candida Protho,
Non & Callirhoe Tyberi genitore superba,
Non Ephyre, atque Opis soror, Eridanitides ambæ,

Ambæ

Ambae auro, & pecudum praestanti vellere dites.
 Sed mihi quid profunt haec omnia? perditus ille,
 Ille puer, nostros toto qui pectore sensus
 Abstulit, & caeco patefecit vulnere Venas,
 Insidet assidue cordi: nec talia curat
 Seuus amor, magnos in me dum suscitatur ignes.
 Quamquam, o sed Nymphas nobis licet hero inas
 Prætulit: etiamne tuo prohibebis amore
 Crudelis Damon? etiamne arcere parabis,
 Quo minus in sylvas vestigia nota sequamur?
 Certè ego, cum libuit nostras deducere in oras
 Auribus ignotos Latius numerosque, pedesque,
 Sæpe tuas lyrico percurri pectine laudes.
 Tum docui quibus insidijs, quibus artibus olim
 Decipias acresque feras, pictasque volucres,
 Quoque modo informes medijs in vallibus visos
 Ipse queas solus prosternere tutus, aprosque.
 Nec me carminibus Phyllis, nec blandior Aegle
 Aequiparat: quamuis tenues inflare cicutas
 Docta Aegle: quamuis celebris per compita Phyllis
 Agrestem querula moduletur arundine musam.
 Invidus (et memini) cum me tua facta canentem
 Eridani ad ripas sæpe audiuiisset Amyntas,
 Agrorum quondam, et pecudum prædiues Amyntas,
 Pinguis cui gelidi parebant pascua Sarni,
 Inarimeque ferax, latisque Insubria campis,
 O, mea si tali celebres decora incluta cantu
 Nympha (inquit) comites inter non ultima nostras
 Ipsa eris, et Beroë cedit tibi, Phyllodoceque.

Ipse

Ipse tui sedenim iam tum me cepit ardor,
 Jam tum flamma vorax penetrarat ad usque medullas,
 Intonsis ut sola meos testarer amores
 Montibus, et teneris incidere falce iuaret
 Arboribus laudesque tuas, tua nomina Damon.
 Quis ego cum calathis olim tibi lilia plenis,
 Purpureasque rosas, immortalesque amarantos,
 Narcissumque, crocumque, et suave rubentem hyacinthum,
 Horrida dum sauis Aquilonibus arua rigerent,
 Ausa offerre tuum venissem credula ad antrum,
 Sic perij: sic ipsa meo de pectore cessi,
 Haeserit ut medijs vox faucibus: et mihi quae iam
 Ipsa diu mecum versans blandissima noram,
 Immemori exciderint toto de pectore verba.
 Sed vos, o Dryades, blandissima turba, sorores,
 Delete o Dryades, quaecumque notauimus altis
 Carmina corticibus, nostros delete furores.
 Forsan et unam illum memori de mente fugabo.

Haec simul aetherias Chloris iactavit ad auras
 Oblita infelix se a decedere nocti:

Accurrere pia non una è valle Napææ:
 Et secum mæstæ duxere in tecta dolentem.

Ff

GLY-

GLYCE ECLOGA II.
AD BACCIVM
VALORIVM.

EXTVLERAT medio iam se nox frigida cælos
Lataq; sæcundo spargebat gramina rore:
Cum sua formosæ percussus amore puellæ
Limina deseruit Lycidas venator, & illa,
Illa, imo quæ corde prius celauerat, altis
Montibus, & cæcis detexit vulnera sylvis.
Tu verò, tu, cuius amor mihi crescit in horas
Valori, & nostro solus iam pectore regnat:
Ceus quondam arentes stipulas cum corripit ignis,
Exiguus serpit primum, mox clarus ad auras
Effert se victor, lateq; incendia miscet:
Accipe, & hæc Lycidam mecum miserare dolentem.
Hos, ò, qui luctus referat tibi somnus ad aures
Sæua Glyce, meq; ante tuos nunc sistat ocellos,
Horrida flebilibus rumpentem saxa querelis?
Certè ipsam diræ non te peperere leonæ,
Non tibi præbuerunt immites vbera tigres,
Vbera, quæ seuos accendant pectore sensus.
Quin ego, te quoties venientem letus ad antrum
Ipse meum vidi: nostri ne hanc vlla doloris
Cura habet? an ne alios: dixi, suspirat amores?
Ac, nisi me miserum iam tum præcideret ingens
Verba timor: formosâ Glyce miserere furentis,
Dixissem, miserere. tuum mors, ò, mea certè

Cri-

Crimen erit: crimen tantum non vlla tacebunt
Secula, non vlla terrarum, atque æquoris ora.
Hoc ipse, intonsos quoties indagine colles
Venator, quoties canibus lustra horrida cinget,
Inscripta tantum testabitur ilice crimen:
Hunc sylva, hunc montes, hunc saxa, amnesq; loquētur
Interitum: & Lycidam flebunt thoesque, lupique,
Flebunt & pharetra, flebunt & retia, & arcus.
Sed tu, scilicet, has lachrymas contemnere sueta,
Has voces, atque hæc imi suspiria cordis,
Nil ò dura, preces, nil, ò, mea munera curas,
Munera, quæ multæ frustra cupiere puellæ.
Quin etiam ingenti fastu nos despicias, omnem
Quòd vitam in sylvis inter spelæa ferarum,
Noctis & insomnes sub dio ducimus horas.
At non cultorem nemorum Venus aurea Adonim
Spreuit, & amplexus, setosaq; brachia fugit.
Nec tamen ille suas celebravit arundine laudes:
Quas canerent olim summis in montibus ipsæ
Et Dryades Nympha, & Satyrorum incondita turba.
Me verò in primis dulces aluere Camæna,
Cinxeruntq; hedera, felici & baccare frontem.
Ac tu, si verax non est mentitus Amyntas,
Nescio quæ Dorylan tamen (hei mihi) credula præfers,
Ideum Dorylam: cuius mendacia linguæ
Turpia tam multas iam decipere puellas.
Eheu, sæua Glyce, nostræ te sibila canna
Nulla mouent, nostræ solam te carmina Musæ
Nil capiunt ingrata. tuas ego marmore laudes

Ef 2

Inci-

Incidi: & longum & vituræ in cortice quercus
 Ipse meos iterans questus, & verba notavi:
 Quæ legisse queant longæ post tempore Nymphæ,
 Dum venantur apertis, dum ceruum ad retia tradunt.
 Atque eadem ut canerem de se, quid non mihi Leuce
 Pollicita est? Leuce flavos exculta capillos,
 Nigra oculos Leuce, niueas Leuce alba papillas.
 Quid non Arctobali, quid non formosa Lycotæ
 Filia? pelliti quid non Amaryllis Iolæ?
 Diuitijs omnes, omnes & sanguine clare.
 Nec minus Autonoe, qua doctior ulla Camænas
 Non colit, vnum ardens me me admiratur, & vnum
 Suspirans, versusq; meos, mea carmina laudat.
 Et tibi (quis credat?) nunc inuidet æmula, seq;
 Iactat, & ante omnes te despicit illa puellas.
 Tu tamen (heu) nimium confidis imagine formæ:
 Nec fore iam credis, facies ut candida rugas
 Contrahat, & flavum mutent tua tempora crinem.
 Et rosa, purpureo quæ se commendat honore
 Mænè virens, multo languescit pallida Sole.
 Languescunt violæ, languescunt lilia, cum se
 Extulerunt primum, & canas liquere pruinas.
 Sic etiam, forma quæ nunc anteire Napæis
 Diceris, amisso flebis mox flore iuuentæ.
 Et veniet (mihi crede) dies, cum te quoque seuius
 Vret amor, cum te dolor vlciscetur amantem.
 Sed quid ego hæc surdis nunc conqueror irritis auris,
 Irritus & ventis tantum mea vulnera pando?
 Illam, illam infelix, illam, dum sola vagatur

Mon-

Montibus, & suaves beneolenti è gramine flores
 Sola legit, sola & gelidi prope fluminis vnda
 Nunc dulces somnos, frigus nunc capiat opacum,
 Illam (inquam) aggressus molli prece flectere nitatur.
 Heu quid agam? Hyrcani iam nunc libet orbis ad oras
 Ire mihi, atque vltro sauas invadere tigres,
 Quæ diram ingluuiem venantum sanguine pascunt.
 Tum mecum morietur amor, tum denique, quæ me
 Paulatim absument, incendia seua quiescent.
 Ah, Lycida, Lycida quoties, dum pectore curas
 Voluis, & ingratos defles male sanus amores,
 Hæc eadem suesti tibi fingere somnia, quæ mox
 Ventorum rapida ferrent abolenda procellæ?
 Quin potius, si vis vrget te seua, iacentem
 Hic abicis, dirasq; tuo de sanguine fauces
 Magnorum infelix pergis saturare luporum?
 Tu letare Glyce nostra seuiissima morte,
 Letare, & quoties alta sub rupe sepulchrum
 Aspicias: dic, iste locus mea gaudia seruat:
 Seuitiæ locus iste mea monumenta tuetur.
 Iamq; vale: atq; alium, qui te canat, improba quæras.

EVA-

EVAGEE, ECLOGA III.
AD PHILIPPVM
MELIORIVM.

ABDIDERAT montes sese venator in altos,
Atque inter densas nemorum mœstissimus ornos,
Quà rude frigenti stringit latus Alfula riuo,
Inmixtus scopulo lachrymas fundebat Amyntas:
Et pulchram Euageen secum plorabat ademptam.
Euageen magnum Lygurum decus: & cui quondam
Aesis, & eterno deuinctus amore Metaurus
Paruit, & rapido subsedit flumine Tybris.
Ipse eadem cum manè, eadem cum frigida terris
Nox erat, infelix gelidas iterabat ad auras,
Et nemus, heu, miseris conquestibus omne replebat.

Lugete ò Dryades mecum, ò, lugete Napææ:
Crescat & è vestris lachrymis ipsa Alfula, & ipsæ,
Ipsæ orni crescant, quercusque, & gramina, & vda
Virgulta umbrosa protendant brachia valle,
Cuncta que testentur nostrum depasta dolorem,
Dum pratibus insuetus oues auertit amaror,
Dum mutata dolent teneræ dumetæ capelle,
Atque infelicem referunt in lacte saporem;
Dum mirantur apes castamque, crocumque rubentem,
Atque thymum, atque alio saturata sifymbria succo:
Et pressas tristi distendunt nebulare cellas.

Lugete ò Dryades mecum, ò, lugete Napææ.
Occidit Euagee pulcherrima Neptunine.

Euagee

Euagee nostra spes vna, & sola senectæ
Occidit: & ruris, quicumque erat, huius honorem
Abstulit, evertitque omnis mihi gaudia vite.
Scilicet id fuerat, bis sex quod mensibus actis
Suasit ab Alphæa discedere protinus vrbe,
Vt te lugubri aspicerem miseranda feretro
Efferri, atque tui pars maxima funeris essem,
Contegeremque atro frigentia membra sepulchro.
At non hæc olim nobis promissa dedisti
Euagee, non hæc durissima tempora, non hos
Tum mihi prædixti luctus, cum magnus Acestes
Mitteret, equoreas quæ labitur Arnus in vndas,
Tuque tuo inuitum discedere ab ore videres,
Præceptisque meum munires prouida pectus,
Quasque dabas prudens, ceu sancta oracula, voces
Observarem omnes, & singula mente notare
Consilia: ex animo quæ numquam obliuia, numquam
Eluet vlla dies, quamuis longissima, nostro.
Non ego tum tantos potui mihi fingere casus
Euagee: non tantum vniquam sperare dolorem.
Quamuis certa mihi luctus præfaga futuri
Signa daret Therapon: cum densos abiete lucos
Cederet, & piceas alto de vertice pinus
Deiceret, montisque feras iuga pulchra comantis
Vastaret, nostris qui plurimus imminet aruis.
Quin potius nil illa timens portendere triste
Omina, Cœlitibus faciebam vota: mea que
Sæpe manu cumulans ingrata altaria donis
Spondebam innumeros posthac tibi credulus annos.

At-

Atque adeò demens tempus iam iam affore rebar,
 Cum tibi, quos olim fœcundos abstulit agros,
 Redderet insonti, Latius qui presidet oris
 Pastor, & ingentes rerum moderatur habenas,
 Atque volens, facilisq; omnes tibi linqueret arces,
 Munitas arces, & pingua regna Camertum.
 Et nunc ipsa iaces, nec iam dignare vocantes,
 Tendentesq; manus populos ad sidera vtrasque,
 Dum miseris miseris implent vlulatus vrbes:
 Et vocem montes, vocem nemora alta remittunt.
 Te varia Bacchi lynces, te seua leonum
 Semina, & hirsuti lugent in saltibus vrsi,
 Apriq; & thoes, nec non fera pectora dama.
 Flent fontes, flent stagna tuum, flent flumina tristem
 Interitum, & lachrymis tellus madefacta tepescit.
 Hinc seges incultis squalet mœstissima campis,
 Squalent fœcundum sitientia pabula rorem:
 Amissumq; decus passim violaria mœrent.
 Mœrent tota suis virgulta exuta corymbis,
 Et pecus infelix deserta in valle pererrat:
 Ubera nec referunt fera iam nocte capelle
 Plena: nec ad caulas redeuntem leta moratur
 Ipsa suam, atque alijs secernit bucula matrem.
 Omnia sunt macies, sunt omnia luridus horror,
 Sunt tenebre, & tristis leti pallentis imago.
 Ipsa hæc, que quondam mihi frigida rura placebant,
 Nunc odi, & dulces obij quos sepe recessus,
 Dum medium curru Sol aureus occupat axem,
 Omniaq; argutis resonant arbuta cicadis.

Odi

Odi orno, odi & platano, odi æsculo alta
 Contecta, & radijs non peruia lustra coruscis.
 Sordent & viuo confecta sedilia saxo:
 Sordet &, annosa quæ sese ex ilice fundens
 Cum strepitu raucum ciet vnda è margine murmur.
 Quin ego, iam dudum posui quas ordine fagos
 Ipse tibi, & teneras conseui, heu, nescius alios,
 Euertam immeritas imis radicibus omnes,
 Et syluam aggrediar crudelibus vrere flammis.
 Ab, miser, ab, quò te mentis rapit æstus Amynta?
 Nonne vides gemitus, lachrymasq; vt spargis inanes?
 Quin igitur potius viua te fluminis vnda
 Abluis? & precibus manes venerare sepultos?
 Forsan & hæc olim venient ad sacra: tuiq;
 Vanescent tristes illo post tempore luctus.

V A R C H I V S , E C L O G A I I I .

AD celebres Arni ripas, & littora Daphne
 Nympha erat, Hetrusca cultrix non vltima Vallis:
 Quam vetus è summo despectat Fesula cliuo,
 Et mediam inducta Minio secat auis vnda.
 Illa quidem non apta colo tenuiq; Mineruæ
 Jam tum, cum virgo primis floreret ab annis:
 Vna sed Aonias inter celebrare sorores
 Nata choros, totum Phæbo sacrauerat æuum,
 Et Phæbo, & blandis dulcis comes addita Nymphis.

Hæc clari ad tumulum Varchij (namque ipseus atro

Gg

Con-

Condidit *V archij* manes, atque ossa sepulchro
Pastores *V archij* manes deflebat amatos:
 Et tristem *Assyrijs* spargebat odoribus urnam
 Ipsa suo fundens tales è pectore questus.

Heu quis tam duro supremam in funere vocem
 Voce sua, & lachrymas lachrymis sociabit amicas?
 Vos liquidi fontes, vos cultæ flumina vallis,
 Vos aura, ventiq; leues, qui, dum fera passim
 Sevit hycems, gelida spirantes amnis ab unda
 Editis umbrosas inter vaga murmura sylvas.
 Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Hoc erat, hoc, patula quod ab ilice garrula cornix
 Prædixit persæpe, meum cum *Phyllis* ad antrum
 Docta, nec hirsuti coniunx non culta *Lycota*,
 Crinibus effusis in mollia terga, venirent:
 Et mihi vernanti legerent de flore corollas.
 Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Heu quis tum mētem misere furor abstulit? heu quis
 Avertit sensus omnes mihi, cum tua, *V archi*,
 Instaret iam summa dies? quod numen iniquum
 Offudit tenebras oculis? ne mæsta viderem,
 Quam tibi *Parca* vicem, quamq; astrū immite pararat,
 Pro dolor, extremam vitæ irreparabilis horam.
 Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Nec tamen, interea ni mens mihi leua fuisset,
 Signa dabant obitus Superi non clara futuri:
 Cum cælum assiduis operirent nubibus, & cum
 Sole dies, astris nox intempesta careret:
 Et pluuys auctus flueret brumalibus *Arvus*.

Du-

Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
 Ab *Daphne* infelix, quid tum? si præscia luctus
 Ipsa tui, tantos casus multo ante videres?
 Nam nec rupta semel seua subtegmina *Parca*
 Instaurant nentes: nec quem statuere supremum,
 Præuertit finem moriens, aut protulit vllus.
 Orassem *Diuos*, cumulaßsem altaria donis,
 Consumpssem totas illic ego perdita luces:
 Atque oculos, iam iam media cum morte natantes,
 Et *Solem*, & cælum, conuexaq; sidera linqunt,
 Ab misera his saltem manibus componere posssem.
 Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Quis nunc, quis teneros imis in vallibus agnos
 Cantet, & excelsa pendentis rupe capellas?
 Quis rores, gelidasq; niues, quis frigora, & æstus,
 Fluminaq; & fontes, refluentemq; æquoris undam,
 Et tonitrus, & præcipiti cum grandine nimbos,
 Et rerum causas, & primi exordia mundi
 Explicet? heroasq; memor describat *Hetruscos*?
 Quis *Thyrsem* ad fagos? veteres *Amaryllida* ad ornos?
 Ad corylos *Daphnem*? ad myrtos inuitet *Iolam*?
 Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Ipsa suis te, *V archi*, etiam spoliata racemis
 Vitis, & amissa *laurus* *Parnassia* bacca
 Fleuit: & excultos hederæ cingente capillos
 Hinc atque hinc capiti tristes hæserè corymbi.
 Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Ipse etiam frontem manibus percussus honestam,
 Lugubresq; notas, vocesq; iteravit *Apollo*.

Gg 2

Inq;

Inq; cauis Nymphæ carmen scripsere comantis
 Corricibus pini, atque aëriæ cyparissi:
 Effet ut in cineresq; tuos, & amabile nomen
 Aeterni lætus, æterni testis amoris.

Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Te Satyri, Panesque, leues te candide Varchi
 Suspirant Dryades, atraq; in veste Napeæ.
 Inq; antris, specubusque, imis in vallibus Echo
 Muta silet: queriturque tacens secum ipsa, doletque,
 Quòd nequeat dulces audire, ac reddere voces
 Læta tuas: numerosq; alludere dulce canenti.

Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Nec tantum extremi delphin prope littoris oram:
 Nec tantum in syluis sola philomela sub umbra
 Luget, & ereptos queritur mæstissima natos:
 Nec quæ per scopulos, & saxa per auia ponti
 Deplorant misera Halcyones Ceyca peremptum,
 Quantum Flora tuos obitus diuine poëta.

Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Quas olim numeris volucres mulcebat amatis:
 Quas olim in syluis versus cantare docebat
 Luscinias; nunc ille inter fruticeta sedentes
 Certatim ad lætus, lamentaq; dura loquaces
 Hortantur picas: quæq; in frondente palumbes
 Consuerant quercu raucas iterare querelas.

Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Quis tibi? quis tantum, Varchi, certauerit vniquam
 Præterea? quis labra tuæ malesanus auenæ
 Admorit posthac? cui tantum audere licebit?

Nam,

Nam, tibi quæ suaves edebat eburnea cantus
 Fistula, Tyrrhenus quoties inflauit Amyntas,
 Ante alios Nymphis, & Pani acceptus Amyntas,
 Triste sonat, numeros omnes exosa, modosque.
 Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Heu heu tecum vnà lusus periere, iocique,
 Hetrusciq; sales, & honos, & gloria lingua:
 Tecum vnà heu Varchi perierunt gaudia vatam:
 Siue illos Tyberis, siue illos educat ingens
 Permessus: siue Arnus alit liquentibus vndis.
 Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Quin etiam gremium lugubri affusa feretro
 Alma Venus, nobis, nobis heu Varchius, inquit,
 Occidit, & iam dudum vllò sine corpore imago
 Elysios inter manes versatur, & umbras.
 Non illic versus, non dulcia carmina dictat:
 Non Heliconi adum latices à fontibus haurit:
 Ultima sed Lethe obliuia potat ad amnem.
 Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.

Hæc Daphne, at densæ cælo cum fortè tenebræ
 Instarent, summum secuit mæstissima crinem,
 Mitteret ut dulci memorabile munus amico:
 Supremumq; vale, Varchi vale optime, dixit.

F I N I S.

PE-

PETRI ANGELII
BARGAEI
EPIST. I.

AD HENRICVM III.
GALLIAE ET POLONIAE

Regem Christianissimum.

I V A C A T egregias laudes au-
dire tuorum,
Claraq; facta patrum: si paulum
ingentia regni
Pondera, quae magnis onerāt tua
pectora curis,
Ponere humi, facilesq; potes dare versibus aures:
Accipe perpetuus nostro quae nuper ab ore
In Gallos expressit amor, Rex maxime regum,
Vel pietas ingens potius, dulcisq; cupido
Clarandi facinus: quo nullum maius in orbe
Terrarum audiuit quisquam, bella horrida postquam
Cœpere, & victo peperere ex hoste triumphos.

Nam-

Namque, vt non desint, merito quæ maxima dicas,
 Quæque animo mirere tuo, cum facta Quiritum,
 Pellai ve ducis Graium celeberrima chartis,
 Aut portenta legis, quæ confinxere poetæ:
 Multa tamen, si non risu dignissima, certè
 Talia, quæ fieri numquam potuisse rearis,
 Inuenies. quid enim credas, dum magnus Homerus
 Flumine cum Xantho luctantem scribit Achillem?
 Aut Veneris seuâ violatam cuspide dextram?
 Et quæ acie accepto cedentem vulnere Martem?
 Cyclopi ve oculum terebrantem stipite Vlysses?
 Sequæ sub extremo dum colligit ariete tectus
 Velleribus densis, diâs in luminis oras
 Subducentem antro? Et sociorum cæde trementem,
 Vitantemque manus diri pastoris, Et iram?
 Aut inter fluctus, ventorum interque procellas,
 Nauigio amisso, pendentem è vertice saxi;
 Ereptumque alta caprifico ex ore Charybdidis?
 Vel cum monstra canit rerum speciosa nouarum,
 Scyllamque, Et Circen, Lastrigonas, Antiphatemque:
 Inque feras versos socios, canibusque marinis
 Absumptos, Ithacus quos secum auexerat heros?
 Mira quidem, facili sed tantum credita vulgo:
 Non illis, quorum munit sapientia pectus,
 Et rerum multarum animus percalluit vsu.
 Ilium enim lento tandem cecidisse duello
 Euersum, atque armis direptum, ignique crematum
 Argelico, in cineres, atramque abuisse fauillam,
 Quid mirum? non longè aberant Lacedemone Troum

Per-

Pergama, Ledaæque Helenes inuisus adulter
 E patrio Graium spectabat littore littus.
 Cumque his suppeteret cunctarum copia rerum,
 Se tamen in decimum victoria distulit annum.
 Quod si quis Pelia durissima iussa tyranni
 Obiciat, iuuenesque ausos irrupere pontum
 Cyaneas inter cautes, dum fluctibus adæ
 Altera in alterius frontem concurrir, Et imas
 Suscitât in cælum pelago exultante procellas:
 Incolumis tamen unde audax euaserit Argo,
 Alitis emissæ celerem sectata volatum,
 Ignotasque vias, ignotaque littora cursu
 Emensa, Et æta fuerit populata penates,
 Et secum in luco suspensum auexerit aurum,
 Cumque auro forma insignem, atque ætate puellam,
 Perdomitis primum tauris, quibus ora, pedesque
 Ære reniderent, quique atros naribus ignes
 Spirarent: turbaque satis è dentibus orta,
 Quæ sibi conscierit per mutua vulnera mortem:
 Ingenium ipse equidem docti mirabor, Et artem
 Scriptoris: qui pertenuem rem, perque pusillam
 Tantopere inuentis ornauerit vndique monstris.
 Namque hæc si quis erit qui secum expendere pergat,
 Non modo reppererit veterum mendacia vatum
 Esse, sed efficitas per vana poemata nugas
 Vela latrocinij, furtis obtendere noctem,
 Flagitijs nebulas offundere turpibus atras.
 Cum quæcumque animi gerimus virtute, manusque,
 Cuncta reformident Vani figmenta poetæ:

Hb

Ne

Ne fortè occumbant mox vna oppressa ruina,
 Dum cupiunt vero longè maiora videri.
 Ut facie virgo ingenua, cui concolor ostro
 Succus, & Alpina mistus niue, vitat & horret
 Pigmenta & fucos, natiuum abolere colorem
 Qui possint, cultu illa suo contenta decenti.
 Adde superuacuis quòd si qua ornatibus vri
 Cogitur, hæc formam deformem abscondat, oportet:
 Queis deinde amissis dulces mouet orba cachinnos.
 Ceu, cum fortè sibi grandes dempsere cothurnos,
 Subsediisse humiles vulgo ridemus Iberas;
 Quas modò credidimus quasi quasdam à stirpe gigantum
 Procero magnas incedere corporis auctu,
 Cum sint ancilla similes, quæ paruula vestem
 Ponè regit, ne tracta solum per compita verrat.
 Ergo nec Graij, nec nostri habuere Latini
 Dignum argumentum, quod mirarentur, & vnum
 Sincera tamquam simulacrum ostendere possent
 Virtutis, nisi figmentis, & anilibus omnia
 Fabellis nuper variarent scripta repertis,
 Et vani in vanas conferrent somnia chartas.
 Tu ne igitur res heroum, & benefacta canentem
 Ornatu spoliis omni? nihil ipse relinquis,
 Vnde argumentum diti se vellere Serum
 Induat? & multis quasi picta coloribus Iris
 In se oculos hominum passim conuertat & ora?
 Inmo ego, quæ veteres scripsere poemata doctæ,
 Non vnumquam laudata satis fateorque, voloq;
 Tamquam propositum cunctis exemplar haberi

Scri-

Scribendi recte: vel tu verba ipsa, vel artem
 Inspicias, certosq; velis ediscere mores.
 Sed si detrahis eadem se nuda videri
 Fabellis, nugisq; suis patiantur, amentque;
 Illa equidem vix apta legi, vix digna putabo,
 Quæ quisquam miretur, & auribus audiat equis.
 At bellum confisa suis quod viribus olim
 Intulit Abdaridum populis, Asiamq; nefando,
 Ipsam Asiam, castis hominum tot millibus, vna
 Seruitio exemit fortissima Gallia, quisnam
 Pro rerum euentu satis admirabitur vquam?
 Primū etenim exuperas Alpes, Scythiamq; niualem,
 Fluminaque, & varios non vno nomine tractus
 Europæ gentesq; adiens feritate tremendas,
 Extremi ad fines se contulit Helleponti.
 Mox Asia in media Turcas aggressa feroces,
 Annorumq; trium spatio, tot castra, tot arces,
 Oppida tot munita loco, tot fortia cepit
 Regna manu, quot vix olim cepere Quirites
 Post ter septeni quinquennia condita lustris.
 Et gens illa tamen sumptis metuenda pharetris,
 Et victis consueta nouas imponere leges,
 Oppressos stabili populos ditione tenebat.
 Atque hæc ipsa quidè iam magna est gloria, magnus
 Gentis honos: procul à patria regione profectam
 Eiecisse suis diros è sedibus hostes.
 Verùm alios fecisse eadem non legimus? esto.
 Quid? quòd non vllis odijs, non exijt vlla
 Acta lue, non pulsa metu, bellisve coacta

Hb 2

Ex-

Externis, noua tecta sibi quaesuit, agrosque?

Quid? quod Christicolam pro libertate reliquit
Fœcundos patriæ campos, cælumque salubre?
Regnatasque suis etiam tum legibus vrbes?

O pietatem animi memorandam, o nobile factum,
O decus, o nullis felix legionibus ausum,
Præter eas, quas ipsa volens tum Gallia misit
Ex se delectas, bellumque capeffere iussit,

Quo neque nos maius, neque postera perleget ætas.
Salue magna Ducum mater, salue incluta tellus

Virtutis veræ cultrix, tibi debita tanta
(Tu modo læta faue) persoluere præmia palmæ
Ingredior, tenebrisque tuos heroas ab atris
Eruere, et seclis memores mandare futuris.

Illa aderit pubes, felix genus; illa canenti
Non figmenta quidem, non et mendacia, quæ nos
Vel legisse semel pudeat, pigeatque, sed vltro
Suggeret ex sese vera ornamenta, dabitque
Ipsa aliquid semper, quod tu mirere, probesque,
Et lætere tuos tantis heroibus ortos

Illustres proceres; quorum pulcherrimus ordo
Immortale decus laudum putat esse suarum
Imperio parere tuo, Rex maxime regum.

AD

AD PETRUM VSIMBARDUM,

EPISTOLA II.

VERA equidem tecum loquar, Vsimbarde, nec vsquam
Transuersum dolor arripiet, nec blanda voluptas.
Consuetudo etenim vitæ diuturna, fidesque
Nostra, et amicitie veteris sic postulat vsus
Plurimus officijs, et honestis artibus aucta.
Hæc ergo ex imis penitus modo sensibus orta
Accipe: nec tibi me mendacia fingere credas,
Queis nusquam locus esse potest, vbi nulla sequuntur
Commoda, quæ nebulas animorum offundere suerunt
Candori, et vero titubantem auertere linguam.

Septima iam nobis æstas, quæ proxima Solem
Sublimem Cancris aspiciet propè limen, agetur,
Ex quo me communis herus iubet ire relictis
Protinus ad sese studijs, curisque docendi
Ingenuas artes, et vitæ certa beatæ
Præcepta, atque vias, aperit quas maximus inter
Scriptorum cætus, populosque et regna regenti.
Atque ego, quamquam ipsos tercentum ex ordine menses
Assueram illecebris Musarum, et amabilis otii,
Commodaque imbiberam gratæ captare quietis:
Hoc tamen à placito discedere tramite iussus
Discessi, atque audax Latium, Romamque petiui.
Quò simul atque hominum, rerumque ignarus, et expers
Aduena perueni: vix est, vt dicere possim,
Quantum pœnituit vitæ consueta prioris,

Atque

Atq; Academiæ vnanimis liquisse sodales.
 Quare vt auis, ramos quæ sueta est inter opacos
 Edere dulci sonos non vno carmine questus,
 Si fortè illa dolo iuuenis decepta latenti,
 Mox cauea conclusa domi cohibetur eburna,
 Muta diu silet: & frutices, syluasq; comantes
 Cogitat, & fontes liquidos, atque antra requirit,
 Quasq; adèd liquit secreta in valle quietes.
 Sic ego Pieridum choreis subductus, & vmbriis,
 Et triturus heri solium, limenq; potentis,
 Ac Romæ in media iam versaturus arena,
 Scilicet obstupui: perq; alta silentia inertes
 Ipse mei oblitus traduxi segniter horas.
 Ac, nisi tu, quæ summa tua est prudentia, primus
 Aduertens animo quæ nam fugienda doceres,
 Quæq; sequenda forent, tum qua ratione colendus
 Esset herus; prorsus iacuissem improvidus omnis
 Consilij: aut animi mœrore absumptus obissem.
 Hic igitur tum primum abs te mihi constitit vnus
 Fructus amicitia, quo nec patientis Ulyssæi
 Senferunt comites dulcem magis, hospite quando
 Littore detenti lotum carpere virentem,
 Pomaq; iucundo mentem vincitura sapore,
 Et sese ad nauem non dimissura morantem.
 Quin etiam perspecta à me integritate, fideq;
 Queis te commendas, quas amplexaris, amasq;
 Et quorum causa Medici gratissimus omnes
 Protegis ipse bonos, cum res, & tempora poscunt;
 Sape ego sum tristes ausus tibi credere curas,

La-

Latitiasq; animi rursus impertires metuq;
 Protinus amoto tecum ridere: nec vsquam
 Consilio, vultuq; tuo deceptus inanes
 Sedavi motus, & iniquos pectoris ætus,
 Quæq; animos spes extulerant moderatus, omisi.
 Atq; ita post cum me dignum satis esse putares
 Cui tua partem aliquam virtus conferret amoris,
 Sape dies vnà totos, noctesq; perennes
 Dulcia iucundo miscentes serua ludo
 Siue domi, siue in medijs transgimus hortis,
 Quos Medices sumptu ingenti, studioq; paratos
 Substructis ornauit ad æthera molibus: & quos
 Tum signis, tum picturis præstantibus auctos
 Miratur Latium, nec eos præferre veretur
 Omnibus, Ausonia quicumque coluntur in alta.
 Ipse igitur tibi nominibus deuinctus, & vni
 Addictus tantis, planè sim ferreus, & me
 Ingrati fatearq; animi, damnemq; necesse est:
 Ni te oculis his assiduè, ni pectore gestem;
 Quemq; alij sanctè obseruant comemq; bonumq;
 Nec minus interea rigide virtutis amantem,
 Ipse omni obstrictus venerer pietate, colamq;

AD

AD IVLIVM BATALLINVM,
EPISTOLA III.

DVM te Parthenope patria dulcedine captum
Detinet, atque tuas varijs sermonibus aures
Affusi circum blandè remorantur amici:
Me lassum, & multis iam fractum corpus ab annis,
Languentem morbo, correptum frigore, & aura
Tentatum Boreæ gelido spirantis ab axe
Oblectant etiam, dictu mirabile, Musæ,
Et tristes properant longè depellere curas:
Dum statuo, querens animus ne ex corpore noster,
An contra ex animo corpus pestesque, luesque
Concipiat plures, maioraque; damna capeffat.
Quale sit hoc autem, quod dicimus, accipe Iuli:
Et nos consilio, quantum potes, ipse iuuato.
Namque alias etiam cum spes abiicimus omnes
Erexti, & suavis reuocasti ad gaudia vite,
Subducens miserum leto quasi Pallas Vlysses.
Vtque adeò lis hæc præsens peragatur vtrunque,
Quo susceptam olim peragi decet ordine causam,
Tu facere hæc animum pro se iam verba putato.
En ego, quem nuper Superum pater ipse creauit
Æternæ tandem fruiturum lumine vite,
Pro dolor, hanc ægros miserè depressus in artus
Cogor habere domum, cæco quasi carcere clausus.
Et quasi conductæ pretio stationis iniquam
Soluere mercedem: quam protinus exigit a me

Quo-

Quotidie magis atque magis vis improba legis
Corporea. Quoties etenim pulcherrima rerum
Ipse egomet mecum meditor, cætuque; beatus
Inferor aeterno Diuorum, & mentibus addor
Aethereis, cælumque, atque ipsa remerior astra,
Seu medio subitò contemplor in aere nimbos,
Et niuis, & pluuia, & crepitantis grandinis imbres,
Unde auræ nascantur, & vnde tonitrua fiant,
Fulguraque, & semper diros quæ causa Cometas
Accendat: populis cur illi, & regibus altis
Exiliumque, famemque; atram, morbosque; minentur
Innumeros. quoties rursus perquirere visum est
Æquoris hic certos cur vnda reciprocet æstus,
Illic non iisdem littus circumtegat horis:
Quæque; adeò vis tanta altis in montibus aurum
Excoquat aut ferri venas concrefcere cogat:
Tum quot sint magni ponenda exordia mundi:
Quæ vis interitum rebus, quæque afferat ortum:
Hæc dum, inquam, mecum recolo: dum docta priorum
Assiduus monumenta lego, chartisque; seueris
Inuigilo admirans, & me me agnoscere conor:
Ilicet hinc, illinc cuncta factò agmine pestes
Corporea irrumpunt. mentis blandissima somnus
Desidia: & stomachi multum latrantis alumna
Seu a fames, & quæ bibulas sitis arida fauces
Asperat, ac vini paulatim inuecta cupido
Frigentis, calices audax siccare Falernos,
Seu fluat orta dies, seu nox sua sidera pandat.
Præterea impatiens hyberni algoris, & æstus

li

Molli-

Mollities: acriq; iecur Venus improba flamma
 Quae stimulat: nec non oculis semel haustus amica
 Oris honos, imoq; infixi pectore vultus.

Quae alia, atque alia accedunt opprobria, quae me
 Funditus euertunt: summoq; ex aethere raptum
 Telluri affigunt, ludus, iocus, alea, lites,
 Et quae quis fando numerare incommoda possit?

His ego, ne stultus frustra contendere nitar,
 Victas dedo manus, adsumq; ad iussa paratus.
 Haec animus. Tum quae corpus responderit audi.

Non ego, namque aliquem dicentem abscedere vero
 Fædum & turpe reor, non me mortalibus inquam
 Ortum è seminibus corpus mortale negabo,
 Idq; tibi, perspectum vni cui debuit esse,
 Scilicet in primis aeterna hac lege iugatum
 Te mihi, vt imperio, quantum licet, vsus herile
 Praeciperes, quae natura vis ferre caduce
 Imbecilla potest. & serui captus amici.
 Curaresq; sagax, & valde sedulus hospes,
 Ne pluuia teeto influerent: ne putridus Auster
 Solueret ingressus patulis tabulata fenestris:
 Ne paries vitium faceret: ne fornicis alti
 Corruerent tota ruptis compagibus ades,
 Dum studijs addictus obis ea munia tantum,
 Quae tua sunt, fruerisq; bonis caelestibus, & me
 Ire iubes tecum, quid possim oblitus: & exors
 Dulcis amicitiae solita fraudare quiete
 Pergis, & indicens misero ieiunia ventri
 Sape vnà cogis noctes vigilare, diesque.

Quin

Quin etiam somnos inter, mensasq; salubres,
 Cum vitalem auram, & tenuem reparare calorem
 Est opus: aut aliquid tecum meditatus, omittis
 Incepta: aut stratis surgens è mollibus acer
 Ilicet in studijs crudum me me abdis, habesque.
 Hinc hyemis gelidae afficior glacialibus auris:
 Hinc niue frigentis potus male sana libido
 Prostermit vires, dirusq; intercutis humor
 Crescit aquae: stomachoq; natat delapsa supernè
 Crudorum alluuiæ sensim concreta vaporum.
 Hinc miseros laterum, & capitis dolor angit acutus:
 Excruciant ventrem fera tormina: calculus asper
 Vrit anhelanti vesicam; aut renibus haeret
 Improbus: hinc oculis vertigo, inq; auribus eris
 Tinnitus, vociq; omnis via clausa, sonoque.
 Hinc demum à cerebro largè distillat inertis,
 Quod fibras salso pulmonum exulceret imbres
 Pectoris aut complens rigidas humore cauernas
 Afflicet tussi, atque animam intercludere tendat.
 Quòd si fræna manu, quae sunt tibi credita soli,
 Ipse regas vt oportet, & vt sibi postulat vsus
 Fæderis antiqui, quo nos conuenimus vnà,
 Nec me moliri quicquam, cui desit honestum,
 Permittes: nec te lesum clamabis: & idem
 Me vegeto vteris peragende ad munera vitæ.
 Sin aliter te facturum arbitrare, putato
 Euenturum illud, misero quod fertur a sello
 Euenisse: boui qui dum sociatus iniquo
 Cogitur imparibus contendere viribus impar,

li 2

Suc-

*Succubuit. soli q̄ tibi graue (dixit) aratri
Nunc tu pondus habe. pacis me diues, & oti
Conteget immunem tanti iam terra laboris.*

AD IOSEPHVM BOCCAM,

EPISTOLA III.

*QVOD te Pierio laudum spes n̄ cima thyrsō
Percussit, miro q̄q; animum calefecit. more,
Clare puer multo me me mihi carior ipso,
Lator: & has imo nunc demum è pectore voces,
Quas ingens expressit amor meus, edere cogor.
Sic cum carceribus leti exiluerè iugales,
Cunctorum primos inter comitatur euntem
Plausus equum: celeri sic in certamine cymbam,
Quæ prior effugit, metæq; anteacta propinquat,
Hortantur turba, & vim animis præstantibus addunt:
Aurea dum voces Diuorum ad limina tollunt,
Virtutiq; omnes vnâ plauduntque, fauentque.
Non te nobilitas ingens, non magna tuorum
Gloria, non clari virtus spectata parentis
Inflauit, ventoq; animum tumefecit inanem:
Quo minus è Musis, & Phæbo deditus vni
Tendere Parnassi salebrofa ad culmina gressum
Discuperes: vatumq; illic audissimus omnes
Percipere æternas, & pectore condere voces.*

Qua-

*Quaq; alij lusu soliti se dedere inani
Aetate, & vigiles studiorum odisse labores,
Ipse vnus per te Veterum monumenta virorum,
Carminaq; assiduè multos seruata per annos,
Suspiceres, & noscendi rapereris amore
Quos pius Aeneas captae post vltima Troiæ
Excidia, & flammæ totus quibus arserat orbis
Terrarum, Siculis cursus iterauerit vndis:
Quas cæli, pelagiq; minas erroribus actus
Pertulerit, diras quas ve ille accesserit oras,
Cum miseram Didonem igni consumpsit iniquo:
Cum subiit manesq; imos, atque infera Ditis
Regna, & felices potuit cum visere campos,
Elysios campos, sedes vbi certa, quiesq;
Nos manet, integrè quicumque exegimus euum,
Et Lethem sine labe pij tranauimus amnem.
Præterea superas rediens vt sospes ad auras
Venerit in Latium, & Laurentia Tybridis arua:
Et miseri casus defleuerit vnus acerbos
Pallantis primo sublatis in flore iuuentæ:
Vtq; atram mox iram vltius, magnumq; dolorem,
Et puerum Lausum, quo nec formosior alter,
Nec virtute animi præstantior induit arma,
Et Lausi genitorem, & Turnum occiderit hostem,
Exposcens meritas inimico à sanguine pœnas.
Sed quid ego hæc memorans primæ incunabula vitæ
Percurro, & notis iam dudum versor in actis?
Nam quis te potior culti Ciceronis alumnus
Aut fuit, aut certè posthac erit omnibus annis?*

Quis

Quis fictas autem causas facundius egit?
 Aut scripsit meditans ornatus? Haud tibi iam tum
 Defuit ingenium puero: non culta supellex
 Verborum: non delectus, non copia, non ars
 Orantis, mentesq; hominum, sensusq; mouentis,
 Ducentisq; omnem quoties libuisset in iram,
 Clementem ve animum. quæ fulmina Iupiter, & quas
 Ipse faces, tonitrusq; oculis, atque auribus hausi?
 Improba persequeris dum crimina fontis, & acri
 Tristior exteres vultu, & sermone nocentes?
 Aut cum virtutes, imitandaq; facta bonorum
 Concelebras, cæliq; effers ad sidera laudes?
 Non ego susceptæ culpæ mihi conscius ipsi
 Non timui, faciemq; atro pallore notavi.
 Atque adeo interdum si quod gessisse videbar
 Præclarum facinus latus noua gaudia cepi.
 Quin mihi succensum magno virtutis amore
 Sensi animum vitij prorsus, scelerumq; rebellem:
 Excultæ tantum poterat facundi a linguæ,
 Et tua sermonis præsens suadela, Venusq;ue.
 Ergo age clare puer, postquam largissima quondam
 Effudit natura tibi gremiumque, sinusque,
 Cuius ope immensos suctus superare labores,
 Ardua doctarum subisti templa sororum,
 Ambrosia, & dulci saturatus nectaris haustu,
 Ingredere, & nunc iam magnis accingere cæptis,
 Quæ decus æternum domui, quæ nomina genti
 Clara tuæ pariant, famamq; in secla propagent,
 Ingentes & opes cumulent: nec plurima auitis

No

Non addant titulis monimenta insignis honoris.
 Ac velut Eridanus medijs è montibus altus
 Voluitur, Insubrumq; interfluit arduus amnes
 Atque oriens vndas ripis fluuijalibus equat:
 Cum tamen ingessit Ticinus, & Addua fluctus
 Plena suos, ruit ille ingens per rura, minaxque,
 Et tandem Adriacas victor supereminet vndas.
 Sic quoque erit cum te sublimi in sede locatum
 Consulet, & titulis multis, & honoribus auctum
 Dimittet reducem ad sedes, patriosq; penates
 Virtutum iudex, & testis Roma tuarum.

O ego tunc imo (superem modo) pectore quanta
 Gaudia concipiam? quanto mihi concita motu
 Latitia exultent præcordia? non pater ipse,
 Ipse tuus pater insignis probitate, manuq;
 Strenuus, & multa notus virtute: nec ipsa,
 Ipsa magis mater latabitur, & sibi plaudet:
 Quamquam ambo ingenti te complectantur amore:
 Atque suis (veterum licet hic exempla parentum
 Perquiras, fastosq; omnes ex ordine voluas)
 Carior haud alius fuerit genitoribus unquam.
 Perge igitur, teq; in summo iam culmine siste,
 Unde vna ostentat tibi maxima præmia virtus.

AD

AD MARIVM VRSINVM,
EPISTOLA V.

CLARE Mari, quamquam priscis Vrsinia fastis
Ipsa suos inter veteres memorata Quirites
Gens testatur avos, primaue ab origine Romę
Sape foris patriam meritis iuuisse, domiq;
Innumeris, genitosq; sua de stirpe nepotes
Per bis mille annos, quorum decursus auitas
Vrbis humi vires omnes prostravit, opesque,
Intactum seruasse decus, multisq; potitos
Imperijs, populos inter regnasse Latinos,
Et sedem Ereti natis posuisse futuris:
Quamquam ad eò non vlli vsquam te cedere sentis,
Seu qui fortunam, seu qui clarissima quondam
Facta sibi spectanda putent, atque ausa suorum,
Et patrios cernis patria virtute penates
Vndique fulgere innumeris insignibus auctos:
A te cuncta tamen quasi sint aliena proculq;
Semota, ipse quidem iam non contemnis, habesq;
Pro nihilo: sed sic animo miraris, amasque,
Vt modo præclaris stimulos conatibus acres
Ad virtutem addant, quæ te maioribus æquet
Non tantum, patribusq; parem contendat, auisque,
Sed si fata sinant, mox præferat omnibus unum:
Eiq; tua præstante aliquid virtute redundet,
Quod decora, & magnos ollis affundat honores.
Atque hæc cum videant qui te venerantur, amantq;

Euen-

Euentura breui, nec spem se fallere inanem,
Quanta putas iam nunc cunctorum gaudia corde
Affluere, & mentem dulci percellere sensu?
Ipse equidem, mecum quoties hanc pectore curam
Suscipio, & quarum maneat te gloria laudum
Contemplor, penitusq; tuis inuolvor in actis,
Latitjs totus sic efferor omnibus, ut me
Felicem apellem, iuuenis clarissime, qui te
Affari, dextramq; tuæ qui iungere dextra
Olim ausus, fuerim tibi non ingratus, eorumq;
Indignus numero, quibus observaris, & omni
Afficeris, quæ vis meritorum est maxima, cultu.
Ergo hilares imo togor de pectore voces
Mittere, & ad cæptos properantem accendere cursus.
Eia age Romuleæ magnum decus addite genti,
Maeste noua virtute Mari, quacumque patentes
Ostentat fortuna aditus, ingressus amicum
Carpe iter, ad summos mox peruenturus honores:
Quos patria, quos & generis benefacta, tuiq;
Quæsitæ ingenij dotes, & pectoris artes
Ingentes tibi promittunt: quos sidera, quosq;
Plurima fatidicum spondent oracula vatum.
Cum se sacri apices, capitisq; insignia mitre
Augustos circum crines, & tempora fundent,
Præuia venturi succedet purpura regni.
Sed quid ego hæc passim celebri notissima fama?
Quando etiam lætæ nostris hortatibus vrbes
Finitimæ acclamant: asprisq; habitata Sabellis
Oppida, & extincto regio vicina Nequino.

Kk

Præ-

Praecipue Corithi durissimus incola montis:
 Et Tetrica horrentis praeruptae in rupibus arces:
 Lataque non unquam sterili Mevania campo.
 Ac denum quacumque inter Nareraque, Tybrimque
 Deucalionis antiquior imbribus Umber,
 Umber diues agris, sumptisque interritus armis,
 Et quondam inuictis ausus concurrere Tuscis,
 Arua colit, Tina exili qua labitur amne,
 Et prouum in Tyberim lembis defertur onustis:
 Clitunnusque greges nauee qui vellere lance
 Contegit, et magnis proscindens rura iuuentis
 Innumeras cogit passim diffundere fruges.

Salue igitur, populis expectatissime cunctis
 Clare Mari, decus aeternum, spesque alta Quiritum.
 Sic te, quae meritis praestat fortuna fauorem
 Lata suum, quocumque cupis, deducere pergat
 Incolumem, fortiisque adsit prosperrima fratri,
 Quod se Gallorum Regi gratissimus addat,
 Aeternosque illi pariat cum laude triumphos.
 Cum iam iura dabis, legesque petentibus equas,
 Si quando nostri poteris meminisse (nec ulla
 Quin meminisse queas obstat res inuida, quando
 Ipsa tuam ingenti mentem tibi uinxit amore
 Pro meritis in me multis sibi conscia uirtus)
 Si poteris meminisse tamen, cum corporis huius
 Quodcumque est, exsors animus tellure relicta
 Cesserit aethereas propere digressus in auras,
 Dic cineri sit terra leuis: sit manibus inter
 Elysios parte sedes aeterna quietis.

AD

EPISTOLA VI.

PRÆTERITIS Læli legerem cum forte diebus
 Quam multas equitum turmas, peditumque cohortes
 Extremis ueniens Scythiae Radagasus ab oris,
 Finibus in nostris Arni, et Minionis ad undas
 Amisit, virides unde ardua Fesula colles
 Paulatim summum subducit in aera, et urbis
 Despectat nimium vicina moenia Florae:
 Obsupui nondum nostris è uatibus ullum
 Surrexisse, suo qui res et facta canendo
 Equaret meritas sublimi carmine laudes,
 Gratus auis, at auisque, et gratior inde futurus
 Omnibus, à tantis repetunt qui patribus ortum.
 Namque illud bellum non parua ex parte fuisse
 Hetrusca uirtute, et nostrae robore pubis
 Confectum, sic constat, uti nil certius, et nil
 Clarius esse queat: modo si est annalibus, atque
 Historijs ut habere fidem possimus auitis.

Et certe ingenium nostris non defuit, immo
 Pictores si forte libet spectare recentes,
 Aut etiam ueteres: tum qui de marmore uultus,
 Aereque, siue alio quouis suuere metallo
 Ducere, Lysippo, nec Apelli cedere dicas.
 Quid referam quantos eadem genuisse poetas,
 Scriptoresque alios urbs se iactetque, feratque.
 Ipsa dies me deficiat numerare uolentem

Kk 2

No-

Nominatque, & laudes, & pulchra poemata vatū,
Doctaque, & ad seros olim ventura nepotes.

Ergo ego & indolui meritō, & succensus amore
Tantarum rerum, factiq; illustris, & alii
Clarandi studio, vix commoda carmina tanto
Argumento (elegos nimirum) & grandibus orsis
Conscripsi properans hæc ipsa, & mittere nondum
Ad COSMVM Medicem, Tuscis qui presidet oris,
Qui signis, qui picturis præstantibus urbem,
Altaq; substructis ad sidera molibus ornat:
Atq; Arnum veteri deducens flumen ab aluco,
Stagnaq; derivans passim, segnesq; paludes
Ingenti sumptu, fecundos efficit agros:
Oppidaq; edificat Tyrhena in littore, classesq;
Apparat innumeras, & portus munit apertos.
Hæc, inquam, quæ scripsi, illi mea carmina nondum
Mittere, quamquam omni studio, curaq; polita
Aut potui, aut volui: nec, ut ingenue fatear, sum
Ausus adhuc cum: præsertim cessisse viderem
Incassum toties mihi tot, tantosq; labores,
Quos ego susceptos subij iuuenisque, senexque,
Non modò gratum opus ut facerem venantibus ipsis,
Ingeniumque, astusq; docens, moresq; ferarum,
Et quo queque modo, quaq; excipiatur ab arte:
Verum etiam ut COSMVM laudes complecterer, alta
Sanguine quòd natus virtuti antistat auorum:
Quòd puer oblatas regni moderatus habenas
Fortiter, imperio Senas adiunxerit urbem,
Claram urbem, validamq; opibus florentibus, & quam

Non

Non semel inuictam moto Florentia bello
Senferat, & magnas acceperat amula clades,
Cum cuperet longè patrios producere fines,
Et sola Hetruscos latè regnare per agros.
Atq; equidem, ne quid similem, numquã ante putaram
Euentura mihi tam dura, atq; aspera rerum
Tempora, ut hos prorsum sequerentur præmia partus
Nulla meos: nullus nec honos, nec gratia Musas:
Quarum ope sacraram famæ monumenta perenni.
Quin potius fore fingebam mihi credulus ipsi,
Perspecta ut virtus meritum equaret honorem.
Ipsa suis, certoq; loco consisteret, in quo
Iam spectata diu populo, patribusq; seueris
Se se aliqua fulciret ope, & muniret honeste:
Aut cauea accepto plausu totius abiret
Exuuijs ornata decentibus. At neque præmij
Abstulit illa, aliquid: neque quicquam è talibus ausis
Addidit ad cumulum veteris mercedis, ut esset
Mercedi equalis merces, quæ quemque secuta est,
Et sequitur profitentem eadem, quæ pluribus annis
Haud planè inuitis Musis profitemur in vrbe hac,
Et nullis opibus, nullis & honoribus aucti.
Cum tamen in bello, si quid præclarius egit
Centuriove bonus, milesve gregarius, illi
Mensura continuò prætor conduplicet æra,
Atque ea magnanimis addat præconia factis,
Quæ timidos etiam ad virtutem accendere possint.
Verum ego, quamquam alij (dicam hoc doctissime Laeli,
Libere, an audacter? dicam quocumque modo, dum

Dicam

Dicam quod volo, tu verò, quæ maxima semper
 Perspecta humani est in te clementia cordis,
 Ignosces, si me iustus dolor angit, & omnes
 Cogit iam fines animi transire modesti,
 Personamq; verecundi deponere seorsum)
 Quamquam, inquam, non ulli alij nostri ordinis esse
 Inferior videar, quamquam noctesque, diesq;
 Vrsi opus, in lucemq; dedi, quod forsitan olim,
 Extincta invidia, secum mirabitur atas,
 Sic iaceo tamen ut multis è millibus vnus,
 Vt qui nec dederim specimen virtutis honestum,
 Quod me vel vili possit seiungere turba,
 Ne dum doctorum cætu inseruisse virorum.
 Et certè reliquis si me studiumque, laborq;
 Reddidit equalem: si operam voluere frequenter
 Reges, & populi nostram conducere tanti,
 Quanti opera illorum conduci sœuit, ad altos
 Qui venere gradus doctrinæ huiusce, locumq;
 Summum: etiam in primis fuerat iustumque, decensque,
 Nec similem mihi mercedem, nec præmia deesse.

Atque hoc non vnumquam (testis mihi Iupiter ipse)
 Appetij, ut possem vitam traducere inertem
 Segnius, & studio non vlli addictus, & arti:
 Verùm ut pauperie sine turpi, & perpete cura
 Ætatis producendæ, quæ vergit ad annos,
 Temporaq; infirmæ iam dudum incana senectæ
 Quod superest, cui si quid superesse futuri
 Vult, qui cuncta potest, Phæbo, Musisq; dicarem.
 Quod si fortè illi mentem Deus adderet, ut me
 Dignum post tertij quinquennia condita lustrari

Ar-

Arbitraretur, cui se præbere benignum
 Inciperet, nec desieri pateretur egenti,
 Quod vitæ humanæ communiter expetit usus:
 Quale opus, & quantum aggrederer? quo carmine laudes
 Illorum canerem, atque ingentia facta virorum,
 Sanguine qui proprio patriæ peperere salutem,
 Vlti hostem, factiq; sui statuere trophæum?
 Tum verò quales Cosmo, quantosq; tenebris
 Eruerem è medijs atavos, & nocte profunda?
 Quorum ardens virtus cessit non vltius vnumquam
 Virtuti inferior: vel quæ clarissima quondam,
 Nunc autem obscura, & seclis incognita nostris
 Nomina in æthereas reuocarem luminis oras?
 Non ego tunc elegis exilibus inclyta facta
 Mandarem: heroum numeris sed grandibus usus
 Implerem fortasse tuas sublimior aures.
 Et tamen hoc ipsum, quod nunc tibi mittimus, ille
 Si vultu letus, si corde acceperit, omnem
 Horum me credam fructum cepisse laborum.

Tu vale; & Angelio, qui te veneratur, & vnum
 Obseruat, tanto ni forte indignus honore est,
 Partem aliquam ipse tui Læli impertitor amoris.

AD

AD PAVLVM MELISSVM,
EPISTOLA. VII.

VIDISTINE Melisse vniquã, dum lata pererras
 Arua, quibus nomen Galli imposuere togati,
 Atq; Apennini superas iuga celsa comantis,
 Hinc atque hinc Italas medius qui diuidit oras,
 Et sese Ionium sensim demittit in equor:
 Dumq; adeo celebres vrbes, quas influit Arnus,
 Quasq; alias Medices gentis regnator Hetruscæ
 Imperio regit, atq; armis, & legibus ornat,
 Et cultos villis, vicisq; frequentibus agros,
 Et colles, vallesq; imas, & stagna, lacusq;
 Egelidos, nec non fontes miraris, & amnes,
 Atq; vtrinque suas stringentia flumina ripas,
 Munitasq; arces, & manibus ardua summis,
 Vinculaq; presidys castella, atque oppida fidis,
 Et studia, & mores hominum perdiscere curas:
 Vidisti ne Melisse aliquid dulcissime, quod tu
 Protinus angusta percussus imagine rerum
 Laudaris, ve magis, magis aut suspexeris vniquam,
 Quàm Tyberim, & clara collapsa palatia Romæ?
 Quàmque adeo, quondam innumeris ornata trophæis
 Compita, & extantes Pario de marmore moles,
 Et Circi spatia, & Capitoli immobile saxum?
 Nil certè (nisi fallor) ais. Sed si tamen ista
 Esse neges, quæ te moueant virtutis amantem
 Vnius, & regum spernentem regna potentum,

In-

Interitura breui, & subita casura ruina,
 Id moueat, quòd te doctrine insignibus auctum
 Sedibus è patrijs venientem lata recepit,
 Et fortunatos reditus tibi Roma precat a est.
 Quæ si vera putas, vt sunt verissima, partes
 Esse tuas, mi Paulle, vides meminisse perinde
 Illius, illorumque, colunt qui tecta Quiritum,
 Vt te virtutes propter, quibus ipse refulges,
 Idem animo æternum memoriq; in pectore gestant.
 Quorum a deò numero si me me adiunxeris, vnus
 Cunctorum vicis, & prata virentia temnam.

AN-

ANTONII ANGELII
BARGAEI
EPISTOLAE TRES.

ADMARIVM COLVMNAM
EPISTOLA PRIMA.

*I quis Democrito, qui magna flo-
ruit olim
Doctrina, & valde sapiens est cre-
ditus inter
Mortales, iterum reuocato ad lu-
minis auras*

*Aetherias, aliquem laudare hoc nomine tantum
Contendat: longa serie quod regibus vsque
A proavis, atavisq; sue primordia gentis
Proferat, atque idem fecundi iugera campi
Quod termille aret, & multo circumfluat auro:
Solaq; commemoret fortunæ dona secunda:
Risi ad eò quatiatur, vt hunc veluti furiosum*

Vix tribus Anticyris sanari posse putaris.
 Immeritò. quoniam non est antiquus auorum
 Vel titulus, vel nobilitas, quæ magna redundet
 In nos, non aurum, non lati gloria regni
 Laudanda: aut quicquid fortuna munere nobis
 Accedit: sed quod nostra virtute paratum,
 Et magno sit gestum animo. nam si quid in euo
 Præterito egregiè nostri gessere parentes,
 Hoc affert, animum vt stimulis impellat acutis
 Ad magnas res cum magno sudore gerendas.
 Aut certè tali nisi facta ad fortia segnem
 Excitet exemplo, planè conuincat auitis.
 Indignum titulis, & clara nomine gentis.
 Sed velut à patrum virtute, & laude perenni
 Quemquam degenerare nefas, vitiumq; putandum,
 Sic illi, quicumque suorum æquare parentum
 Virtutem aggressi, aut etiam superare, merentur
 Non minimam laudem: nam quem maiore putamus
 Supplicio dignum, quoties peccabit, eundem
 Ferre etiam maiora laborum præmia verum est.
 Si rectè faciet. quantis tu laudibus ergo
 Dignior, obscuris quàm qui maioribus ortus,
 Si, quod cœpisti semel, hoc noctesque, diesque
 Urgebis vigili cura, facile hinc patet. imæ
 Nam si classis homo factis ingentibus æquet,
 Aut etiam anteeat summum; non impulit (aiunt)
 Hunc diæ virtutis amor, neq; gloria, at ingens
 Omnibus in rebus telum crudelis egestas.
 Idem si prauorum hominum contagia vitet,

Atq;

Atque omnes scelerum facies: hunc fallere censent
 Velle alios, aut terreri formidine pœnæ,
 Quo minus à recto virtutis tramite deerret.
 Sic plerumque audit, quamuis excellere malit
 Virtute ante alios, cumulo quàm diuitis auri.
 Auspicjs contra longè melioribus ille
 Vitam agit, qui præclaro de sanguine natus,
 Pauperiemq; minus metuens, & vincula legum,
 Quadrigis tamen. & passis fugit otia velis,
 Quæ sint cum turpi vitio coniuncta: suaq;
 Suscipit æterna gentis pro laude laborem.
 Omnia nam subitò peragrat loca gloria: & orbem
 Terrarum numquam morituro nomine complet.
 Quòd cum corporis atque animi vitare laborem
 Posset, eum potius voluit perferre, beatam
 Dum vitam parta virtute acquireret. Ergo
 Quam laudem mereas, nemo est qui nesciat, omni
 Vincere cum virtute tuos meditere parentes,
 Et Ducis eximij felicia iussa secutus
 COSMI, res gerere egregias, quas docta labore
 Scriptorum manus etati monstrare futura.
 Interea, nostras dum pax colit aurea terras,
 Scribere non cessas hominum quod mulceat aures
 Doctorum: magnisq; tuis cum laudibus hic es
 Totus: nec strepitus aule, nec murmura curas.
 Nam cum alij in sylvas, aut in iuga montis iniqui
 Conueniunt, vt densa premant ad retia damas,
 Fidentesq; fuga cervos, ijdemq; luporum
 Comminus ancipiti transfigant ilia ferro:

Vtq;

Utq; acres venentur apros, & cetera passim
 Per dumos, saltusq; agitent animalia, dum tu
 Quod COSMO officium debes præstare, fidemque,
 Numquam desistis, numquam comes ire recusas,
 Quocumque ille viam secat anni tempore: siue
 Frigore cum duro consistunt flumina: seu cum
 Arida funesto moriuntur prata calore.
 Attamen ut ventum in sylvas, & lustra ferarum,
 Non ne voluptatum genus hoc contemnis? & ipsum
 Te venatorum clamori subtrahis? atque
 Quos unâ comites campestem educis in agrum
 Perlegis auctores? vel qui transacta notarunt
 Tempora, & annales scripsere ab origine gentis
 Humane ad nostra hæc felicia secula: vel qui
 Consilia, atque artes belli docuere gerendi?
 Nonne etiam interdum miraris amabile docti
 Virgilij ingenium? vel cum sub tegmine fagi
 Dulce Syracosia modulatur carmen auena?
 Aurea vel cum tradit agri præcepta colendi?
 Aut idem grauiora sono post mœnia Troiæ
 Capta docet Phrygias Ideo ab littore gentes
 Aenea duce in Italiam venisse parentum
 Antiquam sedem? manibus non sepe Tibulli
 Scripta teris? vel quæ facundus Horatius olim
 Edidit? aut quemuis scriptorem denique eorum
 E numero, quos nulla potest abolere vetustas?
 Hinc varios flores decerpis, & aurea dicta
 Depascens animi secreta in sede recondis.
 Post ubi sub noctem redeunt in tecta, tuæq;

Iam

Iam licet intra claustra domus secedere longè
 A turba, quod condideras modo promis, & urges
 Propositum, canaq; parum, somniq; benignus.
 Sic est, hanc operam das plurimus, inclyte perge,
 Perge Mari: nec te vulgi deterreat ullus
 Sermo: nec speres quicquam illustrare magis te
 Posse, hoc quàm studium, neque enim tam clara virorū
 Facta, in marmoreis quæ sunt incisa columnis,
 Nec quorum vultus duro Lysippus in ære
 Formauit, nec quæ solers depinxit Apelles,
 Quàm quæ descripsere bonorum carmina vatum.
 Nec certè moriens Hector, quo stante Pelasgi
 Non poterant rapidis populari Pergama flammis,
 Non vrbs Lyrnessi direpta, aut nobile regnum
 Etionis, & excisa rot funditus vrbes,
 Clarius ostendunt laudes pugnacis Achilli,
 Quàm suras Clio tragico subnixæ cothurno.
 Hæc semel ut tetigit grata dulcedine sensus,
 Tunc quæ falsa hominum quisquam vix crederet, illa
 Ut vera in nostris animis infixæ relinquit.
 Quod licet hinc tibi non dubijs cognoscere signis.
 Nam quamuis olim Graij cum classe superba
 Venerunt Priami populatum regna beati,
 Ut perhibent, multos aduersæ Marte per annos
 Pugnarunt: tandem fracti ferroque, fameque,
 In patrios fines pelago rediere remenso.
 Nobile sed tantum potuit florentis Homeri
 Carmen, uti longo belli certamine Graios
 Victores cessisse putes è littore Troiæ.

Sic

Sic nemo est, magno qui non fateatur amore
 Didonem Aeneae totis arsisse medullis:
 Cum tamen historiae scriptores longè aliter, quàm
 Virgilius, tradant: sed amabile carmen in imos
 Irrepsit sensus hominum, penitusq; sefellit.
 Tu quoque, si summum perges Heliconam, nemusq;
 Aoni dum superare, sacra tua tempora fronde
 Ornabis: tibi iam diuino numine mentem
 Calliope quatiet: raptus quo dulcia finges
 Carmina, quæ seclis poterunt audita futuris
 Inflammare animos æternæ laudis amore:
 Carmina quæ syluis olim cantauit in altis
 Ismarius vates, rapidi cum flamina venti
 Sisteret, & celeres lapsus frenaret aquarum.
 Tum magni poteris magnis è regibus orti
 Aequare & laudes, & fortia facta canendo
 COSMI, cui summum Superum regnator honorem
 Egredias propter virtutes detulit, atque
 Purpureos crines fulgenti nexuit auro,
 Largitus sceptrum, populos cum vellet Hetruscos
 Fluctibus è seuis olim, seuisq; periclis
 Eripere, & miseros tranquilla in sede locare.
 Ergo quò vitæ ratio tua te vocat, & quò
 Te studium trahit, huc fausto pede dirige gressum.
 Nec, quicquid plebs à Musis aliena loquatur
 Contra, tu magnificatio: nec, si quis, ut est mos
 Nonnullorum hominum, tua carpat liuidus, atque
 Scribendi genus hoc rotum corrodat acutis
 Dentibus, idcirco deerres à tramite recto.

Immo

Immo iter inceptum peragas studiosius, hac spe,
 Ut te florentem Tyrrheni ab littore ponti
 Fama superstes agat, solui metuentibus alis
 Extremos usque ad fines habitabilis oræ,
 Quà pater Oceanus deformibus obstreperit Indis.

AD GEORGIVM CORNELIVM

EPISCOPVM TARVISINVM,

EPISTOLA II.

HO C omnes sunt ingenio, nisi fallor, ad vnum
 Mortales, nullo ut pacto lenta otia toto
 Vitæ curriculo possint traducere sic, ut
 Nil aliud planè tractent. cognoscere primis
 Hoc licet è puerorum annis: quo tempore lege
 Naturæ viuunt. etenim formidine nulla,
 Ne quid agant, nullo terreri verbere possunt.
 Quod desiderium vitæ labentibus annis,
 Quæ vis extingui, ac mutari nescia, tantas
 Radices agit in nobis, ut munere Diuum
 Nolimus somnum concedi, quo fuit olim
 Oppressus bonus Endymion venator in altis
 Latmi verticibus: non si iucunda voluptas
 Debeat in somnis nostros peruadere sensus.
 Quin potius, si contingat, prestare putemus

Mm

Immi-

Immitem Lachésim vitalia rumpere fila.
 Adde his præterea, qui curas, quiq; labores
 Et fugit, & peius nigris serpentibus horret,
 Sæpe tamen studioso animo fugit otia lenta,
 Cum petit alveolum, cum ludos quærit inanes,
 Cum longas sermone benigno conterit horas,
 Cætera cum quærit vitæ solatia: tantus
 In nostris animis amor est innatus agendi.
 Idcirco quidam certis rationibus usi,
 Nonnulli temerè, ac, veluti sua quemque voluptas
 Suasit, certatim studia in diuersa feruntur.
 Ille igitur prorsus sese ciuilibus vndis
 Immergit, quærens qua nam regat arte, modoq;,
 Mærentis patriæ ciues, cum maxima clades
 Impendet: vel cum tranquilla in sede locatos
 Arcet ab aduersis rerum fortuna procellis.
 Hic autem heroas magnos, & nescia vinci
 Pectora miratus, dulciq; accensus amore
 Militiæ, graditur bellum in lachrymabile, dices
 Iam mensas, iam desidiam, luxumq; perofus:
 Et calidi Solis patiens, & pulueris atri.
 Plerique indociles inopem traducere vitam,
 Tyrrhenos fluctus, & inhospita saxa peragrant.
 Artibus in claris alijs, clarisq; repertis,
 Quæ veteres liquere olim quæsitâ labore
 Magno, consumunt quodcumque hoc degitur aui.
 Sic alijs tractant aliud, ne singula dictis
 Persequar, & studia, & curas. hac compede mentes
 Sunt hominum vincite, his nodis cælestibus aptæ.

Sed

Sed quia diuersis mortalia corpora constant
 Principijs, diuersa etiam fateamur oportet
 Grata esse. idcirco, veluti plerumque videmus,
 Ex immutatis studijs fit blanda voluptas.
 Nam cum defixis oculis, & pectore prompto
 In re aliqua multas auidi consumpsimus horas,
 Nos tamen interdum capiunt fastidia sic, vt
 Ne ulterius liceat vestigia figere: quare
 In medio fessi spatio languescimus ante,
 Quàm longè optatam possimus tangere metam.
 Sic aliò contusam aciem traducimus acris
 Ingenij: velut humane pars improba cogit
 Naturæ, a recto mortales tramite sæpe
 Propterea cedunt, tales cum frangere leges
 Sese posse negent: ex quo consuevit oriri
 Non minima vtilitas. nam mens quasi nata quietem
 Optatam, extemplo rapido feruentior amne
 Posthabitas res inuadit, tempusq; refarcit.
 Ergo ij, quos varia Calabris in finibus olim
 Doctrina erudit, prognatus sanguine Tusco
 Pythagoras, simul ac studuissent abdita rerum
 Percipere, obtusam mentem, saturumq; solebant
 Tranquillare animum cythara, fidibusq; canoris.
 Quin etiam ductor Pharsala classis Achilles,
 Cum longum belli cura semotus ab omni
 Ad suauem cytharæ strepitum, Thebanaq; pleetra
 Magnanimum heroum laudes, & fortia facta
 Cantasset, tandem Musis satiatus ad arma
 Sciuor, & rapidis ventis, & turbine diro

Mm 2

Con-

Concessit, celeresq; pedes tulit Hec̄tor̄a contra,
 Hec̄tor̄a, qui Graios crudeli Marte necabat.
 Tu quoque, dum COSMI sublimia tecta frequentas
 Pontificis summi Orator, curaq; sagaci
 Exhauris mandata Pij, verumtamen, etsi
 Hac causa totumq; diem, noctemq; labores
 Peruigil, interdum longè in diuersa necesse est
 Inuitus rapiare, ad munera nempe futura
 Ut fessam mentem recrees, quæ plurima longo
 Ordine succedunt, velut vnda fugacibus vndis.
 Certè ego dum vigili studio, quibus omnia primum
 E rebus consistunt, & qua ratione creentur,
 Quò rursum redeant spatio confecta vetusto,
 Inquiro: ac disco valida ratione, rotundo,
 Esse opus, vt totum consistat corpore calum,
 Certis inclusum spatij, motuq; cieri
 Perpetuo, & rabidis non posse à dentibus cui
 Corrodi: contento animo dum scire laboro,
 Aurea quo cæli moueantur sidera motu:
 Et quare aternæ tellus damnata quieti
 Nesciat è media mundi regione moueri:
 Omneis cur pelagus terras, cur sepiat aer
 Vndique Neptuni fluctus, salsasq; lacunas:
 Hoc duce, qui veluti liquidis Sol aureus vndis
 Egressus clara spoliavit sidera luce,
 Sic famam extinxit Graiùm, quos prima tulere
 Tempora, dehinc etiam quos postera protulit atas:
 Ipse, inquam, cupida per agro dum talia mente
 Noctes atque dies: tamen ijs plerumque relictis,

Quòd

Quòd soleant nostros Musæ lenire labores,
 Mirus Apollineæ frondis sum cultor, & amnes
 Poto Castalios, & recto calle beatas
 Viso Musarum sedes, pulchrosq; recessus.
 At simul ingenij reparata in pectore vires:
 Tum pede felici, quò me vetus illa cupido
 Raptat agens, iterum cursus inuado relictos.
 Sic videor metam propius contingere, quàm si
 Ipsam non umquam deserto calle petissem.
 Quando ergo vtilitas oritur tam magna quiete
 Ex interposita, non admirabere, quare
 Hæc tibi sim Latia modulatus carmina lingua,
 Exopto monstrare mei dum testibus illis,
 Erga te quàm sint arctissima vincula amoris:
 Ex quo me doctrina tua, & prudentia, & ingens
 Integritas multis rebus spectata, volentem
 Adiunxere tibi, & nodo vinxere tenaci.
 Nec tu etiam, lauri semper frondentis amator,
 Id genus abiectis contemnes otia Musis.
 Nam cur sectari veterum vestigia vatum
 Quemquam hominẽ pudeat? cum vertice sidera tangat,
 Cuius Thespiades caput impediere virenti
 Lauro, præterea quorum dixere poetæ
 Sacri virtutes, non illos secula centum
 Viderunt vêtos in famæ curribus altis?
 Certè equidem haud dubito, quin tu quoq; doctè Georgi
 Scriptorum genus hoc credas dignum esse, quod omnes
 Omnibus officijs, & magnis laudibus ornent.
 Ergo vtinam me Calliope blandissima sancto

Inci-

Incitet afflatu, raptus quo carmina fingam.
 Tunc etenim (sacris quoniam concessa poetis
 Dicendi vis mira, atque hyblæ copia melle
 Dulcior, argutas cantu quæ decipit aures,
 Cum terrore animum replet, aut perfundit inani
 Letitia, aut quoties incendit tristibus iris,
 Aut etiam magno risu quatit, atque ita nostros,
 Quò libuit, sensus lentis quasi flectit habenis)
 Tunc igitur, si quid veri mens præcuidet, aures
 Sæpe tuas blandè allicerem. tu victus ab huius
 Illecebris, & mellita dulcedine cantus,
 Iurares verè, non ficto pectore, multis
 Me tunc officijs ornandum, & honoribus esse.
 Sed quoniam nec tanta manent me præmia, nec spes
 Scribendi, quod in hoc, & longum viuat in æuum,
 Hoc contentus ero, leuia hæc si carmina nostri
 Esse voles in te monumentum, & pignus amoris.

AD

AD ANGELVM NICOLINVM,
 EPISTOLA III.

EXIMIVM claræ patriæ decus Angele, paucos
 Inuenias homines, quicumque à littore Rubri
 Sunt maris ad Gadum fines, Solemque cadentem.
 Quorum si in populis industria magna regendis
 Luceat; ijdem etiam pectus virtutibus ornent
 Ingenuis adeò, ut quoties licet, omnibus à se
 Amotis longè curis grauioribus, illas
 Toto amplectantur studiosi pectore. quo tu
 In numero positus, cum rerum fluctibus atris
 Iactere, & varia curarum mole labores,
 Et COSMO, & patriæ sapiens dum consulis: turbem
 Sæpe tamen, tibi quæ negat otia pulchra, relinquis
 Fessus, & vmbriferæ sectaris commoda villa.
 Mirus vbi cultor Phæbeæ frondis, & amnes
 E potus sanctos modularis carmina auena,
 Quæ doctas aures grata nouitate morentur.
 Sic tamen, ut videas etiam quæ carmina fingat,
 Quamuis culta parum, sacri nouus incola montis,
 Dum tibi sit magno coniunctus fœdere amoris.
 Quocirca bene quando audis hoc nomine, versus
 Hos ad te misi: breuiter quibus accipe, quare
 Tempus ad hoc vixi statua taciturnior ipsa:
 Qui tibi sim magno coniunctus fœdere amoris.
 Si pollerem acri ingenio, quo Cassius olim

PAR-

Parmensis, nec me dicentem florida rerum
 Copia deficeret; sed, tamquam iugis aquæ fons,
 Manaret permulta meo de pectore, sæpe
 Te compellassem; sed enim concludere versu
 Si quicquam volo, præsertim quo tempore canas
 Bruma niues largè Tyrrhenis illinit agris,
 Procius Oeagri coniux formosa canentem
 Deserit, & dulces lauri victricis honores
 Invidet, atque ad se sophiæ blandissima Siren
 Non patitur rapiens aliò conuertere mentem.
 Sed simul ac cæpit placidi spirare Fauoni
 Aura leuis, Flor. æq; sacri procurrere menses,
 Sub iuga dissimiles animos quæ mittit abena,
 Interdum genus hoc studiorum linquere cogit
 Vicinus calor, & tempestas aurea verni
 Luminis, ad colles hortatur adire beatos
 Castalidum. in primis virtus tua magna, meusq;
 In te dulcis amor, quem nulla iniuria, nulli
 Temporis anfractus poterunt abolere prius, quàm
 Cælicolum iussu vitalia lumina linquo,
 Ad versus, & ad hæc Musarum sacra volentem
 Seuocat, inq; diem stimulis magis vrget acutis.
 Nam cum me toruo pridem crudelis egestas
 Terreret vultu, velut impia Tyndaris olim
 Cum gnati flammis vtricibus ora petebat;
 Quæ mitis natura tua est, & candida, prompto
 Pectore sanasti fortunæ vulnus acerba,
 Confugi simul ac ad te: meq; omnibus ipse
 Iuisti officijs. quæ non ingratus abena.

Jæ

In mentis tabula scripsi. ne forte putaris
 In vas pertusum latices fuisse liquentes.
 Sed, cum re nequeam munus persolvere dignum,
 Certè quod potero restabor carmine, quantum
 Deuinctus tibi sim. quæ non erit infima merces:
 Omnia cum benefacta velint in luce locari.
 Nam, quamuis interdum homines virtute quiescant
 In sola, tamen è multis vix millibus vnum
 Aut equè dignum decorari laudibus amplis
 Efficiat, quàm si miseris fecisse benignè
 Gaudeat. & semper velit omnibus esse beatè.
 Quarum cum fueris valde, nisi fallor, auarus,
 Hæc animaduertens, tua quæ prudentia summa est,
 Pulchra Tarentini sequeris præcepta magistri,
 Atque aliorum hominum, qui nos hac viuere lege
 Dicunt, vt nostri partem sibi vindicet ortus,
 Cum pater, & genitrix: tum, quæ nos patria tellus
 Excepit gremio, cum primùm lumina vitæ
 Attigimus: partemq; alijs quibus est opus, vnde
 Iure homines hominum causa videantur oriri:
 Vt docuit sapiens Chryssippi porticus. ergo
 Illi quàm longè à recta ratione ferantur,
 (Qui nobis suadere volunt, vt prorsus ab omni
 Seiuncti populi turba, callemq; secuti
 Ignotum, sic viuamus, ne viuere quisquam
 Nos sciat, aut tacitæ consumi frigore mortis:
 Sic etenim fore vti comitem se blanda voluptas
 Præbeat, & vitæ peragantur suauiter anni)
 Mecum colligito. cuius cognoscere promptum est,

Næ

Ta-

Talis quo pacto præcepti inuentor, & unâ
 Addictus disciplinae grex illius omnis,
 Hoc unum studuere, ut dignos laudibus omnes
 Non solum patriæ ciues, sed & ultimus orbis
 Sciret. prauè igitur faciunt, positoq; pudore
 Decipiunt: nam verba nihil moror illas; sed odi
 Aduersi quibus, & mores, & facta repugnant.

Præterea quibus hæc instillant aurea dicta?
 An ne illis, rerum quos mira inscitia fœdat?
 Et quos dedecorat vitij turpissima labes?
 Verum hoc persimile est, ac si quem maxima febris
 Cum tenet, aut alius morbus, tum dicere pergant:
 I, petito obscuram noctem; fuge lumina Solis,
 Ut, quo sis morbo correptus, nesciat artem
 Doctus Pæoniam: qui te tibi parcere cogens
 Eximat è nigris Orci vastisq; lacunis:
 Tu quoque deformi vitiorum ærugine fædus
 Fac lateas sapientem hominem, ne fortè modum quærens
 Apponas, aut fortè fuges vitia omnia duris
 Virtutum nodis, & abena compede vinculus.
 Huncine in obscuram vitam ratio ulla releget?

Quod si præcipiunt illi, qui semper honestè
 Vixit, & insigni doctrinæ lumine claret;
 Plurima qui possit mortali commoda vitæ
 Afferre, ut cætu viuat secretus ab omni.
 Nonne Epaminonda suadent absistere bello?
 Ne segnes homines ad ferrea concitet arma,
 Tristia quum miseris impendent funera Thebis?
 Neve idem propere Graiorum vindicet vrbes

Tur-

Turpiter oppressas? non hoc suadetur & illi,
 Qui sibi deuictis inuenit nomen ab Afris?
 Ne patriæ ferat auxilium, quo tempore seuius
 Annibal occisis hominum tot millibus, vrbes
 Hesperiae miseris ferro, flammaq; laceffit?
 Atqui si in cæcis tenebris latuisset ad usque
 Extremum vitæ spatium, iam forsitan orbis
 Imperium concessisset gens Romula Pænis.
 Ergo ne præstiterit fallentem ducere vitam,
 Ne, si præsidium queat esse, & stella salubris
 Huic homini, mutata retrorsum quem tulit aura,
 Subleuet, aut doceat fortunæ ferre superbæ
 Imperium: ne sit demum mirabile cuiquam
 Virtutum exemplar? quo ductum ignobile vulgus
 Sæpius exarsit magno virtutis amore,
 Ac magis à vitijs sanum se reddidit, atrox
 Exitium quæcumque ferunt, aut nomen inurunt
 Famosi, quàm si certis rationibus ipsum
 Absterrere velis. nec tu vir candide nescis,
 Quo pacto ignaua languescunt corpora vitæ:
 Languescunt animi. ac veluti si fortè cauatis
 Delituit fossis cumulus collectus aquarum,
 Fluxerit ut nusquam, breuibus computruit horis:
 Sic hominum, qui se non nota in sede locarunt
 Dijuncti procul à vulgo, rerumq; molestis
 Fluctibus horum, inquam, tum vis in rebus agendis,
 Tum dotes animi longa rubigine torpent.
 Non ne videmus vti nobilis caligine nigra
 Accedente, malus mortalia corpora languor

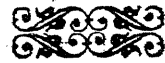
Nn 2

Inua-

PETRI ANGELII
BARGAEI
CARMINVM.
LIBER I.

AD FERDINANDVM
MEDICEM CARDINALEM
Cosmi Magni Ducis Hetruriæ F.

*Hæc, mihi quæ faciles dictarunt carmina Muse,
Dum florens etas lusibus apta foret,
Ferdinande tuis quamuis indigna putarim*

*Auribus, atque vllus queis habeatur honos;
Qualiacumque tamen statui tibi mittere, vt vnum
Te victura diu, te moritura colant.
Nam cui me fortuna prius, mox grata voluntas
Addixit, multis demeruitq; bonis,*

Huic

Huic nostrae par est horae famulentur, & haud me
 Immemorem tanti testificentur heri.
 Quem iam nec tristes casus, neque prospera rerum
 Euenta, è nostro corde fugare queant.
 Quòd, nisi Pierides, & vatium numen Apollo
 Abnuerint numeris rursus adesse meis,
 Ipse olim vitæ quibus illustraueris actis
 Prasentem ætatem fama loquetur annis.

AD COSMVM MEDICEM

MAGNUM DUCEM

HETVRRIÆ.

QUANTVM pictura, statuisq; poemata præsent,
 O Dux magnorum maxime COSMEDUCUM,
 Inde patet: quòd quæ Cous iam pinxit Apelles,
 Quæq; adeo excudit marmora & æra Myron,
 Præterquàm breuibus quòd tum conclusa fuerunt
 Finibus, & populo vix bene nota suo,
 Cuncta etiam externis cecidere euersa sub armis,
 Ac nunc perpetua condita nocte latent.

Sed

Sed quæ Virgilius, quæ quondam scripsit Homerus,
 Quæve alij Aonijs turba sacrata choris,
 Præterquam totum quòd se effudere per orbem,
 Fecere & numeris omnia plena suis:
 Nunc quoque post tantum tempus, post secula mille,
 Postq; tot Italiæ bella cruenta, vigent.
 Cumq; ijs Aeneas Tros, & Pellens Achilles,
 Sisyphiusq; Ithacus docta per ora volant.
 Nec minus Augusti nomen diuina celebrat
 Fama, atque insigni cum pietate colit:
 Tu quoque, mirandis cuius virtutibus astra
 (Ne meritas laudes deterat vlla dies)
 Jam vatem peperere: faue Dux optime vati,
 Cuius carminibus iam rediuiuus honos
 Heroum surgat, proprio qui sanguine quondam
 Soluerunt patrios obsidione lares,
 Innumerasq; animas leto fudere per agros,
 Quos rigat & Minio Tuscus, & Arnus aquis.
 Uturus Cimbros tunc cum Radagasus, auosque,
 Duxerat è Scythia millia multa virum.
 Iamq; adeò fœdis Italas affecerat vrbes
 Cladibus, atque ipsi mœnia multa solo
 Aequarat, Diuumq; euerterat aurea templa,
 Inq; dies cades accumulare nouas
 Ibat: nec pueris, senibusq; tremantibus æuo,
 Nec nuribus parcens, virginibusq; pijs.
 Quam tu tum faciem rerum (Dux magne) fuisse,
 Italiam gemitus quosve dedisse putas?
 Italam regum sedem, heroumq; parentem

Oo

Assue-

Assuetamq; orbis totius esse caput.
 Ille, velut caelo demissum fulmen ab alto,
 Quod cinctum nimbis, turbinibusq; ruit,
 Et veteres imis radicibus eruit ornos,
 Inuoluitq; atris ignibus omne nemus:
 Quà quà ibat fufurus opes, viresq; Quiritum,
 Consuerat ferro late aperire viam.
 Omnia lugebant subita prostrata ruina:
 Inq; animis hominum nil nisi terror erat.
 Ipsaque, quae summis in montibus oppida sese
 Munierant armis, praesidioq; loci,
 Aduentanti hosti subito reclusa patebant,
 Ne luerent paruae supplicium inde mora.
 Tu sola haud amplius etiam tum mœnibus aucta;
 Amnis est haud medio dissociata vado,
 Barbariem portis excludere es ausa furcentem,
 Primaq; Teutonicas spernere Flora minas.
 Illa vias, aditusq; omnes infederat: illa
 Implerat, quantum vallis utrinque patet.
 Nec collis, despectat agros vnde alta virentes
 Fœsula, non multo milite tectus erat.
 Omnia complerant acies iuga montium, et omnia
 Ære renidebant, esset vbi orta dies.
 Timpanaque, horribilesque tube, strepitusq; frementum
 Excibant fortes ad fera bella duces.
 Inter quos gestans primos Radagasus honores
 Cimbrorum ex alto sanguine natus, ait.
 Ergo ne tot menses urbem oppugnabimus vnam?
 Nec dabitur manibus diripienda meis?

Et,

Et, cui non ausa est lectas opponere vires
 Intransi Italiam Roma superba suas,
 Se longas fecisse moras Florentia dicet?
 Imprimet et tantum dedecus ista Getis?
 Ite igitur socij, certatim inuadite muros,
 Vosq; illuc per vim defiluisse iuuet.
 Viuida non amat ex aequo concurrere virtus,
 Nec tales animos Vistula, et Ister alunt.
 Sic dicens pariter se suscitatur acer in armis,
 Cunctamq; ad muros cogit adire manum.
 Illa volat: circumq; omnes cinxere corona,
 Seq; abus alium calce terente premunt.
 Missilia extemplo iaciuntur tela, facesque:
 Et glans in morem grandinis aëta ruit.
 Saxa pluunt, lapidesq; graues, queis icta fatiscunt
 Mœnia; queis domuum tecta, trabesq; labant.
 Completur iaculis caelum, leuibuscq; sagittis,
 Et multo scalas milite turba grauat.
 Quarum aliae substant stabiles, et summa capeffunt,
 Fractae aliae rursus deiciuntur humi.
 Dumq; adeo coeunt una virtusque pudorq;que;
 Et seuas properant quisque subire vices:
 Hi se ut defendant, illi potiantur ut vrbe,
 Ingentes fossas corpora caesa replent.
 Atque ipsi in muris vix iam consistere ciues,
 Vix iam praesidio turribus esse queunt.
 Accurrunt matresq; simul, teneraq; puella,
 Atque ope pugnantes, qua pote quaeque, iuuant.
 Haec liquidas festina pices, haec tela, facesque;

Oo 2

Hec

Hæc multo calidas igne ministrat aquas.
 Est & quæ vino vires reuocatque, fouetque,
 Et tempestiuos suggerit usque cibos.
 Ipse tamen semper magis ac magis integer hostis
 Ingruit, & iam iam mœnia victor habet.
 Tum verò acceptus calo, & gratissimus vnus
 Aeternoq; hominum, Calicolumq; patri,
 Zenobius, qui post heroibus additus astra
 Accolit, & precibus rite vocatus adest:
 Suspiciens stellas supplex, & ad aethera tendens
 Brachia, sollicito fudit ab ore preces.
 O, qui sepe alias, Diuum Rex magne, tulisti
 Afflictis rebus commiseratus opem,
 Si te cura subit nostræ nunc vlla salutis,
 Ararum tua se pectora tangit honos:
 Aspice quàm magnis hostis tuus irruat ausis,
 Quàm ferus in populum scuiat ille pius.
 Nec profunt turre, nec propugnacula nobis,
 Nec pinnæ auxilium, nec tabulata ferunt.
 Ipsaq; deficiunt animi fortissima corda:
 Et nostro tellus sanguine tincta madet.
 Aspice summe pater: nec, si qua admisimus, usquam
 Auertant oculos impia facta tuos.
 Et simul immanes depelle à mœnibus hostes:
 Depelle à templis tela, auidasq; faces.
 Hæc mecum pueri insontes, castæq; puellæ,
 Et timide matres, inualidiq; senes,
 Hæc eadem, sacrum quarum caput insula cingit,
 Orant, & lacrymis ora sinusq; rigant.

Annua

Annua sic hæc lux reparatæ festa salutis
 Aeternum ante aras luceat alma tibi.
 Testeturq; isto surgens de nomine templum,
 Templum ingens, multa & religione sacrum,
 Te iam captam urbem certæ eripuisse ruinae,
 Ciuibus & muros restituisse suos.
 Hæc ille. Et refici vires in prælia pubes
 Sensit, & est membris additus inde vigor.
 Ergo alacris iuuenum manus emicat, & petit vltro
 Arma pharetratis obuia ferre Getis.
 Spondet & egregia virtute innixa futurum,
 Ipsa vt barbaricum fundat, agatq; globum,
 Si subito hinc, atque hinc portis egressa reclusis
 Hostis in auersi terga repente ruat.
 Id verò patrum vix concedente senatu
 Impetrat, atqui erat ijs hæc reliqua vna salus.
 Protinus illa igitur portis erumpit apertis,
 Et multo madidam sanguine tingit humum.
 Territus a muris confestim auertitur hostis:
 Nec Dux ipse potest iam cohibere fugam.
 State viri: mihi capta luet Florentia pœnas:
 Et iam iam labem templa, domusq; dabunt.
 Efficite, exemplo reliquis sit vt urbibus vna hæc,
 Et tutum vobis hinc patefiat iter.
 Hic vos, hic, inquam, vittricia signa Getarum
 In Capitolini sistitis arce Iouis.
 Sic socios Radagase tuos hortaris, at illos
 Urget anhelantes, versaq; terga ferit
 Tusca phalanx, cuius princeps insignibus armis

Agmen

Agmen agens Medix ibat, & altus equo.
 Imperij Medix ductum cognomen ab Osciis,
 Cognomen, quod non deleat vlla dies:
 Ibat, & in turmas animis tendebat auitis,
 Inq; ore, inq; oculis ignis, & ardor erat.
 Fulgebant longè in media mala aurea parma;
 Quæ quondam Hesperidum mala fuisse ferunt.
 Tempore quo Mauros inter fortissimus omnes
 Imperium Libycus fortè regebat Atlas.
 Illa sua assiduè seruabat in arbore toruus,
 Atque ardens oculis, tergoribusq; draco.
 Non noctu, non luce vniquam fera lumina somno
 Claudere, non aliò flectere suetus iter:
 Sed ramis hæcere vigil, custosq; tueri
 Aurum: atque hospitibus maximus esse metus.
 Horrendum trifidis lambebat sibila linguis
 Ora: etiam si quem viderat ire procul.
 At bonus Alcides nec longa volumina caudæ,
 Nec timuit multis terga cruenta notis.
 Sed claua aggressus vigilantem, ac torua tuentem
 Perculit, haud dubio marte, deditq; neci:
 Malaq; decerpens Tyrrenum auexit ad Arnum,
 Fesula cum à tanto est edificata Duce:
 Fesula, cui nullo moriturum nomen in euo
 Indidit Atlantis filia pulchra senis:
 Quam nempe & captam cum iam victoris amore
 Discessuram à se cerneret altus Atlas,
 I, felix mea nata (inquit) comes Hercules, & te
 In Tuscis tanto sub Duce siste iugis.

Ma-

Mala que, quæ nostris coniux tuus abstulit hortis,
 Seq; relaturum forsitan esse putat
 Argolicum ad regem, soli tibi nata relinquet:
 Et dicet magni hæc pignora amoris habe.
 Quæ mox & nati, & natorum à stirpe nepotes
 Seruent, & gentis sint decora alta meæ.
 Hæc ille, & Tuscos cum primum venit ad agros,
 Vxori Alcides aurea mala dedit.
 Ac mox discedens, ferat hæc (mea Fesula) dixit,
 Quicumque è nostro sanguine natus erit.
 Illa igitur scuto Medicen impressa gerentem
 Vt procul aspexit dux Radagasus, ait:
 Hic, inquam, hic Scythicos qui nunc fulgente maniplos
 Ære fugat, nostro casus ab ense cadat.
 Et, quæ nunc auro fert illita mala micante,
 Iam nunc de domini tincta cruore ferat.
 Sic fatus iuuenem aggredditur, petit ille petentem,
 Armæque, & audaces miscet vterque manus.
 Cumq; ad eò multis confossi pectora plagis
 Sanguine sparsissent arma, suosq; sinus:
 Concidit in medio certamine barbarus hostis,
 Et viridem moriens ore momordit humum.
 At Medix exemplum vrbi, gentique, domoq;
 Ipse sua, & specimen grande futurus abit.
 Quæq; auri multo splendebant mala colore,
 Rettulit ad ciues sanguinolenta suos.
 Ac nunc ut facti semper monumenta supersint,
 Scutum auro fulget, sanguine mala rubent.
 Quæ quantum nostro splendescere carmine possint,

O Dux

O Dux magnorum maxime COSME Ducum,
 Quantū antiqua queat Medicum domus, incluta quantū
 Innumeris Virtus se tua tollere auis,
 Conatus ni dura meos fregisset egestas,
 Iam foret in toto notius orbe nihil.
 Et tamen hac in re cunctas impendimus horas,
 Quas licet: & carmen pangimus omne tibi.
 Forſan & hoc inter tua tot decora incluta paruum
 Non erit in longa poſteritate decus.

AD MARCVM TVLLIVM

BEROIVM.

QVOD tibi nondum etiam grates perſoluimus vllas,
 Vllaq; nec noſtri munera detulimus
 Ingenij, tanto que par fuit interuallo
 Mittere, non parui ſcœnoris aucta mora,
 Nolim id me feciſſe putes, quod ſeſtus inani
 Vento inflet, multumq; ipſe mihi tribuam,
 Aut, quoniam omnino vita iam deſide fractus
 Ipſe mei nuſquam ſem memor officiij:

Offi-

Officij, cuius capient obliuia me tum
 Denique, cum in noctem lumina perpetuam
 Occludam, neque iam quicquam caeleſtibus vllis
 De bentem ipſa ſuo terra teget gremio.
 Sed quia tantarum memet præconia laudum,
 Et numeris abs te, carminibusq; tuis
 Mandata, & magnum in primis teſtania amorem,
 Quem meus in te mi conciliauit amor
 Perpetuus, ſuſpenſum animo tenuere, tuo quæ
 Merces ingenti munere digna foret;
 Quam me pro innumeris meritis, proq; indole tanti
 Ingenij expenſam ferre tibi eſſet opus.
 Ne te incuſare, & tacite reprehendere poſſes,
 Quod, quæ vix magnis vaibus attribuas,
 Sic mi impertieris, vt quamquam conſcia mens eſt
 Ipſa ſibi, talem me tamen eſſe rear
 Beroi, qualem tua pagina prædicat, & me
 Decipere hac animum credulitate iuuet.
 Sed certe (quid enim dubitem tibi dicere verum?
 Aut quid, quod notum eſt omnibus, inſcier?
 Me mea Caſtaliæ cultiſſima numina quondam
 Squalentem ignauo deſeruere ſitu,
 Et longum dixere vale: quia rarior arteis
 Illarum, meus vt mos erat antè, colo:
 Frigidaq; obrepens membrisque, animoq; ſeneſta
 Inculti vireis atterit ingenij:
 Quodque poetarum commercia grata frequentem
 Interdum, atque ipſi me mihi ſurripiam,
 Inq; nemus ſyluamq; abdam, quæ plurima Phœbo

Pp

Flo-

Floret, & aternis perstrepat alitibus,
 Increpat: & rudibus vix hos inscribere chartis,
 Quos tibi nunc meditor versiculos patitur.
 Huc etiam accedit, quod postquam Hetruria bello est
 Vexata, atque atris litibus implicuit
 Roma orbem, armorumq; innexuit improba causas;
 Et pax exul abit finibus Ausonijs,
 Nullus honos Musis, ratio non ulla laborum
 Est habita, & nulli praemia proposita
 Doctrinae, & studijs merces ablata bonarum
 Artium, & earundem semper amica parens
 Concidit, heu, regum larga, & proluxa voluntas,
 Nilque adeo, quo se iam tucantur, habent.
 Non secus ac Scythiae cum Barbarus incola terrae
 Everso Latij funditus imperio
 Obtinuit regnum in media (proh dedecus) vrbe,
 Pressit & Italiae libera colla iugo,
 Expulsisq; bonis procul vndique disciplinis,
 Inuasit foedans omnia barbaries.
 Quare, etsi forsitan non infeliciter arteis
 Tractarem quondam maxime Phoebe tuas,
 Carminaq; assidue canerem, nunc fractus, & expes
 Huius curam omnem deposui studiij.
 Quo tamen ut residemq; animum, ingeniumq; labori
 Desuetum multo tempore post reuocem,
 Saepe precor Musas supplex, dent se mihi quales
 Tum dederant, cum etas florida Ver ageret,
 Atque incredibili laudum flagraret amore,
 Speq; bona in primis credula sese aleret.

Quod

Quod certè ipse quidem valde cupioque, voloque,
 Si quid valde aliàs, aut volui, aut cupij,
 Non satis ut tantum faciam tibi, cui satis vni
 In primis factum magnopere esse volo,
 Verum ut, quae in manibus multos malè prouidus annos
 Informata habeo, protinus absoluam,
 Perpoliamq; acri tandem simul omnia lima. &
 Nil imperfectum, nil rude sit reliquum.
 Atque hoc si mihi contingat, votumq; secundent
 Hoc mihi si vatum numina Pierides,
 Pendebit mea tum sublimi è fornice templi
 Fistula, & haud vno tibi a nota sono.
 Tuque adeo meritas possis ibi dicere laudes,
 Et de me carmen condere veridicum:
 Postera quod quondam secum mirabitur etas,
 Vllaq; non vnumquam secla perire sinent.
 Nunc itaque ingentem vestigia ponè Maronem
 Certa preme, & nullum suspice praterea.
 Illum vnum admirare, vnum cole: & ut facis, vnum
 Esse putes, reliquis quem omnibus anteferas.
 Atque ita, quas laudes largè mihi contribuisti,
 Conuenient in te tum magis atque magis.
 Ijsque adeo, quae tum facies, assurget Homerus
 Carminibus, dum acres cogit in arma duces:
 Congressumq; tuum non dedignabitur Orpheus,
 Orpheus Oeagri filius Ismarij:
 Qui cum nec Stygia Eurydicem reuocare palude
 Nec cantu, infernas flectere posset heras,
 Toto animo, toto suspirans pectore fertur

Pp 2

Dul-

Dulcius haud umquam concinuisse lyra.
 Bistonice sed enim, nimum turba improba, matres
 Infensæ numeris, flebilibusq; modis,
 Absciderunt vari caput à ceruicibus, atque
 Coniunctum citharæ, ut fluctibus aequoreis
 Erraret miserè duro transfixum adamante,
 Moxq; ita ceruleis obrueretur aquis,
 In mare iecerunt. Verùm per marmora vectum
 Ad Methymnæos applicuit scopulos
 Calliope mater: quos inter candida cursus
 Vox capitis, vox est ingeminata lyra
 Sæpius, & dulci sonuerunt littora cantu,
 Et posita medio insulae in Ionio.
 Accurrere viri, mæstæ accurrere puella,
 Et sacrum tumulo composuere caput.
 Atque unà iunxere lyram, quæ garrula monteis
 Traxerat, atque vndis lenierat Stygiis.
 Illo igitur Lesbi qui post sunt tempore nati,
 Et cantu, & citharæ mentem, animumq; sono
 Magnopere oblectare solent, præq; omnibus uni
 Et canere, & dulci dulce sonare lyra.
 At Thracum, postquam illa datum est resciscere facta,
 Ingens inuasit pectora mæstitia.
 Signa ergo impressere suis vxoribus omnes
 Tum primum, & tanti ut nunc quoque sint memores
 Flagitij, pœnasq; luant ita manibus Orphei:
 Fœda notant fœdis omnibus ora notis.

AD

AD IOSEPHVM

BOCCAM.

DVM te Bocca tenet Rigulanum, & vitreus Æsar
 Piscantem in medio flumine sæpe videt:
 Dum cliuus, qui culta tuæ propè limina ville est
 Undique proceris obfitus arboribus,
 Errantum spectat vestigia pressa ferarum,
 Manè sequi multa per nemora alta cane:
 Dumq; sub umbrosa platano, quæ lene susurrans
 Profilit è scabro murice riuus aquæ,
 Siue alta è specula modulantem carmina Faunus
 Seruat, & in viridi cortice verba notat:
 Quæ mox ingratas referens iterata sub auras,
 Syluicolas flammis vrat Hamadriades.
 Siue plagas auibus tendentem, vbi vallis opaca est,
 Luscinia assiduis questibus increpitat.
 Quæis Lyda Ornithium quondam donauit Arachne,
 Vsumque, occultos edocuitq; dolos,
 Ornithium, quem vel miserè dilexit, & vnum
 Optauit certo iungere connubio
 Ipsa sibi: verum Ornithius per rura, vepresque,
 Incautas visco fallere doctus aues:
 Ac baculo impositam summo ostentare procacem
 Nyctimenem, & varios edere voce sonos,
 Spreuerat occultos glacie frigentior ignes

Virgi-

Virginis, oblatos respueratq; toros:
 Implorantis opem donec miserata puellæ
 Audit è cælo vota, precesq; Venus.
 Ergo illum assidue prædas in tecta ferentem,
 Captantemq; omnes, quas modo vellet, aues,
 Aucupio caput inærentem eludere inani,
 Iussit & in vacuas sæpe redire casas.
 Tum nata ante alias telam componere Arachne,
 Et nulli inferior retia texere acu:
 Quid te (inquit) toties, puer ò pulcherrime, quid te
 Aucupium frustra iuuat inane sequi?
 Si merces hæc ipsa tuos male grata labores,
 Infelixque artes exitus iste manet.
 Ipsa ego, quam multi lecto petiere iugali,
 Cuius est a magno Lydia amore perit,
 Quamq; leui teretes versantem pollice fusos,
 Texentem & molli stamina picta manu:
 Aemula (quis credat?) præsens mirata Minerva est:
 Victaque, si verum confiteatur, abit:
 Ut mihi te, cuius vehemens amor urit amantem,
 Hoc uno saltem munere demerear:
 Retia confeci gracili tenuissima filo,
 Nere quod è Serum vellere nupta solet.
 Ipse plagas, nodosq; aptos miraberis, in quos
 Illapse pennis impediuntur aues:
 Ipse agiles limbos, orbesq; ex osse sequaces,
 Porrectum & multa in brachia nobile opus,
 Ipse amiti suspensum alta spectabis vtrinque
 Pandere, & ingenti colligere arte sinus.

Namque

Namque in quincuncem lino distincta tenaci
 Texta patent laxis parte ab vtraque plagis:
 Inq; hos prælonga sinuantur arundine nexus
 Hinc atque hinc, cum iam stant posita in medijs
 Arboribus miscras passim exceptura volanteis
 Retia, quæ pulio tincta colore latent.
 Atque his si qua vnumquam captam sese explicet ales,
 Si qua ex occultis auolet insidijs,
 Illa eadem accipitres inter traducere vitam
 Tuta queat, cunctos effugiatq; dolos:
 Possit & in visco pennas hædere sequaci
 Libera, & è pedica sumere lata cibum.
 Hæc cape dona puer, tibi quæ tibi dedita soli
 Vrsit acu, & digitis Idmone nata suis.
 Hæc cape, quæ, nisi me vates præsaga futuri
 Temporis, & rerum prouida fallit anus,
 Retia de nostro quondam cognomine dicta
 Ingenium doctæ testificentur heræ:
 Et penes externos, quodcumque hoc nomen, Hetruscos
 Inuentum numquam tale perire sinant.
 Sed potius, Lydis ceu gens erit orta colonis,
 Sic Lydæ usurpet virginis illa dolos.
 Inq; alia nusquam regione frequentior vsus
 Istius vigeat nobilis aucupij.
 Hæc anus Idmonia cecinit ventura puella,
 Hæc eadem Ornithio Lyda puella suo.
 Quæ mox coniugio pueri, tedijsq; potita
 Ostendit tennes, explicuitq; plagas.
 Atque illum comes in sylvas per sæpe secuta

Præ-

Prædam auium innumeram rettulit inde domum.
 Dum te igitur nemore in medio, atque in valle latentem
 Aut hoc, aut aliud candide Bocca tenet
 Dulce voluptatis genus: ac tibi prægrauat armos
 Aut auis, aut humero pendet utroque lepus,
 Seu positi ripæ saliunt in gramine pisces:
 Mi celer egelidis temperat Arnus aquis
 Ingenteis æstus, & quo non vlla calorem
 Maiori potuit surgere messis agris:
 Aut etiam in densa recubanti molliter Umbra
 Vna aufert curas Calliopea graues.
 Nec dolet incaßum tantos cessisse labores,
 Votaq; successus non habuisse ratos:
 Sed sæpe ad versus furtim, numerosq; relabens,
 Quod famam in longum proroget, vrget opus.
 Vrget, & ad studium clari se suscitât oti,
 Mæroremq; animi, qua licet, arte leuat.
 Spemq; facit nostrum non vllò nomen in auro
 Sensurum longi temporis esse situm.
 Quod si præstabunt Musæ, si rara bonorum
 Turba olim, si me seclâ fuisse ferent,
 Si vixisse meis iucundum semper amicis,
 Et sanctam sanctè percoluisse Fidem,
 Atque ad eò puræ si puriter omnia vite
 Audiet egisse hæc tempora posteritas,
 Non ego Pætolus quicquid vehit amnis arena,
 Quicquid & Ammerice terra beata gerit:
 Ammerice, cuius montes, & flumina passim
 Argento, atque auro diuite multa fluunt:

Tectâq;

Tectâq; fulgenti splendent onerata metallo,
 Inq; pavimentis aurea lamina nitet
 Plurima, & insignes ornant sua pocula gemmæ,
 Perq; vias omnes lucidus ardet onyx:
 Non Arabum sylvas, non quas legit Africa messes
 Optarim, non quas congerit æquor opes.
 Et modo mi dulces pandant sua sacra Camænæ,
 Despiciam reges barbara Memphi tuos.

IN OBITVM SICINII

PEPULI.

Si pia, quæ debent, soluerunt iusta poetæ
 Fundentes vdis ex oculis lachrymas
 Sicinio, Pepulorum alto quem sanguine cretum
 Ante suum rapuit mors violenta diem:
 Cur ego, quantum in me est, illustri carmine funus
 Non celebrem, & mutos ad tumulum cineres
 Voce vocem magna, dicamq; nouissima verba,
 I, licet, ò, vale, ò, iam mihi culte vale?
 Culte vale, ò, puer, & iuuenis fortissime, nec me
 Oderis, extremus quòd tua facta cano.

29

Illa

Illa ego saepe meis volui contexere chartis,
 Et longam de te conficere Iliadem:
 Sed me tentantem deterruit & pudor, & mens
 Conscia, quæ tantum suscipere ausa oneris
 Numquam esset certè, ni Claricinius vnus
 (Vnus amicorum est qui mihi præcipuè
 Obseruandus, & æterna pietate colendus)
 Hoc nostrum carmen iure suo eliceret.
 Et verò quisnam proprijs ita viribus audax
 Fideret, aut tantum hoc aggredederetur opus?
 Ipse etenim proauis, atauisq; à regibus ortus,
 Quorum olim iusto paruit imperio,
 Quæ sese latis spatiosa Bononia campis
 Explicat, vrbs magna nobilitate potens,
 Atque vsu bellorum acris, studijsq; Mineruæ,
 Et multum facundi vberis diues agri,
 Urbs, in qua illustri primorum sanguine natus,
 Et veterum multis clarus imaginibus,
 Fulsit muneribus fortune ornatus, itemq;
 Floruit innumeris ipse bonis animi.
 Et primùm quascumque arteis docuere priores
 Ingenuas, toto pectore sic coluit,
 Vt siue is carmen faceret, siue ore rotundo
 Dictaret certo verba soluta pede,
 Callimacho, & magno propius certaret Homero:
 Nec flueret culto iam Cicerone minor.
 O quoties illum, teneros dum cantat amores,
 Horrida dum forteis cogit in arma viros,
 Dum socijs alios, aliosq; in pectore motus

Ex-

Excitat, atque animos arbiter vnus habet;
 Et iuuenes blandi, & faciles arsere puellæ,
 Et valde audaces obstupuere duces:
 Nec minus admirata senum turba ore pependit,
 Et dubitauit vtrum doctior, an melior
 Esset, & innumeris animi virtutibus ipsas
 Aequaret doteis corporis egregias,
 Et formæ immortale decus, atque oris honores,
 Et, quale in tenero pectore robur alis
 Non habuit. Nam seu iaculum libraret ab aure,
 Seu gladium in sauos stringeret ausus apros,
 Haud vllæ fugere ferae, sed morte peremptæ
 Effudere animas pectore quæque suas.
 Quin, vbi cessit equo lentas moderator habenas,
 Seu cursum Zephyris flantibus antetulit,
 Non dorcas, non ceruus abit securus, amicas
 Vt sese pernix abderet in latebras:
 Sed sensit celerem vestigia ponè sequentem,
 Comprensusq; fuga constitit in media.
 Ac velut Aeacides magni Chironis alumnus
 Non solum doctus fila mouere lyre
 Suauiter, & versu laudes celebrare puellæ,
 Verùm etiam sauos sternere cæde feras,
 Et celerem in syluis iaculo transfigere tigrim,
 Et cursu rapidos equiparare Notos,
 Terruit inuictas audax in prælia genteis,
 Et Xanthi multo sanguine tinxit aquas,
 Troiæque infanda permiscens omnia cæde
 Extremum virtute attulit exitium:

L 9 2

Sic

Sic illum indutum galea, & præstantibus armis
 (Nec dum etiam teneras inspicere vlla genas
 Cæperat, & nusquam lanugo induxerat umbram)
 Carulea timuit frigidus Albis aqua.
 Germanas cum fortè arceis, atque oppida Cæsar
 Parere ipse suo cogeret imperio:
 Heu, quas tunc hyemes, heu, quæ tum frigora passus,
 Quàm sæpe obscænam pertulit ille famem?
 Quàm sæpe ingentis mira virtute labores
 Suscepit, nocteis egit & vsque vigil?
 Interdum plantas glacies hyberna secabat,
 Plurimus & subter pellibus imber erat.
 Omnia torpebant gelida concreta pruina,
 Pendebatque altis stiria ab arboribus:
 Ipse alacer tamen assiduè sua munia obibat,
 Hostibus & duris maximus horror errat.
 Dumq; neces inter, duriq; incommoda Martis
 Committit valida prælia torua manu,
 Arctæas vrit flammis, atque igne puellas,
 Et teneras magno torquet amore nurus.
 Quantum autem, seu sint nuptæ, seu tempore in vllò
 Nullius norint tempora coniugij,
 Depereant præclarum armis, pulchrumq; iuuenta,
 Et Scylla infelix, & Sthenobæa docent.
 Altera nam certi violato fœdere lecti,
 Quam Venus in cura supplice corrueat,
 Non iuveni exitium infonti, labemq; perennem
 Intulit? & sanctum polluit hospitium?
 Cumq; decus, Diuumq; illi peperisset honores,

Et sci-

Et sciret delapsam aethere præcipitem,
 Ipsa sibi fauces laqueo præclusit, amoremque,
 Atque omne vnà odium depulit ex animo.
 At virgo infelix, rara virgo inclyta forma,
 Quàm subitos ignes ossibus implicuit?
 Tempore quo Minos magni Iouis inclyta proles
 Ulterior atrox urbem sedit ad Alcatheen,
 Androgeonææ pænam necis inde reposcens,
 Et longa miseris obsidione premens.
 Namque ea tum cari vastantem regna parentis
 Vidit, & heu, flagrans hostis amore sui,
 Non hominum morem, non ius, non impia legem
 Naturæ, non & Calicolum verita est
 Numina, quæ supera nos è regione tuentur,
 Et merito fonteis supplicio afficiunt:
 Purpureum quin illa patris de vertice crinem
 Velleret, & totum proderet imperium
 Minoi: quem tum faciebat bellica virtus
 Insignem, atque annis grata iuuenta suis.
 Aut nihil, aut paulo cui tum concedere dignum
 Sicinium, Germanæ appetiere nurus.
 Atque aliqua ex illis animum iam saucia dixit,
 O certè ex alto sanguine nate puer:
 Quis nunc infestum nostras te duxit ad aras,
 Vt nobis ferres omnibus exitium?
 Namque viros bello ingenti, & præstantibus ausis,
 Et nos aspectu absumis inique tuo.
 Nec tamen optarim seuo te occumbere leto,
 Vel formosa nouo membra rigere gelu.

Ipsa

Ipsa ego te potius patria regione relicta,
 Quocumque abscedes, consequar incolumem:
 Et tibi iucundo famulabor serua labore,
 Indignam si me forsitan esse putes,
 Quae tecum patriae sublimi in sede recepta
 Degam, atque optato semper amore fruar.
 Haec illa, at iuuenis, stimulis quem gloria agebat
 Acribus, haud ullas audijt aure preces,
 Sed bello confecto omni se ferus ad adeis
 Ornatum claris rettulit exuujs,
 Quasq; adeo praedas ex hostibus egerat, omneis
 Partitus, fidos dididit in socios:
 Quos ante electos secum deduxerat urbe,
 Et sibi nil prorsus, quam decus egregium,
 Et, quam quæsierat, laudem seruauit, in armis,
 Et famam, aeterna in secula quae uigeat.
 Excepere viri redeuntem, hilaresq; puellae
 Sparsferunt violis, purpureisq; rosis:
 Et tacite. O felicem illam, quae prima cubile
 Ascendet coniux sola futura, tuum.
 Ergo illum forma insignem, & virtute decorum
 Optabat generum iam sibi quisque suum,
 Atque incredibili iam quaeque ardebat amore,
 Et facie virgo, & moribus ingenuis,
 Cum Mars ad cedes, & ad horrida bella vocauit
 Rursus, & Ausonios ciuit ad arma viros:
 Arma, quibus latos tepesecit sanguine campos,
 Funditus & miseram perdidit Italiam:
 Mars & Musarum, atque otij teterrimus hostis,

Sclus

Solus & humani dira lues generis:
 Mars horum, quae nunc patimur, causa vna malorum,
 Atque auctor nostri maximus excidij:
 Qui nempe & miscens incendia plurima bello
 Impius Europam territat, atque Asiam.
 Nicia tunc, humilisq; vnda frigente Gabellus,
 Quaeque vtrinque suo margine pressa fluit
 Scultenna, innumeros spectauit stragis acervos,
 Et multo intepuit aucta cruore virum,
 Sicinij virtus quos, & bona dextera bello
 Obruncans, campos misit ad Elysios.
 Prerupto veluti demissum è vertice flumen,
 Quod moles, quod non sistere saxa queunt,
 Praecipiti fertur lapsu, victorq; per agros
 Voluit agens querens, & stabula alta ruit,
 Atque ipsa ingenti percellit mœnia fluctu,
 Et nullum est, quod non turbet iter populi.
 Post vbi depressum veterem subsedit in alueum,
 Visuntur turpi semisepulta luto
 Iumenta, & fœdæ pendent sine honore ruinae,
 Et virgulta humili strata iacent capite,
 Euulsaq; iacent passim ab radicibus orni,
 Et quaecumque arbor obruta vorticibus
 Deiecit ramos, omnemq; amisit honorem,
 Post neque verno vquam Sole, neque imbre viret.
 Cumq; acreis audendo hosteis persape fugaret,
 Disceret & iam iam vincere consilio,
 Atque dolos belli varios eludere, & arteis,
 Et magno cunctis esse metu inciperet:

Ecce

Ecce Patris magni iussu concedit in urbem,
 Ut procul Hispanos Parthenope eijciat.
 Talia sed venti discerpunt irrita vota,
 Sollicitæq; mouent numina nulla preces,
 Quæ latè imperium, vireisq; twentur Iberas,
 Atque omni Gallos Ausonia prohibent.
 Nam te florentemq; annis, opibusq; potentem
 Abstulit ante tuum mors inimica diem:
 Abstulit, heu, primæ primo sub flore iuuentæ,
 Et tecum patriæ spemque, decusq; tuæ.
 Quod belli auspiciam tam durum, & triste secutus
 Exitus, euertit prorsus opes Latij.
 Ex illo quia res retro cœpere referri,
 Atque ad eò in peius præcipites ruere.
 At tibi pro virtute puer, pro fortibus ausis
 (Quandoquidem hæc non sunt carmina nostra satis)
 Deuoeant, docti scribunt quæcumque poetae,
 Nulliusq; tua pagina laude vacet.

AD

AD PHILIPPVM HVRALTVM

CHIVERNIVM FRANCIAE

Procancellarium, in obitum Chri-
 stophori Thuani.

SI quisquam est, Huralte, tuos qui sistere fletus
 Te velit, & lachrymis ora rigare vetet,
 Quèd magnum abstulerit mors importuna Thuanum,
 Et nimium ciues læserit ausa tuos;
 Scilicet huic fuerint rigido præcordia saxo,
 Pectoraq; infestis asperiora rubis.
 Ipse ego, quem Tusci nascentem in collibus olim
 Vidit, & affusis abluit Æsar aquis,
 Facturam luxi tam lecti herois, humiq;
 Deposui Latia pleetra sonora lyra:
 Pleetra, quibus laudesq; tuas, tua facta canebam
 Gallia, quæ Solymos eripere iugos
 Inq; Palestina tantum statuere trophæum,
 Quantum nulla patrum commemorare valent
 Secula: cum victus terrarum paruit orbis
 Legibus, atque armis Martia Roma tuis.
 Parcite felices animæ: felicibus astris
 Progeniti heroes, gens adamata Deo:
 Parcite, dum vestro rediuiuum è sanguine alumnus,
 Virtutum exemplar nobile flere iuuat.

Rr

Quo

Quo nemo antiqua propior contendere laudi
 Dicitus, & ad verum pressus ire decus.
 Ille quidem veterum non inficiandus auorum.
 Sanguis, & aetatis gloria, flosq; suae,
 Clarorum illustri prognatus origine patrum,
 Quorum urbem placidis Sequana lambit aquis,
 Axona cui, Ligerisque, & Matrona, cuiq; Garunna,
 Submisere vno hoc nomine saepe genu.
 Gratati tantum decoris tibi, Sequana, tantum
 Caelicolas vni contribuisse boni.
 Nec tamen, haud suetus causa hac sibi sumere fastum,
 Se reliquis renuit ciuibus ire parem.
 Sed potius, cum se claris genitoribus ortum
 Sciret, & à magnis ducere nomen auis,
 Et genere hoc etiam praestantem laudis, honores
 Ad summos facili tendere posse via,
 Verum illud decus esse ratus, quod strenuus armis,
 Vel placidus potuit quisque parare toga,
 Maluit inniti sola virtute, boniq;
 Quae fecere patres, credidit esse patrum:
 Incluta quò seris exposita nepotibus olim
 Excirent natos ad benefacta suos.
 Ergo ille ingenuas vt primum accingier artes,
 Atque Heliconiadas coepit adire Deas,
 Ante omnes Phœbo gratissimus, ilicet vnus
 Pangebatur grandi carmina culta sono.
 Qualia Tyrtaeus fertur cecinisse, suosq;
 In bellum Oebalios exacuisse viros:
 Cum maribus numeris hostem fudere Lacones

Ac-

Accensi, & victis imposuere iugum.
 Certè illum insucta miratus voce canentem
 Sequanae caeruleum susulit amne caput:
 Et secum ò, quantos excitat virtutis amores;
 O animos quanta laude perurit, ait.
 Ipse autem excedens pueris puerilia longè
 Abijcit, & certis verba ligata modis.
 Et studijs natus iam tum vigilare seueris,
 Maxima quæ rerum pondera ferre docent:
 Edidit solers leges, & iura Quiritum,
 Et patria sanctum quicquid in vrbe fuit.
 At nihil est vllis terrarum in finibus actum,
 Cum bello, aut tuta pace tenentur agri,
 Quod non ille animo memori mandarit habendum,
 Vnde suis ferret, cum foret vsus, opem.
 Nemo igitur tantis instructior artibus vquam
 Tractatum causas fertur adisse forum:
 Nec patrocinijs aequè iuuisse clientes,
 Aut pœnae plures eripuisse reos.
 Scilicet oranti Cicerone disertius ipso
 Nil quod non iudex crederet æquus, erat.
 Illi ingens grauitas, illi probitasque, pudorque,
 Et vitæ integritas, duxque, comesq; piæ:
 Atq; idèò cunctis perfunctus honoribus, vnus
 Confessu princeps praesuit inde patrum.
 Ingentiq; illum moderatus laude senatum,
 Quo nil terrarum sanctius orbis habet,
 Rexit bis denos incorruptissimus annos:
 Atq; indefessus nobile munus obit.

Rr 2

Con-

Consilio in dando sententia libera: & vnâ
 Seruandi ciues maxima cura suos:
 Ante oculos constans regni splendorque, decusque,
 Et summa in Regem cum pietate fides:
 Pacis mirus amor: mens rerum inimica nouarum
 Semper: & haud vsquam desidiofa quies.
 Ceu postquam vtilibus sitientia prata rigauit
 Imbribus, atque agris praeiuit amnis aquas,
 Labitur, & cursum nusquam remoratus, & vndam,
 Solibus assidue fert alimenta nouis,
 Immensum Oceani dum se prouoluit in aquor:
 Quaque potest, pelagus commodus auctat ope.
 Hic quoque talis erat confecta negotia postquam
 Viderat, atque aliquid temporis esse super.
 Namque suis illud priuatim impendere amicis,
 Sive his in studijs ponere suctus erat,
 Quae curis animum assiduis releuare grauatum,
 Et ciues aliqua parte iuuare solent.
 Ergo etiam acceptos Musis iuuenesque, senesque
 Amplecti, & praesto semper adesse bonis
 Omni ope, & omni opera: neque enim differre iuuandae
 Tempora, nec duro despuere ore preces
 Cuiusquam, aut miseri voces ridere clientis,
 Dum sedet, aut clausas ambulat ante fores.
 Hunc ego te si flere vetem, si conqueri ademptum
 Chiuerni, in quo vno tot periere bona,
 Quis mihi vel ferrum, vel durum adamantina ridentis
 Ipsius in latebris pectoris esse neget?
 Sim stipes, sim truncus iners, simque horrida cautes,

Quam

Quam nec vis Boreae, nec mouet vnda loco
 Vlla suo: verum abruptis exposita procellis
 Nullo aestu, nullo frangitur illa gelu.
 Occidit huius honos, & gloria maxima secti,
 Occidit & patriae spesque, salusque tuae.
 Atque ego te plenos lachrymarum fundere riuos,
 Et manibus pectus tundere, & ora vetem?
 Tu vero heroem, qualem non vlla tulerunt,
 Qualem etiam posthac secula nulla ferent,
 Deslendo, susceptum animo testare dolorem,
 Et lachrymis laxa claustra reuulsa pijs.
 Hoc ipse, hoc coniux lectissima foemina, tanto
 Digna patre, & tanto foemina digna viro,
 Hoc nati, nataeque, & pignora cara nepotes,
 Hoc omnis tecum Gallia tristis agat.
 Et tamen ante oculos eius versetur imago,
 Et constans vitae, perpetuusque tenor.
 Qualis erat, natum cum gradem, & honoribus auctum,
 Ipse suum vidit morte repente rapi,
 Inuictusque animo, vultuque immotus eodem
 Pertulit afflictæ tristia damna domus.
 Nec verò indoluit casu concussus acerbos
 Scilicet humanas has memor esse vices:
 Ut nunc fortuna, si qua est fortuna, feramur
 In caelum, pressi nunc iaceamus humi:
 Ni fortè externo mens inconcussa tumultu
 Perstet, & inceptum pergere tendat iter:
 Nec sese ipsa sua patiatur sede reuelli,
 Dum, sua quae non sunt, cogitat esse sua.

Ille

Ille quidem quacumq; in re sibi fidere doctus
 Imperturbato pectore rara tulit.
 Nec sua res quamvis fluerent ad vota secunda,
 Non servasse modum dicitur, atque decus.
 Ut mirum non sit, Superis si gratior omnes
 Transferit felix, & sine labe dies,
 Ac spatia extremae confecerit usque senectæ
 Viribus ingenio, corpore, mente vigens.
 Decessit certè fortunatissimus vno hoc,
 (Nam quis quæ restant enumerare queat?)
 Quod sibi te generum moriens Huralte reliquit
 Consilio, & morum commoditate parem.
 Quem merito euexit rerum prudentia ad altum,
 Doctrina, & virtus quo tua digna gradum.
 Officijs cuius meritas persolvere grates,
 Meq; animi memoris dum dare signa iuvat,
 Quæ fidis impressa notis non deleat ætas
 Ulla, nec extingui Musa diserta sinat.
 Hæc ego si mæsta cecini tibi carmina voce,
 Interuentu etiam fortè molesta suo,
 Excuset factum simplexque, & grata voluntas:
 Nec non & iussis obsequiosus amor.

ΑΠΟ-

ΕΠΙΓΡΑΦΗΝ ΑΝΤΙΜΑΧΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ

ΑΝΤΙΜΑΧΟΝ.

ΝΑΙ πικρὸν ἰὼ κείνου φάος ἡμέτερος ἠνίκα φερότον
 Αντίμαχ', ἀλλοδαποῖς εἰσαφίκανον ὄρεσι
 Βαρβαρικῶν πολέων. ἐ γὰρ τότε μούνον ἔλειπον
 Συγχρούεας, καὶ τοῖς, ἔς ἐφίλοισι, ἐτάροισι,
 Καὶ πατρίδος δάπεδον γαίης, πῆς οὐνομα πάμπαν
 Τίμιον ἀνδρόποισι, τίμιον ἀθανάτοισι.
 Ἀλλὰ θεὰς ἔλιπον σοφίης οἰκίης ἐχέσας,
 Ὅπως μ' αὐτῶν πουλὺς ἔτυφον ἔσσης.
 Τῆτο γ' ἐμὴ κερδίη, ὅταν αἰσῶνα κέλλιπον αἶαν,
 Τοῦτο μέγα συγνόν, τῆτ' ἀνιερὸν ἔτλη.
 Νῦν δὲ μέλις ἀνήσι τρεφέσεται. ἐ γὰρ ἔωλπα
 Ἰσα τεῶς δέλοισι μεγέλασι γράφειν
 Ἄσμι αἰαβαλλόμορος μέλα κέλλιμον ἐλλάδι φωνῆ.
 Πλὴν εἰ ζεῦς μ' ἐλεῶν λάττειν εἶόντα πάρος.
 Θεσιάδων, λιγυρῶν ἐπέων δέξαις κελύδοισι.
 Εἰ καὶ τοῖος ἐμῶς ἐν φερότεροισι χρόνοις
 Οὐδέποτε ἔχε φρένας γλυκίς ἱμερος. ἢ γὰρ ἀκουον,
 Ὡς οὐ γραφθεύσας γλώττη ἐν ἀλλοξίῃ
 Πιερόντες βίβλοισι ἐλλυλίον ἀλσος ὀφέλλειν,
 Ἡ κέρπον, ἢ μεγέλεν ἔλλαρον δόλογιον.
 Ἀλλὰ παρ' ἐλλοζίμων τῆτ' ἔμπαλιν ἐκλυον ἀδράων,
 Ὡς τῆτ' οὐκ εἴη μείνος ἀφροσιείης,
 Ἡ ἔτις φερέη φιτροῖς ἀνὰ δάσκιον ἕλλω,
 Ἡ ἔτις πάλιν ποταμοῖς ὕδατ' ἐς ἀσνείους.
 Καὶ μὲν ἡμετέρας βοσκίσης ἐθνεα πολλά,
 Οὐδ' ὀλίγος σπινθήρ ἕπίδος ἢ ἴε φρένας
 Τοῦ πότ' ὕπ' ἀνδρόπων κληίσσεθ', οἵτινες αὐτῶν
 Καὶ ζῶντες μνήμην κέλλιπον ἀέδιον.

Αλλά

Ἀλλὰ σὺ κηϊστῶς δεδαώσῃ τὴν ἑλλάδα γλώττειν
 Ἐκ στόματος προχέειν, καὶ μαλ' ἐπισημῶς
 Δαιδάλλειν γλυκεραῖσι τεαῖς χαρίτεσσιν ἀοιδῶς,
 Οἷ' ἔξ ὀπίσθου νᾶμα πῶν λιβάδος,
 Ταῦτα πόνει μελετῶν πάνθ' ἤματι. καὶ ποτὲ γὰρ σὲ
 Θαυμάσουσι κλυτῆς ἕβης Ἀσωνίης,
 Μουσικόων σέφανον, καὶ ἀρημανέων βασιλῆων
 Ὀρεπιδῶν δαΐφνης ἀμτιβάλοντα κάρα.
 Ὡς ἐκ γῆς δνοφεραῖς εἰς αἰθέρα πουλῶ ἀερεθεῖς
 Πωπῆση χρυσέων εἰρεσίῃ πτεροῦσαν.
 Χ' ἡμᾶς ἀξάπιτ' ἐταύτης ἀδαήμονας ὄντας
 Ἐκλείψεις ἡμᾶς ἐνθα χαμαιπετέας.
 Κ' οὐδ' ἐν ὁμῶς δάμβησ' οὐ γὰρ νέον, ἀλλὰ παλαιὸν
 Οἶδα θεαῖς ἐξ' ἑστ' ἔδος ἀθανάτοισι,
 Κείνοισι παιδάειν, κείνων ψυχῶς ἀνεγείρειν,
 Κείνοισι ζυμπάντων ὕμνοπόλων φιλέειν,
 Οἷ' ὡρομολαῖς ὀρέων, καὶ τέμπρα καλὰ νέμοντες
 Παρναάσου, καὶ σφῶν ἰχθεσιν ἑσπόμενοι
 Παιδείας ὀρέοντ' ἀγαθῆς, ἀδρῶν τε παλαιῶν
 Τέρποντα βίβλοισι αἰὲν ἐγερσινόοις,
 Ὡς σὺ φίλη κεφαλή πολλῶν τιμαῖσι θεράρων.
 Αὐτῆς, καὶ πάσης ἐκ κεραδῆς ἀγαπῶν
 Ταῦτ' ἐπόνεις. ἤδη τε κυρεῖς πολλοῖς ἐναιτοῖς
 Ἀγλαὰ μουσάων ἔργα μετερχόμενος,
 Οὐ μόνον ἡμετέρας ὅταν ἥλιος οὐρανοφοιτῶν
 Ἀεράψῃ χώρας, φέγγος ἀπειρέσιον
 Ἀερέας ὄξει λάσας πειλαμπέας. ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ
 Εἰς δνοφεροῖς νυμφῶν τέρμονας ἑσπερίδων.
 Ὡς σὲ σ' ἐπαδύσαντο θεαῖ, καὶ ἴδιον ἔοντα
 Ἐδρεψαν, κόλποισι δεξάμηναι σφετέρους,
 Ὡς ποτὲ τὸν σοφίης ἐειλαμπέος ἡγεμονῆα
 Ἡδίσαν πάντων ὄρθε ἀσιδιπέλων.
 Ἀλλ' ὅτε μὲν ὡροπίσον ἐφ' ὑπεδέξατο κόλπω
 Μαῖα φίλη, συγχερὸν, καὶ κελὸν ἄφρον ὄλωσ
 Ἐξεφάνη τότε πρῶτον ἀπ' ὠκεανοῦ ῥοάων,

Ταῖ

Ταῖ βιότου μοίρας οὐλομήτας προλέγον
 Αὐτὸς γὰρ νεόπητος εἰς ἀγλαὸν ἀνθος ἐλάσας
 Ζωὸς αἰεὶ, θεράπων ἐνεία θυγατέρον,
 Κ' εἰς λαμῶν ἀρετῶν λυγυρήσιν ὀπίδρομον αὔρας.
 Ἡ γὰρ μάλιστα βροτοῖς ἀμβρατον ἔστιν ὄρος.
 Ἐλθεῖν ἐμμεμαῶς, οὐ μὲν ἄτερ ἀναλέοιο
 Καύματος, ἢ ψύχαις, ἢ μαλεροῖο πόνου,
 Τρεσσάων τότε ἔγῳ συγχερῶς βουλήσι θεάων
 Ἐσπερείους πᾶμπαν συγνὸς ἔλειπον ὄροις.
 Αἶς νῦν μὲν τέμνοντα βαθυρρόου οἰδιμάτα πόντου
 Ἐὐαδ' ἀλιβραγέας ἐγγύς ὄραν σπιλάδας.
 Νῦν δὲ φέρειν ἀνέμοιο πολυεσφάλιγγας ἀέλλας
 Ἀεράφαντος ἀλῆς κύμασι πουλῶ ἀρη,
 Νῦν πάλιν ὠκυπόδων νέτων ἑσπ' ἡμίμον ἵππων
 Στυγνότερ' ὀρεῖαν ἀν' ἠθόνα πολλὰ φέρειν,
 Μαστεύειν δ' ὕλας, ἢ δ' ἔρεα μακροῖα κομώντα,
 Καὶ φηροῖς σοβαράς, καὶ δρυσὶν ὑψικόμοις.
 Νῦν δὲ πλάκας γαίης μεγάλας, κόιλας τε φάραγγας,
 Νῦν δὲ θεῶν ποταμῶν ὑδατὰ λαβροτάτων.
 Οὐ μὲν οὐδ' εἰ ἐμελλόν ἀπ' Ἀσωνίης ἐρατεινῆς
 Ὡς δὲ μὲν εἰς ἐθνῶν τέρμονας ἀλλοξίων,
 Ἐς κείνων ὄψου ἀδρῶν δήμις τε, πόλις τε,
 Οἷ' τλιῶμαι χαλεποῖς οὐ συγέουσι πόνους
 Εἶνεκα τῆς σοφίης ἐρικυδέος, ἢ ποτὲ κλεινῆ
 Κάλλιμος ἀγροῦν ἑλλάδι μόχθος ἔλω.
 Κείνων δ' ἐχθίστας οἵπερ δέχουσι ἔχοντες
 Μούσας, ἢ δὲ θεοῖς ἀθανάτοισι φρένας.
 Καὶ γὰρ γῆν δέχεσθαι, καὶ μυεῖον οἰδμα δαλάσσης
 Εἰς ἑλλησπόντω γαίτονας ἦλθον ὄροις
 Τροφῶν, ὧν ἔσαι τὸ βαθυ κλέος ἐς αὐ' ἀρούρας
 Αὐγάση πυρέας ἥλιος ἀζαλέας,
 Μαιονίδεω δὲ μούσαν ἀγήραον, ὅς τὸ παλαιὸν
 Ἡμᾶροσε κλυτοῖς ἱλαδὸν ὕμνοπόλοις.
 Ἐνθα μὲν ὄν, ἀσίης χέρας ἴδον, ἢ τις ἀπασῶν
 Ταῖτ' ὄλβω προύχῃ, τῆ τε ρηφονίῃ.

S f

Αὐτῆ

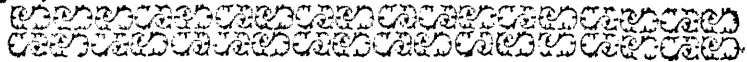
Αὐτὰρ ἔπειτα κελῶν, καὶ ὑδρῶν ὕβριν ἔχοντων
 Τερχάων ἔδραν, καὶ πολιεθερον ἴδον.
 Οἱ ποτε μὲν κλιναῖς ἰταλῶν χείρας ἐδαμύρες
 Τῆς βαλιαῖς ἦσαν δειλότεροι κελῶδες.
 Νῦν δ' ἀλαπαζομένων Θρηωνί φιλέουσι πολήων,
 Καὶ τούχων πάταρον, καὶ βροτολοιβὸν ἀφῆ.
 Καὶ πάσας λυθρῶ γαίας, ποταμοῖς τε μαινεῖν
 Ἀνδρῶν ἐν κρυεσῖς ἐλλυμένων πλέμοις.
 Καὶ ζῶειν ἤδη τὴν ἐλλάδα πᾶσαν, ἀφῆος
 Ὅπλα μετερχομένων αὐτ' ἐρατῆς σοφίης,
 Πάμπαν ἀεικλίως μούσας πέσαν ἀσίδος αἰης,
 Καὶ πέσαν ἀργολικῶν ἐξελάσαντες ἔθρον.
 Ὡ μύτηρ οὐκ ἦσαν ἴστων οὐ φύλα γιγάντων,
 Οὐ λαιρυροῖν κείρανος ἀπιδάτης.
 Οἴγε τὸ πρῶτ' ἱερεῖς ἐξελλάδους, ἐκτ' ἐρατῆς
 Ἐτλασαν μούσας ἐξελάσαν πατρίδος.
 Οὐτὰρ πῆματ' ἔχοντα χαιτ' ὄρεα νόσμον ἀλάσται
 Ἡΐδρον αἰ μούραι πάμπαν ἀπηλεγγέες.
 Ὡς ἔμει μυσίακίς δόξασαι, μή ποτ' ἀληθεῖς
 Εἶη μεσπόλου δόγμα παλαιγγύεος.
 Ὡς ἐνεκ' ἀμπλακίης μεγάλης ἐνι μὲν ἄπαντες,
 Καὶ ταλαροὶ ξείνοι, καὶ θεόθεν φυγάδες,
 Τοῦτον τὸν δ'νοφερόν, τῆτον τὸν ἀτερπέα χῶρον
 Ἀντὶ δομῶν κροσίδου ζῆνός ἀμειψάμενοι.
 Πῶς οὖν, ἠδὺς ἔταρε, λιγύθερον ἐλλάδος ἠχῶ
 Ἡΐν ἀσκῆν δισυτὸν τοῖς δε παρ' ἀνδροπόδοις;
 Ἡΐ σέβειν ἐρατῶ ζῆνός μεγαλοῖο χυεθλῶ,
 Πλλῶ τῆ βουλήσῃ, καὶ φρεσὶν ἐνδομύχρῃς;
 Ἡΐ γδ' ἐγὼ τούτων, ὡς βαρβαρον ἦτορ ἔχοντων,
 Καὶ πάσης πάμπαν ἀλλότριον σοφίης,
 Καὶ πλείσον λογίσας τὸ παρὸν κελῶν, εἰ ὅπερ ἔειπον
 Μοῖρα ἀμειλικτοῖ, μοῖραι ἀπηλεγγέες,
 Ἡΐξίον βασιλῆα θεῶν, ὅγ' ἄερα πατεῦντες
 Δαίμονες, ἠδ' ὄσσοις οὐρανὸς ἐντὸς ἔχθ,
 Καὶ μοῖραι πείδονται ἀμειλικτῶι περ' εὐύσας

Λείπει

Λείπει ταῦτα μ' εἶν' ἔθνεα, καὶ κελῶτων
 Πανθίων λήξαι, καὶ αἰαπνεῦσαι κελῶτες,
 Εἰς ἐρατὴν ἤδη πατρίδ' ἀνερχόμενον.
 Ἡΐ δὴ γδ' ἔσανθ' ἀ Μειλάω νόσον ἐνδύσε,
 Καὶ κελῶ βασιλεῖ δουλιχῶν σκοπέλων.
 Ὡς μάλ' ἀεικλίως ἔτλη πολλοῖς λυγὰ βαντας,
 Πολλὰ κελῶ ἐν γαίῃ, πολλὰ κελῶ ἐν πελάγῃ.
 Προκρίνων ἰθάκῃ εἰς πετρήεσσαν ἰκέσται
 Τοῦ πέρας ἰμεροῦ μή ποτ' ὄρεῖν βίότου.
 Οὐ γδ' αἰετὸς νεφέλαις φοβεραῖς κεκαλυμμένος αἰθήρ
 Τιτρώσκει πυκνῆ γῆς δάπεδον νιφάδι.
 Οὐδ' ἔσται τύπῃ βαρυηχέος οἶδμα θαλάσσης
 Θυόντων ἀνέμων αὔρα πολυσφογάλιγγ.
 Ἄλλοτε μειδῶει δάπεδον χθονὸς, ἄλλοτ' ἀπέροσ
 Πόντος εἰς βρύχων παυσάμενος κελῶτων.
 Κ' αὐτὸς ἐπεὶ μὲν ἔθρον ἀλώμενος, ἠδὲ κελῶσι
 Τρυχόμενος πολλοῖς ἦλθον ἐς ἠϊόνας
 Πατρός, τῶσον γε φίλον κατὰ θυμὸν ἰάνθῃ,
 Ὅσον ὁ παντ' ἀμειλικτῶν λαοπάδης ἐχάρη,
 Μῆνιν ἐβρεμέταο ποσιδάωνος ἀλύξας,
 Καὶ σέβειν ἤδη πάτρια ποσσὶν ὄρη.
 Καὶ γδ' ὀμιλήσας τάχα κεν σὺ ἀμείνονι πότμῳ
 Τοῖς ἐτάροισιν ἐμοῖς εἰς ὀπιόντα χερόν
 Ἐξέσαι, νύκτας τε, καὶ ἡμέρας πάντ' ἀνελίσειν
 Ἀρχάων ἀνδρῶν ἀθανάτοις σελίδας.
 Αἴπερ παντοδαπαῖς καρποῖς δωροῦσιν ἐν ὄρει
 Ἀττικῶν κτεαίων οὐπὶ χειροτέροις.
 Δεικνύσας τὰ κελῶτα ποτ' οὐρανὸν ὄρου ἀγροντα,
 Καὶ πῶς χεῖρ' ἀλήθης βένδεα φρυγαλέης
 Ἐκφύσῃ. δὲ ταῦτα βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων
 Ἡΐθῃ, καὶ μεγάλῃ ὠμολόγητα κελῶ
 Συγχαίροντ' ἀπόδοιο φίλῃ εἰς πατρίδα γαίαν.
 Καὶ σε πάλιν ταύτης ἐνεκὸν δωρομίας,
 Εἰς τὸν ἀπειρέσιον χερόν ἐκ δίδος αἴσα φυλάσῃ,
 Αἰὲν ἀρίζηλῳ ζῶντα σὺ δ' ὄφροσιν.

S f 2

ELE-

ELEGIAM GRÆCE SCRIPTAM

AD ANTIMACHVM,

Latinè sic vertebat Laas
Hermetius.

FLIVS deflenda mihi lux orta diei est,
 Quo primum peregrè iuuit abire domo,
 Antimache, & fines inuisere, & oppida, & vrbes,
 Regnaq; iam latè didita barbaria.
 Non modo tunc etenim natos à sanguine eodem,
 Et iunctos veteri iure sodalitij,
 Et patriæ aspectum terræ, quo nomine quicquam
 Unius haud ulli dulcius esse volunt,
 Sed Musarum etiam consortia grata reliqui,
 Illarum dum me magnus edebat amor.
 Hoc mihi digresso Ausonijs è finibus vno
 Nil planè potuit tristius accidere:
 Hoc nunc præcipuè mens angitur anxia, quando
 Desperat versus scribere posse tuis
 Versibus equales Graijs è vocibus aptos,
 Et Graio cantus edere ab ore sono:
 Ni me, qui fueram Musarum agitatns ab æstro,
 Edoceat dulces Calliopea modos.
 Quamuis hac numquam flagrare cupidine pectus
 Sensi, nec tali laudis amore rapi.

Quan-

Quandoquidem audieram celebris nec murmura fama,
 Nec plausum ingentem, nec decora vlla sequi
 Illum, qui versus aliena scribere lingua
 Aggressus, Graias sedulus auget opes.
 Id quod doctrine studijs insignibus aucti
 Eiusdem dicunt esse furoris opus,
 Cuius nimirum est in sylvas ferre virentes
 Ligna, vel in viuum fundere flumen aquam.
 Quin etiam sermo cum sit communis, et vnus,
 Vsa est quo quondam rustica turba Remi,
 Mi tamen haud tetigit mentem spes vlla futurum,
 Clarorum illustri lauder vt ore virum,
 Ipsorum si qui fama ascripsere perenni
 Nomina, non vlla iam peritura die.
 Tu verò felix Graij sermonis amator,
 Et facilis Graios fundere ab ore modos,
 Et dulces doctus Veneres aspergere cantu,
 Vt qui de pleno flumine potat aquam,
 Hoc vnum meditatus agas noctesq; diesque:
 Namque ita te posthac nobilis Ausonia
 Suspiciet, mirata tuæ circumdare fronti
 Laureolam Martis, Pieridumq; decus.
 Quin etiam ex imis tenebris ad sidera raptum
 Remigio alarum te aurea penna feret:
 Ignaros huiusce viæ penitusq; iacentes,
 Dum tu nos terræ pondera linguis humi.
 Nec mirum, quando antiquo de more sororum,
 Quæ turba Aonijs præsidet vna iugis,
 Hos docet, horum animos ad laudum irritat honores.

Eque

Equae poetarum diligit usque choro,
 Quicumque aérias rupes, & amœna colentes
 Pascua Parnassi, Pieriosque lacus,
 Musarumque adeo vestigia pressa sequentes,
 Doctrinae affectant rite secare viam:
 Et veterum libris mentes acuentibus, aut sit
 Orta dies, aut nox, inuigilare queunt.
 Omnia quæ tu omni coluisti semper honore,
 Et studio suesti semper amare tuo.
 Ac iam permultos vitæ irremeabilis annos
 Versaris Musas inter amicus heras.
 Non modo cum cælo radijs illustris Apollo
 Affulgens terris sidera cuncta fugat:
 Verùm etiam occiduas cum iam casurus in vndas
 Nympharum Hesperidum tecta, domosque subit.
 Hinc ergo exceptumque sinu, propriisque sorores
 Eductum vberibus te erudiere nouem.
 Non secus atque olim vatium decus Orphea, cuius
 Carmine nil usquam dulcius esse potest.
 At me cum primum matris de ventre cadentem
 Suscipiens nutrix fouit amica sinu,
 Oceani surgens infaustum sidus ab vnda,
 Stamina quod vitæ perniciose trahit,
 Lustrauit puerum, primæ qui prima iuuenta
 Ingressus spatia, & tempora prima meæ,
 Cum colerem assiduus, natus Ioue patre puellas,
 Cultaque Parnassi cum subiturus eram,
 Culta, inquam, vnius Zephyri vocalibus auris
 Peruia, & humano vix adeunda pede,

Atque

Atque astus ideo, & duros perferre labores,
 Et seue possem frigora ferre hyemis,
 Tunc ego, consilijs Parcarum impulsus iniquis,
 Hesperia infelix littora deserui:
 Ipse quibus parens potui nunc alta profundi
 Findere, nunc tumfos fluctibus ire propè
 Nauifragos scopulos, ventorum & ferre procellas,
 Dum tumidi bellum suscitât vnda maris:
 Nunc autem conscendere equos, celerique volatu
 Delatus longas ire, redire vias,
 Digna, indigna ferens, densasque exquirere sylvas,
 Et quæ nigra horrent ilice tecta iuga:
 Aequora nunc sese latè pendentia terræ,
 Et loca non vnus vallibus aspra cauis:
 Flumina nunc autem superare furentibus vndis,
 Dum vaga in Ionias precipitantur aquas.
 Sed tamen Ausoniae caris digressus ab oris,
 Debueram patria si diu abesse mea,
 Venissem saltem populos nouus aduena ad illos,
 Queis odio durus non solet esse labor
 Doctrinae illustris causa susceptus, & omni
 Quam quæsisse olim Græcia fertur ope,
 Non has ad gentes, non hæc ad pectora seue
 Barbariæ Musas osa, patremque Iouem.
 Permensus quoniam tractus terraque, marisque,
 Hellepontiaci littoris oram adij
 Finitimam Troiæ, cuius dum lumine Phæbus
 Lustrabit terras, fama superstes erit.
 Vna senescentis numquam quæ gratia vatis

De-

Debetur cultis Mæonide numeris.
 Qui veterum omnino restinxit nomina vatum,
 Sol veluti radijs aureus astra suis.
 Hic ego dum maneo, celebres prædiuitis urbes
 Visti Asiæ, & multis regna referta bonis:
 Mox & Turcarum reges, secla impia, sedem,
 Ostia ad Euxini quam posuere maris.
 Hi quondam nostra domiti virtute, fugaces
 Vt ceruæ, Ausonias pertimere manus.
 Nunc autem assueti populos euertere, & unâ
 Exæquare humili mœnia celsa solo,
 Commaculant sanie campos, & flumina tabo
 Illorum, gladijs quos petiere suis.
 Dumq; colunt Martem, Martem docuere colendum,
 Linqvendasq; artes docta Minerua tuas
 Graiorum omne genus: Musasq; è finibus omnes
 Cecropis, atq; Asiæ sic pepulere procul.
 His nec dira magis fuerant fera secla gigantum,
 Nec Læstrigonijs sæuior Antiphates:
 Qui primùm Musas è finibus Argiuorum
 Eijcere, & patria qui potuere sua.
 His ita iactatum cunstarum errore per orbem
 Terrarum Parca me voluere mee.
 Interdum vt veteris non absona dicta poetæ
 Crediderim, quorum est vis ea. Nempe homines
 Crimine de magno miseros punirier uno hoc
 Hospitio clausos, exilioq; graui:
 Hisq; olim tenebris, terrarum his finibus atris
 Mutauisse Iouis non sine mente domos.

Qua

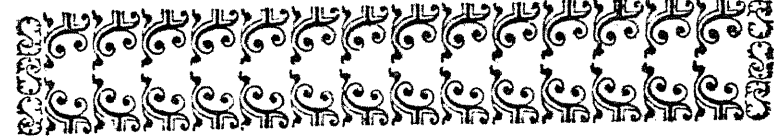
Qua ratione igitur colerem, dum misceor istis
 Mancipijs, Graios, dulcis amice, modos?
 Ni forte exercerem artes, præceptaq; linguæ,
 Consilio, curaq; interiore animi:
 Atque ego barbariem tantam, populumq; perosus
 Immanem, & doctis corda inimica choris,
 Tum reputans astri quibus, implacabilis ira
 Rebus in aduersis tempora prima mee
 Pergeret huc illuc miserè iactare iuuenta,
 Fra inquam precibus dissoluenda pijs,
 Orabam supplex Diuumque, hominumq; parentem,
 Cui paret cælum non modo quicquid habet,
 Verùm etiam astrorum vis importuna, relictis
 Vt memet tandem gentibus hisce feris
 Perfunctum omnigenis terræque, marisq; periculis,
 In patriæ sineret confugere ille sinus.
 Iupiter idem etenim flauo reditum Menelao
 Annuit optanti, Dulichioq; duci.
 Quem valde indignos scimus tolerasse labores,
 Perpeffum terra, & multa nefanda mari,
 Dum præfert sapiens vite immortalibus horis
 Saxa Ithacæ patriæ littora dura sue.
 Nam neque perpetuis obductus nubibus æther
 Verberat assiduo grandinis imbre solum:
 Nec pelagi semper tumidas incumbit in vndas
 Aut Boreæ, aut sæui vis violenta Noti.
 Quin potius terra interdum latissima ridet,
 Ponit & insanos æquoris vnda sonos,
 Ipse etiam patriæq; procul, longumq; vagatus,

Tt

Ia-

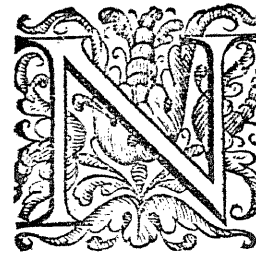
*Factatusq; miser casibus innumeris,
 Cum primum Italiae potui contingere littus,
 Et tandem ad fines lateae adire meos,
 Tantum letitiae cepi, quantum asper Ulysses,
 Cum tetigit patriae limina amata sua,
 Neptuni iam dudum atra securus ab ira,
 Quam prius expertus non semel exul erat.
 Tempus enim posthac cursu meliore licebit
 Aequales inter ducere fortè meos:
 Atque adè veterum assiduè noctesq; diesq;
 Semper victuris inuigilare libris.
 E quibus hi fructus capiuntur tempore in omni,
 Attalicis opibus quos liquet esse pares:
 Dum nos rite docent tenebrose obliuia Lethes
 Effugere, & cœli tendere ad astra viam.
 Ac tibi propterea rerum dulcissime grates
 Innumeras toto pectore lateus ago,
 Qui mihi grateris reduci pro quo ipse vicissim
 Officio dulci dulcis amicitiae,
 Latitius precor ut cunctis in cuncta fruaris
 Secula, teq; omni Jupiter auctet ope.*

PE-

**PETRI ANGELII
 BARGAEI
 CARMINVM.
 LIBER II.**

**AD FERDINANDVM
 MEDICEM CARDINALEM,
 & ad Petrum fratres Medices
 Cosmi Magni Ducis
 Hetruriæ FF.**

*N*ULLA ne vos hyemis species iam
 certa propinqua,
 Nec seui Boreae vis inimica fu-
 gat?
 Et tamen excessere istis è finibus om-
 nes
 Setigeriq; sues, capreoliq; leues.
 Ac iam prata rigent niueis incana pruinis,
 Et nulla est, quæ non torpeat vnda gelu.
 Ecquid vos igitur nudis remoratur in aruis?

Tt 2

Ec-

Ecquid, ubi nihil est quod iuuet, esse iuuat?
 Hic Soles tepidi assidue, cœlumq; salubres
 Hic viridis multo gramine ridet humus.
 Lataq; coturnix fecundos peruolat agros,
 Et multo gelide pisce natantur aqua.
 Hic fruges passim depascitur improbus anser,
 Rimaturq; amnes ingluuiosis anas.
 Hæc etiam Lydo non inuidet vnda Caystro,
 Cycnorum innumeros, quos alit ille greges.
 Quin damæ, & lepores inter fruticeta vagantur,
 Inq; volutabris plurimus horret aper.
 Ecquid adhuc statis, Tyrrenæ à regia gentis
 Germina, & Ausonij spes rediuiua soli?
 Vos nemora, & syluæ, placidi vos aura Fauoni,
 Vestraq; vos Tusci littoris ora vocat.

Ad Vespasianum Gonzagam
 Ducem Sablonetæ.

INNVMEROS potui merito Gonzaga labores,
 Aestusque, & brumæ frigora dura pati,
 Siue per horrentis Pindi iuga, siue per Hæmi
 Anfractus varia persequor arte feras:
 Cum modo tantum in me decoris, cum tanta redundet
 Gloria, cum tantus, tamque petendus honos,
 Quantum, & quale decus, quanta est ea gloria, quantus,
 Qui mihi vel vita est carior vnus, honos,
 Dum dignum statuis, quem per nemora alta sequaris,
 Qua nulli è nostris contigit ire via.

Hunc

Hunc tu igitur si non placere reprehenderis, ipse
 Conatum incipiam iure ego amare meum.
 Namque vni placuisse tibi quibus euenit, iisdem
 Euenit, vt placeant iam sine fraude sibi.

De xiiij Itatorum cum xiiij Gallis pugna
 in Peucetijs ex prouocatione
 commissa.

QVIS QVIS es, egregijs animum si tangeris ausis,
 Perlege magnorum maxima facta ducum.
 Hic tres, atque decem forti concurrere campo
 Ausonios Gallis altus adegit amor,
 Certantes, vtros bello Mars claret: & vtros
 Viribus, atque animis auertet, alatq; magis.
 Par numerus, paria arma, pares ætatibus: & quos
 Pro patria pariter laude perisse iuuet.
 Fortuna, & virtus litem generosa diremit:
 Et, quæ pars victrix debuit esse, fuit.
 Hic strauere Itali iusto in certamine Gallos:
 Hic dedit Italia Gallia victa manus.

Ad Isabellam Medicem Cosmi magni
 Ducis Hetruriæ F.

QUAM modo multiplici contextam ex arte corollam
 In manibus pono dia Isabella tuis,
 Ante mihi intacta legere è valle Napææ,
 Quo ferrum nemo, nemo agit ausus oues.

Sola

*Sola apis Hyblaeos delibat Hymettia flores,
 Dum strepit, & dulces construit inde fauos.
 Tu verò decora ista tuæ cape debita fronti,
 A casta veniunt quæ tibi dona manu.
 Mollis odoratas hic fundit amaracus umbras,
 Illius & circum plurimus extat honos.
 Quiq; thymus varios inter viret unius odores,
 Excoluit puris hunc pudor vnus aquis.*

A D E A M D E M.

*S I tibi quæ præstans animus, quæ gloria gentis,
 Quæq; ad eò eximie formæ honor vsque tuæ
 Postulat, o, veterum decus immortale parentum,
 Magnorum o proles suspicienda ducum,
 Pro meritis Isabella tuis fortuna dedisset,
 Vnica terrarum tu domina orbis eras.
 Sed timuit, ne te rerum potiente iaceret,
 Victaq; virtuti cederet ipsa locum.*

De Hirundine quæ pullos strangulauit suos.

*AVOLAT è pueri manibus ludentis hirundo
 Ponè trahens nexo pendula fila pede.
 Utq; refert dulcem natis implumibus escam,
 Et nidi in summo margine leta salit,
 Arentes tenuis longo subtegmine lini
 Perdita festucas implicuisse videt.*

Heu

*Heu quid agat? peritura fame circumuolat: & quam
 Attulerat miseris damnat, & odit opem.
 Ergo illis laqueum ceruici innectit, & omnes
 Interimit natos. pignora cara suos.
 Proh scelus infandum. quis iam te barbara Progne
 Credat Itym manibus non iugulasse tuis?*

Ad Ferdinandum Medicem
Cardinalem.

*VENARIS Fernande lupos, atque omnia latè
 Reddis Amyclæo pascua tuta cane.
 Roma igitur tantæ plaudit letissima prædæ.
 Cur ita? non Martem. sed colit illa Fouem.*

De Aquila in aere interempta
a Mario Vrsino.

*D U M pedibus leporem fuluus Iouis ales aduncis
 Fert celer, & liquidum radere pergat iter,
 Vulnere letalis (quis credat?) in aere bacæ,
 Quæ Chalybe è medio protinus acta ruit,
 Labitur: in præcepsq; imum per inane volutus
 Et vitam, & vitæ gaudia linquit humi.
 Labentem vidit Diuum pater æthere ab alto:
 Et sua mortales fulmina, dixit, habent.*

DE

D E E A D E M.

AERIAS Aquilæ nubes, atque astra petenti
 Letali Marius pectora glande ferit:
 Fistula quam media discludit abenea flamma,
 Cum primum iniecto sulphur ab igne micat.
 Atque illam excipiens tellus memor: En mea proles
 In Superos, inquit, fulmen & ipsa iacit.
 Quod quamquam fratres non vlciscetur ademptos:
 Hæc tamen haud posthac suggeret arma Ioui.

De Luscinia aue.

LUSCINIA in summo consueta quiescere ramo,
 Cui vitem agricolæ iunxerat ante manus:
 Dum partim somno indulget, partim excita cantu
 Exercet questus irrequieta suos,
 Capreolis altè serpentibus, vnde racemi
 Pendentes stabili sustineantur ope,
 Vinciri crura imprudens non sensit, & arte
 Innecti alterutri vincula dura pedi.
 Quo decepta dolo, & detexto in vimine clausa,
 Conticuit multos mæsta silensq; dies.
 Delicias sedenim postquam sese esse puellæ
 Vidit, & à rosea pascier vsque manu,
 Facta loquax iterum cantus integrat amicos,
 Et domina somnis obsequiosa fauet.

Ad

Ad Franciscum Medicem magnum
 Ducem Hetruriæ.

IUSTITIÆ nullus cum iam locus esset in Urbe,
 Dux magne, imperij quæ caput vna tui est:
 Cunctaq; muneribus, donisq; oppressa iacerent:
 Et, nisi non inopis gratia nulla foret:
 Fers legem, pœnasq; graues certissimus addis,
 Ne donari aliquid, ne recipere queat.
 Protinus ergo aditus sancto patuere pudori:
 Et turpi à questu se abstinuere manus.
 Inde tibi grates agimus, Dux optime, quorum
 Iniustos sumptus non patiuntur opes.
 Quæq; alys erat, atque alijs exposita rapinis
 Vrbs tua, nunc demum se videt esse tuam.

Ad Marium Vrsinum de Ciconia
 interempta.

VINGVIBVS, & duro dum fortè ciconia restro
 Versantem colubrum lubrica terga rapit,
 Percutitur bacca, media quam ferrea flamma,
 Ceu fulmen, tereti fistula ab ore iacit.
 Ergo cadit: prodestq; nihil coluisse parentem,
 Et quòd cum dira praelia gente gerit.
 Tu verò, qui totum vno certissimus ictu
 Alituum sternis, cum libet, agmen humi,
 Quem fugisse nequit manni post terga latentem
 Seu mergus, seu sit grus, olor, anser, anas:

Vu

Par-

*Parce pias posthac placidarum in caede ferarum
Sanguine tam innocuo conscelerare manus.*

De eadem ad eundem.

CANDIDA dū mediū curuis rapit unguibus hydrū,
Grataq; longaeuo fert alimenta patri:
Labitur heu dira percussa ciconia glande,
Et duro coluber liber ab ore fugit.
Proh scelus, exitium pietas illi attulit: ast hic,
Cui vita in primis noxia, sospes abit.
Quae nam igitur te, saue Mari, non praedicet etas
Insonti tinctas sanguine habere manus?

Ex Graeco.

CONCRETO vt pueri rapiunt è flumine crustas,
Cum Brumae, atque hyemes obriguere gelu.
Post autem, vt digitos peruasit frigus, & vnà
Torpor iners molles occupat articulos,
Nec quod obest retinere queunt, nec ponere norunt,
Dum glacies teneras vrit iniqua manus.
Gaudia sic primùm iuuenes in pectore versant,
Quos placito Veneris contigit igne puer.
Dein verò, vt pestem medijs hausere medullis,
Quae cunctas animi depopulatur opes,
Discipiunt miseri, renuuntq; extinguere flammās:
Et piget, & lenta morte perire iuuat.

In

IN SPES.

DVM circumuolitant animum spes, & tibi votis
Omnia promittunt vberiora tuis,
Tu procul, vt moto muscas aestate flabello,
Dum factò hinc illinc agmine in ora volant,
Fac abigas. aliter miserè torquebere, teq;
Iam vixisse alijs, non tibi flebis inops.

Ad Franciscum Panicalam.

ORANTEM qui te non audiit, Attica nescit,
Et Romana tua quantum facundia linguae
Cedat, & eloquio deuicta assurgat Hetrusco.
Affuit at quicumque semel dum dicis, & asper
Exterres fontes, aperisve arcana Tonantis,
Nec se immutauit, nec sustulit ardua supra
Sidera: vos talem terris auertite pestem
Caelicola: indignum vos mergite pondus Averno.

Ad Paullum Manutium.

QUANTVM Roma sui Ciceronis maxima linguae,
Tantum lingua tibi debet Ciceronis: & vni
Vna tibi quòd viuit adhuc: quòd floret vbique,
Et colitur, refert acceptum culte Manuti.

Vu 2

Ad

A D E V M D E M.

EXORTA est tecum culti Ciceronis imago:
Et viuit tecum, & tecum moriatur oportet.
Viue igitur mi Paule diu, diu vt illa superstes
Viuat, & hoc vni presens tibi debeat etas.

Ad Laurentium Iacominiū.

LAVRENTI ò pulchris virtutū insignibus aucte:
O, & Tyrrheni flos & ocellæ soli.
Quid prius ipse in te mirer? studij ne labores?
Queis tibi sublimem sternis ad astra viam.
An verò ingenium? cuius vim sepe sororum
Aonidum dulces obstupere chori.
Externas quoniam dotes, quibus affluis, ipse
Consuesti haud proprijs adnumerare bonis.
Ast ego, cui virtus summis est proxima Diuis:
Illa prius, mox hæc singula suspicio.
Omnia namque in te qui non miratur, amatque:
Queque tacens nouit dissimulare potest:
Ille vni sibi vim nimirum iniurius affert:
Splendidaq; inuidiæ dat documenta sua.

In effigiem Benedicti Varchij.

SACRAVIT primam primo qui flore iuuentæ
Aedibus atatem Ractius hisce suam:
Quòd memoris, gratiq; animi dare signa, satisq;

Offi-

Officio factum, quò potis, esse cupit:
Hic ipsum Varchij posuit de marmore vultum:
Atque vno in vultu tres tibi nosse dedit.
Historicum qualem quisquam vix legit: & vlli
Qualem Oratorem nec meminisse queant:
Vatem autem: cui pauci audent contendere vates:
Siue illos Latium, Tuscia siue tulit.

Ad Ioannem Albertum I. C.

SI medicum merces sequitur sua, cum sua ab arte
Vite aliquot nostræ prorogat ille dies:
Cur vatem, immortale æuum, nomenq; perenne
Cum parat, Alberti, præmia nulla manent?
Scilicet haud multi (neq; enim res parua, neque omnium
Corpore depressos apta mouere animos,
Ni quos ad cælum stimulat contendere gressum
Gloria præclaræ mortis amica comes)
Dum luxu indulgent, & somno, posse sibi se
Præstare hac tanta conditione putant.
Nam quicumque bono dat præmia digna poetæ,
Ille vnus numquam iam moriturus obit.

Ad Antonium Lanfredinum I. C.

SI quem optare licet, qui cum traducere vitam
Possim, atq; ætatis tempora transigere:
Ipse vnus certè es, mi Lanfredine, diesque,
Ac noctes, qui cum dulce sit esse mihi.

Nam-

Namque ij sunt mores, eaq; est doctrina, tuiq;
 Mirificè exculsi tanta animi probitas,
 Ut quicumque semel tecum est congressus, & inde
 Non te amat, ac sese quisque adamare solet,
 Nesciat is quantas virtus habet aurea vires;
 Quàmq; adeò vehemens vis sit amoris amor.

AD COSMVM Medicem Magnum
 Ducem Hetruriæ.

INVICTI paulo ante hostes, rex optime regum,
 Opponunt castris dum sua castra tuis:
 Et latè innumero populantur milite campos,
 Diripiuntq; avida templa beata manu,
 Nusquam mæste vrbes, nusquam mæsta oppida pro te
 Cessarunt summo vota vouere Deo.
 Nunc autem, postquam castis tot millibus, ipse
 Soluisti ingenti tristia corda metu,
 Passim lætæ vrbes, passim læta oppida pro te
 Festinant sancta soluere vota fide.
 Ut dubitemus utrum populo sis carior ipsi
 COSME tuo: an populus carior ipse tibi.
 Sed certè hæc laus est, hæc gloria magna, superbos
 Sternere humi, & populis esse in amore parem.

AD EVMDEM.

DUM te, COSME, diu nimium Labrone morantem
 Invidet Hetrusci littoris Arnus aquis:

Exit,

Exit, & aggeribus ruptis læta æquora tranat
 Spumeus, & tumido gurgite vastat agros.
 Iamq; avidis molem aggressus sese apparat vndis
 Uertere, & antiquas obruere amne domos.
 Seu nos ergo istuc fugientes excipe, seu tu
 Huc, ut subsidat, maxime COSME veni.

AD EVMDEM.

VIDERAT, Herruscum quæ se ora extēdit in æquor,
 Arnus, & opposita mole minatur aquis,
 Iucundas te, COSME, moras, & tempora lætum
 Conterere, & ripas deseruisse suas:
 Protinus ingenti concepta turbidus ira
 Prefertur, video, iam mihi pontus, ait.
 Quare agite, ò Nymphae, cunctas effundite habenas,
 Quosq; ego ditavi, nunc populemur agros.
 Quòd si perstiterit spretis precibusque, minisque,
 Mox Arnum is pelago sentiet esse parem.

Votum pro suscepta venatione,
 ad Dianam.

SIC tua Pancheis fragrent altaria donis,
 Venantiq; omnes dent tibi terga fera:
 Sic te nocturnas terra incedente per umbras
 In triuijs vlulet sedula turba canum.
 Susceptum da Diua mihi decurrere munus,
 Et facili, quò iam cœpimus, ire via.

Instru-

Instructi ut nostris venantes artibus olim
 Audaci subeant horrida tesqua pede.
 Non ego tum varijs spargam modo floribus aram,
 Suspendamq; alto plurima dona tholo,
 Sed caput immanis praefigam postibus apri,
 Nec non & Scythicae cornua vasa ferae.
 Adsis, ò, Diana: tuus iam retia ponit,
 Et praedam toto littore COSMVS agit.

Ad Petrum Victorium.

SI quem felicem, ac verè statuere beatum
 Quicumque expendunt cum ratione bonum:
 Ipse ille es certè Victori. nam tua primum
 Clarat te Veteri nobilitate domus:
 Deinde valetudo firmum, vegetumq; senectæ
 Tradit, & à puero continuata venit:
 Postremo virtus sese tibi pulchra, suasque,
 Nixa quibus graditur, sedula pandit opes.
 Cetera non referam: quando omnes undique terras
 Plurima doctrinae sic monumenta tuae
 Complerunt, ut te quoddam ceu numen ab astris
 Delapsam cuncti mente, animoq; colant.
 Perge igitur, veterumq; libros, artesq; iuuito
 Ingenuas omni qua potes vnus ope:
 Perge inquam, nobisq; aperi quorum aurea magno
 Cum damno in tenebris scripta sepulta iacent.
 Ipsaq; tot meritis deuincta fatebitur aetas
 Nulla umquam tantum secla tulisse virum.

Nam

Nam si opus heroum proprium est prodesse futuris,
 Atque hominum praesens velle iuuare genus;
 Exinctis vitam, lucemq; afferre tenebris,
 Quis Phœbi, & summi iam neget esse Iouis?

Ad Marium Columnam.

ET domus est Italiae non vlla vetustior oris,
 Quaeq; vel ingenti nobilitate potens
 Sit magis, & summis heroum illustrior actis,
 Pluribus & quae se claret imaginibus,
 Quam tua, perpetuo magnorum è sanguine nobis
 Orte ducum, ò Latij spesq; decusq; Mari.
 Et nemo est, seu dulciloquas coluisse Camœnas,
 Et facta ad caelum fortia ferre virum,
 Seu luclantis equi duris calcaribus armos
 Frangere, seu libuit tela mouere manus;
 Atque vrgere acrem virtute, & viribus hostem,
 Audax qui sese preferat ipse tibi.
 O felicem igitur fortunatumq; Columnam,
 Qui facere, & doctè scribere facta queas.

Ad Io. Baptistam Asinium.

TV ne igitur verbis Asini me doctè putasti
 Parere, & precibus non voluisse tuis?
 Eadem opera potes & Solem quoque credere caelo
 Et nasci, & radios fundere nolle suos:
 Aut etiam matrem puero nutricis egenti

Poscenti suetos posse negare cibos.
 Non ego sum, sceleris qui tantum suscipere in me
 Ausim, & tam turpis criminis esse reus.
 Non, si me duris in cautibus ipse tulisset
 Caucasus, & Scythici barbara terra soli.

Ad Christophorum Cressium.

IPSÆ leues cernis Cressi conantur ut alæ
 Incudem ad cæli sidera ferre grauem.
 Conantur nimirum illa fecisse, quod omnes
 Posse vlla fieri vix ratione putant.
 Quantum etenim leuitate sua tolluntur in altum,
 Tantum hæc ingenti pondere vergit humi.
 Sic animo solet esse suo cum corpore pugna:
 Dum corpus terras, dum petit astra animus.
 Verùm illud præclarum, in quo victoria laudem
 Victori, & victo tempus in omne parit.

In Vitem.

QUÆ nam autem infelix regio, quæ nam inuia Soli
 In Scythicis vitem hanc educat, ora iugis?
 An Celtarum alpes glacie, niuibusq; rigentes,
 Fertilis an ferri nutrit Iberus ager?
 Quæ tam immaturos prozignere sucta racemos
 Commendat miseris tristia vina cadis.
 At tu quid cessas illuc properare Lycurge,
 Et stirpem inuisam deicere vltor humi?

Ad

Ad Antonium Ciofium I. C.

QUAS te horas vitæ genio tribuisse Ciofi,
 Vixisse & quando dicere te potero?
 Numquam equidem. nam te modò ius ciuile Quiritum
 Explanandi ad se publica cura rapit:
 Et modò soluentem dubiarum anigmata legum
 Seuocat à nobis nobile Gymnasium.
 Quin etiam interdum turba importuna clientum
 Obsidet, atque domi detinet assiduam:
 Ut suspirandi nullum, nullumq; iocandi
 Momentum videam temporis esse super.
 O verè studium sibi inutile, quod requietem
 Nusquam habet ipsum, alijs quam peperisse solet.

In ingratum.

SI læsus doleo, si, quem minus esse decebat,
 Nunc illum in primis immemorem experior:
 Vos, ò, perfidiam quicumque haud fertis inultam,
 Impia nec finitis facta latere diu,
 Vos ò vos, inquam, cælestia numina, vos nunc
 Testor, & has imo pectore fundo preces:
 Ut, si nil feci, si mens sibi conscia culpa
 Nullius est, cur me fallere debuerit;
 Debuerit misero furtim subducere sese,
 Et nostræ fœdus frangere amicitie.
 Ipse olim infidi verbis deceptus amici
 Accuset tacitus seque, suamq; fidem.

Xx 2

Ad

Ad Petrum Antonium Iacominium.

AONIIIS ò cura puer gratissima Nymphis,
 Ante annos Cyrrhae cui iuga culta patent:
 Aduentantem ad se quem iam miratur Apollo,
 Exceptum gremio quemq; Thalia fouet.
 Perge celer, nec te reuocet labor arduus vsquam,
 Quò te nunc primum gloria dulcis agit.
 Tempus erit tanto cum se Florentia alumno
 Iactet, & increfcens altior Arnus eat,
 Cum laudes, nomenq; tuum viuensque, vidensque
 Gaudebis ferri docta per ora virum.
 Ipse ego tum certè, seu iam per molle vagabor
 Elyfium, seu mi vita superstes erit:
 Nil quidquam Letheæa timens obliuia, dicam,
 Deleri nomen non finet ifte meum.

De Iola.

ILLI tuus, Pan femicaper, crinitus Iolas,
 Ille, tuos cantus quem superare ferunt:
 Dum capit ombrofe fomnos fub tegmine pinus,
 Solus Amor vigili pectore feruat oues.
 Iamq; cadunt alta fummis de montibus ombra,
 Et prodire fera, que latere, parant.
 Veftrû aliqua, heu, Dryades; Dryades illû excitet, vt ne
 Fiat Amor feuis cum grege præda lupis.

De

De Thyrfi pastore, & Lalape cane.

I NIVSSÆ rediere & oues, fimæq; capellæ,
 Pascuaq; ingenti deferuere metu.
 Sub quercu iacet extinctus cum Lalape Thyrfis:
 Jupiter hos feua fustulit ipse manu.
 Eheu, quis posthac ager in nemora alta capellas?
 Aut quis lanigeras iam tueatur oues?
 Ille decus nemorum, & pastorum gloria Thyrfis
 Occidit, & Lelaps gloria prima canum.

De Lacedæmonia matre, ex Græco.

EFFUGIT exanimis nudato corpore, ciues
 Dum mifcent dubio prælia Marte, Lacon.
 Obuia quocirca iuuenem tranfuerberat hafta
 Mater, & hos audax fundit ab ore fonos.
 En patriam mentite tuam, mentite parentes,
 I nunc, atque hofti cedere difce locum.

Ad Dionysium Lambinum.

LAMBINE implicitos cui vatam foluere nodos,
 Cui datur exculto fuauiter ore loqui,
 Bargeus tibi gratus agit doctiffime grates,
 Si non quas debet, quas tamen ipse potest.
 Quodq; prius nota virtuti debuit, en fe
 Præfto offert meritis, officijsq; tuis.

Tuq;

Tuq; tibi constare voles si nunc quoque, munus
Quam leuius, gratum tam magis istud erit.

Ad bonam valetudinem.

SI genio indulse, si vitam suauiter omnem
Traduxi, nostram dum colis ipsa domum,
O, quam circumeunt vnâ lususque, iocique,
Et cum lasciuia matre proteruus amor:
Hunc mihi da tetrum è membris deponere morbum,
Qui cunctas imo pectore latitias
Expulit, & centum inducens vno agmine curas,
Mirificis mentem ludit imaginibus.
Da tetram hanc pestem, toto qua corpore seuit
Improba, in extremos reijcere vsque Getas.
Et te redde mihi: spargam mox floribus aram
Ipse tuam, & multa limina sancta rosa.

Ad Philomelam auem.

NE cantus Philomela tuos, ne proijce ad auras.
Has quercus, hæc tu robora dura fuge.
Nec te decipiat, blandis quod saepe Napæis
Ornarit varium querna corona caput.
Hi tibi dum rami fundunt è cortice viscum,
Exitium misere, perniciemq; parant.
Sunt virides Bacchi vites, est proxima myrtus,
Intra quas versus dicere tuta potes.
Aurate teneris pendent è vitibus vnae,

Myr-

Myrtus odoratas spargit opaca comas.
Adde quod & numeros, & dulcia carmina vatum
Et Venus, & toto pectore Bacchus amant.

De Luscinia aue.

AUCVPE dum trepide surgunt clamante volucres,
Et cæca properant accelerare fugam:
Implicitæ maculis alas exoluere tendunt,
Et misera impediunt se magis atque magis:
Sola inter cunctas elapsa effugit, & altas
Luscinia in sylvas libera facta volat.
Ecquis, io, vates sacrum genus esse negabit,
His auibus cum dent retia & ipsa viam?

De Iola venatore.

SEMICAPRI Panes, & montiuagi Satyristi,
Quaq; alitis Dryades per nemora alta feras,
Hanc pharetram, hos arcus pinu suspendit ab alta,
Retiaque, & Triniæ cornua rauca sita.
Utq; capra passim, leporesq; vagentur, Iolas
Constituit vobis hic iugulare canes.

De Demaneta ex Græco.

OCTO olim natos bello Demaneta raptos
Eodem omneis fertur contumulasse loco.

Spargo-

Spargeret, atque adeò lachrymas cum in funera nullas,
Hos (inquit) peperit terra Lacena tibi.

In obitum Myconis pueri.

EXTINCTVM Dryades pueri fleuere Myconem,
Casali puerum spemque, decusq; chori.
Utq; inter sylvas, inter nemora ardua quondam
Nomine sub tanto secula cana forent,
Has ille inscripsere notas radicibus imis:
Pieridum perijt spesque, decusq; Mycon.
Ergo dum flabunt venti, dum robora viuent,
Induet & virides dum noua sylua comas:
Non Thyrsis, non Daphnia erit, non notus Iolas,
Non alij, quos iam fama canebat anus:
Audiet at cœlum hoc vocem fundentibus ornīs,
Pieridum perijt spesque, decusq; Mycon.
Hæc Dryades, & cum læuū intonuiisset Olympo
Iupiter: en vota hæc iam rata, dixit, erunt.
Ataq; per Stygij iurauit flumina fratris,
Nomine sub tanto secula cana fore.

Pulcher Hylas Acmen: Acme pulcherrima Daphnia
Deperit: & Daphnia Chlorida, Chloris Hylan.
Acme spernit Hylan: Daphnia pulcherrimus Acmen:
Et Daphnia Chloris candida: Chlorin Hylas.
Filius hæc vices Veneris, Venus hæc Dione
Seua iubet pœnas legibus esse ratas.
Idcirco horum alius, quantum ferus odit amantem,
Disci-

Tam est alij tristis, tamq; odiosus amans.
Discite vos igitur, qui vos malè fertis amari,
Vltorem vobis post caput esse Deum.

QVA patet equoreas longè hinc prospectus in undas,
Cunctaq; cæruleis impediuntur aquis.
Mira fides: quondam syluae, montesq; fuerunt,
Oppidaque, & rarum fertilis vber agri:
Quòd si (namque potest nil non longinqua vetustas)
Nunc vbi sunt fluctus, pascua rursus erunt:
Cur ego non sperem Lalage mutetur vt olim?
Et veniat supplex, quæ modo dura fugit?

Tumulus.

ET paucis natura mihi contenta, meumq;
Imbutum nullo crimine pectus erat.
Non liuor, non ambitio mala perculit, vt nunc
Hinc quoque mandarim nomen abesse meum.
Denique nil prauum placuit, si mentior, ipsa,
Qua tegor, eternum sit mihi terra grauis.

In obitum Philippi Tornaboni Episcopi.

QUI vatum obscuras voces, qui scripta piorum
Suetus, & ad sedes Diuūm aperire viam,
Et morum integritate, & vita puriter acta
Aequauit (si fas dicere) cœlicolas,
Exuperans, qua parte potest, cuncta astra Philippus
Torn-

Tornabonus adit mente, animoq; Deum.
 Dumq; illic vite gaudet diuina beata
 Gaudia, diuinis perfruiturq; bonis,
 Oblitus mortalem animum, sensusq; rebelleis,
 Spectat ouans, illinc se sine quicquid agunt.
 Tum secum. Aeternae pars ò contraria luci,
 Offudit tenebras nox mihi quanta tuas?
 Jamdum condaris humi. me mole relicta
 Corporis, aeternum sidera habere iuuat.

Tumulus Laodamiæ puellæ.

VITA fuit, mea nata, breuis tua: cum tamen esset
 Dignior in terris viuere forma diu.
 Sic, iniusta tibi iustos quos abstulit annos,
 Mors addet lachrymis, Laodamia, meis.

In obitum Henrici Valefij Gallo-
 rum Regis.

HENRICVM tristis cum iam Bellona videret
 Cepisse inuicta regna superba manu,
 Moxq; sibi generum partis emisse Philippum
 Austriacum, & populis otia longa suis:
 Indoluit, celebrisq; inter spectacula ludi
 Obuia perfracta casside fudit humi,
 Atque in connubij pacisq; hoc foedere, dixit,
 Quae caderet, nusquam victima maior erat.

In

In imaginem Didonis, ex Græco.

QVAM cernis, vera est magna Didonis imago,
 Hæc Paphiam formæ vincit honore Deam.
 Talem me Tyrj quondam genuere parentes;
 Nec mea, quem credis, corda perussit amor.
 Numquam etenim Aeneam vidi, neq; tempore eodem,
 Quo cecidit Priami regia, Byrsa fuit.
 Ipsa mihi, ne me Libycus poteretur Hyarbas,
 Consciui mortem fortiter ausa manu.
 At vos impuro Muse fauisse Maroni
 Non pudet, & tantum sustinuisse nefas?

In Ammannati Antæum.

AN ne hoc Alcides in signum est versus? & ille,
 Terra nouas vires cui modò tacta dabat?
 An ne Ammannatus cælo vim fecit? & eri
 Spirare, ac voces edere posse dedit?
 Namque, animã pressus qui nunc (viden') efflat ab ore,
 Iam iam pondus iners proijcietur humi:
 Cedet & hinc, duris hostem qui dura lacertis
 Urget, & inuictis pectora pectoribus.
 Quod si fortè suum differt victoria finem,
 Et fracti nondum pectoris ossa crepant,
 Longam huius decet esse moram, tempusq; palæstræ,
 Quando hic Neptuni est filius, ille Iouis.

Ty 2

Puer.

Puerperium.

HÆC ego formosa Lycidas pro coniuge vota
 Persoluo, & capiti myrtea ferta fero.
 Vos factam seruate precor, vos nocte silenti
 Custodes vigili numine adeste Lares.
 Hic pilo, hic valida feriat contusa bipenni,
 Deuerrat celeri limina at ille manu.
 Tu procul in montes Syluane, atque auia cedas
 Improbe, culta hic sunt omnia, culta domus.

Primitiæ.

ET Pani, & Cereri, & Baccho dat rusticus Aegon
 Primitias ruris munera parua sui.
 Lac Pani, Cereri spicas, Bacchoq; racemos:
 Ut vitem, ut segetes, ut tueantur oues.
 Quod si nec grandio, mala nec rubigo, luesque,
 Nec fures poterunt, nec nocuisse lupi:
 Debita tum vestras felix cadet hostiæ ad aras:
 Pani hædus, Cereri sus, tibi, Bacche, caper.

Ad Lælium Torellium.

QUEM modo perscriptum Læli legis optime librum,
 Ultima suscepti cura laboris eram.
 In quo plus multo tibi me debere fatebor,
 Quam, cuius nuper sum satus ingenio.
 Nam, ni illum de spe depulsum, animoq; iacentem

Erige-

Erigeres, egomet non modo non poteram
 Quicquam esse: ast id, quod miserum foret, ilicet omnes
 Absumpset fratres iam quoque flamma meos.

EXITIVM Europæ miserati instare propinquum
 Junxerunt dextras. Arnus & Eridanus.
 Quod tantum in fœdus nunc quis dubitare potest, quin
 Pacati veniant & Tagus, & Rhodanus?
 Coniungent illi (inquam) animos hoc fœdere: & vnâ
 Coniungent magnis flumina fluminibus.
 Gaude Ister, gaude Hebre, tibi iam vincula rumpent
 Arnus, & Eridanus: & Tagus, & Rhodanus.
 Tuq; adèd Europa auspicijs felicibus aucta,
 Coniugio huic letum leta precare Deum.

Ad Musam.

SI nihil in nostris positum scis esse libellis,
 O, quæ Parnassum blanda Thalia colis,
 Quod non primores lingua dixisse Latina
 Constet, siue Maro, siue sit is Cicero,
 Seu Carus, cultusve Terentius, atque Catullus,
 Et reliqui, quos tum pertulit illa viros
 Heroum acta astris valde felicibus ætas,
 Illa etas virtutum omnium amica parens:
 Da, si iusta precor, quæcumque ita scribimus, esse
 Aeterna, & ferri docta per ora virum.

Nosq;

Nosq; tibi ante aram ponemus in igne quotannis,
Quos facit indoctus Cacula versiculos.

In obitum Ioannis Medicis Cardinalis
ad Marium Columnam.

NEC lachrymas oculis, tristes nec pectore questus
Ullos in tanto funere docte Mari
Rupi ego, sed subito stupefactus fulminis ictu
Et cecidi, & iaceo nunc quoque mutus humi.

In eiusdem obitum ad eundem.

HEROVM qui facta Mari paulo ante parabam
Dicere, & aeternis concelebrare modis,
Oppressus fœda hac cœli, subitaq; ruina
Ceu saxum in gelidis montibus obrigui.
Elatuq; eodem, quo maximus ille, feretro,
Maxima pars tanti funeris ipse fui.
Et modo, qui loquor hæc, vereor sim viuus, an huius
Iamdudum extincti corporis umbra leuis.

In eiusdem obitum.

IN magno patris imperio quàm vixerit insons,
Quàmq; incredibili religione pius,
Qui modo vix quarti ingressus vestigia lustrè
Vltima Ioannes flosculus orbis erat.
Testantur gemitus passim, lachrymaq; bonorum,

fnq;

Inq; ipso populi publicus ore dolor.
Sed, cui vel Latium meminit, vel Hetruria nusquam
Nec vidisse vllum, nec genuisse parem,
Flagitia ille hominum, & scelera importuna perosus,
Et misera innumeris secula nominibus,
Debit ad Superos tum primùm, atque astra reuerti,
Cum reliquis vita hæc gratior esse solet.

In eiusdem obitum.

NON te tam pulchro spoliatum corpore, tamq;
Orbatum innumeris flemus abisse bonis
Ioannes: nam cui Superi non vlla negarunt
Dona, super cœlum, quod peteretur, erat.
Nos ipsos ipsi flemus: qui amissimus in te,
Quantum nulla vquam secula restituant.
O fragilem fortunam hominum, quàm sæpe repente
In primo spatij limine lapsa ruit.

In eiusdem obitum.

QUEM Cosmus Medices vnum, quemq; Helionora
Magna Toletana gloria, honosq; domus,
Innumeris ambo iuuenem virtutibus auctum
Spem Latio fuerant se genuisse rati,
Occidit extinctus subito. Nos viuimus? inq; hæc,
Hac aliquid vita credimus esse bonis?

Ad

Ad Cosmum Medicem magnum
Ducem Hetruriæ.

QVI primum bene suscepta, Dux maxime, & inde
Tam pulchrè educta prole beatus eras:
Amisti subito geminos, tua lumina, natos:
Terra quibus nusquam sustulit vlla pares.
Oraque cum passim lachrymis manantia cernas:
Tu tamen immoto vultu, animoque manes.
Idque, quod in rebus iam te fecisse secundis
Constat, in aduersis vis modo constet idem.
O præstantem animum, dignumque heroibus illis,
Vnde tibi illustres dinumerantur aui.
Sed quorsum hæc? (ebeu) nostra hæc sunt vulnera: & isti
Non tibi, sed populis interiere tuis.

In Caculam.

CACULA tam placet ipse sibi, tam se ipse celebrat,
Quam, qui se magnis vatibus esse parem
Credit, quod tantum conscripto epigrammate, quemdam
Terruit è doctis, conspicuisque viris,
Ne tractaret idem, quod iam tractauerat ipse,
Deplorans Pepuli funera acerba ducis:
Quem primæ primo versantem in flore iuuentæ,
Eximisque auctum dotibus ingenij,
Et præstantem armis, & nobilitate potentem,
Improbæ mors campos misit ad Elysios
Ante diem, longam tam dignum viuere vitam,

Quam

Quam sunt istius carmina digna mori,
Aeternisque tegi tenebris, & nocte profunda,
Et mergi obscuris cuncta voraginibus.
Quare Cacula se fallit, nam, qui sua non vult
Conferri ipsius carmina carminibus,
Impuri metuit propter contagia versus,
Nequa suis labes hæreat in numeris:
Ac se postillà Parnassi è vertice sacro
Musæ furcillis præcipitem eiciant.

In eundem.

SÆPE mihi dubio versanti in pectore multa
Constitit ipsa sui nescia mens animi:
An tot campiagi fluctus, cum Iupiter olim
Effusus terras obruit aquoribus,
Delerint homines: an tot Phaëtonius ignis,
Cum sata, cum sylvas, cum maris vssit aquas:
Quot, qui ceu funesta lues grassatur in omnis,
Ipse suis perimit Cacula versiculis.
Ut, quid præcipue vita sit noxium in omni:
Ipse egomet sanè quam sim animo ancipiti:
Sed tria sunt certè mala maxima, pontus, & ignis,
Quosque facit seuis Cacula versiculos.

In eundem.

FN cycno quicumque leues, vel in ansere plumas,
In toruo setas qui numerabit apro:

Zr

Inq;

Inq; coma exculta crines vudante puella,
 Ad teretes suras dum spatiosa fluit:
 Mox leui collecta manu sinuatur in orbis,
 Et multo nitidum vestit honore caput.
 Qui guttis quot Vere pluit: corpuscula qui quot
 Grandinis in terras ethere lapsa cadunt.
 Qui, princeps cum seuit hyems, quot prata pruina
 Urunt: quot torpent stagna, lacusq; gelu,
 Nouerit: & Libycus pelagi quot fluctibus Atlas
 Tunditur: & pontus monstra quot altus alit.
 Ille idem poterit turpissimæ Cacula mendas,
 Carminis & labes enumerare tui.
 In quo nec verbis quicquam est impurius ipsis,
 Quodq; minus, quod vis, significare queat.
 Non res egregia, non sensa: sed omnia planè
 E Vulgi media fece petita rudis,
 Omnia & illepidæ, & numeris confusa Latinis,
 Ruris & insulsis omnia plena iocis.
 Et tamen ò Musis, Phæboq; infense poetam,
 Te ipse poetam inquam Cacula seue vocas..

Ad Ranerium Boccam.

QUI cupis æternum laudis præcerpere fructum,
 Et tenebras numquam mortis obire malas,
 Virginibus da te Aonijs, quæ flumina propter
 Permessi a siluæ carmina docta canunt.
 Sic tibi sublimi contingere vertice cælum,
 Et dabitur Diuum necesse posse frui:

Vnde

Vnde ipse immortale auum iam nactus, & exfors
 Nominis effugies funera acerba tui.
 O felicem igitur, fortunatumq; laborem,
 Cuius ope à mortis lege solutus eas.

Ad Albiam puellam

ΑΥΓΗΣΠΟΥ.

CARMINIBVS mibi si durâ vis flectere mentem
 Albia, voce tua consocianda lyra est.
 Latitias ego tunc magnas iam sentio, cum mi
 Liquida vox sensus, & sonus exhilarat.

De Phlogilla:

DIANÆ, Phæboq; nouum decus addita, & ingens
 Gloria Tyrrheni culta Phlogilla soli:
 Audijt vt primum magnum redijisse Columnam
 Incolumem ad ripas Arne beate tuas,
 Latitia exiliens, hoc est (ait) ilicet, hoc est,
 Bruma quod hic vernas gignit, alitq; rosas.

De Damone, & Phlogilla.

DAMONI dum fortè subit noua cura Phlogilla,
 Dianæ, & Phæbi grata Phlogilla choro:
 Ne me (ait) ò ingens honor, & noua gloria Floræ,
 Sperne, quod obrepit cana senectæ comis.
 Ipse etiamnum doctæ adhibent ad sacra sorores,

Zx

2

Immi-

*Immiscetq; suis me Cytherea choris.
 Quin ego, quod tecum licet admirere, Columnæ
 Gratus, & in primis grata Thalia mea est.
 Ille meos versus magni facit: ille poetis
 Me quoque doctiloquis adnumerare solet.
 Ille etiam, si quam canimus, fore censet, ut olim
 Canescat seclis innumerabilibus.*

Ad Alexandrum Puccium.

*VENOR ego, ò Pucci, & venandi captus amore
 Persequor assidue per nemus omne feras.
 Nec piget horrentes indagine cingere saltus:
 Et caua sollicitas ducere ad antra canes.
 Ac, licet interdum frustrentur inania venti
 Vota: neq; in casses præda petita cadat;
 Dum tamen eliciam, quæ tu mihi carmina nuper
 Misisti, Ismaria carmina digna lyra,
 Certè usquam non ullus erit, qui dicat inanem
 Venatu è tanto me rediisse domum.*

Ad Cyprianum Saracinellium.

*DIFFICILE est, Cypriane, illum, quem diligis ipse,
 Odisse, atque inter non numerare bonos.
 Ut me, perpetuo quem tu dignatus amore es,
 Esse putem dignum, quem bonus omnis amet.
 Et certè, cunctis qui se cupit usque probari,
 Ille vni totum se probet ante tibi.*

Ad

Ad Hieronymam Aragoniam.

*NEC cantu tibi Sirenes Hieronyma certent:
 Nec tibi se forma præferat ipsa Venus.
 Nam, tu dum celeri percurris pollice chordas,
 Summaq; clarifona sidera voce feris,
 Horrida deponunt rapidi sua murmura venti,
 Et sistunt cursus flumina præcipites.
 In quem autem dulces ridens conuertis ocellos:
 Efficitur gelidus protinus ille lapis.*

De Lælij Torelli carmine.

*CVM Læli Angelius legisset amabile carmen:
 Admirans tales edidit ore sonos.
 Si iuris, legumq; vnus doctissimus hic est:
 Què pote Castalios sic coluisse choros?
 Quòd si tam doctos didicit conscribere versus:
 Primum in iudicijs obtinet vnde locum?
 Sed, cuius soluit fides committere COSMVS
 Totius imperij sceptrâ regenda sui,
 Non modò consilio reliquis præstare decebat:
 Verum alijs etiam dotibus ingenij.
 Afflueret quò lecta bonis Hetruria cunctis:
 Et COSMI æternum nomen in orbe foret.*

Ad

Ad Franciscum Medicem & Ioannam
Austriacam magnos Principes
Hetruriae.

*INNUMERAS alij statuas dum ponere vobis,
Ornare & pictis compita imaginibus.
Formicibusq; vias properant coniungere, qui ab se
Fortia vestrorum facta patrum memorent:
Ipse ego, vos inter sanctos quod cantet amores,
Quod celebret fausti gaudia coniugij,
Conscripsi, ò regum gratissima germina, carmen:
Et medio veniens ex Helicone tuli.
Vos animis capite id letis. nam leta canenti
Omina, vos leta fronte fauere decet.*

PE-

PETRI ANGELII
BARGAEI
CARMINVM
LIB. III.

AD IOANNEM MEDICEM
COSMI MAGNI DVCIS
HETRURIAE. F.

*COSMI progenies inclyta maximi
Ioannes, decus, & gloria Hetruria,
In te quid celebret nostra potissimum
Enceps si dubitat Musa, nec inuenit,
Quem sine statuatur, quare ab origine
Primum exorsa canat tot bona, quae tibi
Cor cordi tribuunt numine calites;
Quid mirum? Veterum namque se imagines,
Unde ortum repetis, protinus offerunt:
Quae se supra alios Tuscia sustulit
Ad caelum, & tetigit sidera vertice.
Mox fratres animum ad se rapiunt tuis;*

Quo-

Quorum qui poterit dicere regias
 Laudes, idem etiam, quot mare fluctibus
 Pertundat Zephyris littora flantibus,
 Atque ether rigidis quot micet ignibus,
 Percensere queat, dum patet undique.

Sed quorsum hæc? quoniam non tua ducis hæc,
 Quæ non præstiteris tutemet, & labor
 In queis non aliquis se tuus efferat,
 Laudari meritis possit uti suis.

Ergo non ego te, flos iuuenum, canam,
 Quod forma egregij corporis, atque opes,
 Et præstans veteris nobilitas domus,
 Reddant conspicuum: sed quod amabilis
 Cunctis, das operam, nullus ut vsquam
 Virtute anteeat: siue agiles equi
 Armos collibuit frangere Thessali:
 Seu torquere lacertis iaculum in feras:
 Tractare aut manibus tela decentibus:
 Aut nando tumidi fluminis alueum
 Tranare, & rapidis vincere cursibus
 Eurique, & Boreæ flamina præpetis.

Atque hæc fortè aliquem si moueant parum,
 Id certè moueat, quod potis abdere
 Cum te in deliciarum illecebras fores,
 Fortunæ pariunt quas bona diuitis,
 Doctrinæ in studijs peruigilaueris,
 Musis, & Clario gratus Apollini:
 Sese munierit nullus ut artibus,
 Dignis ingenuo pectore, pluribus.

Qua-

Quare si mea, nunc quæ tibi mittere
 Ausus sum, veluti culta probaueris
 Ipse vnus, videar posse, beatus ut,
 Monstrari digito prætereuntium.

Ad Franciscum Toletum Societatis Iesu.

PATER Tolete, cuius admirabilis
 Rerum omnium scientia,
 Vitæq; puræ, & absque labe sanctitas
 Conuertit in se totius
 Aetatis oculos huius; ut quod valdius
 Seorsum stupefiant singuli,
 Simulq; cuncti prorsus esse nil putent,
 Unaq; voce prædicent.
 Nam nullus vsquam viuit integerrimus,
 Qui te sibi non præferat:
 Tuæq; comparatus innocentij
 Sese nocentem non vocet:
 Libensq; fassus id, quod est, vestigijs
 Si rite inhæserit tuis;
 Non se beatum præter omnes autumat,
 Speretq; postmodum fore,
 Ut mentium cælestium patri Deo
 Acceptor deferuiat:
 Vitamq; felix degat vnus undique
 Bonis refertam maximis.
 Nam quid necesse nunc referre pluribus,
 O lux Iberæ gloriæ,
 Doctorum ut omnis ordo te præstantibus

AAa

Ad

Ad astra laudibus ferat?
Vt tu tenebras intimas discusseris
Tuis libellis aureis
Tota ex Lycei porticu? in queis se diu
In ambulantes voluerant?
Ut ipsa Patrum scripta, quae diuinitus
Dictavit ollis Spiritus
Supernè missus, ipse sic illuxeris,
Vt Phæbus illucet diem?
Quid? cum remissis hinc & hinc, vt assolet,
Curis seuerioribus,
Musas reuisis, non ne dulci carmine,
Quod pangis, omnes præteris,
Quotcumque nostra protulere secula,
Aequasq; te prioribus?
Quid? cum disertè disputas de serijs,
Et maximis negotijs,
Statuq; rerum publicarum, regibus
Consultus a potentibus?
Euenta cuncta, cuncta, quæ putaueris
Agenda, non vel Delphici
Sunt certiora oraculis Apollinis?
Quo tempore illa credidit.
Aetas dari mortalibus certissima,
Nec fas haberi non rata?
Vt iure te mirentur omnes omnium
Mortalium decuriæ,
Colantq; tamquam heroa quemdam maximum,
Et numen in terris nouum.
Quos inter & me fortè si locaueris

Beni-

Benignus:ò, quas gratias
Agam Parenti Cælitum, qui me reum
Huiusce voti fecerit?

Ad bonam valetudinem pro Georgio
 Cornelio,

O Diua, sedes quæ colis arduas,
Semperq; lætis Cælicolum interes
Mensis, & indulgens choreis
Esse iubes procul vsque curas:
Sic te pauores vndique, sic fames,
Tristesq; morbi, sic macies malas
Depulsa vitet sub tenebras,
Inq; nigro dominetur Orco:
Risusq; blandi perpetuus comes
Adsit vicissim lusus, & aureæ
Cum Gratijs Horæ, ac perennis
Letitiæ Venus alma mater,
Mater pudici sancta Cupidinis,
Altrixq; casta grata licentiæ:
Cui ventus atrox sic iubenti, &
Sæua maris cadit vnda saxis:
Sæui quiescunt turbinis impetus:
Nubes relinquunt æthera: nec sola
Terræ salubri iam madescunt
Rore nisi Zephyriq; flabris;
Tum se virenti gramine pascua,
Vernisq; passim floribus induunt:
Tum dia vitæ dux beata.

AAa 2

Cor-

Corda per insinuat voluptas.
 Nam quæ sit auri te sine diuitis?
 Quæ liberorum gratia? quæ imperi
 Latè patentis, quæve curæ,
 Quæve mali requies laboris?
 Redde ò precamur te bona supplices
 Hic quicquid vsquam est & iuuenum, & senum,
 Redde ò merenti, nec priorem
 Inuidcas iuueni salutem,
 Pro quo Adriani littora marmoris,
 Atque ora Tusci nobilis equoris,
 Suspendit altis vota Diuis,
 Nec modus aut gemitu, aut querelis
 Ponetur vllus tristibus antea,
 Quàm scuientem depuleris luem,
 Voti quæ nostri nos, precis quæ
 Feceris adueniens potentes.
 Tu sola fletum sistere: tu potes
 Nobis dolorem huuc demere maximum:
 Et dignus ille est quem reus fas
 Protinus, incolumem quæ serues.
 Nam sempiternas nec reuerentior
 Mentis honorat, nec melior colit:
 Integritatis nec perinde
 Vllus amans, fidei quæ certæ
 Custos, & asper fontibus, & ferox,
 Atque innocenti commodus extitit,
 Virtutis inuictus satelles,
 Et scelerum metuendus ultor.

Ad

Ad Alfonso Carafam
Cardinalem.

NEC, quàm sollicitus tum mihi fregerit
 Omnem sensum animi, quàmve grauis dolor
 Mi sese extulerit pectore in intimo,
 Cum te Fors mala perculit,
 Vllus, sit licet & doctus, & eloquens,
 Hybernis quæ fluat plenior amnibus,
 Urna cum pluuias fundit Aquarius,
 Dicendo facile explicet.
 Nec rursus ò columen Parthenopes nouum,
 O spes Italiae fida labantis in
 Peius quotidie, ò gloria seculi, &
 Virtutum decus omnium
 Alfonso: Ipse equidem nunc ego, dulcia
 Quamquam Sythoniae more niuis cadant
 Iam verba è medijs visceribus mihi
 Vnquam sim potis assequi,
 Quantum letitiae pectore ceperim,
 Cum tot post hyemes, atraque tempora,
 Quorum vi miserè iam nimium diu
 Conflictatus es innocens,
 Discussis tenebris candidior tibi
 Illuxisse dies denique visus est,
 Multis ille quidem gratus: at hercule
 Mi gratissimus: vnicè
 Qui te, qui veteres gentis imagines,
 Et fastos memores, a staque tot domus

Non

Non vno veneror nomine: qui tuas
 Virtutes colo proprias.
 Ergo ò perpetuis affici honoribus,
 Et cultu iuuenis digne superstitute,
 Istanc ex animo nunc ego gratulor
 Fortunam tibi prosperam.
 Et cunctos veniens letior in dies
 Rebus se facilem præbeat vt tuis
 Sic opto & cupio, nil sit vt in meis
 Votis, quod magis expetam.

Ad seipsum.

QUIS hoc futurum credidisset Angeli?
 Amicus ille, plurimum qui se tibi
 Debere norat, idq; fassus antea
 In amore te te præferebat omnibus:
 Tui, suiq; factus immemor modo
 Oblivioni teque, seq; vnà dedit.
 Quis hoc futurum credidisset Angeli?

In Federici Feltrij Vrbinatium
 Ducis effigiem.

ARTES si docuit Punica gens suas
 Captantem insidijs Annibalem duces:
 Si præstante Philippus
 Fudit consilio hostium
 Inuictas acies: se sapientia

Sertori

Sertori potuit bellica cadibus
 Non vnis legiones
 Affecisse Quiritium:
 Ingenti quoque te Sfortia gens suo
 Astu, consilioque, & sapientia
 Instructum bone Feltri
 Bellis extulit horridis.
 Sic casus similes, quos tibi bellicus
 Orbatos oculo fecerat altero,
 Virtus ipsa coegit
 Inuitos quoque cedere.
 Cui præter decora hæc maxima, maximas
 Grates Aonidum docta cohors refert,
 Culti & ripa Metauri,
 Et fluxu Tiberis rapax.
 Dum terras igitur conteget vndique
 Cælum, cum Latio Gracia nobili,
 Quòd viuit tibi semper
 Se debere fatebitur.

Ad Benedictum Varchium, in obitum
 Lucæ Martinij.

VALES aërio è vertice montium
 Amnes primùm humili flumine defluunt,
 Radicesq; suis imbribus arborum
 Imas suauiter irrigant,
 Ac mox propositum dum peragunt iter,
 Paulatim innumeris fontibus alueum

Aucti

Aucti, praecipites iam magis ac magis
 Quercus funditus eruunt.
 Qualisve Ismarus Thracia ab ultima
 Primum flat Boreas lenis, & aequoris
 Unde raucifono murmure perstreperunt
 Ad primi vada littoris:
 Maior dein hyemem concitat horridam
 Incumbens pelago: nec prius impetum
 Aurarum cohibet dura minantium,
 Quam secum omnia verterit,
 Quassasq; ad scopulos impulerit rates
 Seuo circumagens vortice turbimis,
 Syrtesque in medias vrserit, & rapax
 Alto cinxerit agere.
 Varchi, sic lachrymas fundere sœuimus,
 Sic lenes gemitus, sic querimonias,
 Si quid, quod miseri nolumus, accidit,
 Sic suspiria primulum
 Non alte petimus: postmodo quæ suas
 Vires concipiunt non secus, ac leues
 Scintille filicis fomite in arido
 Sensim incendia suscitant.
 Luctum luctus alit, quando aditum semel
 Mœrori penitus qui patefecerit,
 In mœrore iacet perpetuo, & malam
 Auget tristitiam in dies,
 Donec fractum animum sollicitudine
 Victor præsidij deijcit omnibus:
 Nec se præterea perditus erigit,

Nec

Nec carus moritur suis.
 Ergo mollitiem hanc protinus abijce,
 Et finem numeris flebilioribus
 Tandem impone. tuos mœstus ab æthere
 Summo percipit auribus
 Questus, & lachrymas damnat amabiles,
 Latus Pierio qui prius audyt
 Voces dulciloquas sæpius, & modos,
 Quos cantu dare sœueras:
 Atque odit querula carmina tibiæ,
 Postquam in perpetuam lumina condidit
 Noctem ille ingenij cultor, & omnium
 Virtutum specimen, tuus
 Martinus, probitas cui parit, & fides
 Immortale decus, nomen & inclytum:
 Quod nullo intereat tempore, dum poli
 Pascunt sidera vertices.

Ad Arnun amnem.

PATER beate fluminum liquentium,
 Quotcumque Hetruriam rigant,
 Fugiq; fluxu dissecant Tuscos agros,
 Pulsantq; Tyrrhenum mare
 Nunc defluenti tardiores agmine,
 Nunc acriores impetu:
 Vale Arne multi & peruetusti nominis,
 Quod nulla mutauit dies
 Vmquam, nec vlla Barbarorum incurfio,

BBb

Nec

*Nec vis iniqui sideris,
 Seu te laboriosus olim filius
 Jovis tonantis, ardua
 Cum Fœsularum condidisset mœnia
 Reuersus orbe ab ultimo,
 Sic nuncupauit, mutuatus nomen id
 Arne ab sua Bœotia:
 Seu tu vocatus sic fuisti ab incolis,
 Quos ipsamet produxerat.
 Hetrusca tellus, quosque in ipsis finibus
 Tibi educari videras.
 Nam quod colonos esse credant Lydios
 Docti putarunt fabulas.
 Sed tu vel hic, vel ille malis dicier
 Hetruscus, an Bœotius,
 An Lydus altæ clara proles Omphales,
 Ceu fama fert, & Atyos:
 Vale beate fluminum pater, vale.
 Hybernus & te Iupiter
 Fœcundet imbres sic, ut ire iam queas
 Vni tibi simillimus,
 Utrinque ripas inter altas dum fluis
 Aptis onustus alueis
 Hucusque merces conuehentibus suas,
 Quæ post in vrbe veneant.
 Vale Arne nunc, saluere mox te iussero,
 Pater beate fluminum,
 Cum litterarum conticentibus scholis
 Reuertar huc celerrimus.*

Me

*Me namque Soles inter ardentissimos,
 Quibus perusta exaruit
 Hetrusca tellus omnis, & frigentium
 Aqua perennes fontium
 Refrigerasti temperatis fluxibus,
 Salubribusque balneis.
 Ergo ò beate fluminum pater vale,
 Rursusque cum reuenerit
 Æstas, calores vix ferentem me bono
 Refrigerato flumine.*

In Hortum.

*HORTE & vepretis tristior densissimis,
 Palustribusque viginosior locis.
 In quo colendo, ni patrum vana est fides,
 Versatus olim est Insuberque villicus,
 Nec non Hetruscus, & malo assuetus Ligur
 Diu: neque omnino aliquid vllus extudit.
 Cum reddidissent ante valde fertiles
 Quoscumque fœcundo irrigarant flumine,
 Festiua ut illi copia posthac sua
 Ciuesque recreauerint, & hospites,
 Umbrisque Soles frigidis defenderint.
 At tu vepretis tristior densissimis,
 Expensa cui feruntur annis singulis
 (Quis hoc putaret?) ipsa tota millia
 Triginta, & amplius: peritque cæteris
 Agris feracibus, neque ipsius manu*

BBb 2

Heri

Heri sat vniquam liberaliter satis
 In te colendo quicquid insumi solet.
 Cur non pruinis vstus, & caloribus
 Sauæ miser Caniculæ, iam desinis
 Et nos, & ipsos enecare villicos
 Betisque, maluisque, & cicutis? ò precor
 Aresce nobis horte: iam nimis diu
 Moraris: aresce horte nobis, & sinas
 Feraciores excoli Pisis agros.

De bellicis laudibus Hyappini
Vitellij.

MAXIMI Clio soboles Tonantis,
 Dulcis ò Phæbi soror, ò, perennis
 Cali, & astrorum requies, virumque
 Iuge leuamen,
 Musa, que numquam sinis interire
 Nomen heroum, tenebrisque, & Orco
 Vindicans, fortes hominum caduco
 Eximis euo:
 Huc ades, si te numeris canenti
 Bellicas laudes iuuat affuisse:
 Huc ades, dum nos celebramus acris
 Facta Vitelli.
 Hostibus quàm sit metuenda virtus:
 Orta que patrum semel è triumphis
 Posteris deinde est comitata cunctos
 Mille per annos.

Testis

Testis est nostris male fida rebus
 Cynos haud vna labefacta clade:
 Cum iugum presso vetus exuisset
 Libera collo.

Quæque suscepto temerè impedivit
 Sena se bello minus auspicator:
 Tusca vbi effuso maduit recentis
 Terra cruore

Sæpe, & audaces cecidere Galli
 Non semel victi, nec acerba passi
 Una, sed crebro cumulata latiss
 Funera campis.

Testis & prisca spatiosa Cossæ,
 Nota que seuo nimis ora Mauro
 Suspicit muris, geminisque tutam
 Arcibus Iluam.

Quippe Turcarum refluens natauit
 Sanguine: & sagittiferos manipulos
 Vidit infractos Italis dedisse
 Terga, manusque.

Venerat iussu Scythici tyranni
 Nostra prædatum numerosa classis
 Littora: & Tusci maris obsidebat
 Aequor, & oram.

Illa non molles Arabas, Syrosve,
 Non parum fortes Lycios vehebat:
 Sed truces Dacos, & amica Marti
 Pectora Bessos.

Quin & immites aderant Geloni

Pelli-

Pellibus tecti caput: & ferentes
 Gnosias tergo pharetras, & acres
 Peones arcu.
 Nec suas non & Cilicum caterua
 Iunxerant vnà validas bipennes:
 Laeva quos armat elypeo, latusq;
 Cingitur ense.
 Hos metu plenus Ligur, atq; Herruscus
 Finibus pulsi patrijs dolebant
 Arduas passim populare sedes,
 Templaq; Diuum:
 Dumq; nutricis vel adhuc egentes
 Liberos à se procul ire captos,
 Duci & uxores, miserâq; vinctas
 Compede matres
 Triste plorarent: aciem superbus
 Littore in primo maris instruebat
 Hostis: ut Tuscas ferus inter vrbes
 Castra locaret.
 Tunc Hyappini memoranda virtus,
 Ecquis ò mecum generosa pubes
 Primus huc audax? ait, & paratum
 Vadit in hostem?
 Partus hic nobis hodie triumphus,
 Et decus: quantum patribusque, auisq;
 Facta quos clarant sua, comparasse
 Nulla feruntur
 Secula. His dictis metuentus hasta
 Euolat, qualis Iouis imminente ab

Rupe

Rupe Massylos ruit in dracones
 Fulua satelles.
 Primus & densas aperit cohortes
 Vi, minis, ferro: peditesque, & ipsos
 Principes leto dat, & obstinatos
 Fundit, agitque.
 Nec manus pugna prius abstinere
 Doctus, hostilem periisse quàm rem
 Sentiât victor, tepefecit alta
 Littora cede.
 Tunc humi fortes cecidere Daci,
 Peones, Bessi, Cilices, Geloni.
 Tum suo primùm didicit periclo
 Barbara classis
 Dextra quid possit, quid auita virtus
 Ausonum tanto duce: dum relicta
 Parte maiori, socijsq; longè
 Fugit inultis.

 Ad Antonium Ciofium
 Iureconsultum.

 FERVENTVR olim tres fuisse virgines
 Thaumante natæ, queis voracius nihil
 Aetas parentum vidit, aut rapacius.
 Testatur hoc vel oris horror asperi,
 Manusq; obuncæ, venter & profundior,
 Quàm Scylla, quàm Charybdis vlla immanior.
 Quarum Celeno, quam vocamus, principem

Locum

Locum tenere creditur, sed alterum
 Furens Aello, tertium rapax soror,
 Nomen volatus cui celerrimus dedit.
 Hæ regis olim Thracis haud mensas modò
 Cibis onustas inquinabant fœtidae,
 Sed in profunda deprimebant viscera
 Quæcumq; promus-condus extulerat penu,
 Opes ut omnes deuorarent imperi,
 Fameq; cunctos enecarent Bistonas.
 Sed ut priora secula haud inaniter
 Tibi locuta fortè persuadeas,
 Quid has sorores ipse credam percipe.
 Fuere tres tum iudices, quos litibus
 Djudicandis ille Rex præfecerat,
 Libidinosè & insolenter improbi.
 Hi ius quòd ipsum vendiderunt omnibus,
 Nefasq; miscuere fasq; sapius,
 Contentiones excitarunt plurimas:
 Regemq; mentis lumine orbatum suæ,
 Simulq; falsos virginum vultu Scythas
 Ad indigentiam impulere huiusmodi,
 Ut quod comesset, haud haberet quispiam:
 Donec fugatos Zetus & Calais procul
 Plotas relegant vltimas in insulas.
 Illic rapaces in volucres Iupiter
 Fratus omnes vertit: & iussit suas
 Canes vocari sic, ut ipsæ sumerent
 Modesta, cum liberet, ora iudicum
 Varijsq; pœnas irrogarent gentibus,

Quo

Quo iure, quæve iniuria. Sic plurimi
 Fuere ab istis perditæ, ceu perditæ
 Nunc nos ab iisdem perdimur: nec profuit
 Quòd tu Ciosi doctæ, quodq; ceperint
 Paterque, filiusque me suam in fidem
 Asinij, clientum fida spes, quòd æquior
 Vsq; sit acta nulla causa gentium:
 Quòd vestra præstet omnibus scientia,
 Qui sunt, vel olim qui fuere maxima,
 Terrarum ut orbis nouit, aduocatio.
 Scitum ergo id est, quod dicitur: plus vnius
 Apud rapaces posse summam gratiam,
 Pecuniamque: iura quàm ciuilia,
 Rem si probandam luce monstrent clarius.

Ad Tippulam medicum.

NIL esse certum credidere nonnullæ
 Scholæ, quod vlli percipi putent posse.
 Nam sæpe quisque decipi suos sensus
 Sentit, videtque. nempe in omnibus remi
 Existimantur esse prorsus inflexi,
 Fines in vndas cum trireme de summa
 Pendunt remissi. nec minus columbarum
 Circum refulget aureis nitens plumis,
 Coloribusq; plurimis litum collum
 In Sole dum versatur. & tamen falsum est
 Ex hoc, & illud. namque nec recuruantur
 Remi, nec auro, nec coloribus fulget

Cœ

Collum

Collum columbae, quod videtur, in multis.
 Nil ergo certum scire possumus quicquam,
 Si veritatis nuntii, ministrique
 Falluntur ipsi saepe principes sensus.

Hec disputantum somnia, & meras nugae
 Ostendit esse nuper ille, quem dicunt
 Et apte, & eleganter inter aequales
 Saltare consuevisse, & inde cognomen
 Tulisse saltatoris, in scholis donec
 Est Adrianis commoratus: artisque
 (Quis tunc futurum credidisset hoc unquam?)
 Gnarus sciensque nullius bonae, nunc se
 Gnarum medendi vendit at malo planè
 Cum damno Hetruscae civitatis, & gentis
 Certus peremptor, carnifexque crudelis.
 Ille ergo saevus, ille scilicet tortor
 Ostendit unum hoc posse scire nos certum:
 Omnes perisse, quibus medetur, egrotos.

Ad Ferdinandum Medicem
 Cardinalem.

DARIVS olim Xerxis illius pater,
 Quem navigasse Thessalos montes ferunt,
 Et ambulasse Thraciam Propontidem,
 Cum fortè mirae granditatis Punicum
 Malum patefecisset, unde plurima
 Apparuerunt grana mirum in ordinem
 Digesta ciccis inter, & membranulas:
 Interrogatus, an ne tot carbunculos

Habere

Habere vellet masculos? an quidpiam
 Aliud, quod esset carius carbunculis,
 Cunctisque gemmis Indici maris? Equidem
 (Respondit ille) si optio haec detur mihi,
 Non regna, non elegerim pecunia,
 Aurive possidere tot praediuitis
 Venasque, thesaurosque: sed tot Zopyros,
 Fidos amicos scilicet. ceu diceret
 Se malle COSMVS ille, qui tuus est pater,
 Habere, quàm tot regna, tot Torellios.

Ad Marium Columnam.

OLIM volucres, cum solebant à metu
 Nos inter ire liberae:
 Formidinisque prorsus expertes malae
 Habere sic commercia,
 Ut interessent omnium celebribus
 Mortalium conuentibus;
 Coorta derepente tristis extitit
 Rerum omnium penuria.
 In qua misellis cum nihil planè foret,
 Quo pellerent diram famem,
 Essentque terris clausa cunctis horrea,
 Agrique contecti niue,
 In concionem prodire: quò modum
 Rebus pararent perditis.
 Ibi que dictis commodum sententijs,
 In hanc itum est ab omnibus:

CC

Vri

Vti volucres singulae pennas sibi
 Alis ab ipsis vellerent:
 Et inde vestem texerent multiplicem.
 Quae cum coloribus foret
 Distincta pulchris, illico potentibus
 Venundaretur regibus:
 Ac mox coacta publice pecunia
 Emptis redirent frugibus.
 Id ergo tota ut approbavit concio,
 Pennas volucres vellere,
 Quas inter omnes ducerent pulcherrimas,
 Unumque conferre in locum.
 Dehinc, beatae vestis confecta, suas
 Quaeque aestimare plurimi:
 Sibi que soli plaudere: asserens fore,
 Ut vestis ob suas modo
 Pennas placeret: utque earum nomine
 Diuenderetur optimè.
 Primumque res successit haud multo secus,
 Atque antea putauerant.
 Sed mox, ut illas alteras pennas semel
 Pennae voraces alitis,
 Quae seuiantis est ministra fulminis,
 Mixtas vorarunt (Et quidem,
 Ut fabulantur, indidit vim Iupiter
 Cum primum ab Idae vallibus
 Tulere regis filium) sed ut tamen
 Pennas vorarunt ceteras,
 Contempta vestis ipsa, despiciatui est

Pictura

Pictura ducta textilis.
 At rursus illae, nesciae videlicet
 Quid accidisset, alteram
 Quaestus, lucrique spe futuri, credulae
 Cum mox venirent venditum,
 Secumque mirarentur esse neminem,
 Qui vel leuem pecuniam
 Ibi occupare vellent: hac, perentibus
 Silentij causam noui,
 Respondit ipsis vnus ex emptoribus.
 Abite fallaces aues,
 Vobisque habete vestra mercimonia,
 Vnaque pennas putridas.
 Quod si quid exportare posthac forsitan
 Ex hisce vultis nundinis,
 Pennis reuersa ferte textam stragulam,
 Quae permanere in posterum
 Alijs cito pereuntibus pennis, diu
 Superstites ipse solent.
 Sic nos Columna debitas poenas tibi,
 Phœbi Columna maximum
 Decus, luemus è disertorum choro,
 Cætuque reiecti: tuis
 Qui perpolitus forte nostros iunximus
 Cum versibus versus malos
 Minuta vatium turba: nec fastidia
 Pro nostro. Et insolentia,
 (O, non ferendam tempore vllò audaciam,
 Pœnaque plectendam graui)

Vim

Vim sustinere posse desperauimus
 Mari, tuorum carminum:
 Vim, quæ perinde nostra deuorauerit,
 Attriueritq; carmina
 Paucis diebus: ut vorari plumbeæ,
 Et atteri lamnæ solent:
 Quas, fortè lima dum secantur, ilicet
 Euanuisse cernimus.

Ad M. Tullium Beroium.

QVICVM Q. veram te quietem persequi
 Diserte Beroi putat:
 Unumq; te miratus, vno in te stupet,
 Haud errat is, me iudice.
 Neque hercle dico hoc ipse, quod parentibus
 Virtute claris, & loco,
 Et ciuitate peruetusta, sis satus:
 Diuesq; opibus, & copijs
 Tuæ beatus incolas sedes domus,
 Solumq; dulce patriæ:
 Felicitatis plurimum tibi hæc licet
 Afferre non vlli negent:
 Sed quod subacti dotibus pulcherrimis
 Ornatus ingenij colis
 Musas ab vrbe procul, & ab negotijs
 Vitæ molestioribus:
 Canisq; letus fertilis ruris bona,
 Et, quæ sequatur singulas

Horas

Horas voluptas, quoq; fallamus modo,
 Si nos quid vrit turbidos.
 Nec, Vere cum soluta nix Fauonijs
 Lapsus adauget fluminum,
 Non dicis, almæ vitis vt propagines,
 Tenerimiq; palmites,
 Supernè gemmas turgidas trudent suas,
 Ut induant syluæ comas,
 Arbusta florem, molle gramen pascua:
 Quod mox petulcæ tondeant
 Morsu capellæ, dum per asperos vepres
 Lasciuientes gestunt:
 Vt rore dulci, vt vuidis herbis oues
 Pasta reuertantur domum:
 Agnisque, clausos manè quos reliquerant,
 Distenta portent vbera.
 Quin pertinaces addis, vt cantus die,
 Noctūq; Aedon integret,
 Dum voce rura, voce mulcet athera,
 Totumq; iam flammis dolet
 Nouis peruri pectus, & medullulas
 Amoris estu liquier.
 Quos haurientes auribus questus, vagas
 Ducunt choreas cum suis
 Mixtæ puellæ amantibus sub ilice
 Densa, vel vltimo sub caua:
 Afflantq; passim mutua mentem omnium,
 Et ossa peruadunt faces:
 Faces iugalis illices Cupidinis,

Casto

Castoq; amoris præuia.
 Quid? quo canenti præstat vni non iners
 Aestas tibi solatia?
 Sive arua adunca dentibus falcis metis,
 Seu tu maniplos alligas,
 Spicisve grana discutis flauentibus,
 Altevè iacta ventilas.
 Seu cum meridiatus exis vespere,
 Et aspicias letos greges
 Cubare villa limen ad notum suæ,
 Eruoq; præpingues boves.
 Vel cum celebras luce festa ludicrum
 In gratiam vicinia:
 Soluisq; dulce præmium victoribus,
 Quod quisque se dignum ferat.
 Atque inde cum se torridus fregit calor,
 Aut amne proximo lauis,
 Lymphaq; temperata te refrigeras,
 Salubribusq; balneis.
 Aut conticentem suscitans musam lyra,
 Fidesq; contentas moues,
 Neruisq; molle carmen aptas, suaviter
 Quod accinant puellula.
 Iam verò ad illas quisquis oculos verterit
 Suos, tibi quas exhibet
 Autumnus tuas vite ab alta pendulas,
 Et poma, quæ carpas manu,
 Feruensq; mustum, quod cauo exceptum lacis
 Pressos reponas in cados:

Quis-

Quisquis per agros, & depræta viderit
 Urgere te semel feras:
 Atque impedire retibus densissimis,
 Viscoq; deceptas aues,
 Verè beatum, Marce Tulli, te putet,
 His qui fruarè commodis
 Et ruri, & ipsa in vrbe: dum complecteris
 Vitæ latentis singulas
 Laudes venusto persecutus carmine:
 Quod in futurum dulcibus
 Nymphis dicatum (si qua vatibus fides)
 Non vlla delebit dies.

DDd

PE-

PETRI ANGELII
BARGAEI
CARMINVM
LIB. IV.

A D L A E L I V M
T O R E L L I V M.

T omnis tibi constet & negotij,
Atq; otij ratio, Torelle, nostri,
Ad te mittimus hunc nouū libellū:
Nouum: nam mihi nuper inchoatū
Saturnalibus hisce ad umbilicum
Duxere Aonides nouem sorores,
Pisis dum schola conticescit omnis,

*Dum frigent studia ipsa litterarum
Prolata, & cupidè nimis inuentus
Damnofo vacat occupata ludo.*

*Hunc tu (si modò, qui legatur, esse
Dignum duxeris (oro diligenter
Totum perlege, & aestimato tecum*

*Quam sint ingenio poeta inani:
Quibus cum pereant sui labores,
Non possunt tamen abstinere, quin se
Eodem loci identidem reuoluant.
Quamquam, quicquid id est, tuo absolutum
Hortatu sciet esse posterorum
Aetas. namque ego subleuata nulla
Non spe, non ope, iusseram valere
Musa carmina nostræ. at vnus ipse,
Ipse inquam acriter increpans ad illam
Curam (pro quo etiam tibi patrone
Gratias ago) rursus impulisti.*

*Ergo quòd nouus exeat libellus,
Et quòd consilium meum perenne
Tacendi haud tuear, diserte Læli,
(Hæc si vniquam mea forsitan videbunt
Plus vno superesse grata seculo)
Acceptum referent tibi nepotes.*

Ad Franciscum Bencium
Societatis Iesu.

*BENCI, dum numeris Maronianis
Tuorum socium migrationes
Ad sedes canis ætheris quietas
Et doctè, & piè, & eleganter: vt qui
Legerit semel, hauseritque, quanta
Voluntate animi hostibus necandos
Ipse se obtulerint, & impiorum*

Pij diruerint sacella, & aras;
 Et cruces ibi fixerint colendas;
 S tatim sentiat intimas medullas
 Cœlestis patriæ flagrare amore:
 Et desiderio beatitatis,
 Quam Christus Deus vsque pollicetur
 Suis, si modo se sequantur vnum,
 Precari similem migrationem
 Ad cœlum sibi ab his tenebricosis
 Orci sedibus: in quibus tot inter
 Curas viuere cogimur, procaces
 Æternæ comites, ducesq; mortis.
 Dum tu, inquam, numeris Maroniani
 Tuorum socium canis triumphos:
 His nugis ego, versibusq; ab omni
 Purgandis macula occupatus in sto
 Noctes iam propè perpetes, diesque,
 Casti vt perueniant, & integelli
 Ad manus hominum seueriorum.
 Quos si tu quoque censeas legendos,
 Dignos ipse etiam putabo, tristis
 Quos legat Cato, Persiusq; doctus.

Ad Marium Columnam.

O, spes maxima nominis Latini
 Mari, nobiliumq; flos Quiritum,
 Atque ingens decus additure genti,
 Vnde es editus, & future tandem

Tue

Tue gloria singularis vrbis:
 Si quam olim puer asperam, arduamq;
 Ingressus cupidissime fuisti,
 Qua possis ope cumque nunc ad vnã
 Virtutem insiteris viam, iugumq;
 Perges exuperare, vbi illa dulces
 Fructus suggerit omnium laborum,
 Quos hic pertulimus, sinumq; ditem
 Nobis pandit, & expedit fruendum.
 O tum te meritò Mari beatum.
 Nam si nobilitas auita, opesq;
 Magnæ, ac tam bene constitutæ, & ipsun
 Corpus egregiæ decore formæ,
 Si virtus, animiq; magnitudo,
 Quam quidem haud semel horruit superbus
 Hostis; laudeque prosequutus omni est,
 Cunctis principibus, gregarijsq;
 Cunctis, hospitibusque, ciuibusque,
 Commendat modo te, facitque, vt omnes
 Vnum suspiciant, amentque: quid tum,
 Quid tum, inquam, fore credimus, Columna,
 Cum virtus tua, cum laboriosus
 Cultus ingenij perelegantis,
 Cum multi simul, vberesq; partus
 Doctrina interioris, & profundæ,
 Quam nunc tu tibi comparare pergis,
 Augebunt bona tanta: nonne tute
 Iam vides fore, vt omnium colaris
 Consensu, & pietate sic, vt vnus

Inter

Inter nos quasi censearis heros
 Seculi illius aurei, Ioviq;
 Et Marti simul, & Mineræ amici.
 Perge ergo, ò animi Columna mactæ
 Virtute: & labor vllus haud retardet
 Ad tantum decoris, nec vlla frangat
 Conatum tibi blandiens voluptas.
 Nam quæ premia consequere, laudem
 Tuam in secula cuncta prorogabunt.
 Nec nomen patientur interire,
 Dum Sol adueniens diem reducet,
 Cedetq; hinc abiens locum tenebris.

Ad Alexandrum Iustium. I. C.

IUSTI, cur ego nunc domum redire,
 Et reuisere patrios penates
 Tam valde cupiam, rogas: & Urbem
 Laudas, quæ solet affatim beare
 Ciues, & simul hospites benigna.
 Audi si vacat: & tuum sodalem,
 Qui te diligit, æstimatq; tanti,
 Quanti nec potis æstimare quemquam,
 Putato tibi vera confiteri.

Si qua me ambitio, insolensq; fastus
 Perculsum retineret: aut habendi
 Planè spes superesset vlla: & ipsum
 Vitæ curriculum latentis vniquam
 Damnauissem: equidem libenter essem hic

In

In orbis quasi totius theatro:
 In quo conspici ab omnibus simulq;
 Omnes conspicerè, atq; adire possem.
 Nunc autem memor illius beatæ
 Vitæ, cum tenuis selibra oryze,
 Cum farris mihi bis nouem duellæ,
 Cum mites oleæ, recensq; bulbus,
 Molles coliculi, intybi salubres,
 Cum vini cotyle vna lenioris,
 Aut fonte è gelido latex petitus,
 Sedabant pariter sitim, famemque,
 Odi delicias, opes, honores,
 Et fastus tumidos potentiorum.
 Meq; propterea domum referre
 Ad cænas tenues, dapèsq; inemptas
 Quàm primum statui Vrbe derelicta,
 Ut vitæ reliquum mihi ipse viuam.
 At tu, cui patet vndique expeditus
 Ad amplos aditus gradus, & ipsa
 Morum candida comitas, grauisq;
 Virtus omnia summa pollicetur,
 Et vires bona suppetit iuuenta,
 Ne desis tibi: perfer, vrge, & insta
 Memor, nil sine maximo labore
 Ab auctore dari omnium bonorum.

De

De saxo curarum carcere ad
hospitem.

HOC viden' rude, prominensq; saxum
Ad læuum latus Elfulæ? quod astra
Nudo vertice suspicit, quod, æstus
Ingens dum furit, ingruit ve frigus,
Atque omnes niue conteguntur alpes,
Sub dño manet horridum: suaq;
Sese mole tuetur à calore,
Atque à frigore: nec fatiscit vlllo
Victum tempore, nec ruit, labat ve
Nimbis, imbribus, ignibus, procellis,
Sæuis turbinibus, ferisque, & atris
Tempestatibus vndique appetitum.
Hoc, inquam, rude, prominensq; saxum,
Cum ruris dominus Biuilliani
(Hunc dico Meliorium Philippum:
Quo nemo melior, benigniorque,
Nemo affabilior domi, forisq;
Aut est, aut fuit, aut erit: nec vllus,
Qui Musis fauceat magis libenter,
Magisque ex animo) negotiosa
Ab vrbe aufugiens, forensiumque, &
Rerum penè odio domesticarum,
In sinum quasi conuolans quietis,
Atque otij properè receptat huc se,
Carcerem voluit patere morbis
Nos, nostrumq; animum comesse suctis:

Inquo

In quo compedibusque, vinculisq;
Constrictas rigidis haberet omnes
Curas peruigiles, & inquietas:
Ac tandem sibi viueret beatus:
Et sui frueretur otiosus
Ruris delicijs: opacitate
Nimirum nemoris comantis: atque
Fluxu, & murmure fontium perenni:
Et riui scatebris strepentis inter
Arbusta, & vario colore florum:
Extructisq; toris virentis herba:
Et Limoniadum tacente valle:
Ad quæ flagitium est tulisse curas,
Et morbos animi molestiores.
Quare idem dominus suis amicis,
Suis hospitibus, quibus parauit
Ista non secus ac sibi, & propinquis,
Hanc legem tulit omnibus futuram
Acceptamque, ratamque, dum manebit
Saxi immobile robur, & nepotes
Suos (namque alios nihil moratur)
Heredes eadem sequetur vna hæc
Vita suavis, & integræ voluptas.
Hospes aut abes: aut in hocce curas
Omnes carcere mitte compeditas.

Ad Io. Baptistam Asinium I. C.

QUIS me latior est, beatorque?

ESe

Quan-

Quando mox Afini alloqui, ac videre
 Decem post hyemes, decemq; messes
 Te summum mihi, & optimum, & perennem
 Amicum potero videre; & vnà
 Audire, & simul alloqui, fruiq;
 A Sole exoriente ad occidentem
 Te, quem sic ego diligoque, amoque, vt
 Unusquisque oculos suos amamus.
 A quo sic amor ipse rursus, vt qui
 Amatnr nimis impotenti amore.
 O que gaudia sunt futura? & d, quas
 Amplexus repetemus? & vicissim
 Ipse me, ipsum ego te osculabor, atque
 In meis oculis tuos ocellos
 Desiges penitus: nec amouebis
 Pupulas nimio ebrias amore,
 Ac desiderio mei flagrantcs.
 Nec meas ego pupulas, meosque
 Non vsque in te oculos tenebo fixos,
 Testes letitiæ, intimiq; sensus,
 Qui mihi os lachrymis madere coget:
 Ac nostras itidem osculationes
 Centies iterabit hinc, & illinc.

Quin iam nunc videor tuum videre
 Pallentem nimio timore vultum,
 Dum pericula tanta, dum labores,
 Dum casus varios viæ, marisq;
 Procellas, hominumq; barbarorum
 Dum mores tibi, & instituta dicam:

Addam

Addam & flumina lata, dum niualem
 Jsmarum, Rhodopemque, Peliūque,
 Ossaque, atque Atho, insulasque in orbem
 Describam, positas & ipsa Ponti
 Percurrarē ostia, Thraciamq; sedem
 Regis imperio prementis omnem
 Europam, atque Asiam modo, Africamque.

At vos, tempora que soletis, Hora,
 Metiri, ipsaq; præterire cursu
 Jouis fulmina, & impetum procellæ,
 Et, si mobilius quid esse fertur,
 Nunc, d, nunc precor expedite pennas,
 Et me, cui mora tantula hæc diei
 Ingrata accidit omnis, & molesta,
 Iam nunc sistite ad ostium, foresq;
 Tam cari capitis, neque hæc vtrique
 Incessu, nimiaq; tarditate
 Nostrum mutua dissipate vota.

Ad Octavianum Nigr. I. C.

OCTAVI Niger erudite iudex,
 Iudex integer, innocensq; vite,
 Qui summa sapientia, fideque,
 Qua polles, hominum molestiores
 Congressus dirimis, secasq; lites,
 Bargeus tibi gratus vsque grates
 Agit, non quia veritate causam,
 Prescriptoq; magis, quam amore, & ira

Ee 2

(Has

(Has partes quoniam tuetur omnis,
 Qui verè bonus atque habetur, atque est)
 Iud caueris ipse se secundum:
 Sed quòd mehercule diligenter omnem
 Tuum impenderis anxius laborem,
 Ut noſſes potior suus ne fortè
 Aduersarius eſſet: an. quod ille
 Negabat, prior ipse possideret.
 Litem nec facilem, nec explicatam.

Quòd multis igitur ſolutus, in quas
 Tricas inciderat, velut miſella
 Auis, retia cui tetendit auceps,
 Tua nunc opera exiit: ſupremi
 Iouis numina comprecatur, vt te
 Dignum, tempus in omne qui ſuperſiſ,
 Seruent incolumem diu, ac beatum.

Ad Lælium Torellium.

VELIM, ſi tibi fortè non moleſtum eſt,
 Si magnus patitur vacare paulum
 Nunc te à conſilijs ſuum regendæ
 COSMVS imperium, negotijsque,
 COSMVS gloria Hetruriae, decusque,
 Et terror Latijque, Galliaeque:
 Velim, inquam, relegas modò id, quod ad te
 Scripſi epistolium appetente Vere:
 Ac, tecum niſi me putas iocatum,
 Nobis quando quidem propinquus inſtat

Iam-

Iam dudum decimus Nouember, ex quo
 Fiſas venimus, adde ad illa, amabo,
 Quae tum ſunt mihi ſcripta copioſe,
 Vel ſuſè potius, loquaciterque,
 Quòd Venatio noſtra ita abſoluta eſt,
 Nil vt quicquam aliud requirat à me,
 Quàm bonos pedibusque, naribusque,
 Et ſeuo validos Laconas ore.
 Hos, ni ſuppeditentur ampliores
 Sumptus, haud equidem euocare poſſim
 In ſyluas. etenim ſiti, fameque
 Enecti miſerè iacere malunt
 Humi, quàm dominum ſequi vocantem.
 Quare ò praſidium, & decus bonorum,
 Quem propter ſapientiam, bonumque
 Omnes in ſe animum, colunt, amantque,
 Vt, quicquid reperitur integrique,
 Et puri, in te homines reantur eſſe,
 Læli: ſic. precor, vt tuum, quod olim
 (Oderunt niſi me nouem ſorores)
 Aetas audiet ipſa poſteriorum,
 Venantem tibi cenſeas tuendum,
 Ornandumque ſimul. neque hercle par eſt,
 Tuam quem ſemel in fidem recepiſſis,
 Non omni auxilio putare dignum.

Ad Marium Columnam.

QUOD nunc, vt ſoleo Mari, quotannis,

Ad

Ad vos non venio: sed hac in vrbe,
 Quam vos deseruistis, esse pergo
 Amicis procul omnibus: profecto
 Nusquam me remoratur aut puella,
 Aut Musarum amor ullus. hunc & illum
 Nam dempsit mihi pergravis senectus,
 Et tristes animi, anxieq; curæ,
 Atque expes labor. at neque hercle rursus
 Facit, quo minus aduolem, quod ipse
 Rebus distinear negotiosis,
 Mea aut comoda persequar beatus.
 Sed nec me retinet pecuniarum
 Inanem metus ingruens latronum
 Vias, atque iter vndique obsidentum:
 Nec cuiusquam odium potentis hostis,
 A quo tristia damna pertimescam:
 Sed quod horribilis, nimiſq; seuus
 Affertur mihi nuntius, redisse
 Ad vos Caculam, & attulisse secum
 Plenum carminibus suis libellum:
 Ac nunc omnibus illa lætitantem
 Querere in triujs uocationes.

Ad Iosephum Boccam.

QVOD te nobilitas vetusta, quod te
 Clarorum domi imagines parentum
 Ad fame decus excitant perenne:
 Quod tu, quod caput est, ad omne te te
 Laborum genus apparatus ferendum, ut

Vir-

Virtute omnibus antecire possis:
 Primum qui meus est amor vetustus,
 Et constans animi mei voluntas
 Erga te, tibi plurimum, tuæque
 Gratulor patriæ: voloque, & opto
 Illud sit tibi, ceterisq; felix,
 Faustumq; omnibus intimis, propinquis,
 Cognatisque bonis, bonisque amicis:
 Dein verò mihi gaudeo, quod ipsi
 Tandem præmia consequentur ampla,
 Dum te perpoliunt mei labores,
 Atque unum simul instruunt ad acre
 Parandæ studium, decusq; laudis.
 Nam quæ gloria, quæque te sequetur
 Claritas, eadem sequetur olim
 Et me gloria, claritasq; fama.
 Quare, quod facis, obstinatus vrge,
 Vrge, perfice, cura, & elabora,
 Ne domo mage debeas vetusta,
 Quæ illustrat modo te, facitq; notum:
 Quam domus tibi debeat vetusta,
 Dum se laudibus vndique affluentem
 Augens assidue nouo, ac perenni
 Gloriæ cumulo, atque litterarum
 Splendore, ac studio, eruditionis
 Laudibus facis affluentiore.

Ad Bernandum Vigniam I.C.

QVAS puer tuus attulit virentes,

Et

Et dulces itidem sapore oliuas,
 Valde Vignia mi fuere grata.
 Idq; non ideo, quod in me auarus,
 Et rapax animus sit, appetensque
 Donorum (procul absit hoc) sed hercle,
 Quod sum munere suspicatus isto
 Memet admonitum, solere mentem,
 Si cui durior, efferatiorque est,
 Non modo obsequio perennibusq;
 Molliri officijs, sed arte blanda,
 Et cultu. Et studio perinde, vt ipse
 Omnem amaritiem exuunt oliuae,
 Non victæ sale, non aceto ab acri,
 (Lentum nam solet id negotium esse)
 Sed intra spatium vnus diei
 Aqua, quæ prius estuante fluxit
 Guttatim media eliquata calce.
 Nam quid credam aliud per inuolucra hæc
 A te præcipuè mihi indicatum,
 Qui subtilior esse, acutiorque
 Soles omnibus explicans, docensque
 Ius ciuile? igitur fuere valde
 Uno hoc nomine grata, quæ dedisti.
 Nec minus tamen illa, quod profecta
 Sunt à te Charitum patre, atque alumno,
 Et mei studioso honoris: et quem
 Propter eximias perelegantis
 Dotes ingenij, et parata multo
 Ornamenta animi labore, semper

Pro

Amaui vnice, et vnicum putauì,
 Quem mecum iuuenes, senesq; amarent.
 Vale Vignia, et ipse nos amato,
 Amici vt boni, et integri, et modesti,
 Et, qui gratum animum gerunt, amantur.

Ad Marium Columnam.

QVIS nam carmina tam polita, quis nam
 Versus tam lepidos, et elegantes
 Dictauit tibi mi Columna? quis nam
 Ostendit numeros, modosq; dulces,
 Quorum vi fera corda leniendo
 Esse iam noua credere Siren?
 Siren, quæ mihi, cæterisq; furtim
 Sensus afficeret, et excitaret
 Cunctis letitijsque, gaudysque.
 Quis te, inquam, docuit? quis erudiuit?
 An Phabus pater? an nouem sorores?
 An certè simul ille, et illæ, vt omnes
 Scribenti tibi cederent poetæ?
 Sed, cui cui potes hunc referre cultum
 Acceptum ingenij boni, ac subacti,
 Fac tu versiculos frequenter ad me
 Mittas: quos animo, auribusq; in ipsis
 Desigam penitus: diesque mecum
 Et noctes repetens, legensque, vitam
 Degam perpetuò beatus omnem.

FFf

Ad

Ad Franciscum Vintham I. C.

QVÆ, testes animi, tuiq; amoris,
A te carmina septimo calendas
Decembres tuas, erudite Vintha,
Paullus filius attulit, fuerunt
Tam grata Angelio, Ciofioque,
Quàm gratissima quæ vel esse cuiquam,
Vel cuiquam à veteri euenire amico
Fucundissima sueuerint. quod idem
Paullus scilicet ipse, quo nec vnquam
Amari à patre dignior fuit ve,
Aut est, aut erit vllus, asseneret,
Paullus optimus vtriusque nostrum
Testis letitiæque, gaudijque:
Quo nobis lepidum tuum poema
Perfuditq; animum, intimosq; sensus:
Quoque perpetuum, ac laboriosum
Docendi hoc onus allenauit. Ergo
Cum tibi datur otium, potesque,
Si nos diligis ipse, si ipse sentis
Ipsam te quoque diligi, aut amari
Anobis potius, frequenter istas,
Istas Angelio, Ciofioque,
Laborum, bone Vintha, quos vterque
Perfert assiduos (ego in corona
Illustri iuuenum, virumq; cætu
Explanans veteres bonos Poetas,
Bonos Historicosque, Rhetoresque:

Atque

Atque ille in celebri schola audientum,
Confessuq; hominum graui, & frequenti
Ius ciuile docens) frequenter, inquam,
Tuis Angelio, Ciofioque
Mitte huiuscemodi molestiarum
Istas quæ sumus allenationes.

Ad Lælium Torellium.

AT Muse tua ob hoc Torelle factum
Facta conticeant, tuarum laudes,
Quæ passim volitans virum per ora,
Omneis pretereant, decusque: quando
Nil est, quod queat inuenire quisquam,
Cuius nomine iure te reprendat,
Vel tibi malè quid precetur: vnum
Præter hoc, Meliorius quod ipse,
Ipse, inquam, Meliorius perenne
Decus, præsidium artium bonarum,
Nos te non prohibente nunc relinquit,
Et istuc redit obstinatus. ac tu,
Tu, quem consulere omnibus decebat
Nobis, quot sumus, hunc vides redire,
Vides, & patere, & nihil moueris.
O peiùs scopulisque, cautibusque
Multo durius, & rigente ferro.
Hoc est, quod iuuenes boni senesque,
Sic me ament Superi, ferunt molestè

FFf 2

Nec

Nec est quod videant minus libenter,
 Pisis qui assiduè negotiantur,
 Ab illo fieri. dolet misella,
 Quòd his, quem sibi ciuitas patronum, &
 Ciuem asciuerat, hac profectiōe
 Mæsta, atque omnia muta derelinquit.
 Idq; mehercule iure: namque cuncti
 Hunc, qui proximus est per actus, annum
 Viximus benè, ac nimis beatè.
 Quare, si cupis ipse inire magnam
 Læli gratiam ab omnibus: precare,
 Vrge, quod potes, vt recurrat ad nos
 Quàm primum, omnibus omnium expetitus
 Votis: quod facere ipse si negabit,
 Et se uis uolet hinc abesse, ruris
 Tandem vt delicys suis fruatur,
 Et felix sibi uiuat, & beatus:
 Tum tu, quòd luat obstinationis
 Pœnas, des operam, vt iugum, quod ille
 Villa suspicit è sua, quod alta
 Horret abiete prominens, & umbras
 Frigentes iacit æstuante cælo,
 Denudet ferus improba securi,
 Et vastet nemus omne Seruianus.

Ad Io. Baptistam Minutulū.

QVOD libros mihi, quos habere auebam,
 Huc Minutule miseris ab vsque

Vrbe

Vrbe ista celeberrima, & beata,
 Quam suis, vbi confluunt in vnum
 Ararq; & Rhodanus rapax, fluentis
 Alluunt; ago gratias, libensq; que
 Illud polliceor professus vnum,
 Me daturum operam, vt tui labores,
 Tua hac munera, liberalitasq; que
 Haud prorsus malè iudicentur à te
 Esse in me posita. id quod assequemur
 Si non te pariter remunerando,
 At certè tibi gratiam hanc habendo
 Magnam, & perpetuam, neq; hercle quicquam est,
 Quod à me magis expetas, vel optes.
 Nam tu quod bene promereris, & quod
 Benignè facis, illud & perennis,
 Et iugis potius bonos in omnes
 Tui signum animi est, & instituti,
 Quàm obscuri indicium, malique questus.
 Sed si mi tamen offeratur vnumquam
 Ulla occasio, si qua sit facultas,
 Vt possim tibi gratiam referre:
 Ingratissimus arguar, nisi omni
 Conatu efficiam, vt videre possis
 Id me non magis ore predicare,
 Quòd olim tibi debeam, libentem;
 Quàm quod iam semel ipse dedicarim,
 Et præ me tulerim noua, & perenni
 Debere alterius benignitati,
 Re persoluere debitum fatentem.

Ad

Ad Franciscum Vintham.

VINTHA, quem dubium est diserta plusne
 Musa diligit, an Minerua iuris
 Custos, atque amet hæc, ut illa: namque
 Nec sollertior esse, acutiorque
 Quisquam te potis, a quiorve legum,
 Quas & Romulus, optimusq; COSMVS
 Tulerunt Latioque, Hetruriaque,
 Dum patefacis abditos recessus,
 Nodosq; haud faciles resoluis, in quos
 Severus solet incidisse iudex.

Nec rursus facit eruditus vllus,
 Vllus Aonidumque, Apollinisque
 Alumnus vetus, & perennis vnde
 Cultor Pieriæ vndique expolitus
 Magis carmen amabile, & venustum,
 Nos vna vnanimes tui sodales,
 Bargæus fidibus sciens Latinis,
 Si non mirificè, ac perinde ut ille,
 Qui multum coluit, diuq; Musas,
 Et Græcias simul, & simul Latinas;
 Ac Ciofius utriusque iuris
 Interpretes bonus, omniumq; cultor
 Doctrinæ optimus elegantioris,
 Plurimum tibi gratulamur ambo,
 Quod ævo bene consulens futuro,
 Et presenti etiam, tuos labores
 In lucem edideris: neque inde vterque

Grates

Grates non agimus, quod in libellis
 Tuis feceris ipse mentionem
 Nostri honorificam, illiusq; testem,
 Quo nos afficis, inducemq; amoris.
 Quod si quid quoque præter actionem
 Possumus, bone Vintha, gratiarum
 Præstare, aut opera, aut benigniore
 Voluntate animi, illud & futurum
 Apud nos tibi, & esse sic paratum
 Scito, ut nil habeas, quod hic vel istic
 Sit paratius, expeditiusque.

Ad Lodouicum Beccatellum Archie-
piscopum Epidaurensis.

O FLOS, ò decus o Bononiensis
 Urbis vnice Lodouice ocellæ,
 Quamquam sum nihil ipse adhuc mearum
 Nugarum tibi mittere ausus vquam,
 Quæ palam facerent meum in te amorem,
 Vel, quod verius, efficaciusq; est,
 Voluntatem animi vsque prosequenti
 Omni te pietate, & omni honore,
 Obseruantia & omni, ut alta virtus
 Expetit tua, candidiq; mores:
 Illud assidue tamen cupiui:
 Non, inquam, mibi demererer ut te
 Leui munere quoquam, graui ve:
 Nam quid possum ego tale polliceri?

Verum

*Verum vt infererem tuum his libellis
 Nomen, & fieret mihi in futurum
 Hac accessio gloriae suprema.
 Quod si sum minus antea affecutus,
 Pudori tribues, modestiaeque
 Me esse funditus interisse quam nunc
 Vt vides, ita censeas licebit
 Huius gloriolae assequendae, & huius
 In te testificandi amoris unum,
 Et cultus, & honoris, haud fuisse
 Me desiderio parem ferendo.*

Ad Ranerium Boccam.

*RANERI iuuenum, senumque ocelle,
 Pisarum decus vnicum tuarum.
 Qui, duros veritus nihil labores,
 Pergis, quo semel ire constitutum est.
 Nec cursum piger ad bonas Camœnas,
 Et artes Ciceronis ad disertas
 Vsq̄am deseris: interimque regi,
 Quam debes, operam tuo, fidemque
 Noctes assiduus, diesque prestas.
 Vt nec te studiosior sit alter,
 Atque amantior artium bonarum:
 Nec quisquam tamen excubans peraeque
 Ad nutus vigil usque & usque magni
 COSMI Hetruriae optimi parentis
 Et summi Ducis adstet hœreatque,*

Obfer-

*Obseruans cupidè quid imperetur,
 Quidve agi deceat, puer beate:
 Beate ò iuuenis: beatiorque
 Tuo isto ingenio future. cuncta
 Cœlestum tibi vota rex secundet.*

Ad Franciscum Sannium
Venetum.

*QVOD cynegeticos meos libellos
 Laudas magnopere, & perelegantes
 Videri facis elegante versu:
 Quodque suauidicis eos putasti
 Ornandos numeris tuis: quod & me
 Hac re significasti amare multum,
 Plurimum tibi debeam necesse est.
 Sed, quales tamen esse cumque censes,
 Gratias ago maximas diserte
 Mi Sanni tibi, debeoque, quantum
 Alteri pote debuisse quisquam est,
 Tuum ob iudicium, tuumque amorem.
 Quorum ego alterutro (neque hoc pudebit
 Fateri ingenueque, libereque)
 Delecter magis, explicare verbis
 Non ausit mea Musa: nec profecto
 Puto id, si audeat, esse praestitutam.
 Verum, vt iudicium tuum peracre
 Hic forsàn videatur esse nullum,
 Illud polliceor tamen, daturum
 Enixè me operam, tuo ipse amore vt*

GGg

Indi-

Indignus videar fuisse nulli.

Ad Marium Columnam de
Porro cane.

QVEM dono catulum mihi dedisti
Ablatum vberibus suae parentis,
Columna ò decus omnium Quiritum,
Martis vnica spes, Apollinisque,
Scis me (quod puto) nominasse Porrum:
Idem, ac si Cicero Latiniore
Verbo, aut Varro Terentius vocasset
Verrucam. Atque ego non negem futurū id
Fuisse aptius, elegantiusque.
Verūm hac me duo terruere: quae sunt
Et magna, & grauis aestimationis.
Vnum (quod meritò fuit timendum)
Is ne intelligeret parum Latine,
Qui Roma procul vrbe natus esset.
Alterum (quod & ipse non negabis,
Quando est ponderis haud minoris, atque
Minori haud vigilantia cauendum)
Ne, si perciperet vocabulumque hoc,
Et verbum vetus, efficaxque, & altum,
Lectumque è Latio, nimis superbe
Se se mox gereret domi, forisque:
Ceu si progenies foret Sabinae,
Aut Marsae canis, Appuleve: siquam
Ipse in delicijs habere suisset
Maximus Fabius tuus tribulis:

Qui

Qui passus facilè, & libenter olim est
Verrucosus ab omnibus vocari.
Vtrumvis igitur, Mari, accidisset,
Nimirum pariter vel hoc, vel illud,
Tulisset agro animo, & nimis molesto.
Ergo mi libuit vocare Porrum.
Ac ne fortè alicui probo, & pudenti
(Quod vulgo fieri solet) viderer
Mendax, & nimium fuisse ineptus,
Nunc illi geminae labris in ipsas
Verrucæ intumere derepente:
Quae videlicet indicant apertè,
Et palàm memorantque, praedicantque
Cum magno meo honore, gloriaque
Cum vera, propriaque, deligendis
Me in praenominebus videre multum.

Ad Iosephum Boccam.

EN iam, quos ferus excitarat aestus
Ingentes Leo, Siriusque sidus
Noctis longior hora, proximusque
October releuare, Bocca, cepit.
Et nos ad studia eruditionis
Famdu dum Aonides vocant sorores.
Valete ò igitur leues volucres,
Valete incolumes ferae: valete
Pisces Aesaris usque dum redibit
Bocca istuc decus omnium suorum,
Et solus iuuenum bonorum ocellus,

GGg 2

Mu-

Mūsarumq; amor omnium: valete,
 Inquam, & vos bona sospitet Diana:
 Sauiq; abstineat manus ab arcu:
 Ut, cum rus iterum reuifet ille
 Intactas agat, integrasq; praedas
 Ferarumque, auiumque pisciumque:
 Ac se recreet ab labore, & estu,
 Aestu, & assiduo labore: qui nunc
 A nobis repetendus, omnibusque
 Cum Musis ratio est habenda. quando
 Frigus id monet, atq; hyems propinqua:
 Id mens delicijs refecta ruris
 Iam iam mirificè expetitque, auetque.
 Valet ergo iterum leues volucres,
 Et feri lepores, vagiq; pisces.
 Vobis nam satis est datum, superque.
 Nunc id, quod reliquum, pereruditis
 Dandum est temporis, aureisq; libris.

Ad Franciscum Vintham.

COMMENDO tibi, mi diserte Vintha,
 Id, de quo semel ipse, bisve tecum
 Pisis, Vere ne adulto? an appetente?
 An iam precipitante? sum locutus.
 Huius assidue, acriterque vexat
 Me molestia, cogitatioque
 Ducendi suum ad exitum negotij:
 Vexat hercule sic, vt inde vitam
 Degam sollicitè, & laboriosè,

Com-

Complectens animo, velutq; ab alta
 Prospectans specula volubilisque,
 Et vage subitos, malosq; casus
 Fortune: metuensq; posterorum
 Lites, insidias, calumniasque.
 Quare non modo postulo hoc: sed oro, vt,
 Cum primum poteris, dabitq; sese
 Tibi occasio, Vintha, colloquendi,
 Qui cum propterea loqui necesse est,
 Reddas (quæ tua gratia est) id omne
 Confectum mihi, quicquid est negotij.
 Sic, qui iam omnibus antecellit vnus,
 Quotquot se studio dedere legum
 Filius tuus optimus, tuique
 Corporisque, animique vera imago
 Bellisarius afferat periti ad
 Ornamenta patris, decusq; auitæ
 Ingens, egregium, & perenne gentis
 Virtutum cumulum ipse grandiore.

IOSEPHI BOCCAE I. C.
 in sex libros Cynegeticorum
 Argumenta.

HIC tibi, quas olim pubes exerceat artes
 Et quibus è signis speciesque, animosque ferarum,
 Et latebras, annosq; notet: quas commoda vestes
 Induat, & fluctus venti qui seruet odoros;
 Contineatq; canes vestigia pressa sequentes:

Quo-

Quoque modo rarasque plagas, quoque ordine sepēs
Texat: & occulto foueas tegat ore profundas;
Insidiasque parat: quibus & sese instruat armis:
Picrides docto percurrunt carmine Musa.

Argumentum libri secundi.

HIC sese rigidi defendunt cornibus Vri:
Quique adeo multa saturantur caede Bisontes:
Et, quos Aonijs tauros, quos Sole perusti
Aethiopes: quos & Phrygij, & quos Paeones: & quos
Educunt Libyci saltus: quos pascua Pelle;
Quos praecipit Oxus, quos flumine turbidus Indus;
Et, quibus exurgit cornu de fronte Videndum.
Hic & oryx: hic rhinoceros: hic bucera secla
Cervorum, capraeque ferae, damaeque vagantur.

Arg. libri tertij.

QVOS mores, irasque truces, quos pectoris ignes
Jupiter addiderit, roburque immane leoni:
Quo gemitu secum ingentes testetur amores:
Quoque sit ingenio panthera, & gratior olim
Diana, post illa uni gratissima Baccho:
Quam celeri tigris cursu, & feritate tremenda,
Quo se vrsi, leporesque astu tueantur: itemque
Alipedes onagri. quae sit Venus omnibus: & qui
Aut amor, aut odium tibi proxima carmina pendent.

Arg. libri quarti.

PROTINVS ingentis miracula maxima monstri,
Quem

Quem Graium lingua veteres Elephanta vocarunt:
Persequiturque lupos animis, & viribus acres:
Diraque nocturnae portenta euoluit Hyerae.
Hic vulpes, timidaeque adsunt ad pabula Meles:
Hic calamos hystrix longè iacit. hic & Echinus
Furaturque, arcetque canes, teres inque volutus
Lutra lacus populat. Castor caua flumina tranat.
Pinguescunt somno glires, at glande Sciuri.

Arg. libri quinti.

QVA specie decet esse canes, si fortibus ausis,
Si cursu properante pedum, si denique odoris
Naribus usus erit: tum quorum semine misti,
Excellant, prolemque parent: quasque illa per artes
Et nosci, & primis educi possit ab annis:
Et mores, si quos prauos habet, exuat omnes.
Tum varijs morbis, scabieque, ipsique furori
Qua fiat medicina: genus quod praestet equorum
Viribus, atque animis, complectitur ordine quintus.

Arg. libri sexti.

ULTIMVS in sylvas iuuenè, & stabula alta ferarum:
Ducit agens: & qua possit capere arte leones;
Nec non & Bacchi varias ab origine Lynceas:
Informesque etiam summis in montibus vrsos:
Et canibus lepores canibus perquirere vulpes:
Quin & lucifugas laqueis innectere Meles,
Nocturnosque lupos, cervosque, genusque caprarum
Venari, & saeuos inuadere comminus apros
Edocet: & laudum thyrsos percellit ouantem.

LÆLII TORELLII V. C. AC I. C.
celeberrimi de cæde Radagasi
Getarum Regis.

*BARBARVS infesto Radagasus Medicis ietu
Dum ruit, et iam spes concidit omnis, ait.
Florentem at minor hanc, atque urbem excindere Romam
Gloria erat, dextra quam cecidisse tua.*

ERRATA SIC EMENDATO.

Pag.	Vers.		Lege.
9	18	postratus	prostratus
125	7	Arcadas	Arcades
164	4	concludant	concludens
214	4	immortalitatis	immortalis
250	16	herile	herili
257	8	appellem	appellem
370	16	Quia?	Quid?